

2/11/08

מדינת ישראל

משרדי הממשלה

משרד

חומר לקטות נאום כנס הממשלה

בישראל ב-1973 השטחים.

1973 — 1969

שם תיק: חומר לקראת נאום ראש-הממשלה במפלגה בנושא השטחים (אפר 1973).

מזהה פנימי

7047/6-א

מזהה פריט: 000w341

כתובת: 3-312-5-8-4

תאריך הדפסה: 09/06/2016

מס. תיק מקורי

7047/436

מחלקה

**קווי היסוד
של תכנית
הממשלה**

קווי היסוד של תכנית הממשלה

אושרו על-ידי הכנסת ביום ו' בטבת תש"ל (15 בדצמבר 1969)

פרק א' — משימות מרכזיות

במרכז פעולתה של הממשלה המתייצבת לפני הכנסת השביעית, יעמדו המשימות הבאות:

1. התמדה ביצירת התנאים החברתיים, הכלכליים והרוחניים להגשמת ייעודה המרכזי של מדינת ישראל — קיבוץ גלויות העם היהודי במולדתו. החשת העלייה מכל הארצות ומכל שכבות העם, עידוד העלייה מארצות הרווחה, המרצת העלייה החלוצית.

2. מערכה מתמדת במאמץ להצלחתם של יהודים נרדפים והבאתם לחוף מבטחים, ומימוש זכותם לעלות ארצה.

3. חתירה מתמדת להשגת שלום ברי-קיימא עם שכנינו, מושתת על חווי שלום. התעצמות והיערכות בטחונית להרתעת תוקפנות ולהדיפתה.

4. הגברת הקמתן של היאחזויות בטחוניות והתנחלויות-קבע, כפריות ועירוניות על אדמת המולדת.

5. פיתוח ירושלים, בירת ישראל, חיזוק איחודה, קיום שלמותה והגברת קצב איכלוסה.

6. פיתוח המשק, לפי תכנון מקיף, להגברת כושר הקליטה של המדינה, חיזוקו — כדי לשאת בצורכי הבטחון, וקידומו לקראת עצמאות כלכלית, להיותו משק הנושא את עצמו. גיוס אמצעים, בארץ ובחו"ל, לצורכי העלייה, הקליטה והפיתוח.

7. שילוב בני כל העליות בכל אפיקי העשייה הכלכלית והחברתית, והמרצת השתתפותם של בני העדות כולן, בפעילות הציבורית — באחריות ובביצוע.

8. העלאת רמת החינוך, ההשכלה והתרבות של העם; התמדה בחתירה לקראת חינוך חינוך כולל. עידוד התרבות והיצירה המקורית וטיפוח ההתנדבות החלוצית לשירות העם והמדינה.

9. התמדה במדיניות של תעסוקה מלאה ויצרנית; שקידה על רמת חיים הוגנת בהתאם ליכולתה המשקית של המדינה, וקידום השכבות מעוטות-האמצעים; הגברת פריון העבודה ותפוקת הייצור; טיפוח הכרת האחריות של העובדים ונותני העבודה למשק.

10. קידום המחקר הבסיסי והשימושי; גיצול הישגי המדע והטכנולוגיה המודרניים בתכנון המשק, בתהליכי הייצור תוך שיתוף פורה עם אנשי מדע ומקצוע. המרצת המחקר לגילוי מקורות נוספים של אנרגיה, מים, אוצרות טבע אחרים וקידום התכניות להמתקת מי הים.

11. הבטחת ערכי צדק חברתי, חירות האדם, אחריות לכלל, טוהר מידות; טיפוח יחסי כבוד הדדי בין אדם לחברו וביצור אשיות הדמוקרטיות.

פרק ב' — חוקה למדינה

הממשלה תפעל להקיקת חוקה למדינה בתקופת כהונתה של הכנסת השביעית. החוקה תושתת על חוקי היסוד הקיימים ועל חוקי היסוד שיתקבלו על-ידי הכנסת השביעית — לרבות חוק הרשות השופטת וחוק זכויות האדם והאזרח.

בחוקים אלה יובטח שוויון מלא וגמור בזכויות ובחובות לכל תושבי ישראל, בלי הבדל מין, עדה, מעמד, לאום ודת.

יקויים חופש המצפון והדת.

יוסדרו חירויות האזרח, זכויותיו וחובותיו; יובטח חופש האיגוד והביטוי בעל-פה ובכתב תוך שמירה על בטחון המדינה ועצמאותה.

יוגן המשטר הדמוקרטי מפני מעשי אלימות והתנכלות מתוך הקפדה על זכויות האזרח ועל תחומי הסמכות של הרשויות הראשיות: — המחוקקת, השופטת והמבצעת.

יוגנו סודות המדינה והצבא וייקבעו סמכויות שעת חירום לבטחון המדינה.

העלייה לארץ היא צורך העם היהודי וצורך מדינת ישראל גם יחד. ולכן:

1. ממשלת ישראל תעשה בהתמדה להתקמות קשרים אמיצים בין מדינת ישראל לבין כל הקהילות של העם היהודי בתפוצות. הממשלה תשתף מאמציה עם התנועה הציונית וארגונים יהודיים אחרים לטיפול אחדותו והבטחת המשך קיומו הלאומי של העם היהודי, והעמקת הויקה של העם למולדתו ההיסטורית.

2. הממשלה תסייע בהתמדה לחינוך ולהתרחבות של התנועה הציונית ולמילוי תפקידיה — הגברת העלייה לארץ, הקניית הלשון העברית להמוני בית ישראל, טיפוח התנועה החלוצית וקידום עליית ילדים ונוער, הרחבת ההתיישבות, הכוונת נוער וצעירים מארצות הגולה לשם חינוך והכשרה בשר"א. הממשלה תחזק ידיה של התנועה הציונית — בפעולתה החינוכית הציונית, להעמקת התודעה של אחדות העם היהודי בטיפול ויקת יהודי התפרצות למדינת ישראל, ומאבק נגד כל גילוי של התכחשות לאומית, התבוללות וטמיעה, ובהתייבבות לימינה של ישראל במאמציה לבצר את מעמדה בוירה הבין-לאומית.

3. שיתוף-פעולה בין ממשלת ישראל לבין ההסתדרות הציונית יתגשם בהתאם לחוק מעמד ההסתדרות הציונית והאמנה שבין הממשלה לבין ההנהלה הציונית. הממשלה תסייע להגברת השליחות של מורים ומחנכים לעבודה חינוכית בגולה, לטיפול התרבות וההווי של העם, ותודעת מורשתו ההיסטורית.

4. הממשלה תעשה באורח שיטתי למיזוג עדות ועליות. תובטח אפשרות שווה לבני כל העדות להשתלבות מלאה במשק, בחברה, בחינוך ובתרבות ובחיי הציבור וייעשה לסילוק פערם כלכליים בין העדות.

5. למשפחות עולים מרובות-ילדים תינתן עזרה מיוחדת בתחומי החינוך, ההכשרה המקצועית והשיכון.

פרק ד' — חברה וכלכלה

מדיניות הכלכלית של הממשלה תהיה מכוונת להתחשת תהליך ביטוסו ופיתוחו של משק הארץ, להיותו מסד להגשמת משימותיה הלאומיות והחברתיות של ישראל ומנוף להתקדמותה לקראת עצמאות כלכלית, כשמשק נשוא את עצמו.

הממשלה תרכז את המאמץ להגברת הייצור וייעול תהליכיו, להעלאת כושר ההתחרות של המוצרים הישראליים בשוקי חוץ ופנים כאחד, במגמה לצמצם את הפער בין היבוא והיצוא.

ייעשה להתאמת מבנה המשק בהתאם לצרכי וקידום של ענפים ומפעלים אשר ייצורם נועד בעיקרו ליצוא ולתחליפי יבוא.

פיתוח ענפי הכלכלה ייקבע בהתאם לאפשרויות המשק, ותוך קביעת עדיפויות.

פיתוח המשק ייעשה תוך התאמה לצרכי הבטחון ויוגבר הייצור הבטחוני העצמי.

המדיניות הכלכלית תכוון להבטחת צמיחה רצופה ומתמדת של המשק. המדיניות הפיסקאלית והמדיניות תכנון לבלימת תהליכים אינפלציוניים. ייעשה להגברת החסכון של האוכלוסיה. העלייה ברמת החיים וקצב הגידול של הצריכה הפרטית והציבורית יותאמו ליכולת המשק ולצורכי הבטחון, העלייה והפיתוח.

1. הממשלה תעודד כל יוזמה יוצרת של הון לאומי, ממלכתי, פרטי ושיתופי, של יחידים ושל חברות פרטיות, שיתופיות, קואופרטיביות וקיבוציות מישראל ומחוץ לארץ, בהתאם לאינטרס הלאומי וצורכי המשק. לכל התושבים והסקטורים תינתן הזדמנות שווה לפעול לפיתוח המשק.

במגמה להחיש את פיתוח הארץ, החייאת שממותיה, חינוך הבטחון וקידום המשק, תקיים הממשלה, במידת הצורך, מפעלים כלכליים ברשות עצמה או בשיתוף עם

1. יוזמה פרטית וציבורית בארץ ובחוץ-לארץ. תימשך המדיניות של הבטחת הבעלות הלאומית על מפעלי יסוד של המדינה.
2. הממשלה תפעל לפי תכנון כולל שתפקידו להדריך את הפעילות הכלכלית בניצול כל גורמי הייצור ומשאביה להחשת התעצמותו של המשק, ובכללה — החשת קצב הפיתוח והביסוס של החקלאות, התעשייה, המלאכה, התחבורה והתיירות לשלוחותיה.
3. יחד עם הסתדרות העובדים הכללית תחפש הממשלה דרכים לשיפור יחסי העבודה בארץ.
4. הממשלה תעשה לתכנון כוח-האדם — גברים ונשים, גוער וקשישים — לשם שילוב יתר של האוכלוסיה כולה בעבודת היצירה, בענפים ובמקצועות שונים, למען הפעלה רציונלית של כוח-האדם במשק ותוך התאמה לתהליך המיכון והמודרניזציה. הממשלה תעשה להעלאת רמתם וכשרם המקצועי של העובדים לפי צורכי ההתפתחות המדעית והטכנולוגית. בשיתוף עם הארגונים היציגים של העובדים והמעבידים, ייעשה לשמירת זכויותיהם המקצועיות והתעסוקתיות של עובדים המחליפים מקומות עבודתם ולקליטתם בענפים השונים עקב שינויים במבנה המשק ובמקורות התעסוקה.
5. ייעשה להמרצת המפעלים לשיכלול שיטות הייצור ותהליכיו, ליישום חידושי המדע והטכנולוגיה ולקידום המחקר השימושי.
6. הממשלה תמשיך בחשיפת אוצרות הטבע וניצולם, ותעודד תעשיות ומוצרים שיתבססו על אוצרות הטבע המקומיים.
7. הממשלה תסייע להעלאת רמת המלאכה ותעזור לבעלי המלאכה ולבעלי התעשייה הזעירה בקידום מפעליהם, בכינון מוסדות שיווק ויצוא, במתן אשראי ובהקמת מבנים נאותים לבתי המלאכה. הממשלה תעזור בפתרון הבעיות של המסחר הקמעוני והזעיר.
8. הממשלה תשקוד על הבטחת איכות המוצרים התעשייתיים והחקלאיים ועיצובם, על מתן שירות נאות ויעיל לקהל הצרכנים.
9. ייעשה להמשך ההתיישבות החדשה, במסגרת התכנון הלאומי הכולל, יישובי הספר יחזקו ויבוצרו להגביר את כושר עמידתם בגבול. יושלם ביסוסם של היישובים הצעירים, יורחב כושר הקליטה של היישובים הוותיקים וייעשה לפיתוח המרכזים הכפריים. יינתן עידוד לפיתוח ענפי תעשייה ביישובים החקלאיים ובעיירות הפיתוח. יימשך המאמץ להעלאת רמת שירותי החינוך והבריאות ולחיסול הפיגור בשיכון ביישובים החקלאיים.
10. יימשכו המאמצים לפיתוח מקורות מים נוספים ולייעול השימוש במים.
11. המדיניות של הממשלה בהתיישבות תהיה מושתתת על כיבוד הערכים החברתיים וזכות ההגדרה העצמית של המתיישבים בבחירת אורח-חיה ועל הבטחת מעמדה הציבורי והחוקי של ההתיישבות השיתופית והפרטית. הממשלה תשקוד על פיתוח משקי העובדים בכפר ובעיר והרחבת ההתיישבות לכל צורותיה.
12. המדיניות החקלאית תהיה מכוונת לאספקת מזון סדירה לאוכלוסיה, להגדלת הייצוא והייצור, לקידום המשק, ייעולו ומיכוננו המודרני ולשיכלול אפיקי השיווק. בהתאם לכך ייערך תכנון היקף הייצור בענפים העיקריים; במידת הצורך תדאג הממשלה להבטחת מחירי מינימום למוצרים החקלאיים. במדיניות המחירים למוצרים חקלאיים תודר רך הממשלה על-ידי מדיניותה הכלכלית הכללית.
13. הממשלה תעודד הליכת תושבי הערים ומרכזי הארץ לחקלאות ולאזורי פיתוח. תוגש עזרה לגרעיני נח"ל התיישבותיים ותעשייתיים וייעשה לעידוד הגוער הלומד והעובד להצטרף לנח"ל. תוגש עזרה לכל תנועה חלוצית ולארגוני התיישבות.

ושוכני מבנים רעועים, לשיכונם של זוגות צעירים ולעידוד הילודה.

21. הפעולה, בהתאם לחוק בינוי ופינוי איזורי שיקום, אשר נועדה לפתור את מצוקת הדיוור בשכונות העוני, תיעשה בקצב מהיר ככל האפשר בהשתתפות המשתכנים עצמם ובשיתוף הדוק עם הרשויות המקומיות. פעולה זו תהא שלובה במדיניות הכלכלית הכוללת, במגמות פיזור האוכלוסיה ובמאמצים להעלות את רמת החיים של שכבות מעוטות-אמצעים ומשפחות מרובות ילדים.

22. יקויים העקרון המבטיח את הקרקע כנכס האומה. קרקעות האומה והמדינה לא יימכרו אלא אם על פי "חוק יסוד: מקרקעי ישראל". קרקע הלאום שהוחכרה לא ייעשה בה שימוש אלא בהתאם ליעודה.

23. בפעולתה התחיקתית תשמור הממשלה על חופש הפעולה המאורגן של ארגון העובדים היציג.

24. הממשלה תמשיך בקידום תחיקת העבודה לביצור זכויותיו של האדם העובד ותפעל להבטחת תעסוקה לכל דורש לביטוח בפני אבטלה ובפני נכות. הממשלה תפעל לשילוב יתר של האשה במעגל העבודה. הממשלה תפעל להעלאת סכום הגימלאות במסגרת הביטוח הלאומי.

25. הממשלה תעודד ביטוח פנסיה על-ידי הקרנות וקופות הפנסיה הקיימות, תגביר את הפיקוח עליהן, ותחתור להנהגת ביטוח פנסיה לכל.

26. הממשלה תעודד ביטוח בריאות על-ידי קופות החולים הקיימות, תגביר את הפיקוח עליהן, ותחתור להנהגת ביטוח בריאות לכל.

פרק ה' — מדיניות חוץ

1. מדיניות החוץ תהיה מכוונת להבטיח מלוא עצמאותה של המדינה, חיווק בטחונה וקידום השלום בינה לבין המדינות השכנות. הממשלה תוסיף לפעול לפי ההחלטות שנתקבלו

14. הממשלה תתמיד בפיתוח איזורי הארץ הבלתי מאוכלסים, תשקוד להפנות אליהם עולים חדשים בהתאם לתכנון כולל. יובטחו התנאים להתערות מהירה של המתיישבים. תימשך מדיניות קרקעית מסייעת לאיכלוס איזורי הפיתוח, בהם יובטחו גם להבא עדיפות והקלות למפעלים ולכל יוזמה קונסטרוקטיבית בית שיש עמה להחיש תיעוש, מלאכה ותעסוקה. תהיה שקידה על סיפוק צורכי התרבות של המתיישבים.

15. ייעשה לעידוד רופאים, מורים, אחיות ושאר בעלי מקצועות כדי שיתגחלו ביישובי עולים ובאיזורי הפיתוח וההתיישבות. יינתן עידוד לגורע מן הערים ומבתי האולפנא להתיישב ביישובי עולים וספר.

16. הממשלה תעשה להגשמת מדיניות הכנסות מתקדמת באמצעות מדיניותה הסוציאלית והפיסקאלית. היא תעשה להעלאת רמתן של שכבות מעוטות-יכולת ושל משפחות מרובות ילדים.

17. הממשלה תעשה ליציבות המחירים ולמניעת עליית יוקר המחיה. עקרון תוספת היוקר בעקבות תגודות מחירים יישמר, כדי להבטיח את שכרו הריאלי של הפועל. ייעשה לטיפול הכרת האחריות של העובדים ונותני העבודה למשק, ולעידוד העלאת פריון העבודה ותפוקת הייצור.

18. יישמר עקרון הפרוגרסיביות במערכת המסים.

19. הממשלה תוסיף לנקוט אמצעים לבלימת רווחים בלתי-סבירים וספיגתם, למניעת התעשרות ספסרית וניצול מקורות הכלל לעשיית רווחים מופקעים. הפיקוח על קר-טלים ומונופולים יתמיד ויחזק.

20. הממשלה תשקוד על הרחבת מפעל השיכון לעולים ולהמוני העם. פעולת השיכון תהיה מכוונת בראש ובראשונה לקליטת עולים, לאיזורי הפיתוח וההתיישבות, לגכי צה"ל, לחיילים משוחררים, לתושבי משכנות עוני

ע"י הכנסת והממשלה, מאז מלחמת ששת הימים.

2. חזון השלום של נביאי ישראל — "וכתתו חרבותם לאתים, וחניתותיהם למזמרות, לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה", אשר הקרין השראתו על כל שוחרי השלום בעולם, יוסיף להדריך את ישראל במדיניותה. ממשלת ישראל תתמוך בכל צעד העשוי לקדם את השלום ולהביא לידי פירוק-נשק כללי ומוחלט ולביטול גמור של הצבאות תוך פיקוח בין-לאומי מוסכם.

3. מגמתה של ישראל בזירה הבין-לאומית תהיה מכוונת לקידום השלום בעולם; לחיי סול תוקפנות ולוחמה; להפגת מתיחות בין מדינות וגושים; לעקירת אפליה גזעית ודתית; להשלמת שחרורם של עמים משלטון קולוניאלי; להגברת שיתוף-פעולה בין-לאומי; להחשת קצב הפיתוח של מדינות, שטרם הגיעו לקידמה כלכלית וחברתית; לקידום הגבלת החימוש ופירוק הנשק, לרבות הנשק הגרעיני, תוך פיקוח הדדי מוסכם.

4. הממשלה תחתור בהתמדה להשגת שלום בר-קיימא עם שכנותיה של ישראל שיהא מושתת על חזוי שלום אשר יושגו במרו"מ ישיר בין הצדדים. בחזוי השלום ייקבעו הגבולות המוסכמים, הבטחים והמוכרים. חזוי השלום יבטיחו שיתוף פעולה ועזרת גומלין, פתרון כל בעיה שבמחלוקת אפשרית בדרכי שלום והימנעות מכל תוקפנות ישירה או עקיפה.

ישראל תתמיד בנכונותה לנהל משא ומתן — ללא תנאים מוקדמים מכל צד שהוא — עם כל מדינה משכנותיה למען כריתת חוזה שלום. באין חזוי שלום, תוסיף ישראל לקיים במלואו את המצב כפי שנקבע עם הפסקת האש ותבצר מעמדה, בהתחשב עם הצרכים החיוניים של בטחונה והתפתחותה.

5. ממשלת ישראל תהיה ערה לכל גילוי של רצון בקרב עמי ערב בזכות השלום עם

ישראל, והיא תקדם בברכה ובהיענות כל נכונות לשלום מצד מדינות ערב. ישראל תתמיד בגילוי כוונותיה לשלום והסברת היתרונות הנשקפים לכל עמי האיזור מקיום-יחוד בשלום, ללא תוקפנות וחרגנות, ללא הסגת גבול והתערבות בחירותן ומשטרן הפנימי של מדינות האיזור. ממשלת ישראל תתמיד בגילוי רצונה להגיע לשיתוף-פעולה פורה עם כל מדינה במזרח התיכון לרווחתם הכלכלית והחברתית של כל עמי האיזור.

6. עד שיוסכם בין המדינות ויבוצע פירוק נשק כללי בעולם, ולאחר שייכרתו חזוי שלום בין ישראל לשכנותיה, תהיה ישראל מוכנה להציע להן הסכם שיביא לידי פירוק נשק, בתנאי שיובטח פיקוח הדדי מתמיד על ביצועו ולא ייפגעו בדרך כלשהי הרי-בונות והגבולות שנקבעו בחזוי השלום.

7. בפעולה בזירה הבין-לאומית תשקוד הממשלה על טיפוח הבנה לצרכיה של ישראל, על רכישת עזרה מצד מדינות העולם והאומות המאוחדות נגד מדיניות האיבה של מדינות ערב, ועל השגת סיוע לבטחונה של ישראל.

8. ישראל רואה ייעוד ראשון-במעלה לאנושות לעשות להחשת קידומן של ארצות אסיה ואפריקה אשר עורן נתונות בפער משווע ברמת ההתפתחות לעומת הארצות המפותחות. ישראל תתן ידה במידת יכולתה לכל פעולה בין-לאומית לפיתוח עצמאותן החברתית והכלכלית של הארצות המתפתחות, אשר תיעשה מתוך הקפדה על עצמאותן והתקדמותן.

9. הממשלה תפעל להידוק הקשרים ההדדיים בין מדינת ישראל לבין כל הארצות שבהן שוכנים קיבוצים יהודיים. היא תתן ידה למאמצים להשיג הכרה בזכותו של כל קיבוץ יהודי, בכל הארצות והמשטרים, לחיים לאומיים, תרבותיים ודתיים ללא אפליה, לקיום זכותם של היהודים הרוצים בכך לעלות למולדתם. הממשלה תעשה למען תמיכה

בין-לאומית פעילה במפעל קיבוץ הגלויות במדינת ישראל.

10. הממשלה תוסיף לעשות למען התרקמות יחסי ידידות וקשרי גומלין בין ישראל לבין כל מדינה שוחרת שלום, בלי לבדוק במשי-טרה הפנימי ובלי לפגוע באינטרסים של מדינה אחרת.

11. ישראל מכירה בזכותה של כל אומה, קטנה כגדולה, לחיים לאומיים חופשיים ולעצ-מאות מדינית. ישראל שוללת את הקולו-ניאליזם ותתייצב לימין העמים במאבקם על שחרור משלטון זרים ובכינון חייהם הלאומיים העצמאיים.

12. ישראל לא תושיט יד לשום מגמה וברית תוקפנית המכוונת נגד איוז מדינה שהיא ותישאר נאמנה לשיתוף-פעולה בין-לאומי עם כל האומות, בהתאם לעקרונות מגילת האו"ם.

13. ממשלת ישראל תהיה ערה לכל גילוי של סכנת אנטישמיות ותחייט הנאציוז בכל מדינה שהיא בעולם. היא תתבע כי הפושעים הנאציזים יבואו על דינם ועונשם; התיישנות לא תחול על פשעיהם.

14. ישראל תתמוך בביצורו של ארגון האומות המאוחדות, בקיום שליחותו לשמירה על השלום, בזכותה של כל מדינה ריבונית לייצוג במשפחת העמים, בהכרת זכותה של אומה נתקפת להתגוננות עצמית, בחובה לקיים את הציוויים של מגילת האו"ם, כגון ביצור אפליה גזעית, קיום סחר בין עם לעם ללא אפליה, קיום זכות המעבר החופשי בנתיבי מים בין-לאומיים ובנתיבי אוויר והימנעות מכל מעשה תוקפנות.

פרק ו' — חינוך ומדע

1. פעולת ממשלת ישראל ופעולות מוסדותיה של המדינה בתחום החינוך יהיו מודרכות על ידי הערכים, שעליהם השתית החוק את החינוך היסודי — "ערכי תרבות ישראל

והישיגי המדע, אהבת המולדת ונאמנות למדינה ולעם ישראל, אימון בעבודה חקל-אית ובמלאכה, הגשמה חלוצית, שאיפה לחברה הבנויה על חירות, שיוויון, סובלנות, עזרה הדדית ואהבת הבריות", ערכי העצ-מאות והדמוקרטיה, ציווי קיבוץ הגלויות ובטחון המדינה והשאיפה לשלום.

2. הממשלה תשקוד על פיתוח מערכת החינוך, לשלביה השונים, מגן הילדים ועד למוסדות ההשכלה הגבוהה.

3. הממשלה תעשה לטיפוח התרבות והיצירה המקורית של האומה כמבנה משותף לבני גלויות שונות, להעמקת הזיקה לעם ולארץ, לסתימת הפער התרבותי בין העדות, להע-מקת החינוך לעבודה ולהגשמה חלוצית, להנחלת ההשכלה העיונית-מקצועית הדרו-שה בעקבות ההתפתחות המדעית והטכנו-לוגית, לפיתוח כושר הלימוד ולעילוי האישיות היוצרת ולהקניית ערכים תרבותיים וחברתיים.

4. הממשלה בשנות כהונתה של הכנסת השבי-עית, תוסיף לבצע את החוק בדבר הרחבת לימוד חובה חנים לגילאי 14 ו-15 עפ"י המועדים שנקבעו בחוק.

5. הממשלה תשקוד על הגשמת הרפורמה במבנה החינוך היסודי והעל-יסודי בהתאם להחלטת הכנסת, תוך שמירת מעמדן והב-טחת התפתחותן של המגמה הממלכתית והממלכתית-דתית, שמירה על שוויון רמת הביצוע בכל הנוגע למגרשים, מבנים ושי-רותים חינוכיים.

כן תחתור הממשלה לקצב מתואם לשתי המגמות.

6. הממשלה תעשה להכשרת כוחות הוראה וחינוך חדשים, להעלאת רמתם, השתלמותם וקידום הסמכתם של המורים; כמו-כן תעשה הממשלה לשיתוף מורים ומחנכים בעיצוב שיטות הוראה ודרכי החינוך בישראל.

7. תשופר מערכת שחר הלימוד המודרג, כל עוד הוא קיים, בחינוך העל-יסודי.
 8. הממשלה תשקוד על כך, כי הילדים בני 3 ו-4 מקרב מעוטי היכולת ילמדו על חשבון המדינה והרשויות המקומיות בגני ילדים ממלכתיים וממלכתיים-דתיים, לפי בחירת הוריהם; יוגדל מספר התלמידים בבתי-הספר המקצועיים, החקלאיים והימיים שבפיקוח המדינה, ויקמו בתי"ס על-יסודיים מקיפים, עיוניים, מקצועיים, חקלאיים וימיים לשלביהם ולמגמותיהם.
 9. יורחב ויטופח החינוך המשלים בתחומי בית-הספר ומחוצה לו, ויקמו בתי-נוער ומרכזי נוער, יינתן עידוד לפעולתן של תנועות הנוער החלוציות.
 10. תוגבר הפעולה לפיתוח תרבות הגוף, להכשרת מורים, מדריכים ומאמנים לחינוך גופני; יורחב החינוך הגופני בביה"ס ותורחב הפעילות הספורטיבית בקרב כל שדרות העם. יוגבר הפיקוח הממשלתי על אורחות פעולתם של ארגוני הספורט.
 11. הממשלה תתמיד בפעילותה להנחלת הלשון העברית ולביעור הבערות.
 12. הממשלה תקדיש תשומת לב לשיפור היצירה והעבודה של הסופר והאמן ולעידוד מוסדות תרבות ואמנות לסוגיהם.
 13. יטופחו קשרי תרבות הדדיים בין ישראל לבין מדינות העולם.
 14. הממשלה תעשה מאמצים למשוך לארץ אישים יהודיים מגדולי התורה והמדע, הספרות והאמנות בעולם, במגמה לעשות את ישראל למרכז תורה, מדע ומחקר.
 15. בחינוך היסודי, העל-יסודי והגבוה, תדאג הממשלה להעמקת התודעה היהודית בקרב הנוער הישראלי, להשרשתו בעבר העם היהודי ובמורשתו ההיסטורית, להגברת זיקתו הנפשית והמוסרית ליהדות העולמית, מתוך הכרת שותפות-הגורל והרציפות
 - ההיסטורית המאחדת את יהודי כל העולם במשך כל הדורות.
 16. גבורת ישראל בכל הדורות והגבורה העברית המחודשת בדור התקומה על כל גילוייה ונושאה — יועלו כערך חינוכי בבתי-הספר.
 17. הממשלה תעשה לפיתוח הפוטנציאל המדעי של ישראל, לעידוד המחקר הבסיסי והשימושי תוך תיאום בין כל גורמי המחקר, לקליטת מיטב חידושי המדע והישגי הטכנולוגיה בעולם ולניצולם בחיי הכלכלה והחברה, להחשת קצב הבנייה והפיתוח, ייעול העבודה והיצור, עליית רמת החיים, עילוי האדם ורווחת הכלל.
 18. הממשלה תפעל להרחבת החינוך הטכנולוגי על כל דרגותיו וסוגיו החינוכיים למשק הלאומי ולבטחון המדינה.
 19. הממשלה תפעל לפיתוח מוסדות ההשכלה הגבוהה ולהרחבתם, לטיפול כוחות ההוראה באוניברסיטות ולמשיכת כוחות מעולים להוראה בישראל.
 20. ייקבעו סידורים שיקלו על בוגרי בתי"ס העל-יסודיים המסיימים את שירותם הצבאי להשתלב בלימודים במוסדות להשכלה גבוהה.
 21. הממשלה תעשה לקידומו של המחקר השימושי-תעשייתי לעזרת תעשיות מבוססות על ידע ומומחיות, להחשת פיתוחם וניצולם של אוצרות הטבע ולעידוד מחקר עצמי של המפעלים.
 22. הממשלה תגבש תוכנית-אב למדיניותה בתחום המדע וההשכלה הגבוהה.
- פרק ז' — שירותי המדינה והאזרח**
1. עובדי המדינה יודרכו במילוי תפקידם לקיים בנאמנות את המוטל עליהם ולשמש דוגמה לאזרחי המדינה בטוהר-מידות ובנקיון-כפיים, בכשר-עשייה וביעילות-ביצוע, בדיוק ובמשמעת, במסירות לפרט ובנאמנות למדינה ובסבר-פנים יפות כלפי כל אזרח הפונה אליהם.

המדינה והרשויות המקומיות — יעמדו לרשות כל התושבים ללא הבדל עדה ודת.

3. הממשלה תמשיך בתהליך המוניציפאליזציה של יישובי המיעוטים, ובמקומות שבהם טרם הוקמה רשות מקומית יידרשו האזרחים במקום להשתתף בהחזקת השירותים הניתנים להם, לפי יכולתם הכלכלית.

4. ממשלת ישראל תוסיף לעשות לפיתוחם של כפרי המיעוטים על-ידי סלילת כבישי גישה ואספקת מים וחשמל; הרחבת שירותי הבריאות והחינוך, שיפור תנאי הדיור והשירותים המוניציפאליים; הרחבת הבנייה בכפרים תוך הקצאת קרקעות של המדינה להקמת שיכונם ומוסדות ציבור; שילוב הכפרים הערביים בריכוזים האזוריים; הגדלת שטח שלחין ויצירת מקורות תעסוקה נוספים במלאכה, במסחר ובתעשייה.

יובטח שכר שווה לעובדים מבני המיעוטים כמו לעובדים יהודיים בעבודה שווה.

5. דאגה מיוחדת תוקדש להרחבת ההכשרה המקצועית לצעירים וצעירות מבני המיעוטים ולהרחבת החינוך התיכוני והמקצועי.

6. לערבים יובטח חינוך בלשון הערבית וכן לימוד של הלשון העברית. מזכותם של אזרחי ישראל מבני המיעוטים גם להבא להשתמש בלשון הערבית במוסדות המדינה.

7. תלמידים מצטיינים בבתי-ספר תיכוניים ויסודיים ייהנו ממענקי לימוד כתלמידים יהודיים.

8. ייעשו מאמצים מיוחדים לקליטת המשכילים מבין בני המיעוטים בשירות המדינה ובמוסדות ציבור שונים, על מנת לשתפם באחריות ממלכתית וציבורית.

9. הממשלה תעודד הקמת מפעלים כלכליים משותפים לבני המיעוטים וליהודים, והיא תסייע לפיתוח הקואופרציה לסוגיה, בעיר ובכפר, בקרב בני המיעוטים.

10. ממשלת ישראל תשוב ותתבע להכיר בזכותם של אזרחי ישראל המוסלמים למלא את מצוות העלייה לרגל למכה.

2. הממשלה תשקוד על הכשרת עובדי המדינה והרשויות המקומיות, על קידום יעילותם ועל טיפוח נאמנותם לתפקיד.

3. יישמר בקפדנות האופי הכללי, הבלתי-מפוגג, של כל שירותי המדינה.

4. הממשלה תנקוט אמצעים נמרצים נגד גילויי שחיתות ופגיעה ברשות הכלל, נגד כל שימוש לרעה בעמדות ממשלתיות או מוניציפליות על-ידי עובדי המדינה והציבור. הממשלה תעשה למניעתם ולתיקונם של ליקויים החוזרים במנגנון המדינה, שעליהם עומד מבקר המדינה.

5. משימותיה של מדינת ישראל יבוצעו לא ברוח השלטון והמנגנון בלבד; הממשלה תפתח ערכי חלוציות בקרב הנוער, תעודד התנדבות לעזרת עולים ומיוזג עדות, תפיץ תרבות והשכלה בקרב שכבות מעוטות-השכלה ותעשה לביעור הבערות בקרב המבוגרים. הממשלה תעורר את אזרחי המדינה לכל משימה לאומית, התובעת העדפת אינטרס הכלל על פני אינטרס הפרט.

פרק ח' — הדת במדינה

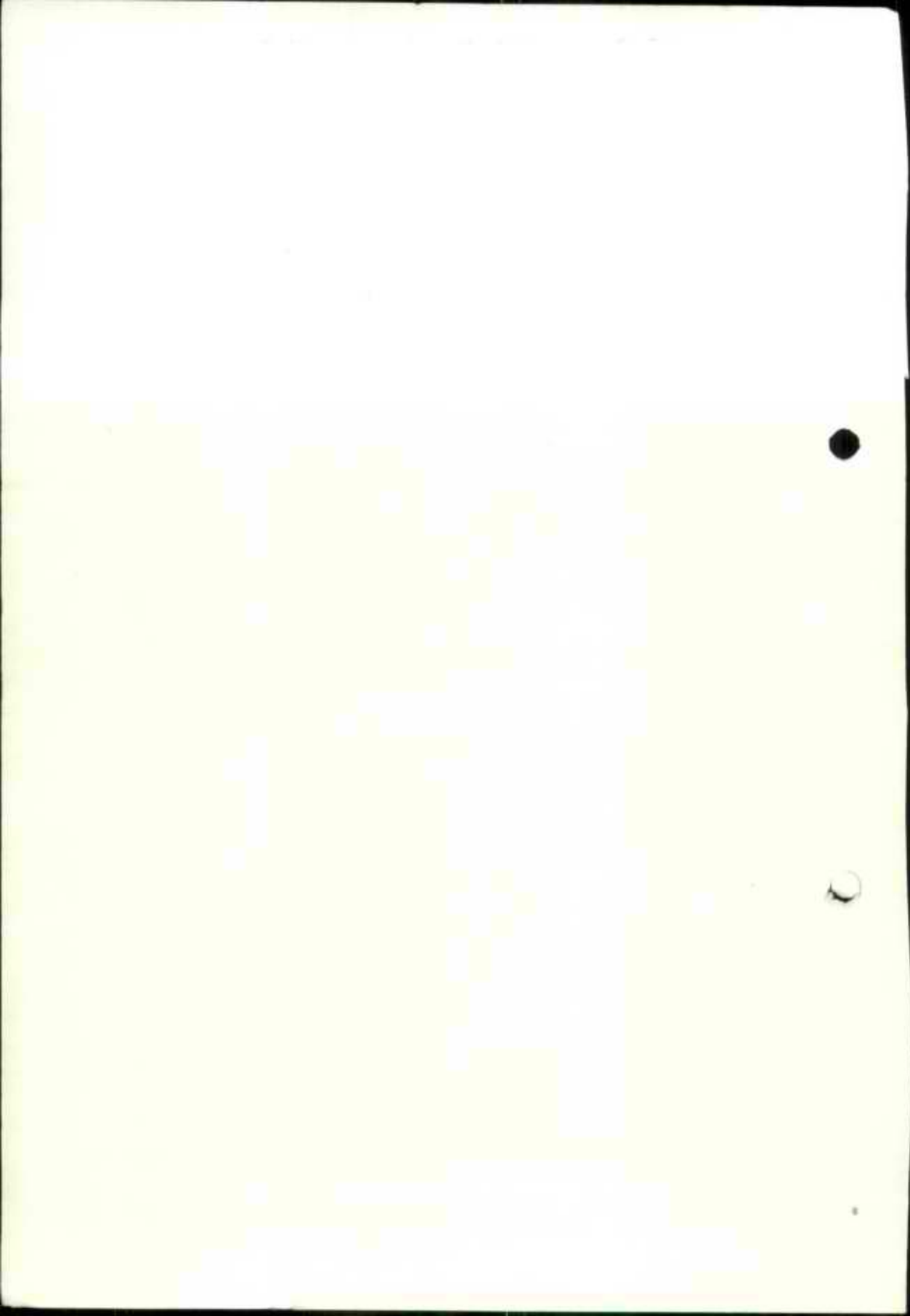
ליכוד העם וחיי מדינה מתוקנים מחייבים טיפוח, סובלנות הדדית וחופש מצפון ודת. הממשלה תמנע כל כפייה דתית ואנטי-דתית מאיזה צד שהוא; תבטיח צורכי הדת הציבוריים באמצעי המדינה; תקיים חופש דת ומצפון לכל העדות הלא-יהודיות ותספק על חשבון המדינה את צורכיהן הדתיים, ותבטיח חינוך דתי לכל הילדים שהוריהם רוצים בכך.

הממשלה תשמור על הסטטוס-קוו במדינה בענייני דת.

פרק ט' — המיעוטים

1. מדיניותה של ממשלת ישראל תהיה מכוונת לשילובם המלא של המיעוטים בישראל בכל תחומי חיה של המדינה תוך כיבוד ייחודם הדתי והתרבותי.

2. שירותי החינוך, הבריאות, הפיתוח והסעד וכל השירותים האחרים הניתנים על-ידי

מוגש עלידי שירותי החברה במשרד ראש הממשלה
שירות הפרסומים

נקודות מחוך הדיון
המדיני במזכירות המפלגה
2.1.68

סקולג' ממן (הצ"ח) האצ"ח גאסנר
המטה 2 - 2.1.1968

2.1.68

גולדה מאיר:

א. לא יהיה פתרון לשטחים בלי שלום ואין שלום בלי פתרון לשטחים.

ב. שלום פירושו מו"מ ישיר עם מדינות ערב - מכיוון שאין עתה עם מי לדבר האם יש להחליט?

ג. הצגת העניין כאילו שימוש בנשק אינו קונה זכות לשטח מעווחת המציאות וממנה משתמע כאילו יצאנו לכבוש שטחים - אין להעמיד סימן שאלה על התוקף המוסרי שלנו להחזיק בשטחים.

ד. יש לה סיוט - איננה רוצה עוד מיליון ערבים בתוכנו או במאות אלפי ערבים שבמשך 10 שנים לא תהיינה להם זכויות.

ה. "לו אני הייתי ראש הממשלה", הייתי אומרת לידידי גו'נסון שני דברים: אין עם מי לדבר, במדינה, בין בני עמי יש חילוקי דעות, אני ראש הממשלה, אינני מוכן ואינני רוצה לעורר בעיה ודיב פנימי ללא כל תועלת, כל זמן שאין עם מי לדבר - אין מה לדבר. הנה יופיע כאשר יהיה עם מי. אין מישהו ששואל אותנו שאלות אז אין להת תשובות".

ו. "אני יודעת מה שאני לא רוצה, אין לי ספק לגבי גבול גולף, בשום פנים. אין לי ספקות בנוגע לעזה. אין לי ספקות שסיני מעולם לא יכולה להיות במצב שעוד פעם תחמלא, במידה שזה תלוי בנו. אין לי ספקות שאנחנו לא יכולים לסמוך על האו"ם, עם פירוז ובלי פירוז בשארם אל שייך, ואינני רוצה מיליון ערבים.

ז. "אני רוצה להוסיף לנו גבולות פחות או יותר בטוחים, מכסימום

בטחון, עד כמה שאפשר שהגבול יהיה יותר רחוק ממה שהיה ב-4

ביוני. ואיכשהו שהערבים לא ישארו אצלנו".

שמעון פרס:

א. ההצלחה בשטחים היא בעיקר בקירוב יהודים לערבים.

ב. אין לפחד מהסטטיסטיקה - היא תמיד היתה בגד הציונות ועדיין לא גללו מקורות היהדות.

ג. אין ויכוח לגבי רמת הגולן או שארם-אל-שייך.

ד. בקשר ליהודה ושומרון יש 4 אופציות:

1. להחזיר לחוסיין. אם יחליטו כך יש לעשות זאת מיד כי חבל על הזמן והמאמצים.

2. הקמת מדינה פלשתינאית.

3. מדינה פדרטיבית במסגרת של מדינה יהודית ממערב לירדן.

4. להשאיר המצב כמו שהוא.

ה. ספקן לגבי שתי האופציות הראשונות - דיבורים עם תוסיין יהפכו את הסטטוס קוו האילם לוויכוח רועם שילך ויחריף - אפשר להגיע להסכם עם ירדן אך לא דרך דיון. קולנו. המדינה הפלשתינאית היתה בשק בידי ארצות ערב כנגד ירדן. ישות פלשתינאית לגבי הערבים פרושה - השטחים עליהם חיה מדינת ישראל ואילו הישראלים חושבים על מושג זה כפיצוי לשאיפת הערבים לשחרור אדמות פלשתינה.

ו. מאמין באופציה השלישית - אין זה אסון שתהיה מדינה יהודית עם מיעוט ערבים. אין אפשרות לחלק מחדש את הארץ אך אפשר לחלק את המימשל: רמה עליונה של מימשל פדרלי ורמה תחתונה של מימשל מחוזי - דבר זה מאפשר שיורידן זכויות.

ז. הפחד מפני עבודה ערבית בארץ עלול להביא לחוסר עבודה בשטחים הברירה היא - חוסר עבודה או עבודה שהם יכולים לעשות (חוטבי עצים ושואבי מים)

ח. מתנגד לדעתו של אלון כי מזוג כלכלי פרושו שטטוס לאומי וגאה על ההשגים בגדה.

א. אין להפריד בין מדיניות עד לשלום לבין עקרונות השלום עצמם - המטרה קובעת את הכוון.

ב. החזון שאין בו חתירה לשלום, שיש בו שלילת ההכרעה המוחלטת של העם היהודי במדינתו, חזון שגילוייו החברתי הוא נשירת יהודים מענפי עבודה בסיסיים והעברתם לידי ערבים במוכי שכר וחסרי אזרחות במדינה בה הם עובדים - אינו חזון ציוני.

ג. מי שדוגל באפשרות של חוזה שלום אשר ישנה את הקווים הקיימים ויחייב את ההפרדה המשפטית והכלכלית הקיימת צריך להגן על החברה הישראלית ממהלכים העלולים לשנות את דמותה וצריך לדגול בגישה בדרגות להתנחלות - " תוך ריכוזה בשטחים מאוכלסים בהם אבו רואים שינויי גבול כהכרחיים".

ד. במפלגה יש הסכמה על שמירה על קוי הפסקת האש עד לשלום וקיום תופעות חיוניות בגדה אולם יש חילוקי דעות לגבי מידת הארעיות במצב הקיים ולגבי משקלו של הרצון לקיים אופציה פתוחה לשלום תוך שינוי במעמד חלק מהשטחים ותושביהם.

ה. אין סתירה בין קיום השטחים בידינו עד השלום ובכונות לותר על חלק מהם במסגרת של שלום.

ו. מדיניות הממשלה - ישיבה על קוי הפסקת האש עד השלום והנימוק הוא בטחוני ואין לערבב זאת עם בטל כלכלי - הכח המדיני שקול נגד כל עול ומעמסה, מה גם שאין המציאת בלתי נסבלת.

ז. סיפוח מלאן ערבים כמוהו כעלית מליון ערבים למדינת ישראל.

ח. בענין "ימית" יש צורך בסדר עדיפויות ואם זה פוגע בערי הפתוח הרי הן קודמות.

ט. יש לשאוף להחיל שיפוטנו, חוקינו וריבונותנו על אותם שטחים נוספים שיהיו כלולים בישראל - פרוט הדבר שינויים מהותיים בגבולות הקודמים אך אין בו הוספת מליון ערבים לשטחנו. הגיון זה כלול בתכנית אלון אולם אין זו התכנית היחידה המסוגלת להגשים עקרונות אלו.

י. יש להעדיף קביעת עקרונות כלליים על פני שרטוט מפת המעציקות צביון יותר מדי מדויק
לגבי עיניים בהם תיפול ההכרעה במו"מ, יש יתרון בקיום מרחב גדול של חוסר בהירות-
על המו"מ חייב לרחף סימן השאלה של התוצאות ולכן חשוב לא לכבול את ידינו על ידי
התקשרות לעמדות מפורטות מדי. ככל שבשלים עם ארעיות המציאות הקיימת כן תגבר יציבותה.

יא. אין המושג חלוקה גרוע כל כך ויתכן וזו הדרך לשלום.

יב. חיסול ארעיות תפקידנו בשטחים יגרום לבידוד מדיני. תתערער האמינות של חזון השלום,
נוסף על 18 מדינות ערב יהיו הערבים גורם מכריע במדינה היהודית.

יג. פתרונות כלכליים לא יפתרו את הבעיות הפוליטיות של תושבי השטחים.

יד. התעסוקה בישראל יש לה השפעה שלילית על המשך בישראל ועל המשך בגדה.

טו. לגבי הפלסטינאים- זוהי יחידה קיבוצית מלוכדת אך אין זה מזכה אותם להגדרה עצמית
על חשבון ישראל- הגדרה עצמית של ישראל קודמת להגדרה עצמית של כל ציבור ערבי
נוסף כי להם 18 מדינות ואילו לנו אחת- על כן אין שיוויון בזכויות שני העמים
ושני ציבורים הללו להגדרה עצמית.

סכום: 1. קידם גורמי הארעיות בשטחים.

2. השלום מחייב שינויים טריטוריאליים מהותיים.

3. השלום פרוטו קוים טובים מקוי שביה"ג ועם אחוז ערבים שאיבו שובה מזה שהיה.

4. יש להתיר לחסמים קהילתיים בין ישראל לשכנותיה.

5. אין להתיאש מהשלום.

6. פיתוח מואץ של השטחים.

7. חיסול בעת הפליטים ע"י תכנית לחיסול המחנות.

8. העברת סמכויות נוספות לידיים ערביות תוך צמצום תפקידנו לעיניים בטחוניים.

9. חתירה למו"מ ללא תנאים.

10. עידוד חילופין אבטחיים ומסחריים בין ישראל לשטחים.

11. מעקב על התעסוקה מהשטחים בישראל וחתירה לרמת שכר טוה שתביא להאטת הזרימה.

12. האחזיות והתנחלויות בשטחים בלתי מאוכלסים שיש תקוה להחזיקם.

23.11.72

חיים בר-לב:

א. הסדר השלום והשטחים - אין זו שאלה בוערת אולם יש לשאוף לשלום שיתן מכסימום בטחון ומינימום ערבים.

ב. העשיה בשטחים צריכה להיות לפי שני קריטריונים:

1. עקבית עם ראיתנו את פתרון השלום.

2. עקבית עם עובדת פיתוחו השלטון בשטחים כל עוד לא חל שינוי.

ג. צריך להתחל במרץ במקומות התואמים את מפת השלום תוך הבטחת הבטחון גם כיום.

ד. בתחום הכלכלי יאפיינו את יחסינו עם הגדה הגבולות הפתוחים - אפשרות השקעות בשטחים ועבודה בישראל.

ה. מציע להטיל מס הכנסה קולם יותר על ההכנסות בשטחים כדי למנוע עיוותים ולהביא לבורמליזציה ביחסים הכלכליים עם השטחים.

ו. המצב של כח עבודה מהשטחים בישראל הינו מצב נורמלי ורצוי - אין זה ריאלי לפתח תעשיה בגדה למען כל אלה העובדים בישראל. אין לתלות את האשם לבעית העבודה היהודית על הערבים אלא גם על הלך הרוח של היהודים.

ז. עד בוא השלום יש לפעול ולשאוף לבורמליזציה שתשרור בעת השלום.

חיים צדוק:

א. המדיניות האקטואלית בשטחים חייבת להיות פונקציה של מפת השלום בה אנו רוצים- חייב להיות מושג ברור על גבולות השלום אפילו אם לא מציירים מפת שלום.

ב. מציע שהמפלגה תחזור ותאשר עקרונותיה:

1. המצב הקיים עדיף על המצב מלפני מלחמת ששת הימים ולכן נמשיך בו עד חוזה השלום.
2. שואפים אנו למצב של שלום בו:

א. ישראל תהיה מדינה עם רב יהודי גדול ככל האפשר.

ב. גבולות ישראל יהוה בשטחים ככל האפשר

ג. מספר גדול ככל האפשר של תושבי השטחים יוחזרו לשלטון הערבי.

ג. בטחון הוא לא רק פונקציה של שטחים אלא גם של אוכלוסיה ולכן הבעיה הדמוגרפית היא חמורה ויש סכנה של הפיכת מדינת ישראל למדינה דו לאומית.

ד. הויכוח אינו אם יש ישות פלשתינאית או לא אלא אם להקים מדינה פלשתינאית בגדה- על המפלגה מקובל כי שאיפות הפלשתינאים ימצאו ביטויין במסגרת ירון אשר משטרה הדנימי אינו מעניינו- לכן היא הפרטנר לשיחה ולא נציגים פלשתינאים.

ה. עלינו לעשות מספר צעדים:

1. המשך המדיניות בה נקטנו בגדה.
2. השטחים יוחזקו תחת ממשל צבאי ואזרחות תושביה תישאר כמקודם
3. יצירת "תכנית אב" להתנחלות- חופפת למפת השלום וגבולות הבטחון. ההתנחלות הולכת בעקבות המדיניות ולא להיפך- התנחלות שלא בתחומים אלה מבזבזת משאבים וכובלת ידינו בשעת המו"מ.
4. תעסוקת ערבים מהשטחים בישראל אך יצירת מקורות עבודה בשטחים אשר יבלמו זרימה זו- יצירה זו צריכה גם היא להקבע לפי גבולות הבטחון.

המלך
המלך
המלך

הג' 38 100-101 102-103

2. המדיניות בשטחים

מבוא

מאז הפסקת האש ראה עצמה ממשלת ישראל אחראית לקיום שלטון תקין בשטחים. הממשלה באמצעות הממשל הצבאי מבטיחה קיום החוק והבטחת ודאות למקורות פרנסה ותעסוקה לאוכלוסיה המקומית ולאספקת שירותים ציבוריים ומקומיים.

בהדרכתה ובסיועה של ממשלת ישראל, חלה התקדמות בענפי החקלאות, שעליה פרנסתם של מרבית האוכלוסין בשטחים; חודשו קשרי מסחר ושיווק עם הארצות השכנות; נעשו הסדרים לסיפוק צרכי המשק והיבוא; חודשו ושוקמו המלאכה והתעסוקה; ניוטו עבודות ציבוריות למלוי הצרכים המקומיים ולמניעת אבטלה.

השלטון הישראלי פועל להכשך קיומו של מנהל מוניציפלי עצמי של האוכלוסיה. אורגנה מערכת החינוך וסופקו צרכי הדת.

חושבי השטחים ברובם נמנעי מלשתף פעולה עם ארגוני הטרור ונסיונותיהם של ארגונים אלה להישען על האוכלוסיה המקומית נכשלו מעיקרם.

עיקרי המדיניות

א. פיתוח, תעסוקה ושירותים:

1. ממשלת ישראל תוסיף לראות עצמה אחראית לסיפוק צרכיה וקידום רמת־חיה של האוכלוסיה בשטחים; היא תפעל לפיתוח כלכלי ולשיפור השירותים הציבוריים; תעודד את האוכלוסיה המקומית לאמץ עצמי בכיוון זה ותסייע לה ליהנות מהשירותים וההדגה הטכנולוגי של ישראל.

2. הממשלה תעשה כמיטב יכולתה להבטחת השירותים הציבוריים (בריאות, חינוך וכו') לצרכי תעסוקה ופרנסה של האוכלוסיה ולהעלאת רמתה המשקית והחברתית. הדגש יושם על פיתוחו של המשק המקומי. לשם כך, תנתן עזרה והדרכה מקצועית להעלאת הפריון, להגברת חלקם של גידולי ומוצרי היצוא.

להרחבת התעסוקה ולהעלאת ההכנסה הנקיה. המפתח העיקרי לתוספת תעסוקה הוא בפיתוחן של המלאכה והתעשייה המקומית.

ממשלת ישראל תסייע להקמת מפעלים מקומיים חדשים. להרחבתם של מפעלים קיימים. להפעלת הון מקומי ומשיכת הון זר ותעודד מפעלים שיוקמו על יסוד שותפויות בין האוכלוסיה המקומית ואזרחים ישראלים.

3. יוקצו אמצעים לביצוע עבודות ציבוריות ולצרכי תעסוקה למובטלים.

מירב המאמצים יושקעו בפיתוחם של מקורות הפרנסה התעסוקה בשטחים עצמם. תותר, בצורה מבוקרת, בכפוף לשיקולים בטחוניים, העסקת תושבי השטחים בישראל, לפי הזמנות משרות התעסוקה. ובתיאום עם הסתדרות העובדי דים הכללית.

ב. הקשרים הכלכליים

במסגרת מדיניות הפיתוח ובהתאם לצרכי קידומו של המשק, ייקבעו הקשרים הכלכליים הנאותים בין המשק הישראלי למשק הערבי בגדה וברצועת עזה.

הממשלה תוסמך להחליט בהתאם לגדרש באזורים השונים, על תיאום, חיבור או שילוב מערכות התשתית הארציות, כגון — חשמל, מים, תחבורה ושרותים ציבוריים.

כמרכזן תעודד הממשלה שותפויות יהודיות-ערביות.

ג. הגשרים הפתוחים

תמשך, כבעבר, מדיניות הגשרים הפתוחים, הבאה לאפשר את הקשר בין ערביי השטחים לערבים אשר במדינות השכנות. במסגרת מדיניות זו קיימו קשרי סחר, תנועת תלמידים ובקורים הדדיים.

בשטחים לא תקויים כל סמכות של שלטונות ירדן, מצרים וסוריה וייעשה למניעת תלותם של אוכלוסי השטחים בשלטונות של מדינות אלו.

ד. פעילות עצמית וחידוש הנציגות המוניציפלית

ממשלת ישראל תסייע לפעילות עצמית של האוכלוסיה בתחומי החינוך, התרבות והדת ובטפוח יסודות הדימוקרטיה והקידמה בחיים החברתיים, הציבוריים והמוניציפליים.

במסגרת זו, יתאפשר חידוש הנציגות במינהל המוניציפלי ותחזוק פעילותו בארגונים של השירותים הציבוריים.

ה. צווים מטעם המושל הצבאי

בכל נושא ואיזור שבו יידרש הדבר למען הבטחון, הסדרת המשק והכלכלה ועידוד משטר חברתי נאות ומתקדם, יתוקנו או יוחלפו — כבעבר — חוקים ותקנות הקיימים בשטחים ע"י צווים אשר יוצאו מטעם המושל הצבאי.

ו. התנחלות והיאחזות

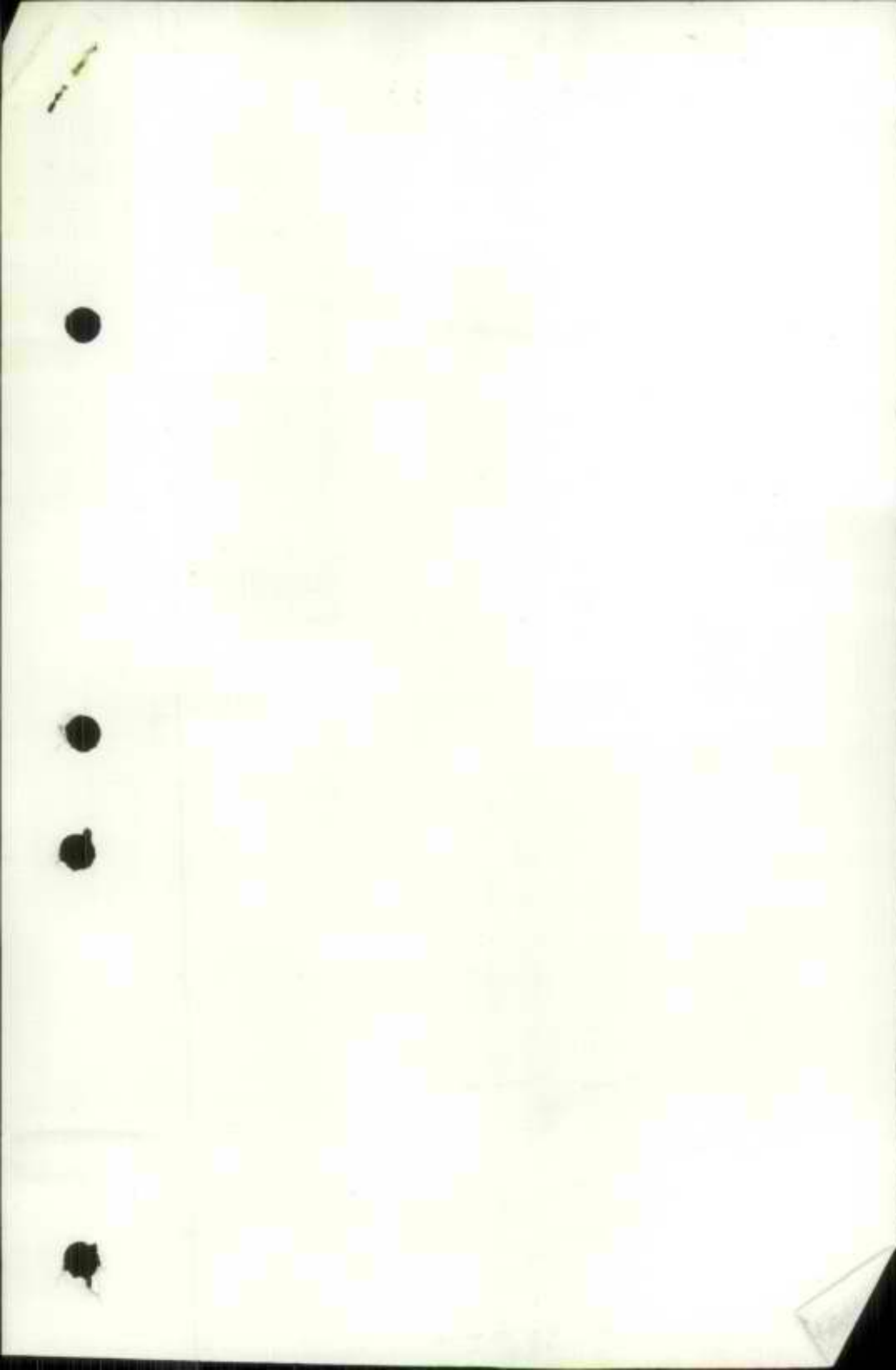
1. מאז הפסקת האש כמו התנחלויות והיאחזויות ברמת הגולן, בבקעת הירדן ובסיני, וחידשה ההתיישבות ביישובים שנעקרו מהם — בגוש עציון, נחל קליה וחברון.

2. לאחר שחלפו שנתיים מאז מלחמת ששת הימים יש להחיש ביצוען של היאחזויות בטחוניות והתנחלויות קבע.

3. הממשלה, בדיוניה ובהחלטותיה על ההתנחלות, בין בפרט ובין עירונית, תהיה מודרכת ע"י שיקולי הבטחון וההתפתחות של המדינה.

עדיפות ראשונה תנתן לאזורים חיוניים לבטחון המדינה.

4. המערך יקרא לעם ובעיקר לדור הצעיר להחליץ להגשמת ההתנחלות במסגרת של אתריות לאומית.

רק כפסע מפריד בין מי שאיננו יודע או מסרב להכין עובדות אלה לבין ההכרה במושג של
"האדמה השדודה" על כל המשתמע מהכרה זו.

בעית הפליטים הפלשתינאים לא נפתרה עד כה אך ורק משום שמדינות ערב החזיקו אותה ללא
פתרון כמכשיר נגדנו. דוגמא מזעזעת לכך הוא המצב בו נמצאו מחנות הפליטים ב-1967

משנכנסנו לרצועה. *לא ממש מלפני לא האדם - אלא - חצי מלפני*
נכנסו אל

לעומת התנהגות מתנכרת זו של מדינות ערב, העניקה ממשלת ירדן לכל הערבים ממוצא פלשתינאי
אזרחות ירדנית. היא הוענקה הן לתושבי יהודה ושומרון והן לאחיהם שבגדה המזרחית. כל התושבים
הללו ~~אזרחות ירדנית~~ - אלה שבגדה המזרחית ואלה שביהודה ושומרון - הם איפוא בעלי
אזרחות ירדנית.

לערבים הפלשתינאים ישנה כל האפשרות להגיע לביטויים הלאומי בירדן. הם זקוקים לירדן כשם
שירדן איננה יכולה להתקיים בלעדיהם. בירדן מצויים שטחים נרחבים עם אפשרויות פיתוח בהם
יכולים הפלשתינאים למצוא את שיקומם. בגדה המזרחית של ירדן חיים כ-600 אלף ואולי אף
יותר אזרחים ממוצא פלשתינאי. מזה שנים רבות לא פחות ממחצית חברי בית הנבחרים ברבת
עמון הם ממוצא פלשתינאי ובממשלה הנוכחית למעלה ממחצית חבריה הם כאלה.

[illegible]

2/2 ~~1/2~~ 1/5 1/2

האם ישראל יכולה ליישב מחדש את הפליטים הערביים
מתוך מאמר של פרופ' קולף, "מדען אורח, בחן בעית הפליטים הערביים."

היכולה ישראל ליישב מחדש את הפליטים הערביים בשטחים הכבושים ואת אלה במחנות מחוץ
לשטחים (365,000) ?

נקודת ההשקפה הערבית ידועה. הפליטים רוצים שקום במקומות מהם באו, * הם
עצמם או אבותיהם. יישובם מחדש במדינת ישראל אינו מהווה פתרון הבעיה - מנגד הוא לשאיפת
ישראל - קיום מדינה יהודית. אין לצפות שמספר גדול מהפליטים יורשה להתיישב בישראל.

אפשרות יישובם : קיימת האפשרות ליישב הפליטים בגדה המערבית וברצועת החוף בין אל-עריש לעזה.
אזורים אלה לא ייכללו בתחומה של ישראל, אם כי ניתן לשער שישראל תרצה לפקח על אזורים אלה.

בתקופה מאוחרת יותר תינתן לערבים האפשרות להביע דעתם בקשר לעתידם, כגון
הצטרפות לירדן.

ראש ממשלת ישראל מאמינה כי יש עתיד לשתי מדינות באזור, מדינה יהודית - ישראל
ומדינה ערבית המורכבת ממלכת ירדן, הגדה המערבית. לדעת המחבר, תושבי צפון סיני אף הם
יוכלו להצטרף למדינה הערבית אם רצונם בכך. מדינה זו שתקום תספק תעסוקה לפליטים ולבעלי
מקצועות שמוצאם מישראל או שקבלו בה הכשרתם.

בעית המים : ישראל וארה"ב חתמו על הסכם להקמת מפעל להמתקת מים. בהתאם לו
כל צד ישקיע 16 מליון דולאר. מפעל אחד נמצא בשלבי בניה באילת, מתוכנן הקמת
מפעל המתקה באשדוד. בנוסף על כך, תכנית אשכול-ג'ונסון, ליצור מים וחשמל ע"י
ניצול אנרגיה אטומית.

כמות המים שתיוצר לשמוש תגיע ל-100 מליון מ"ק בשנה.

אפשרויות היישוב וההוצאות הדרושת

יישובם מחדש של הפליטים לא צריך להעשות על בסיס חקלאי, להיפך, מוצע כי 95% יעסקו
בתעשייה. יישובה מחדש של משפחה יעלה בסביבות 3,000 דולאר, כלומר 1.5 בליון דולאר
ליישוב חצי מליון פליטים.

1. The first part of the document is a letter from the President of the United States to the Congress, dated January 1, 1861.

2. The second part is a report from the Secretary of the Treasury, dated January 1, 1861.

3. The third part is a report from the Secretary of the Interior, dated January 1, 1861.

4. The fourth part is a report from the Secretary of the Navy, dated January 1, 1861.

5. The fifth part is a report from the Secretary of the War, dated January 1, 1861.

6. The sixth part is a report from the Secretary of the State, dated January 1, 1861.

7. The seventh part is a report from the Secretary of the War, dated January 1, 1861.

8. The eighth part is a report from the Secretary of the War, dated January 1, 1861.

9. The ninth part is a report from the Secretary of the War, dated January 1, 1861.

~~10. The tenth part is a report from the Secretary of the War, dated January 1, 1861.~~

11. The eleventh part is a report from the Secretary of the War, dated January 1, 1861.

היקבלו הפליטים התכנית ?

מקומות עבודה, מגורים, תכנון סביבתי, ומניעת הפעלת לחץ ע"י טרוריסטים, אלה הם התנאים לפיהם יאותו להתישב במקומות החדשים.

פ י צ ו י י ם

עדיפות צריכה להנתן לפליטים היושבים במחנות. יש להעניק פיצויים לפליטים אשר יסכימו לעבור מהמחנות.

מחנות הפליטים מחוץ לשטחים

ארצות ערב לא עושות דבר בניגוד לישראל, להטבת תנאי החיים במחנות. לאור התנאים הטובים יותר במחנות הפליטים שבישראל, תיווצר הגירה ממדינות ערב לשטחים, הם יחזרו רק אם לא יעמדו תחת לחץ ארגוני הטרור.

ס כ ו ם

ליישוב בעית הפליטים הערביים על ישראל לשלם פיצויים על בסיס אינדבידואלי ולספק אלטרנטיבה לחצי מליון ערבים הגרים במחנות. אין זה אפשרי ליישבם מחדש בישראל למרות שניתן ליישב בה כמה מהם. יישוב הרוב יהיה בכפרים מודרניים שוקמו בשטחים. הוצאת הדרושות לפתרון הבעיה יבואו מישראל וידידיה. המים הדרושים ייוצרו באמצעים מודרניים שעמדו לרשות ישראל - מה גם שרוב הפליטים ישוקמו על בסיס תעשייתי.

Section 1

1. The first part of the document is a letter from the President of the United States to the Congress, dated January 3, 1801. It contains a statement of the President's views on the state of the Union and the progress of the government.

Section 2

2. The second part of the document is a report from the Secretary of the Treasury, dated January 10, 1801. It contains a statement of the financial condition of the government and the progress of the Treasury Department.

Section 3

3. The third part of the document is a report from the Secretary of the Navy, dated January 15, 1801. It contains a statement of the naval condition of the government and the progress of the Navy Department.

Section 4

4. The fourth part of the document is a report from the Secretary of the War, dated January 20, 1801. It contains a statement of the military condition of the government and the progress of the War Department.

10.1 / 13.4.16

ועתה ברצוני לגעת בנושא שקורר אצלנו ויכוח, לעתים סוער. כוונתי לנושא הפלשתינאי.

מדי פעם נשאלתי לדעתי בענין זה ואמרתי כמה דברים. בהקשר של הדיון על השטחים, אני סבורה שטוב לעשות אם אציג את ראייתי שוב.

אנו הישראלים לא מתימרים לקבוע אם יש או אין "ישוב פלשתינאי". קביעה זו היא מזכותם של הערבים עצמם. כתוצאה ממלחמה שנכפתה עלינו ב-1948 עזבו חלק מערביי ארץ ישראל ונדרו למקומות אחרים. עם זאת אני שוללת את הטענה כאילו "שנים וחצי מליון ערבים פלשתינאים מחוסרי מולדת נודדים בעולם". יש עוות גמור בעריכת השוואה בין מצבם של יהודים בגולה מחוסרי מולדת לבין הפלשתינאים. הערבים הפלשתינאים חיים בין אחיהם בעלי אותה דת, תרבות ושפה. הערבים עצמם מזהירים על היותם אומה ערבית אחת גם אם זו משתרעת על פני שמונה-עשרה מדינות.

ההבדל והשוני בין ערבי מיהודה ושומרון הנמצא עתה ברבת עמון, לבין הערבי החי בגדה המזרחית מדורי דורות הוא פחות בהרבה מן ההבדל והשוני שבין יהודים מארצות שונות לבין עצמם. מי שמדבר במושגים של איזון ואנלוגיה בין הבעיה היהודית מצד אחד לבין הבעיה הפלשתינאית מצד שני - ^{שגו} שגו כי כברת ארץ זו, בה הקמנו את מדינת ישראל, היא היחידה שבה יכול עם ישראל להיות ריבוני ואין זולתה.

ועל קולות אלו
לפי המאמץ
הזה

ואולי בין בני ישראל

רק כפסע מפריד בין מי שאיננו יודע או מסרב להבין עובדות אלה לבין ההכרה

במושג של "האדמה השדודה" על כל המשתמע מהכרה זו.

מכאן
בין ההבנה

בעית הפליטים הפלשתינאים לא נפתרה עד כה אך ורק משום שמדינות ערב החזיקו אותה ללא פתרון כמכשיר נגדנו. דוגמא מזעזעת לכך הוא המצב בו נמצאו מחנות הפליטים ב-1967 משכנסנו לרצועה. ^{ממשלת מצרים, ישראל, ארצות הברית}
"למה - ממשלת ישראל, ישראל, ארצות הברית, 1955"

לעומת ההנהגות מתנכרת זו של מדינות ערב, העניקה ממשלת ירדן לכל הערבים ממוצא פלשתינאי (פלסטיני) אזרחות ירדנית. היא הוענקה הן לתושבי יהודה ושומרון והן לאחיהם שבגדה המזרחית. כל התושבים הללו - אלה שבגדה המזרחית ואלה שביהודה ושומרון - הם איפוא בעלי אזרחות ירדנית.

לערבים הפלשתינאים ישנה כל האפשרות להגיע לביטויים הלאומי בירדן. הם זקוקים לירדן כשם שירדן איננה יכולה להתקיים בלעדיותם. בירדן מצויים שטחים נרחבים עם אפשרויות פיתוח בהם יכולים הפלשתינאים למצוא את שיקומם. בגדה המזרחית של ירדן חיים כ-600 אלף ואולי אף יותר אזרחים ממוצא פלשתינאי. מזה שנים רבות לא פחות ממחצית חברי בית הנבחרים ברבה עמון הם ממוצא פלשתינאי ובממשלה הנוכחית למעלה ממחצית חבריה הם כאלה.

בין הים התיכון למדבר המזרחי יש מקום לשתי מדינות בלבד : מדינה יהודית ומדינה ערבית; ישראל וירדן. אנו שוללים הקמת מדינה ערבית נוספת.

כאמור, בגדה המזרחית של הירדן חיים כשש מאות אלף ואולי אף יותר אזרחים ממוצא פלשתינאי. הקשרים בין צבור זה לבין ערביי יהודה ושומרון הם קשרי משפחה ומוצא. על כן, שמחה אני כי נמשכת מדיניות הגשרים הפתוחים המאפשרת את הקשר בין ערביי השטחים לאחיהם בירדן ולערבים אשר במדינות השכנות.

בשנתים האחרונות עברו דרך הגשרים כחצי מליון נפש. מספר זה כולל כ-210 אלף תושבי השטחים אשר עברו חצו את הגשרים לביקורים בירדן ובארצות ערב וכן כ-290 אלף תושבי ארצות ערב שביקרו בשטחים ובisrael מהם כ-260 אלף במסגרת ביקורי הקיץ. מספר הערבים העוברים את הגשרים בשני הכוונים נמצא בגידול מתמיד.

מתוך הבנה לצרכי ערביי יהודה ושומרון ולאחיהם אשר בצדה המזרחית, הנהגנו את מדיניות הגשרים הפתוחים. נקל לתאר את מצוקתו של צבור זה וסבלו אילו נסגרו הגשרים ונעלמה האפשרות לקיים קשרי משפחה אלה, לרבות קשרי סחר מקיפים בין יהודה ושומרון לגדה המזרחית.

1. The first part of the report deals with the general situation of the country and the progress of the work during the year. It is a summary of the work done and is intended to give a general impression of the progress of the work.

2. The second part of the report deals with the results of the work done during the year. It is a summary of the results of the work and is intended to give a general impression of the progress of the work.

3. The third part of the report deals with the conclusions drawn from the work done during the year. It is a summary of the conclusions drawn from the work and is intended to give a general impression of the progress of the work.

4. The fourth part of the report deals with the recommendations made during the year. It is a summary of the recommendations made during the year and is intended to give a general impression of the progress of the work.

5. The fifth part of the report deals with the summary of the work done during the year. It is a summary of the work done during the year and is intended to give a general impression of the progress of the work.

6. The sixth part of the report deals with the summary of the work done during the year. It is a summary of the work done during the year and is intended to give a general impression of the progress of the work.

בהגיבוי בכנסת על נאומו של המלך חוסיין מ-15 במרס 1972 אמרתי :
"מעולם לא התערבנו במבנה הפנימי או בצורות המשטר של מדינה כלשהי.
אילו ראה מלך ירדן לנכון לשנות את שם ממלכתו ולקרוא לה בשם "פלשתיין"
או בכל שם אחר ולהנהיג שנויים במבנה הפנימי של ממלכתו כדי לתת בממלכתו
ביטוי לערבים המגדירים עצמם כפלשתינאים ואילו לאחר מו"מ בינינו היינו
מגיעים להסכם בכל השאלות, לרבות הנושא הטריטוריאלי, כי אז לא היה זה
מענייננו לנקוט עמדה בעניינים פנימיים שהם בסמכותה הריבונית של המדינה
הערבית הגובלת עם מדינת ישראל במזרח.

לא ננהל מו"מ עם ארגוני המרצחים השואפים להחריב את מדינת ישראל ולכונן
במקומה על "האדמה השדודה" מדינה פלשתינאית. זאת ועוד, ארגוני המרצחים
והטרור מתיימרים לייצג את ערביי יהודה ושומרון וערבים ממוצא פלשתינאי
בארצות אחרות, ללא כל יסוד.

הנני משוכנעת כי השלום חייב להביא קץ לסכסוך ובמסגרת השלום יכולה
לבוא על פחרונה בתחומי ירדן גם בעייתם של הערבים הפלשתינאים. אנו בטוחים
כי במו"מ עם ירדן ימנעו וצריכה בעיה זו לבוא על פחרונה הראוי.

מחבר

עבודת ערבים ועבודה יהודית

- למעלה מ-60,000 מערביי השטחים ביהודה ושומרון ועזה, עובדים בישראל, בבנין, בחקלאות ובשרותים. במקום אחר דיברתי על האחריות המוטלת עלינו, כממשלה, לדאוג לתעסוקתם, פרנסתם רמת חייהם והשירותים הניתנים לתושבי השטחים, אך אני רוצה לעמוד גם על הסיכונים העצומים הטמונים בענין זה, לא בזיקה למי ?, אלא בהקשר של ה-מה ?

- בואם של עשרות אלפי ערבים מן השטחים לעבוד בישראל, עשוי לערער את אחת מיסודות הציונות כפי שאני למדתי אותה וחייתי אותה. לולא הקנאות לעבודה עברית, לולא תפיסת הציונות על כל משמעותה, לאן היינו מגיעים ? יוחר מדי קל ומאד מסוכן שאנו נהיה בעלי ה"צווארון הלבן" והערבים יעשו את העבודה הפשוטה, "המלוכלכת".

- אני עדיין חושבת ומשוכנעת שאלמלא עבודה עברית בכל מקום, בחקלאות, בבנין, בסלילת דרכים, בייבוש ביצות - לא היינו מגיעים למדינה. ואגיד עוד יוחר. לא היה לנו, למרות זכותנו

Ally

Ally

Ally

Ally

Ally

היסודית, ההסטורית - לא היה לנו בסיס מוסרי לדרוש מדינה שמישהו אחר בנה אותה. הסתלקות יהודים מכל עבודה שיש לעשות בארץ ומסירתה לאחרים, זהו הרס כל התוקף, כל הבסיס המוסרי של המדינה הזאת. ואני פחדת.

ערך העבודה :

הציונות התגשמה והמדינה קמה על אחד היסודות שבעיני הוא מהעיקריים - זו המלחמה שלנו על עבודה עברית. אם עבודה כפיים תעשה ע"י אחרים, אני רואה בזה אסון. יצירת מצב שיהודים המשכילים עושים כל עבודה לבנה, והעבודה השחורה תיעשה ע"י אחרים. כל עוד אין שלום, וכל זמן שאנו אחראים לתעסוקה, ערביי השטחים יבואו לעבודה כאן.

למגדלי הפרי נוח יותר להכניס ארבעת אלפים או שבעת אלפים ערבים מהשטחים, מאשר העסקת תלמידי הכתות הגבוהות. עבודה רוחנית גם היא בעלת ערך ותמיד היה זה אצלנו כך. אבל לא צריך להשאיר העבודה השחורה בידי זרים, אחרים.

...the ... of ...
 ...the ... of ...
 ...the ... of ...

...the ... of ...
 ...the ... of ...
 ...the ... of ...

...the ... of ...
 ...the ... of ...
 ...the ... of ...

- אני גאה בכך שאותם ערבים מהשטחים הפועלים ובאים לעבוד
כאן, הנשלחים ע"י לשכות העבודה, מקבלים גם שכר שווה
לפועל העברי. שכר שווה לפועל העברי והפועל הערבי הישראלי.

- אנחנו הממשלה היחידה האחראית לאוכלוסיה זו. אין להם ממשלה
אחרת היכולה לדאוג להם. לכן, עלינו לספק תעסוקה בשבילם.
ככל שאפשר לעשות זאת, עד המכסימום שביכולתנו, צריך לאפשר את
התעסוקה במקומותיהם, ואם פירוש הדבר פיתוח-אדרואי, יש לקבל
עובדים גם אצלנו, במינימום הדרוש לצרכי התעסוקה שלהם. זאת
עמדת הידועה ולא שיניתי את דעתי.

* * *

It is a very common mistake to suppose that the
 only way to get a good result is to work hard
 and long hours. In fact, the best results are often
 obtained by working a few hours a day, but
 with great concentration and energy.

It is also a mistake to suppose that the only way
 to get a good result is to work hard and long
 hours. In fact, the best results are often
 obtained by working a few hours a day, but
 with great concentration and energy.

ל ס י כ ו ם :

אין אני רואה, עתה, צורך לשנות מהמצע אשר סביבו
נערכנו בסתיו 1969 ואשר הינחה אותנו כשליחי התנועה בממשלה במשך
כל שנות כהונתה של הממשלה הנוכחית. כאשר נגיע לדיון על המצע
ונשקול ונבחון אותו, נחליט את אשר נחליט.

* * *

- הייתי ועודני סבורה שיש לנו מה לעשות בשטחים בזיקה לשאלת ההתישבות, והקמתן של היאחזויות והתנחלויות. והראיה שעשינו ב-6 השנים שחלפו. מאז מלחמת ששת הימים הקימונו 45 היאחזויות והתנחלויות ברמת-הגולן בבקעת הירדן, בקרית ארבע, בגוש עציון, ברצועת עזה, בפתחת רפיח ובמפרץ אילת.

- ההתנחלויות והיאחזויות יש בהן ענין מכמה טעמים. קודם כל, יש בהן ענין בטחוני. אך יש עוד ענין, חלפו כבר כמעט 6 שנים מאז מלחמת ששת הימים ובהקופה ארוכה זו, ללא פתרון, טבעי שאנשים יחשבו והממשלה תחליט, כי במקומות אלה ואחרים מותר להקים התנחלות, בעיקר למען הבטחון, אך יכולים להיות גם שיקולים אחרים. לא נוכל לתת לצד השני את ההרגשה שהוא יכול להמשיך בלוחמה ובאיבה ואילו בשטחים לא ישתנה שום דבר.

אבל יכול להיות שאין מה שיעודד יותר את שכנינו לדחות את השלום מאשר העובדה, שיקומו בכל בוקר וידעו שאין מה להפסיד, כי היהודים יושבים בחיבוק ידים ומחכים להם. או אולי, צריך שהם יראו : קורה משהו ולכן - צריך להזדרז. אני חושבת שהדרך השניה נכונה יותר. אינני אומרת, שצריך לעשות זאת בלי חשבון.

The first part of the report deals with the general situation of the country. It is a very interesting and informative study of the country's development. The author has done a great deal of research and has gathered a wealth of material. The report is well written and is a valuable contribution to the study of the country's development.

The second part of the report deals with the economic situation of the country. It is a very interesting and informative study of the country's economic development. The author has done a great deal of research and has gathered a wealth of material. The report is well written and is a valuable contribution to the study of the country's economic development.

The third part of the report deals with the social situation of the country. It is a very interesting and informative study of the country's social development. The author has done a great deal of research and has gathered a wealth of material. The report is well written and is a valuable contribution to the study of the country's social development.

The fourth part of the report deals with the political situation of the country. It is a very interesting and informative study of the country's political development. The author has done a great deal of research and has gathered a wealth of material. The report is well written and is a valuable contribution to the study of the country's political development.

- הממשלה ורק הממשלה היא אשר תקבע מיקומה של כל התנחלויות והתנחלויות.
כך נהגנו בעבר וכך ננהג גם בעתיד.

- כל היאחזות והתנחלות כרוכים בה אלמנטים רבים : חכנון, קרקע, מים, תקציב ואנשים.

- כלפי הסענה כאילו ביצירת עובדות בשטח (התנחלויות והיאחזויות) אנו קובעים תנאים מוגמרים העושים מו"מ למיותר, או מקשים על עצם הכניסה למו"מ. סענה זו אינה נכונה כלל ועיקר, אין לה כל סימוכין כלשהו. סרובן של מדינות ערב להיכנס אתנו למו"מ, הוא המשך למדיניותן העיקרית, ארוכת השנים, היא קדמה למלחמת ששת הימים ועוד בסרם היתה כל היאחזות או התיישבות בשטחים.

- מתוך המצע :

הממשלה, בדיוניה ובהחלטותיה על ההתנחלויות, בין כפרית ובין עירונית, תהיה מודרכת ע"י שיקול הבטחון וההתפתחות של המדינה. עדיפות ראשונה תנתן לאזורים חיוניים לבטחון המדינה.

1870

1871

1872

1873

סוגיית השילוב הכלכלי

אני בהחלט מבינה ומסכימה לכך שאנו אחראים לאוכלוסיה הזאת, כי השטחים בידנו, האוכלוסיה בידנו. אין לה כתובת אחרת מאשר ממשלת ישראל. ולכן - על ממשלת ישראל לדאוג לצרכי האוכלוסיה. זה אמור לגבי העסוקה, חינוך, בריאות ובשירותים שונים. אם העסוקה מחייבת פיתו מפעלים תעשייתיים, צריך בהחלט לעשות זאת. אך לפי דעתי, כרגע, אין לחרוג מזה. ... אך כרגע, חושבת אני שפעולות אלה צריכות להיעשות בתוך השטחים עצמם ואין להעביר את אוכלוסייתם לעבודה אלינו. אני רואה בכך סכנות רבות.

עלינו לעשות המקסימום שביכולתנו, כדי לאפשר להם העסוקה שם. אם פירוש הדבר פיתוח, אדרבא. המינימום שבמינימום שאנו צריכים לצרכי העסוקה שלהם - שנקבל את אלה אלינו. לא שיניתי את דעתי עד עתה. איני אומרת שלא עשינו מהצד השני דבר. לא עשינו אולי כמה שרצוי היה לעשות וזה בגלל תנאים אובייקטיביים לגמרי. אני, למשל, לא הייתי רואה בשמחה מפעלים יהודיים טהורים בגדה, שמעסיקים פועלים שם ואין הסתדרות ואינם מאורגנים בה. זאת-לא. וקבענו לאפשר, ומאפשרים, אנו כל מיני מפעלים ערביים, שיקומו, אם על ידי הלוואות או תנאים טובים ואם לא מפעל ערבי טהור - אזי לפחות בשותפות עם ערבי מקומי ויש דברים כאלה.

1. The first part of the report is a summary of the work done during the year.

2. The second part of the report is a detailed account of the work done during the year.

The first part of the report is a summary of the work done during the year. It is a brief overview of the work done during the year, and it is intended to give the reader a general idea of the work done during the year. The second part of the report is a detailed account of the work done during the year. It is a more in-depth look at the work done during the year, and it is intended to give the reader a more detailed understanding of the work done during the year.

The third part of the report is a summary of the work done during the year. It is a brief overview of the work done during the year, and it is intended to give the reader a general idea of the work done during the year. The fourth part of the report is a detailed account of the work done during the year. It is a more in-depth look at the work done during the year, and it is intended to give the reader a more detailed understanding of the work done during the year.

- אני בעד הקמת מפעלים במקומותיהם, אם כי לא מפעלים יהודיים
טהורים, לכל היותר, שותפות יהודית ערבית. אך רצוי מפעלים
שלהם בעזרה מישראל ע"י הלוואות ותנאים נוחים. אינני אומרת
שעשינו די בשטח זה, אבל יש התפתחות, בחקלאות, כודאי
שההתפתחות מרשימה.

- אם לזה (הצפת המשק הישראלי בעובדים ערביים) קוראים "אינסגרציה",
אני מתנגדת לכך. איני אומרת שצריך לסגור הרמטית את הגבול בינינו,
כי עדיין לא עשינו את הדרוש להבטיח אפשרות קיומם מבחינה כלכלית,
שתהיה להם תעסוקה ואפשרות קיום הוגנים. זו החובה הראשונית
המוטלת עלינו ואסור לנו להשאר יום נוסף בשטח במידה ואיננו מרגישים
שזו חובתנו האנושית הפשוטה כלפיהם. אבל בשבילי - כאן נגמר העניין.

- על סיכויי הסדר עם ירדן :

עקרונית, יתכן ויש סיכוי עתה להסדר עם ירדן, אך נשאלת השאלה - באילו תנאים. עקרונית, הדבר סביר עתה יותר מאשר אי פעם בעבר, משום שחסיין רואה את עצמו בעמדה חזקה. הוא גבר והשתלט על ארגוני החבלה וגם ההתפתחויות במצרים חיזקו את מעמדו. הוא שוב אינו בודד כל כך בעולם הערבי. לכן, אפשרי בהחלט, שאם נבוא לחסיין ונציע לו שלום בגבולות הקו הירוק ובהחזרת הסטטוס קוו אנסה בירושלים, נוכל להשיג שלום. אולי אפילו אם איזה תיקוני גבול פה ושם. האם אנחנו יכולים לקבל תנאים כאלה - לדעתי - לא.

- שתי השאלות הקרדינליות

קודם כל, צריך הוא (חסיין) באמת לרצות בשלום. צריך שיהיה לו כח לעשות את השלום.

- חסיין צריך לדעת שלא נחזור לגבולות ה-4 ביוני 1967 ושלא נחזור אליהם עם שינויים קלים.

1

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

- חוסיין של היום אינו חוסיין של 1970. הוא יותר חזק. הרבה יותר חזק. הוא הכניס סדר בביתו. ומסביבו לא השיגו חבריו הצלחות יוצאות מן הכלל. אינני יודעת אם הוא מוכן עכשיו לחתום על חוזה שלום, או לעשות הסדרים בדרך אל השלום. ברור, אילו אמרנו לו : בבקשה, ירושלים שלך וכל הגדה שלך ואל תעשה לנו שום ויתורים - אז הוא היה מוכן לעשות שלום, בתנאים שלו. אבל היות ואנחנו לא יכולים להגיד זאת, אז המצב שונה.

- אני רוצה בגדה המערבית שינויים גדולים והכרחיים בשטח, עם כמה שאפשר מעט אוכלוסיה ערבית בתוך גבולה של ישראל.

- זה לא מחייב גבולות יותר מצומצמים. בגדה המערבית ישנם שטחים בלתי מיושבים. ולכן, ישנן אפשרויות שם. כאשר השטחים לא מיושבים - זה מקל על ירדן וגם על האוכלוסיה שלא צריכים להזיז אותם ממקומה. השטח המאוכלס - אינני רוצה בגבולות ישראל.

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

על דמוגרפיה

- באחד הדיונים במרכז המפלגה אמרתי פעם : אני רוצה מדינה
יהודית, רוב יהודי, מכריע, בלי כל ספק, ושאינו יכול להתשתנות
מיום ללילה.

* * *

הודעת ראש הממשלה בכנסת ביום 16.3.1972

אדוני היושב-ראש, כנסת ככבדה,

זה כמה ימים שהעולם נחבט כי המלך חוסיין עומד להכריז הכרזה מדינית רבת חשיבות הנוגעת לעתיד האזור. פרשנים שונים יחסו משמעויות מרחיקות לכת לנאום צפוי זה והיו שרצו לראות בכך צעד המוליך להמכם שלום עם ישראל. גל ההתענינות, ערב הנאום, ניתן להבינו מתוך ציפיה וכמיהה אמיתית ומתוך רצון לראות את אזורנו יוצא מעידן המלחמות ומתקדם לקראת השלום. אך כגודל הציפיה כך גדולה היתה האכזבה. הרדיו הירדני, לאחר שהטמיע שירי לכת, שידר את הנאום של המלך, אשר הקריין הגדיר אותו כהודעה היסטורית. בנאומו הכריז המלך, לאחר הקדמה אידיאולוגית, על תכנון לשלב חדש של ממלכתו וכינונה כממלכה ערבית מאוחדת, אשר תהיה, לדבריו, מורכבת מפלטין ומירדן. הוא פירט בנאומו סעיפים שונים על המבנה והמוסדות של הממלכה המאוחדת – על חיבור חזק של שתי הגדות. הוא קבע כי הכוחות המזוינים של הממלכה, המורכבים מנבחרי שתי הגדות, ישארו תמיד נכונים לקלוט בנים משני חלקי הממלכה, תוך נאמנות ומסירות למטרות הנצחון. להלן הוא קובע כי כל נסיון להטיל ספקות בתכנית זו כמוהו כבגידה באחדות הממלכה והמולדת והוא מכריז על פתיחת "דף חדש ומזהיר בתולדות האומה".

בהקדמה האידיאולוגית מציג המלך חוסיין את "מדיניות הציונות" ומגדיר את מטרות ירדן לאחר מלחמת ששת הימים: עמידה איתנה לשחרור האדמה והאחים מן הכיבוש הישראלי בגדה המערבית ובאזמות ערביות אחרות. הוא מצהיר על "דבקות בזכויות הלגיטימיות של העם הפלסטינאי" ומכריז שיש להמשיך בדרך "ההקרבה וההקוה, עד שנחזיר את הזכות". בסוף הודעתו הוא קורא לכל פלסטינאי מחוץ לירדן להצטרף אל אחיו בצעידה המאוחדת עד להטגת מטרות השחרור. והוא מסיים בתקווה ובהבטחה כי "האל ינחיל לנו את הנצחון".

שמענו את נאומו של מלך ירדן. הוא אינו מבטל בשורת שלום, אינו מושתת על עקרון ההסכם ואינו מגלה נכונות למשא-ומתן. זוהי הודעה יומרנית וחד-צדדית שלא רק שאינה מטרת את אינטרס השלום, אלא, עשויה לעודד את כל הגורמים הקיצוניים הפניהם למלחמה נגד ישראל.

בכל התוכנית המפורשת, לא מוזכר אפילו המונח שלום, והתכנית אינה מושתתת על מושג הסכם. כל הצעתו של המלך חוסיין מבוססת על ההנחה כאילו יש בידו להטיג פתרון לבעיות הטנויות במחלוקת ללא הסכם בין מדינותינו, כאילו יכול הוא להכתיב לישראל את התכנית עליה הודיע. זוהי תוכנית העוסקת בטטחים שאינם ברשותו ושהוא טואף להטובם על-ידי "לשחרור".

חברי הכנסת,

בנאום, כאמור, מודיע המלך על הקמת ממלכה ערבית מאוחדת אשר תכלול את ירדן ואת פלסטין. ממה מורכבת לדבריו פלסטין? - פלסטין מורכבת מהגדה-המערבית ומכל אדמה ערבית שתוחרר. המלך חוסיין בנאום כלל אינו מתייחס למדינת-ישראל כאל מדינה שאינה צריך להגיע להסדר ולחשכם. מדינה-ישראל, לפי תפיסתו זו, אינה אלא, פרי מזימה ציונית להשתלט על פלסטין, ותפקיד ירדן והערבים הוא לשחרר את אדמה פלסטין ממזימה זו. הוא מנסה לתת סיכס היסטורי למשימת השחרור בהזכירו כי עוד בשנת 1921, לאחר הצהרת בלפור, נועד לירדן תפקיד "להציל את הגדה המערבית ממזימות הציונות" ושוב ב-1948 מזכיר המלך כיצד נכנס הצבא הירדני לפלסטין "לגאול חלק גדול ממנה וכן הצליח לכבוש את המקום המקודש - בעיר העתיקה בירושלים, אחר-כך נודעה לירושלים הערבית".

רק מתוך גישה כזו אל ישראל ניתן להסביר את העובדה כי בתוכניתו האמורה אין המלך חוסיין נזקק למשא ומתן ולהסכם עם מדינת-ישראל, אלא מדבר על שחרור פלשתיין.

היומרות עוברת כחוט השני בנאומו של חוסיין. על פי תוכניתו, המלך חוסיין אינו מגביל עצמו ל שחרור השטחים המוחזקים, הוא מגדיל לעשות: כשם שהוא מתימר לקבוע את ירושלים כבירת פלשתיין, כך אינו מגביל את המושג פלשתיין לשטחים המוחזקים אלא לארצנו כולה. הוא ממליך עצמו על ירושלים ורואה עצמו בחזונו מושל על מרחבים גדולים מאלה שהיו בשלטונו לפני התבצעה של יוני 1967. את תוצאות השתתפותה של ירדן במלחמת ששת הימים מגדיר המלך כ"אסון". אך למרבה הצער הוא מציג חמש שנים לאחר-מכן תוכנית המעידה שלא למד לקח מאסונו.

אילו ראה מלך ירדן לנכון לשנות את שם ממלכת ירדן ולקרוא לה בשם "פלשתיין" או "הממלכה הערבית המאוחדת" או כל שם אחר; אילו ראה לנכון להנהיג שינויים במבנה הפנימי של ממלכתו; אילו לאחר משא-ומתן בינינו היינו מגיעים להסכם בכל השאלות הכרוכות בהסכם שלום, לרבות הנושא הטריטוריאלי; כי אז לא היה זה מעניינו לבקוש עמדה בעניינים פנימיים שהם בסמכותה הריבונית של ירדן ולא היינו מתערבים בכך בשם שלא התערבנו מעולם במבנה הפנימי או בצורות המשטר של מדינה איזו שהיא. אך במקרה שלפנינו, עושה המלך כמתוך שלו כשטחים שאינם שלו ואינם בשליטתו. כלהט התלהבותו כמשחרר שטחים ומכונן ממלכות, הגיע עד כדי קביעה ירושלים, בירת הנצח של ישראל, כבירת פלשתיין.

רק לצרכי הסוואה הוצגה התכנית כאילו אינה אלא ענינה הפנימי של ירדן. ורק מתוך אי-הבנה אפשר לראותה ככזאת. לאמיתו של דבר, נוגעת תוכנית זאת לאינטרסים החיוניים ביותר של ישראל.

יהיה זה משגה חסור של ירדן אם תשלח יצרי התפשטות פלשתינאים, שום בעיה לא תוכל להיפתר בדרך שתעמוד בנגוד להסכם עם ישראל או ללא הסכם עמה. כל פתרון קונסטרוקטיבי ניתן להשיג רק מתוך הבנה והסכם עם ישראל.

ישראל תמשיך במדיניותה הנאורה ביהודה ובשומרון ותקיים את שיטת הגשרים הפתוחים.

היא תמשיך לדאוג לסיפוק השירותים של תושבי יהודה ושומרון, ותוקיר כל אורח המכבד את החוק ואת הבטחון.

ישראל ראתה בחיוב את היציבות הפנימית שנשתררה לאחרונה בירדן. הננו רואים בחיוב את הימנעותה של ירדן מלהצטרף אל הנסיונות לבונן את החזית המזרחית. הימנעות זו משרתת את האינטרס של ירדן ומכבדה על חידוש מעשי האיבה באזור.

קשה לתאר מדינה אשר השלום יכול להיות לה לברכה יותר מאשר לירדן. ככל שירדן תמשיך לנהוג על-פי צרכיה האמיתיים והעצמאיים, ככל שתקדיש להפרד מיומרות ותכניות-שוא, כן תוכל להפנות משאביה ומאמציה לאופקים קונסטרוקטיביים, מתוך הסתייעות ושכנות טובה עם ישראל. חברי הכנסת,

התוכנית המוצהרת של מלך ירדן אינה יכולה לשמש בסיס להסכם עם ישראל. רק צחוק עושים הללו שמנסים ליצור רושם כוזב, כאילו זוהי תוכנית מוסכמת, או כאילו היא פרי הידברות מוקדמת איתנו. תוכנית זו כולה היא המצאה מפתיעה של בעליה.

שום הכרזות או מהלכים חד-צדדיים, אלה או אחרים, לא יקדמו את ירדן גם שעל אחד אל פתרון של שלום. שום התחבטות, אפילו תזכה בכוותרות מרעישות, לא תביא עמה שינוי קונסטרוקטיבי. ישנה דרך אחת ויחידה שיש עמה סיכוי והיא - משא-ומתן רציני, על פתרון של שלום; כהעזה ובחוש מציאותי, לחתור להבנה ולהסכם. כל דרך אחרת תכזיב. ישראל נאמנה למדיניותה: היא מקיימת את המצב כפי שנקבע עם הסכמי הפסקת האש. היא תעשה לביצור מעמדה כפי שמתחייב מצרכי בטחונה והתפתחותה והיא מוכנה בכל לב למשא-ומתן רציני על השלום.

הודעות ראש הממשלה
בכנסת:

16.3.71 (1

16.3.72 (2

26.7.72 (3

ראש הממשלה ג. מאיר:

כבוד היושב-ראש, כנסת בכבודה.

כדי להרגיע את כציעי הצעת אי האמון
אבקש מהם לא להבהל; לא אתחמק, לא אטשטש ואענה לעניין. אבל בכל זאת,
אני טרגישה חובה להגיד, בראשית דברי, דברים אחדים. כלליים, טפני
שאיננו מדברים רק לעצמנו.

ממשלת ישראל, ככל ממשלה דמוקרטית,
פועלת בהתאם למדיניות אשר קיבלה את אישורה של הכנסת הנבחרת.
מטלתנו עומדת במאבק מדיני על דרישות מדיניות ועל ערכים שאין
ערוך לחיזוניהם לבסחון המדינה ולעתידה. במאבק זה טמנים אותנו
קווי-היסוד של מדיניות הממשלה וההחלטות הטומסכות של הממשלה והכנסת.

בעל כסת הכנסת הננו מדברים לא רק
זה אל זה אלא אל העם ואל העולם, ולעומת הנסיונות להציג את מדיניות
הממשלה באורח כסולף, ולייחס לה האשמות בטולות יסוד, רואה אני חובה
לעצמי לחזור ולהדגיש עיקרים אחדים של מדיניות הממשלה. לאחר מכן
אספל גם בנושא אשר שימש לאופוזיציה עילה לדיון הזה בטקציה.

חברי הכנסת, ישראל רוצה בכל לב בשלום
בר-קיימא בינה לבין שכנותיה. השלום הוא צורך חיוני לעמנו ולעמי
האיזור, ואנו לא נחסוך מאמץ כדי להגיע לכריתת הווי שלום עם כל אחת
מכדינות ערב הגובלות עם ישראל.

הכרתנו היא, כי את השלום הפינחל
אסור להשיג רק במשא ומתן בינינו לבין שכנינו, במשא ומתן חופשי,
שיתנהל ללא תנאים מוקדמים וללא תכתיבים. נדחה כל ניסיון של כפיית
גבולות כצד גורם כלשהו. הדיונים על השלום, במסגרתו של הצדיר
יארנינג, חייבים להתנהל ללא תנאים מוקדמים, וככל שתבוא ההתקדמות
הקווה אל המטרה - יגיע השלב למשא ומתן ישיר ולחתימת הסכם השלום.

נושא מרכזי במשא ומתן על השלום הוא
נושא הגבולות. ישראל שואפת וזכאית לגבולות בני הגנה, טומסכים

X

ישיבה קט"ז - 16.3.71
הצעות סיעת גח"ל וסיעת הכרכז
החפסי להביע אי אסון לממשלה
ג. באיר

ומוכרים, ולא תוותר על זכותה זו. היא לא תשוב אל קווי ה-4 ביוני
1967. הנכונות לשאת ולתת בנושא הגבולות, ללא תנאים כורקטיים, היא
טיבחן מכריע לנכונות להכנס להסכם שלום עמו.

למרבית הצער מצריים עודנה טומה להשיג
תכתיב במקום לנהל משא ומתן על הסכם שלום. ישראל לא תקבל תכתיבים
מכל צד שהוא, וגם אנו איננו מציגים למצרים כל תנאי מוקדם מצדנו.
המדיניות של הממשלה היתה לא לשדרט מפות, אלא במהלך משא ומתן על
גבולות. מדיניות זו עומדת בתוקפה. כאשר תגיע העת - הממשלה תחליט
על עמדתה והדבר יובא לכנסת בהתאם לנהלים הדמוקרטיים הקובלים עלינו.
עת זו, לצערי, טרם הגיעה.

באן עלי להזכיר, כי ממשלת ישראל

מעולם לא פעלה על פי מדיניות "אף שעל". זו תוכנית של חבר-הכנסת
בגין. אבל גם כאשר הוא וחבריו הסתתפו בממשלה - הממשלה לא פעלה
על פי תוכנית זו. מעולם לא אמרנו כי קווי המסקה האם חייבים להיות
גבולות השלום. אמרנו כי הגבולות חייבים להיות בני הגנה ומוסכמים
במשא ומתן בין הצדדים, ועל כך תיאבק ישראל ללא תחילה. למר בגין
וחבריו היתה הזדמנות לשכנע את הבורחים כי ניתן להשיג את השלום
על פי תורת "אף שעל" אך הרוב הגדול של העם דחה את תורתו.

מנסיוננו העשיר בתקופת הארוכה למן

מלחמת השיחרור ועד ימי יוני 1967 למדנו לדעת את העדר היעילות ואת
המכנה שבהסכמות על הסדרים שנועדו לשמש תחליפים לגבולות בני הגנה.
על גבולותינו הוצבו פשיפז או"ם וחיל או"ם וכולנו יודעים את התוצאות.
בסיון התגובותנו הוא שהביאנו לכלל הכרה שאין לראות בערובות מכל
סוג שהוא תחליף לגבולות בני הגנה שעליהם אפשר להגן בכוחות עצמנו.

חברי הכנסת, העקרונות האלה באו על

בשיחתי עם סגן עורך ה"טיימס" הלונדוני שיקריה הודפסו
13 במרס 1971. כפי שמסר מופר העתון עצמו, מר הרן, הוא
בוגרמה אלא הביא את עיקרי דברי כפי שסימן לעצמו, בגוף

שלישי ולא בציטוט ישיר. לעתים הקדים את הטאונר, והצירופים לא
תמיד הבהירו את המסקנות הטלאה של הדברים שנאמרו על ידי בטהלך הסיחה.
באחר שגם השאלות שהוצגו לי לא פורסמו, לא תמיד מסתבר מהתשובה
שהתפרסמה טובנה הטלא.

אחרי כן - מא

זה לא יעזור. לא נחוצה אפלציה, שלא אמשטש מה שאמרתי. אבל גם לא יעזור כאשר מצטטים חלקי משפטים. זאת לא עשה מר הרן. אינני מאשימה אותו. הוא בעצמו אמר, שהוא לא רשם סטנוגרמה. הוא רשם עיקרי הדברים. הוא לא ציטט אותי. הוא לא שם כמעט אף דבר במרכאות. הוא מדבר בגוף שלישי. אלה הם דבריו.

לי אין כל סיבה לחזור בי מן הדברים שאמרתי למר הרן. משום רצינותם של הנושאים והפירושים שיוחסו להם גם היום, אני רואה חובה להבהיר כמה מן הדברים בדיוקם לשם מניעת טעויות כהבנתם.

לא עסקתי בצירוף מפות ולא קבעתי גבולות.

הוא הדין גם בקשר לגבולה המזרחי של ישראל. הדגשתי כי הגבול בינינו לבין ירדן חייב לשמש נושא למשא-ומתן בינינו.

בתשובה לשאלה בדבר ההתנחלויות שלנו

בבקעת הירדן, השבתי כי מן ההכרח של ישראל תהיה אחיזה בשטח זה.

נשאלתי, אם הממשלה אימצה לה את התוכנית

הקרויה "תוכנית אלון" והבהרתי כי כאשר נגיע למשא-ומתן על הגבול עם ירדן - יש ותהיינה גם תוכניות נוספות. נשאלתי אם יש תוכנית להשארותנו על הרכסים, עניתי כי גם זו אפשרות. נמנעתי מלאמץ תוכנית מסויימת, בהנחה טובת סאליה שבבוא העת - הממשלה תחליט.

הזכרתי כי גח"ל ומפד"ל רוצים את כל

יהודה ושומרון. אשר לעצמי חזרתי על הסתייגותי שהבעתי לא פעם, אם אינני סועה גם בכנסת, מצידוף 600 אלף ערבים לישראל, מתוך רצון לשמור על אוסיו היהודי של המדינה.

X

שללתי שובה של מצרים לעזה. חוץ כדי כך

בהנחתי כי ישראל תהיה נכונה להתייר לסלך חומיין שירותי נמל בעזה או
מחיצה, כפי שהוצע בעבר, וללא מסורתיים.

ברבדי על שאדם-אל-שייך, החולשת על

מיצרי סיראן, הבהרתי כי היא חייבת להישאר בידינו עם רציפות טריטור-
יאלית בין שאדם-אל-שייך לישראל. אמרתי כי יש לנהל משא-ומתן על קו
הרציפות אל שאדם-אל-שייך וכל המרחב במיני שמעורב לשטח הרצוף חייב
להיות מסודר. בנוסח ב"סיימס" בעניין משא-ומתן על הצבול כביב אילת חל
במדינת סינוס טפני שבכלל אין בזה כל הדין.

כמה דברי פרשנות ייחסי לי הצעה בדבר

הנה כוח בינלאומי בסיסי. הצעה כזו לא הוצגה ואף לא הודפסה. הבעתי
דעתי בדבר כוח מעורב - אשר יבטיח את הפירוק - החייב לכלול חיילים
ישראלים וכן אפשר גם לכלול בו חיילים מצריים. העליתי אפשרות כזו,
אך עלי לדגיש כי עד עתה לא נחשבה בממשלה דעה בבדון. אני משוכנעת
כי המצאות חיילים ישראלים על משמר הסדרן היא חיונית ביותר להבטחת
הפירוק.

הברי הכנסת.

בנוסף להבהרות אלו אזכיר כמה מהדברים

שאמרתי לסופר ה"סיימס" ושגם הם דאו אור בכתתו, לשם שלימות התמונה:

ירושלים תישאר מאוחדת, כחלק מישראל.

ישראל לא תרד סרמת-הגולן החולשת על

32

עמק החולה.

בהר הירדן שוב לא יהיה פתוח למעבר

חיילים ערביים.

שללתי מדינה פלשתינאית עצמאית בגדה

המערבית.

גבולות בטוחים ומוכרים שייקבעו במשאי

וסתן הכרזים כדי למנוע עוד מלחמה. ערבות בינלאומית אינן יכולות
להיות תחליף להם.

ישראל נכונה למשא-ומתן עם הערבים

בכל השאלות, אולם, לא תקבל חתימים.

ועכשיו, הערות אחרות למה שנאמר כאן

דיוס. גם חבר-הכנסת בגין וגם חבר-הכנסת תמיר הפכו אלי אפלציה לא
לשטש, לא להתחמק, לא לבסבם.

אני לא השמעת אפלציה כזו.

מוחם בגין:
 (גח"ל)

בהחלט דבריך, נדמה לי שכן. אם אתה

ראש-הממשלה וולדה מאיר:

אומר שלא, אני מוכנה שיהיה רשום

בפרוטוקול שלא אסרת זאת.

מי שאומר שכן אמר זאת, חבר-הכנסת תמיר

בקשה סמך - לא אפלציה שלא לשטש ולא להתחמק. בכל אותן תסכים, שאינני

מפחדת כל כך להגיד דעתי. עוד אגיד דעתי גם על דבריך.

אבל חבר-הכנסת בגין, עליו אני

מתפלאת. עם כל חילוקי הדיעות שיש בינינו, ועוד יהיו, אני מתפלאת

שכאשר הוא מצטט, אינו מצטט בשלימות. איך הוא הסביר, למשל, את דברי

על סאדאת. מה כתוב בראיון? כתוב:

"President Sadat was the first Egyptian Leader to say that he was prepared
 to make peace." At last he said it. But does he mean it?"

He also told Al Fatah that they must support legitimate rights of the
 Arab people. "Is it double talk, propaganda? I don't know. But they must
 be prepared to accept us".

הוועדה מדינית של ראש הממשלה בכנסת ביום
י"ו באב תשל"ב - 26 ביולי 1972

ארגוני היושב-ראש, חברי הכנסת,

בעוד ימים מספר, תמלאנה סנהייט לכניסת הפסקת האש לחוקתה בחזית המצרית. בשתי
הסנים לא נעדרו תקריות מסוכנות ולא חסרו ימי מתח עקב הכרזות מצריות על מועדי חידוש
האש, אך בדרך-כלל נחקיימה הפסקת-האש שבזכותה נמנעו הרג והרס.

הפסקת האש הושגה לאחר ההיענות של ממשלת-ישראל וממשלות מצרים וירדן לפנייתה
של ממשלת ארצות-הברית, למנות נציגים למשא-ומתן בחסותו של השגריר יארינג.

הממשלה היתה מודעת לסיכונים שהיא נטלה על עצמה בהחלטה האמורה. זכורה היטב
ההפרה של הסכם הפסקת האש על-ידי מצרים כאשר קודמו מערכות טילי קרקע אוויר אל קו התעלה.
אך בכללו של דבר יכולים אנחנו לומר כי החלטה של ממשלת ישראל-לבראשית אוגוסט 1970
והמהלכים המדיניים אשר באו בעקבותיה, הצדיקו את עצמם למעלה מכל ספק.

ההעזה והאחריות המדינית באו על גמולם. הודות למדיניות זאת, ישראל עתה חזקה יותר בכל
המובנים; על אף קשיים, מעמדה הבינלאומי איתן בכללותו, ומערכת קשריה עם ארצות-הברית
הדוקה יותר; כושר ההרתעה של ישראל גבר, ונכונותה לשאת ולתת על שלום נובעת לא רק
ממאווים כנים, אלא נטענת על כושר להתגונן בפני כל חוקף.

בשתי שנות הפסקת האש שקדנו על חיזוק כוחנו הכלכלי, החברתי והצבאי והמשכנו לחפש
דרך למשא-ומתן לשלום. בתנאי היציבות היחסית שנבעה מהפסקת האש, וכתוצאה ממדיניותנו,
נרקמו חומי שיתוף ודו-קיום בינינו ובין ציבור ערבי גדול החי אתנו ממערב לירדן. ארגוני
הטרור נחלו כשלון ביומרתם לזעזע את חיה של ישראל, ומעל לכל - חלפו שנהיים ללא אש,
דבר שהינו ברכה בפני עצמו ויסוד להתקדמות לקראת שלום.

כזכור, הסכמנו להידברות בחסות שליו האו"ם, מתוך תקווה כי השיחות יביאו למשא-ומתן
ישיר ולחתימת חוזה-שלום. אך לצערנו לא הגענו בדרך זו לכלל דיונים משמעותיים, ולאחר
כמה חרבילי מטמכיה נקט השגריר יארינג, בסברואר 1971, בצעד מפתיע שהביא למעשה להפסקת
פעילותו. הוא חבץ מישראל להתחייב מראש כי היא תיסוג אל הגבול הבינלאומי. במלים אחרות:
נעשה נסיון להפקיע את נושא הגבולות מכלל הנושאים המחייבים משא-ומתן והסכם. ממשלת
ישראל דחתה חביעה זו באשר היא מרוקנת את המשא-ומתן מחוכנו העיקרי - קביעת גבולות
בני-הגנה, מוסמכים ומוכרים.

עד עצם היום הזה, עליה או"ם לא ביטל את חוקי אגרתו מ-8 בפברואר, ואין בדעתה של
ממשלת ישראל לסגור את החלטה שניתנה ב-26 בפברואר.

במקביל לכך נענתה ממשלת ישראל, ב-9 בפברואר 1971, להצעה נשיא מצרים והודיעה על
נכונותה לנהל מא-ומתן, במסגרת להגיע להסדר מיוחד על פתיחת תעלת-סואץ. כאשר הודיעה
ממשלת ארצות-הברית שהיא מוכנה לתת שירותים טובים, בהסכמת שני הצדדים, לקידום הסכם
התעלה, הבענו את הסכמתנו לכך וכן עמדה גם מצרים.

הבהרנו כי אנו חולים בהסכם מיוחד זה תקנות של התקדמות אל שלום המלא. מתוך כך
נהיה נכונים, בתנאים סבירים, עוד לפני שלום, להצבת כוחות צה"ל במרחק-מה מקו התעלה.
אך למרבה הצער נחברר לנו כי ממשלת מצרים אינה מעוניינת בפתיחת התעלה כצעד להסכם
שלום. כל מגמתה היא להשיג יתרון אסטרטגי מכריע, על-ידי נסיגת כוחות צה"ל הרחק
מתעלת סואץ, צליחת כוחות הצבא המצרי אל מזרח התעלה, לקראת חידוש המתקפה הצבאית
להדיפת כוחותינו אל קווי ה-4 ביוני. ואכן בדבריו ביום 30.3.72, בבסיס חיל-האוויר
המצרי, אמר הנשיא סאדאת: "היוזמה בה נקטתי בשנת 1971 הייתה על-מנת לעבור את התעלה
ולחסוך מבני אבידות כבדות בעת חצייתה. במקום לקבל זאת כיוזמה לפתרון הבעיה
כולה - כך שתיאמר רק קביעת לוח זמנים לנסיגה בשלבים - הם חשבו שאני רוצה לעתור
את התעלה...."

בחודש פברואר השנה הודיעה ממשלת ישראל לממשלת ארצות-הברית על הסכמתה להסתתף
"בשיחות קירבה" על פתיחת תעלת סואץ. עתה ידוע לנו באורח מהימן כי הסכמתנו הועברה
לממשלת מצרים, אך כל הסימנים מעידים כי הצעה ארצות-הברית לא נחקלה, לפחות עד כה,
על-ידי המצרים.

חברי הכנסת,

מאז מלחמת ששת הימים לא חל שינוי מהותי בסרובן של ממשלות ערב, ומצרים בראשן, להגיע
אחנו לשלום מוטכם. מדיניותן מסווגת לתכלית אחת: לכפות על ישראל נסיגה מלאה אל
הקווים שלפני מלחמת ששת הימים, כשלב לחידוש התוקפנות נגדה.

למן שלום הלאומים של הארסוס, ועד להכרזותיו האחרונות של נשיא מצרים, עוברת כחוט
הזני הסוגה לכוף על ישראל לחזור לתנאים של 1967, אשר הוליכו ממלחמה למלחמה, ואז
"למשי" את הזכויות הלבוסיםיות של העם הפלסטינאי". שהרי נשיא מצרים הודיע כי התביעות
הפלסטינאיות, כפי שהוא מפרט אותן, הן אלה שהוגדרו על-ידי הארגונים לשחרור פלסטינא...
אלו הם הסלבים האמיתיים של הפתרון אליו שואפת מצרים. את הכמיהה על ישראל ביקשו
ממשלות ערב להשיג באחת מסתי הדרכים, או באתיהן כאחת - בדרך ההכרעה הצבאית או בדרך
הכמיהה המדינית באמצעות המעצמות הגדולות.

לתכלית של היערכות למלחמה כוללת, הזמינו שליטי מצרים את ברית-המועצות לנוכחות ומעורבות מעמיקה והולכת בתחום הצבאי, החברתי והאידאולוגי. די לעיון בטעיפי הודו הידירות ודיתוף הפעולה הסובייטי-מצרי כדי לדעת עד היכן היתה מוכנה מס' את מצרים ללכת בהסתגלותה לברית-המועצות; איזה מחיר היתה מוכנה לשלם לשירות האינטרס האסטרטגי הגלובלי של ברית-המועצות, על חיבון עצמאותה, ובלבד שתוכל להטיק מברית-המועצות את מלוא העזרה והתועלת כדי להכריע את ישראל במלחמה.

המציאות היתה אכזרית ומאכזבת בשביל שליטי מצרים. החיבון המפוכח אילץ אותם לחדול מהודעות על מוקדים לפתיחת האס, במקום הדיבורים על "הנה ההכרעה" באה ההסברה לעם בדבר כורח ה-"מאבק המסופך", והטלת החחריות על ברית-המועצות לחולתה של מצרים.

בד בבד עם התכונה הצבאית, הטיטתית והמסופכת, נעשו מצד ממשלת מצרים מאמצים להשיג את מטרחה בדרך של גיוס לחצים מדיניים כדי לכפות תכניתה על ישראל.

מצרים השליכה את יתבה על המעצמות הגדולות בתקווה שהן תכפינה פתרון. היא קיוותה כי, בעזרת ממשלת ברית-המועצות, יופעל לחץ על ממשלת ארצות-הברית כדי שזו "תסחט" מישראל ויהורים יוביאו את הפתרון הכפוי, הרצוי למצרים. בנאומו ב-20.5.71 גילה הנשיא סאדאת שאמר למזכיר המדינה רוג'רס: "איני מסכים שתאמרו: 'אנו מסכנעים את ישראל'". איני מסכים אפילו שתפעילו לחץ על ישראל. מה שאני מבקש רשמית הוא שתמסור לנשיא ניוטון, כי מה שנדרש ביום, כל זמן שאנו מדברים אודות השלום... שהוא יפחט את ישראל היטב".

תקוות אלו של שליטי מצרים גברו ביתר שאת על סף ועידת המסגה במוסקבה, ונתקיימה בטנה זו. הם קיוו כי במסגרת הידברות אמריקנית-סובייטית במכלול הגלובלי תצליח ברית-המועצות להשיג מארצות-הברית החחייבות לכפיות הסדר על ישראל ברוח התכנית-המצרית. מכל הידוע לנו על שיחות הנשיא ניוטון עם שליטי ברית-המועצות הננו יכולים להסיק כי תיקוות אלו לא נתממרו. הנושא המזרח-התיכוני אמנם נידון בשיחות הפיטבה, אך לפי מיטב ידיעתנו לא הוסכם על כפיות פתרון מבחון. בהידרוך רשמי לעיתונאים שנתן יועצו של נשיא ארצות-הברית, פרופ' קטינג'ר, במוסקבה ב-29.5.72, אמר: "נושא זה (המזרח-התיכוני) תלוי הרבה בצדדים הנוגעים בדבר וכוחם של גורמי חוץ להאפייע הוא משמעותי".

חברי כנסת,

כוחה של ישראל, כושרו של צה"ל ומדיניותה של ישראל יחד, היוו גורם מרכזי בהתפתחויות של יחסי השנים לחלמו. אין ספק שעוצמתו של צה"ל הייתה מן הגורמים העיקריים בהם התחטבו מנהיגי מדינות ערב ויועציהם מברית-המועצות כשהחליטו להימנע מחידוש המלחמה ולהעדיף "מאבק ממושך". זה לזכור היטב כי כדי להבטיח את הכוח ואת ההשפעה המרחיקה של צה"ל, עלינו לשקוד על הטגה אמצעי הלחימה הנדרשים. הננו מדינה שממאביה מוגבלים וצרכיה מרובים. ישנם כלים ומערכות נשק חיוניות שאין בידינו לייצר בכוחות עצמנו, ואנו נאלצים לרכושם בחלומות או בחלקם בארצות חוץ. לכן, הטגה הסכמתה של ממשלת ארצות-הברית להחיש את מכירת מסוים הפנטום הייתה יעד מרכזי של מאמצינו המדיניים.

אל מול מלוחי הנשק הזרמו מברית-המועצות למצרים והפרו בצורה חמורה את המאזן הצבאי ראינו לחינוכי לקחת דברים עם נשיא ארצות-הברית במטרה להבהיר לו את חומרת הסכנות הנקטות לנו, בראשית 1972 נתבררנו כי מכירת מסוים הפנטום לישראל תחודש, ממסלת ארצות הברית ונשיאה ראויים למלוא ההוקרה והתודה על כך. עד טהרה נחבר כי נהבדו הפחדים שהילכו עלינו, כאילו חיקוש מכירת הפנטומים יביא להטלמה מבחינה צבאית ויגרום לחידוש המלחמה במזרח-התיכון. אדרבא, חיזוק כוחה של ישראל היווה גורם מכריע בהרחעת המצרים והסובייטים מביטול הפסקת האש וחידוש המלחמה.

חברי הכנסת,

נראה לי, כי מותר לומר במלוא ההכרה כי המדיניות בה נקטנו הביאה לחיזוק ההכנה עם ממשלת ארצות-הברית. הסיוע לישראל נמשך והוגבר והגיע לרמה אשר זכינו לה בשתי השנים האחרונות. יחסי ידידות אלה לא היו מתקמים גילמלא הטבלנו לנהל מדיניות המטלבת עמידה בלתי-נרחעת על זכויותנו עם נכונות בלתי-נלאית לשלום; מדיניות אשר שלובים בה אומץ לא להירחע לעת חילוקי דיעות יחד עם מאמץ מתמיד לשכנע ולרכוש הבנה.

בהקשר זה אציין את דבריו של נשיא ארצות-הברית לפני יוני בתי הקונגרס עם סובו ממוסקבה ב-1.6.72, בספרו כי בנוסקה נתקיימו שיחות מלאות וגלויות על המזרח-התיכון אשר הנשיא ניכסון בין השאר: "הדגשתי מחדש את התחייבותו של העם האמריקני לקיומה של מדינת ישראל ולשתרון צורך לכל המדינות באיזור". אני מאמינה ברחסי הידידות של העם האמריקני על כל משלבותיו, למדינת ישראל. ישראל חייבת לשקוד על סיטוח ידידותו, לקידומה של מדינת-ישראל ולשירות תולות באיזור ובעולם כולו.

חברי הכנסת,

כפייה בכח חותמים, או כפייה באמצעות מעצמות אינה יכולה להביא לאזורנו את השלום המיוחל. הדרך הצבאית חוסמת רק הרב והרס, ההזדקקות לכוחות מבחוץ לשם כפייה מדינית - סופה להביא להתעבדות לכוחות אלו ולאכזבה. בימי דרכים אלו, טבתן נוסחה מצרים ללכת לא ימצא פתרון לסכסוך ולא חושב התקדמות לקראת השלום.

ההתפתחויות בטנים האחרונות מלמדות שוב ושוב שהדרך היחידה להשגת שלום צודק ובר-קיימא באזורנו היא דרך ההידברות והמשא-ומתן בין הצדדים הנוגעים בדבר. אמת זו מזדקקת עתה יותר מתמיד נוכח הנסיונות החדשים והמבטיחים של הידברות המתפתחים לעינינו באזורים שונים של הזירה הבינלאומית.

היטיב להגדיר הלך רוח זה מר רוג'רס, מזכיר המדינה של ארצות-הברית, אשר אמר ב-11 לחודש זה במסיבת עיתונאים ברומא:-

"אני סבור שהדרך היעילה ביותר שיש לנקוט בה במזרח-התיכון, דרך שפרט נוסחה, היא לדון בבעיות האזור על בסיס של משא-ומתן פנים אל פנים. ואם אין הדבר ניתן מסיבות פוליטיות, אזי באופן בלתי יסיר, באמצעות שיטה אחרת, הסיבה לכך היא, לדעתי, כי ביחסי אנוש הדרך היחידה לפתור בעיות היא לשוחח עליהן. תהליך זה מתרחש בכל העולם מלבד המזרח-התיכון."

להלן מנה מר רוג'רס שורה ארוכה של סכסוכים בינלאומיים בהם קיימת הידברות יחידה בין הצדדים: הודו-פקיסטאן, צפון ודרום קוריאה, ווייטנאם, קמריסין, מזרח ומערב גרמניה, ארצות-הברית מדברת עם סין העממית ועם ברית-המועצות. ומר רוג'רס מסכם:

"...המקום היחיד בעולם בו קיים סכסוך רציני ולא מתנהלות יחידות פעילות הוא המזרח-התיכון. הגיע הזמן שכל הנוגעים בדבר יכירו בחשיבות ובצורך לעשות זאת ולבחון אם קיימת דרך בלתי ליישוב הבעיות.

אם נתבונן על מה שהתרחש מאז 1967, נמצא כי הייתה זו בעיקר התפלמסות; לא היה משא-ומתן או יחידות.... אני סבור ששנין השלום יקודט אם הצדדים יתחילו בשיחות.... אין אנו במצב לכפות פתרון על הצדדים ואף מדינה אחת לא נמצאת למעשה במצב שתוכל לעשות זאת."

גישה מדינית זו, אשר מצאה ביטוייה בזיכר המדינה של ארצות-הברית היא נחלת מספר גדל והולך של מדינות בכל רחבי העולם. היתה לי הזדמנות להיווכח בהלכי רוח אלה מקרוב, בשיחות שקיימתי לאחרונה עם ראשי מדינות, ראשי ממשלות ואישי מדינה באירופה.

בהזדמנות זו רוצה אני להודות, מעל כמה זו, לנשיא רומניה ולראש ממשלתה, על האירוח הלבבי וזכותי לו בעת ביקורי הרשמי במדינתם. במיוחד אסירת תודה אני על ההזדמנות שניתנה לי לנחוח ארוכות עם הנשיא, ניקולאי צ'אושסקו וראש הממשלה יון גאורגי מאורר, להבהיר את עמדתה של ישראל ולהתרשם ישירות מביטחונה של ממשלת רומניה לבעיות הבינלאומיות בכלל ולאלו הנוגעות לאזורנו בפרט. אני מקווה כי ביקור זה סייע להידוק יתר של יחסינו הבילטרליים והרחבתם. והנני רוצה להאמין כי גברה ההבנה ההדדית לגבי הבעיות המזרח-תיכוניות. רצוני לציין את העקרונות החשובים עליהם הסכמנו ואשר מצאו ביטויים בהודעה השותפת. ראש ממשלת רומניה ואנוכי חזרנו ואישרנו כי "יחסים בקרב מדינות חייבים להתבסס על כיבוד העקרונות של עצמאות וריבונות לאומית, אי-התערבות בעניינים הפנימיים, זכויות שוות ותועלת הדדית וכיבוד הזכות של כל עם לקבוע באורח חופשי את גורלו בלא שום התערבות מן החוץ." יחד הדגשנו "את הצורך לעשות מאמצים ליישוב שאלות טנויות במחלוקת בדרכי שלום ולמניעת הסיכויי ככה בחיים הבינלאומיים".

בחודש שעבר התחנתי בוועידת האינטרנציונאל הסוציאליסטי בווינה. בדיוני הועידה ובשיחות שקיימתי עם מנהיגים אירופיים שהשתתפו בוועידה, חזר וגשמע המוטיב שהדברות בין הצדדים היא הדרך הטובה ביותר להשגת פתרון לסכסוכים בינלאומיים.

אשר למזרח-התיכון, חזר האינטרנציונאל הסוציאליסטי ואישר החלטתו מהשנה שעברה, המדינית בין השאר כי "הסדר שלום יהיה מבוסס על משא-ומתן והסכם בין הצדדים ולא יהיה כפוי עליהם מבחוץ".

בהזדמנות זו ראוי להזכיר כי הועידה קיבלה גם החלטה בגנות הסירור וגינתה במיוחד את מעשה הרצח בנמל התעופה לוד ב-30.5.72 ואת הזדהותם של מנהיגים מצריים עם מעשה נפסע זה.

כמו-כן באה לידי ביטוי בוועידה הזדהות האינטרנציונאל עם מאבקם של יהודי ברית-המועצות ויהודי סוריה.

חברי הכנסת,

ב-18 ביולי הודיע נשיא מצרים על החלטות הבאה, ואני מצטטת: - לפי סוכנות הידיעות המזרח-היכונית:-

"1. לסיום את תפקידם של היועצים והמומחים הסובייטים הצבאיים אשר באו על-פי דרישתנו, וזאת, החל מ-17 ביולי, בתנאי שבנינו בכוחות המזוינים יבואו במקומם בכל העבודות שהם עשו.

2. המחקרים והציוד הצבאי אשר הוקמו על אדמת מצרים במסך התקופה האחרת תוקפנות יוני '67, יהיו רכוש בלעדי של מצרים ויהיו נתונים לניהול הכוחות המזוינים.

3. לקרוא, במסגרת הסכם הידידות וייתוף הפעולה עם ברית-המועצות, לפגועה מצרים-סובייטית, בדרך סיוסכט עליו, כדי לקיים התוועצות ביחס לשלב הבא."

לפי הידיעות אשר בדינו, ההחלטות האלו נמצאות בתהליך של הוצאה אל הפועל.

ממלכת ישראל לא מהרה לסכם לעצמה ולהסמיך ברבים את חובתה להתפתחות זו. גם עתה עדיין מוקדם לטוב הערכה מהימנה בדבר סיבותיה, היקפה ותוצאותיה של החלטה זו של ממשלה מצרית. עם זאת, ניתן לומר כי מאורע רב-ערך זה בחייה של מצרים, יכול אף לטייע להתפתחויות חיוביות באזור. זאת בתנאי שהדבר אמנם מבשר מפנה אמיתי במדיניותה של מצרים, ממלחמה אל שלום. אין אנו אויבים להתפתחויות הנשקפות מעתה. עלינו לעקוב בעירנות אחרי ההתפתחויות במצרים ובאזור, תוך התייחסות חיובית למגמות המקדמות את עצמאות העמים ושלום האזור.

סימנים רבים מלמדים על הרגשת רוחה החדרת עתה במצרים ואין פלא בדבר. ההחלטה על יציאת המומחים והיועצים הסובייטים היא אל-נכון פרי היפנות של השלטון להלכיש-רוח של אי-רצון ומורת-רוח שרווחו בעם ובצבא כלפי הנוכחות הסובייטית במצרים, נוכח החלפת המכאיבה בברית-המועצות.

ברית-המועצות הגישה למצרים עזרה רבה ומגוונת - שפע של כלי נשק מסוג חריט, מטוסים, טנקים, ספינות, טילים מכוכללים מסוגים שונים, אמצעי לחימה אלקטרוניים ועוד. היא נאלה חלק בהגנה על שמי מצרים ומיישם סובייטים השתתפו במשימות מבצעיות.

הציוד הרב ניתן בתנאי אשראי נוחים ובמחירים מוזלים. אלפי מומחים ויועצים אימנו את הגייסות וסייעו בבנין מכונת המלחמה המצרית, ואיני מפרטת בזה העזרה הסובייטית במדה הכלכלה, וכל זה בטיעור של בליוני דולארים. מסתבר שאפילו עזרה רבה זו לא היה בה כדי לשכך את מורח-הרוח. אדרבא, דומה שהנוכחות של הסובייטים במצרים היתה מקור לחיכוכים ומתיחויות. שהרי הסיוע הסובייטי נועד לבסס על אדמת מצרים נוכחות קבועה של ברית-המועצות להגביר השפעתה על ענייניה הפנימיים הריבוניים של מצרים.

ההחלטה בדבר הפינוי לא באה מרוב הבנה הדדית בין המצרים והסובייטים ולא מתוך תמימות-דעים ביניהם מדבריו של נשיא מצרים נ חן ללמוד על חילוקי דעות ועל טענות מרות. נאמר שהסובייטים לא נענו לכל בקשותיה של מצרים בתחום הצבאי ובתחום המדיני. מסתבר שהמצרים מסיחים 'האסמה כלפי ברית-המועצות שגם היא אשמה בכך' "שחרור האדמות הכבושות" נדחה מאחר שהיא לא נענתה לכל התביעות המצריות. ברית-המועצות מואסמת באחריות למצב הנמשך של "לא-שלום ולא-מלחמה".

לא נחערב בויכוח זה. לפי מיטב נסיוננו והכרתנו אין לראות את מדיניותה של ברית-המועצות במזרח-התיכון כמדיניות התותרה לשלום. לנו זכור היטב התפקיד הבלתי-אחראי שהיא מילאה ערב מלחמת ששת הימים; לנו מחזור היטב כי תמיכתה הבלתי מסוייגת במדיניות התוקפנית של מצרים היתה גורם מחבל בטיכווי השלום.

אי-אפשר שלא להתרשם מן העובדה שנישיא מצרים מאשים את ברית-המועצות ב"זהירות יתירה ומוערזת". תמונה טענתו כלפי הסובייטים כי ענין המזרח-התיכון הוא עבורם לא הנושא הראשון לעדיפות. ויתכן כי שליטי מצרים דרשו מערכות נשק היחקפי והתחייבויות צבאיות-מבצעיות אשר שליטי ברית-המועצות לא נענו להן; אין זה מן הנמנע כי לא הסכימו לקבל על עצמם את התפקיד שהמצרים הועידו להם בתוכניתם בעת הידוש המלחמה, אם אכן צודקים המצרים בטענה כי הסובייטים לא נענו לתביעות אשר סיפקן היה גורם ומאפשר את הידוש המלחמה; אם אכן כך היה הדבר, הרי אין לזקוף זאת לגנותה של ברית-המועצות, שכן אי-היענות זו היתה תרומה להצלחה של מצרים מתבוסה נוספת ומנעה הדרדרות מסוכנת באיזור.

ברית המועצות הציבה במצרים למעלה מ-7,000 יועצים, מומחים ומדריכים בכל הכוחות המזוינים, וקרוב לעשרת אלפים אנשי צבא נוספים, להפעלת מייסות מיג 21 ומטוסים אחרים, סוללות אס. אי. 3, אס. אי. 6 וכן פרטונל ביחידות פיקוד טונות.

הדרישה המצרית לפינוי מקיפה את כלל מערך היועצים והמומחים, אך לא את המדריכים. פעילותם של אלה נמשכת. מאידך דרישת הפינוי חלה גם על היחידות הסובייטיות המבצעיות המשולבות במערך ההגנה האווירי של מצרים. נראה כי סוללות אס. אי. 3 וייתכן גם מייסות היירוס, מועברות לידי המצרים.

החלטת המינוי - לפחות בשלב הנוכחי - אינה מחייבת לכוחות ולמאחזים הסובייטים במצרים המסרתים את משרותיה האסטרטגיות של ברית-המועצות בזירה.

פה ופה, בעולם ובארץ, נחפזו פרשנים לבשר על "יציאת מצרים" של ברית-המועצות, חשדון כזה יכול להיות מקור של אכזבה. לפי הידיעות אשר אנו, האחדות הסובייטית האסטרטגית במצרים קיימת ונמשכת. ברית-המועצות לא נדרשה לחסל את מאחזיה האסטרטגיים. הוצאת היועצים והמומחים, הפחתה היחידות הסובייטיות והיו משולבות במערכת המצרית, היא עובדה חשובה אך אינה מלמדת על סיום תפקידה של ברית-המועצות במצרים.

מהודעותיו של נשיא מצרים נקל להיווכח כי הוא מתחיל לאחר ולהגביל את הזעזוע לבל יתפתח לקרע. המצרים והסובייטים עומדים להפגש ולדון על העתיד וביניהם ערך הנשיא סאדאת בנאומו התקפה נמרצת על ארצות-הברית, בחקירה שבכך יניח דעתם של בעלי בריתו הסובייטים. עד כה, גם חגובותיה של ברית-המועצות הן מאופקות ביותר. הודעת סא"ס מ-19 ביולי שיוותה למאורע אופי של מהלך מוסכם. ההודעה אומרת כי הפרסונל הצבאי של הסובייטים הנשלח למצרים לזמן מוגבל, השלים את תפקידיו ויגוי הצדדים חסבו למועיל להחזירו לברית-המועצות. ההודעה מסיימת כי "בהכניחה של ברית-המועצות להמשיך בכל דרך שהיא בפיתוח וחידוש יחסיה עם מצרים המוטתהים על חוזה הידידות והיתוף הפעולה ועל מאבק מיוחד לחיסול תוצאות התוקפנות הישראלית".

כאמור, עדיין אין זה סוף מסוק. ביחסי ברית-המועצות ומצרים אירע זעזוע שאין למעט במימעותו ומוקדם למדוד תוצאותיו. נראה כי התסיסה והזעזועים הטנימיים במצרים עודם בעינה. המומחים והיועצים הסובייטים יוצאים, אך הבעיות הקשות נשארות בעינן, ללא פתרון.

כאשר תחלוף שעת ההתרגשות והפרידה תזדקקנה טוב הבעיות המטורעות לפתרון ומחייבות הכרעות. במצב כזה איננו מובטחים בפני החתעות. יכולות לבוא התפתחויות לכאן ולכאן. מי יערום לנו שלא ינסו לחתך פתרון ומוצא ממבוכה, תסכול ומלחמות פנימיות במצרים על ידי חידוש הלחימה? במצרים עדיין שליטה הדוקטרינה של התכוננות להכרעה צבאית, עדיין נמשכות ההכרעות על נכונות להקריב מליון אנשים; מאות אלפי אנשים עדיין נחונים בגיוס ובמחת. במצב כזה - ככל שהננו נכונים לשלוח מננו חיילים להיות ערוכים כנגד סכנה של חידוש האס בכל עת.

חברי הכנסת,

נפל דבר באזורנו. מצרים היא המדינה הראשית בין מדינות ערב באזור והשפעת התרחשויות בתוכה לא תיטא מוגבלת למדינה זו בלבד, אלא תשפיע על המדינות האחרות הגובלות עם ישראל. לפיכך התרכזתי היום בדברי ביחסי ישראל-מצרים, אך אין בכך מסווג הסחת-דעת מזירות אחרות ונושאים אחרים, לרבות נושאי פנים כבדי משקל.

כנסת נכבדה,

אין בדעתי לדון בפרוטרוט על נאומי האזרון של הנשיא סאדאת מה-24 ביולי. אסתפק בכמה הערות קצרות:

- למרבה התימהון חוזר הנשיא סאדאת על הפיעון הכוזב כי ממסלת ארצות-הברית נחנה כביכול הסכמה למהלכינו הצבאיים ביוני 1967 וכי "התכנית הובאה לידיעת הנשיא ג'ונסון והוא נתן את הסכמתו לתכנית לפני התוקפנות..." אין אינולת גדולה מזו.

- אני מעדיפה להבליג ולא להתייחס להערות האנטי-יהודיות שבנאומו של סאדאת.

- חמורה העובדה שבנאומו הנוגה לא הביא נשיא מצרים בשורת מיפנה ולא הצביע על מוצא לעמו. קראתי את הנאום מתחילתו ועד סופו ולא למדתי כיצד בדעתו לסיים את המצב של "לא שלום ולא מלחמה". עצוב הדבר לראות נשיא מצרים לא הציג למאזיניו הערכה אמיתית של המצב לאמיתו ולא קבע טסקנות המתחייבות מטצבה של מצרים.

חברי הכנסת,

הרשו נא לי להימנע מדברי כולמוס עם נשיא מצרים בעקבות נאומו האזרון. דומה כי אין זו שעה של סיגרה באזורנו. דומה כי שעה זו בחייה של מצרים יכולה ואף צריכה להיות שעה כושר ושעה מיפנה. ואם אמנם ישנה שעה כושר למיפנה - אל תוחמץ.

בחודש שעבר מלאו חמש שנים למלחמת ששת הימים; החודש מלאו עשרים שנה למהפכה המצרית; בחודש הבא תמלאנה שתי שנים להמטקת האס. מאז ההפיכה עברה מצרים יטורים וקשיים וזכתה להישגים. היו התקדמויות, היו נסיגות, אך אין ספק כי העדר שלום בין שתי מדינותינו, ההתרכזות שלה במאמץ הצבאי התוקפני, היטו משאבים יקרים לאפיקים בלתי פוריים ועיכבו את התפתחותה האפשרית של מצרים. התקוה להכריע את ישראל לא נתקיימה ואין לה כל סיכוי

להתגשם. גם ישראל, אף על פי שנברה על חוקפיה, אינה זוכרת ניצחון. היא מודעת למוראות המלחמה ומעדיפה להשקיע מאמציה ביעדים של שלום ויציבה.

אני מונה אל נשיא מצרים כאל מנהיג של עם גדול, עם בעל מורשה עתיקה, אשר עתידו לפניו, בכל רגש האחריות אשר חייב לפעם בליבו של מנהיג אחראי: האם לא ראוי להיעזר היום ולהחליט לעלות על דרך חדשה, ולא לשוב אל תחביב שגרם להרג, לחורבן ותיסכול, בלא להביא לשלום. הקם בישראל וממשלתו רוצים בכל לב לשים קץ לחתימה ולסכסוך ולצעור יחד לקראת שלום. הבה ניפגש כשווים עם שווים ונעשה מאמץ משותף עליון להגיע לכלל פתרון מוסכם של כל הבעיות הסנויות במחלוקת. אחרי ככלות הכל יום מדינה זאת גורם זר לא יפתרו בהכילנו, במקומנו, את הבעיות החלויות ועומרות בינינו. בהידברות זו חלויים שלום ועתידת ל עמינו. משא-ומתן לכינון השלום אינו סימן היכר ל"כניעה" או ל"הספלה" כפי ידוהנים דוברים ערביים לאמר. משא-ומתן לשלום הוא גילוי עליון של ריבונות של כבוד לאומי ואחריות בינלאומית.

בדבריו ב-24 ביולי התייחסת לעיקרון המהפכה הביטא נאצר בספרו, ואני מצטטת: "הקם לבדו הוא האדון והוא המקור של כל כוח ובעל כל שלטון, והוא המטובל ליצור את הסינוי ולהכתיבו". אולי ניתן היו, יותר מתמיד, לכוון את כל הכוח, המרץ והרצון הטוב, כדי להביא את הסינוי האמיתי והמיוחל, היכול להציעדנו לשלום. גבוהה והעוזה אינם נמדדים רק בסדה הקרב אלא גם ביכולתם של עם ומנהיג להבקיע דרך חדשה אל אופקים חדשים.

עברו חמישים שנים מאז המלחמה ואף על-פי-כן לא הכרזנו על גבולות קבע, לא ציורנו מפה אולטימטיבית, לא תבענו התחייבויות מוקדמות בנושאים החייבים להתברר בטשא-ומתן. באמרנו כי באין שלום נקיים במלואו את המצב כפי שנקבע בהסכמי הפסקת האש, אין אנו מתכוונים להנציח את קרי הפסקת האש בינינו או להקפיד את המצב הקיים. הבה ניסב בצוהא לדון על הסדרי השלום. הבה נחפש דרך להפסיר את הקיפאון, לחרוג מן המצב המאובן, לבל תהחדש מלחמה בינינו, ולהתקדם לקראת שלום כולל.

אין אנו סותמים את הגולל גם על צעדי ביניים כגון הצעתך. מפברואר 71 על הסדר מיוחד לפתיחת התעלה. הסדר כזה זכול לסייע באופן ממשי בדרך לשלום כולל ומוסכם, והרי גם אנו רואים בהסדר כזה פתרון זמני, צעד בהתקדמות אל השלום, ללא אט ולחיתמה הבא ננסה להטיג הבנה בדבר הסדרים טבירים שאפשרו צעד התחלתי זה.

פנייתנו זו אינה נובעת מתוך חולשה, גם לא מתוך רצון לנצל מצב סביר, אלא מתוך
הכרה עמוקה של הצורך בשלום, של יתרון השלום ועדיפות המשא-ומתן על פני כל ברירה
אחרת.

חברי הכנסה,

לא יהיה זה בניגוד לדבריו לאמרתי לעיל אם אסייר ואגיד כי שתי תכונות יסודיות
הן תפוסיות וטבעיות למדיניותה של ישראל: היערכות תמידית לעמידה בפני חוקפנות
ונכונות תמידית לעזות שלום, ויחסי אלו מלימות זו את זו.

חומר צוותות החשיבה
בנושא השטחים

התפתחות הקשרים הכלכליים בין ישראל והשטחים
המוחזקים מאז 1967

בשנים שחלפו מאז מלחמת ששת הימים היתה ביהודה ושומרון וברצועת עזה צמיחה כלכלית מהירה, הרחבה ניכרת של התעסוקה ועליה בולטת ברמת החיים.

בשנים אלו הלכו והתהדקו הקשרים הכלכליים בין ישראל ובין השטחים המוחזקים. קשרים אלו מצאו ביטוי בתעסוקה של תושבי השטחים בישראל, בתנועה של סחורות ובמסחר בשירותים. לעומת זאת, היקפן של השקעות ישראליות פרטיות בשטחים נשאר מצומצם, וגם בתחום של שילוב מערכות תשתית נעשו התחלות בודדות בלבד.

הגידול המהיר של התוצר הלאומי, כ- 17½ אחוזים בממוצע לשנה בכל אחד משני האיזורים - הושג בחלקו כתוצאה מהתרחבות הפעילות הכלכלית המקומית ובחלקו כתוצאה מגידול ניכר בתעסוקה של תושבי השטחים המוחזקים בישראל ובהכנסות הנובעות ממנה. ההכנסות מעבודה בישראל תרמו כמחצית מגידול התוצר הלאומי של יהודה ושומרון וכ- 40 אחוזים מגידול התוצר הלאומי של רצועת עזה בין השנים 1968 - ו- 1971.

התוצר המקומי במחירים קבועים גדל בשיעור שנתי ממוצע של כ- 9½ אחוזים ביהודה ושומרון, ובשיעור שנתי ממוצע של כ- 11 אחוזים ברצועת עזה. שיעור גידול זה הושג למרות ירידה מוחלטת במספר המועסקים בתוך איזור יהודה ושומרון ועליה זעומה במספר המועסקים בתוך איזור הרצועה, ולמרות גידול איטי של מלאי ההון (מבנים, מכונות וציוד וכו') כפי שהוא משתקף ברמה הנמוכה של השקעות. יוצא, איפוא, כי הגידול בתוצר המקומי בשטחים המוחזקים הוא בעיקר תוצאה של העליה בפיריון.

ביהודה ושומרון לא חלו שינויים משמעותיים במבנה הענפי של התוצר המקומי. ברצועת עזה, לעומת זאת, חל גידול בולט בחלקו היחסי של ענף החקלאות בתוצר, וירידה בולטת בחלקם היחסי של ענפי השרותים בתוצר.

במבנה הענפי של התעסוקה המקומית חלו שינויים דומים בשני האיזורים. ירד חלקם היחסי של העובדים בחקלאות ובניין, עלה חלקם היחסי של עובדי השרותים, ואילו חלקם של העובדים בתעשייה נשאר קבוע.

הצמיחה הכלכלית המהירה הביאה לעליה בולטת ברמת החיים הממוצעת בשטחים המוחזקים. עפ"י הצריכה הפרטית לנפש במחירים קבועים עלתה רמת החיים הממוצעת ביהודה ושומרון בכ- 33 אחוזים, ואילו ברצועת עזה בכ- 39 אחוזים בין השנים 1968 - 1971.

ההכנסה הפרטית הפנויה לנפש במחירים קבועים גדלה בשנים הנ"ל בשיעורים גבוהים מאלו של עלית הצריכה הפרטית לנפש. כתוצאה חל גידול בולט בשיעור החסכון מתוך ההכנסה - מ- 10 אחוזים ל- 17 אחוזים ביהודה ושומרון ומ- 14 אחוזים ל- 24 אחוזים ברצועת עזה בין השנים 1968 - ו- 1971 בהתאמה.

הצריכה הציבורית המשקפת את הוצאות הממשל והרשויות המקומיות לשירותים ציבוריים ועירוניים, נטלה חלק יחסי קבוע מסך המקורות במשך כל השנים - 8 - 9 אחוזים ביהודה ושומרון ו- 9 - 10 אחוזים ברצועת עזה.

עם זאת רצוי לציין, כי ביהודה ושומרון עלה חלקו היחסי של הסקטור הפרטי בהשקעות באופן בולט, מכ- 40 אחוזים ב- 1968 לכ- 70 אחוזים ב- 1971. במיוחד בולט גידול ההשקעות הפרטיות במכונות, ציוד וכלי תחבורה. ברצועת עזה היה חלקו של הסקטור הפרטי בהשקעות יציב פחות או יותר, ברמה של כ- 35 אחוזים בלבד, במשך השנים הנידונות.

בשנת 1969 עבדו בישראל כ- 9500 עובדים מהשטחים המוחזקים, ומספרם עלה לכ- 55 אלף באמצע שנת 1972. העובדים מהשטחים המוחזקים בישראל היוו תוספת נכבדה לכח העבודה בישראל, והם תרמו כ- 30 אחוזים מהגידול הכולל שחל במספר המועסקים בתחומי המשק הישראלי בין השנים 1968 - 1972. משקלם היחסי בכלל העובדים בישראל עלה מאחוז אחד בשנת 1969 לכ- 4.5 אחוזים במחצית הראשונה של שנת 1972.

כמחצית מתושבי השטחים העובדים בישראי מועסקים בענף הבניה, והם מהווים כחמישית מכלל העובדים בענף זה. משקלם היחסי בענף החקלאות - בו מועסקים כ- 20 אחוזים מתושבי השטחים העובדים בישראל - הוא כ- 10 אחוזים. בענפי משק אחרים משקלם של תושבי השטחים זעום.

מתוך 55 אלף העובדים בישראל באמצע 1972, כ- 38 אלף הם תושבי יהודה ושומרון וכ- 17 אלף הם תושבי רצועת עזה. בשני האיזורים מהווים העובדים בישראל קרוב ל- 30 אחוזים מכלל המועסקים.

בתנועת הסחורות בין ישראל ובין השטחים המוחזקים חל גידול ריאלי של כ- 60 אחוזים בין השנים 1968 - 1971. היצוא של סחורות מישראל לשטחים מהווה קרוב ל- 10 אחוזים מכלל יצוא הסחורות של ישראל. הוא שונה, אמנם, מהיצוא הרגיל לחו"ל בכך שתמורתו איננה מתקבלת במטבע חוץ, אך הוא מהווה הרחבה על השוק המקומי המוגן, המאפשרת למפעלים ישראלים לממש יתרונות כלכליים לגודל. יבוא הסחורות של ישראל מהשטחים מהווה פחות מ- 2 אחוזים מכלל יבוא הסחורות של ישראל.

המסחר עם ישראל הינו גורם רב-חשיבות בכלכלת השטחים. כ- 80 אחוזים מהסחורות המיובאות לשטחים מקורם בישראל, וכ- 45 אחוזים מהסחורות המיוצאות מהשטחים מיועדות לישראל. חשיבותה היחסית של ישראל כשוק לסחורות המיוצאות מהשטחים ובמקור לסחורות המיובאות לשטחים היתה קבועה במשך השנים. לעומת זאת חלו שינויים בחשיבותם היחסית של השווקים האחרים - חלה ירידה בחשיבות היחסית הן של היצוא והן של היבוא דרך גשרי הירדן, ועליה בחשיבות היחסית של היצוא והיבוא דרך נמלי ישראל.

חלק מתנועת הסחורות בין ישראל והשטחים מקורו במסירת עבודות ממפעלים ישראלים למפעלים ובתי מלאכה בשטחים במתכונת של קבלנות משנה. היקף העבודות שנמסרו במתכונת זאת הלך וגדל במשך השנים, בעיקר ביצור עתיר - עבודה בענפי ההלבשה, העץ, המתכת וחומרי בניה. ראוי לציין את תרומתה של תופעה מתרחבת זאת להעברת ידע ולקידום הרמה הטכנולוגית של התעשייה והמלאכה בשטחים המוחזקים.

במשך השנים התפתח גם מסחר בשירותים בין ישראל ובין השטחים המוחזקים. תושבי השטחים צורכים שירותים אישיים ועסקיים שונים שמספקים מוסדות וחברות ישראליות (שירותי בריאות, בנקאות, ביטוח ועוד). מצד שני מיצאים השטחים לישראל שירותי הובלה והסעה, וכן שירותי תיקון ואחזקה עתירי עבודה (במוסכי רכב, למשל).

מאז מלחמת ששת הימים הוקמו או נמצאים בשלבי הקמה על ידי ישראלים 50 מפעלי תעשייה (מהם 4 ברמת הגולן ו-2 במרחב שלמה) בהשקעה כוללת של כ- 33 מליון ל"י. אומדן התעסוקה הצפויה במפעלים אלו הוא 1100 עובדים, לרבות כמה עשרות של עובדים ישראלים. כמו כן הוקם ברצועת עזה בית אריזה בהשקעה של כ- 2 מליון ל"י, המספק בעונה תעסוקה לכמה עשרות עובדים מקומיים נוספים.

התחום של שילוב מערכות תשתית נעשה במשך השנים מספר קטן של התחלות, אף כי חשובות כשלעצמן. רשתות הטלפונים של ישראל והשטחים המוחזקים שולבו באמצעות מרכזיות אוטומטיות בערים הגדולות. הערים חברון, קלקיליה, סול-כרם, ועזה חוברו לרשת החשמל הישראלית וישובים כפריים באיזור ירושלים חוברו לקווי אספקת המים של ירושלים. כבישים קיימים המחברים את ישראל והשטחים שופצו והורחבו, אך לא נסללו כבישים חדשים לשיפור ושילוב יתר של מערכות הכבישים בישראל ובשטחים.

ההוצאות בתקציב השטחים לשירותים ופיתוח התורמים לרווחה של תושבי השטחים המוחזקים גדלו מכ- 100 מליון ל"י ב- 1968 לכ- 200 מליון ל"י ב- 1972. באותה תקופה גדלו ההכנסות הנגבות במישרין מתושבי השטחים מכ- 30 מליון ל"י לכ- 120 מליון ל"י. גודלו הנומינלי של הנטל התקציבי הישיר נשאר, איפוא, קבוע פחות או יותר בחמש השנים, ועל-כן חלה בו ירידה ניכרת במונחים ריאליים וכאחוז מסך ההוצאות בתקציב השטחים.

בנוסף להוצאות ולהכנסות הישירות בתקציב השטחים קיימות הוצאות והכנסות עקיפות המתקצבות כחלקים אחרים של תקציב המדינה. ההכנסות העקיפות עולות על ההוצאות העקיפות, ועל כן הנטל התקציבי הכולל קטן יותר.

הנטל הכלכלי הריאלי בו נושאת ישראל עקב החזקת השטחים הלך והצטמצם אף הוא במשך השנים. עודף היצוא מישראל לשטחים הצטמצם במשך השנים עקב הגידול הניכר שחל ביצוא שירותי עבודה מהשטחים לישראל. בנוסף לכך הגדילו תושבי השטחים את היקף ההמרות של מטבע חוץ שברשותם ללירות ישראליות, ובכך תרמו למלאי יתרות מטבע חוץ של ישראל. הנטל הכלכלי הריאלי הינו גודל מבוטל הן כאחוז מסך המקורות של ישראל והן ברמתו המוחלטת.

במשך השנים גברה תלותם של השטחים בחו"ל מבחינה כלכלית. ניתן לבחון את תלותם של השטחים בחו"ל עפ"י החלק היחסי של ההכנסה הפרטית הממוצעת לנפש שמקורו בחו"ל, בין אם כתמורה לעבודה בחו"ל ובין אם כתרומות ומענקים. ביהודה ובשומרון עלה חלקה של ההכנסה שמקורה בחו"ל מ- 22 אחוזים ב- 1968 ל- 35 אחוזים ב- 1971, ואילו ברצועת עזה מ- 23 אחוזים ל- 30 אחוזים בשנים הנ"ל בהתאמה.

א. סיכום ומסקנות

בשנים הבאות צפוי המשך צמיחה כלכלית מהירה בשטחים המוחזקים. התוצר הלאומי הכולמי יגדל בשיעור שנתי ממוצע של כ-12 אחוזים ביהודה ושומרון ובכ-15 אחוזים ברצועת עזה. יתרמו לכך גידול מהיר של התוצר המקומי מצד אחד ושל ההכנסות מעבודה בישראל מצד שני. חלקן של ההכנסות מעבודה בישראל בתל"ג יעלה מכ-20 אחוזים ב-1971 לכ-30 אחוזים ב-1978. הע בדים בישראל יהוו כ-37 אחוזים מכלל המועסקים בשטחים המוחזקים ב-1978 לעומת כ-29 אחוזים ב-1972, משקלם בכלל התעסוקה בישראל יעלה מ-5 אחוזים ל-6 אחוזים ב-1972 וב-1978 בהתאמה.

הצמיחה הכלכלית המהירה תביא לעליה ניכרת בהכנסות הפרטיות, עובדה זאת תאפשר להרחיב באופן משמעותי את ההכנסות המקומיות של הסקטור הציבורי בשטחים, ויחד עם זאת להגדיל את הצריכה הפרטית ואת החסכון הפרטי. הצריכה הפרטית לנפש תגדל בשיעור שנתי ממוצע של כ-7 אחוזים ביהודה ושומרון ובכ-8 אחוזים ברצועת עזה, וזאת תוך קיום שיעורי חסכון ממוצעים צהיקף של כ-20 אחוזים מההכנסות הפבויות.

השגת הצמיחה הכלכלית המהירה בהתאם לחזוי מחייב הרחבה ניכרת של ההשקעות המקומיות. לנוכח הרמה הגבוהה של החסכון הפרטי נראה שחלק ניכר מההשקעות הדרושות ניתן למימון מקורות פרטיים כמושיון ובעקיפין. לצורך זה הכרחי לשקוד על פיתוח כלים פיננסיים מתאימים לגיוס חסכויות והפניות להשקעות בענפי המשק. יחד עם זאת יהיה צורך להמשיך ולהקצות חלק גדול מתקציבי הסקטור הציבורי למימון השקעות בעיקר בענפי תשתית.

ההתרחבות בפעילות הכלכלית המקומית והגידול בהכנסות מעבודה בישראל יאפשר, כאמור, להגדיל במידה משמעותית את ההכנסות המקומיות של הסקטור הציבורי. לצורך זה יש להנהיג בשטחים המוחזקים מערכת מיסוי המתאימה למציאות הכלכלית החדשה ההולכת ונוצרת. במידה וינקטו האמצעים הדרושים ועמדו לרשות הסקטור הציבורי מקורות כספיים בהיקף שיאפשר לממן את תוספת ההשקעות המתחייבת מקצב הפיתוח של המשק בד בכד עם הרחבה ושיפור ביכרים של המת השירותים הציבוריים, וכל זאת מבלי להגדיל את הנטל התקציבי הישיר על ממשלת ישראל.

חלותם הכלכלית של השטחים המוחזקים במשק הישראלי תגן ותגדל הן כמקור לתעסוקה ולהכנסות, והן בתחום סחר החוץ. השוק הישראלי יהווה יעד לכ-75 אחוזים מיצוא הסחורות והשירותים (לרבות שירותי עבודה) של השטחים המוחזקים ב-1978 לעומת כ-65 אחוזים ב-1971, משקלו כמקור לסחורות ושירותים המיובאים לשטחים המוחזקים יהיה בולט עוד יותר כ-82 אחוזים ב-1978 לעומת כ-80 אחוזים ב-1971.

אם תבקט מריביות שתמנע הגדלה מספר העובדים בישראל מקרב תושבי השטחים לעומת מספרם בשנת 1972, תהיה ההתפתחות הכלכלית בשטחים המוחזקים איטית יותר במידת מה. במקרה זה שמירת רמת התעסוקה הציבורית בשטחים המוחזקים תחייב הגדלה ניכרת של ההשקעות המקומיות, שתדרש בעיקר ממקורות הסקטור הציבורי. יהיה צורך לצמצם את קצב הפיתוח של השירותים הציבוריים ולהגדיל באופן בולט את ההשתתפות של ממשלת ישראל בתקציבי הממשל בשטחים המוחזקים. השתתפות ממשלת ישראל בתקציבי הממשל תגדל במקרה זה עד 165 מליון ל" בשנת 1978 (במחירי 1971), לעומת 95 מליון ל" (במחירי 1971) עפ"י ההתפתחויות המניחות גידול במספר העובדים בישראל. ההוצאה לצריכה ציבורית תוכל לגדול בשיעור שנתי ממוצע של כ-13 אחוזים בלבד, לעומת כ-17 אחוזים בתחזית האלטרנטיבית.

הקטנת הבטל התקציבי הישיר על ממשלת ישראל, עד כדי ביטולו המוחלט ביהודה ושומרון וצמצומו לחצי ברצועת עזה בשנת 1978, תביא אף היא להאטת הצמיחה הכלכלית והעליה ברמת החיים בשטחים המוחזקים, ובפרט - לפגיעה בקצב הפיתוח של השירותים הציבוריים. במקרה כזה תהיה ההוצאה לצריכה ציבורית בשנת 1978 נמוכה יותר בכ-10 אחוזים ביהודה ושומרון ובכ-25 אחוזים ברצועת עזה לעומת רמתה האפשרית ללא צמצום הבטל התקציבי הישיר הב"ל. שיעור הגידול של הצריכה הפרטית לבפש יהיה נמוך בכאחוז אחד לשנה בהשוואה לתחזית האלטרנטיבית.

תחנות דאגה וטיפול בבעיות אקלימיות - ישראל

מחנות דאגה וטיפול בבעיות אקלימיות - ישראל		מחנות דאגה וטיפול בבעיות אקלימיות - ישראל		מחנות דאגה וטיפול בבעיות אקלימיות - ישראל		מחנות דאגה וטיפול בבעיות אקלימיות - ישראל	
מחנה	שטח	מחנה	שטח	מחנה	שטח	מחנה	שטח
13.9	12.1	14.3	12.4	14.8	12.6	14.8	12.6
9.3	10.0	13.0	12.5	10.5	11.1	10.5	11.1
7.7	6.5	7.8	6.3	8.4	7.0	8.4	7.0
11.0	15.7	10.0	15.0	15.5	17.5	15.5	17.5
95	305	105	315	105	323	105	323
420	1200	695	1600	500	1320	500	1320
200	360	315	670	250	450	250	450
35	-	85	80	65	30	65	30
2.3	3.7	1.6	2.6	2.3	3.7	2.3	3.7
35.9	30.8	21.2	21.6	34.0	29.6	34.0	29.6
		68.0	70.0	75.0	75.0	75.0	75.0
		85.0	80.0	88.0	80.0	88.0	80.0

שטח גידול שטח מחצית (5%)

החצר הראשית
המחנה המקומי
הצריכה הפרטית לנפש
הצריכה הצבאית

מקורות: 1. מחנה 71
הכנסת נטר של הסקור הצבאי 323 1978
המקורות המקומיים 78-72
המקורות המקומיים הצבאיים 78-72
השתתפות משלם ישראל בתקציב
המשלם, 1978

שטח גידול עם רשת וישראל (5%)

השטח השטחים הצבאיים בישראל
מסר המספרים במשק אישורי
המכסה הנובעת מעבודה בישראל
מסר החוצר הצבאיים הצבאיים
היצוא לישראל מסר היצוא
היצוא מישראל מסר היצוא

ב. תחזית כלכלית ליהודה ושומרון

1971 - 1978

עיקרי ההתפתחויות - והצוות (תחזית הציר)

אוכלוסיה ותעסוקה

בשנות השבעים תגדל אוכלוסית יהודה ושומרון בשיעור שנתי, ממוצע של כ-3 אחוזים, ותמנה כ-760 אלף נפש בשנות 1978. כמחצית האוכלוסיה תהיה בגיל העבודה (+14), וכ-40 אחוזים מתוכם ישתייכו לכח העבודה, מספר המועסקים יהיה 140-145 אלף.

בשנת 1972 עבדו בישראל כ-35 אלף תושבי יהודה ושומרון, ומספרם יעלה עד כדי 50 אלף עובדים ב-1978. באיזור עצמו יעבדו ב-1978 כ-95 אלף עובדים לעומת כ-88 אלף ב-1972. חלקם של המועסקים בישראל מכלל המועסקים יעלה מכ-28 אחוזים ב-1972 לכ-34 אחוזים ב-1978.

יצמיחה הכלכלית

שיפורים טכנולוגיים, גידול בהשקעות, ושיפורים בהרכב הענפי של המשק יביאו לעליה מהירה של התפוקה הממוצעת למועסק, אשר ביחד עם תוספת המועסקים יביאו לגידול התוצר המקומי בשיעור שנתי ממוצע של כ-11 אחוזים.

הגידול במספר העובדים בישראל והעליה בהכנסה הממוצעת לעובד יגדילו את ההכנסות מעבודה בישראל פי שלוש לערך בהשוואה לשנת 1971.

סך התוצר הלאומי הגולמי של יהודה ושומרון יגדל בשיעור שנתי ממוצע של כ-12 אחוזים, יסתכם בשנת 1978 בכ-1.7 מיליארד ₪ (במחירי 1971). התל"ג לנפש יגדל בשיעור שנתי ממוצע של כ-9 אחוזים.

חלקו של התוצר המקומי בתוצר הלאומי יפחת מכ-78 אחוזים ב-1971 לכ-70 אחוזים ב-1978, ולעומת זאת יעלה חלקו של התל"ג הנובע מעבודה בישראל.

השימוש במקורות

ההתרחבות המהירה של הפעילות הכלכלית תביא לגידול ניכר של ההכנסות הפנויות, ולעליה בשיעור של כ-7 אחוזים בממוצע לשנה בצריכה הפרטית לנפש. יחד עם זאת ימשיך להתקיים שיעור חסכון פרטי גבוה יחסית, שיהווה כ-18-19 אחוזים מההכנסה הפרטית הפנויה. הצריכה הפרטית בממוצע לנפש בשנת 1978 תסתכם בכ-1620 ₪ (במחירי 1971).

העלאת רמת השירותים הציבוריים והרחבתם ברמה הממשלתית והמוניציפלית מחייבת הגדלת ההוצאות לצריכה ציבורית מכ-80 מיליון ל"ב-1971 לכ-250 מיליון ל"ב-1978 (במחירי 1971). משקלה היחסי של הצריכה הציבורית בכלל השימושים המקומיים במקורות הכלכליים יעלה מכ-10 אחוזים ב-1971 לכ-14 אחוזים ב-1978.

על מנת להבטיח את העליה החזויה של התוצה המקומי יש להגדיל את היקף ההשקעות המקומיות בקצב מהיר של כ-20 אחוזים לשנה, מכ-85 מיליון ל"ב-1971 לכ-305 מיליון ל"ב (במחירי 1971) בשנת 1978. ההשקעות הציבוריות תהווה כשליש מסך ההשקעות, ואילו ההשקעות הפרטיות תהווה כשני שלישים, בדומה לחלקים היחסיים בשנת הבסיס.

הסקטור הציבורי

הכנסות הסקטור הציבורי ממיסים ותשלומי חובה, לרבות מיסים ותשלומי חובה הנגבים מהכנסות הנובעות מעבודה בישראל, יגדלו במידה ניכרת עקב ההתרחבות בפעילות הכלכלית, והתאמת שיעורי המיסים למציאות הכלכלית החדשה. הכנסות הסקטור הציבורי בסך (כלומר, בניכוי חמריצים ליצוא ותשלומי העברה לפרטים) יגדלו פי ארבעה, מכ-80 מיליון ל"ב-1971 לכ-320 מיליון ל"ב (במחירי 1971) ב-1978.

הוצאות הסקטור הציבורי לצריכה ולהשקעה יסתכמו בשנת 1978 בכ-350 מיליון ל"ב (במחירי 1971), ועל-כן יורצו גרעון בהיקף של כ-30 מיליון ל"ב, שימומן רובו בכולו ע"י השתתפות ממשלת ישראל בתקציבי המשל ביהודה ושומרון. גרעון בהיקף דומה היה קיים גם בשנת 1971.

סך חוב ומאזן ותשלומים

סך היצוא של סחורות ושירותים יגדל מכ-340 מיליון ל"ב-1971 לכ-875 מיליון ל"ב-1978, ואילו סך היבוא של סחורות ושירותים יגדל מכ-390 מיליון ל"ב-1971 לכ-945 מיליון ל"ב בשנים 1971 ו-1978 בהתאמה. עודף היבוא על היצוא (לרבות מיסים בסך על היבוא) יגדל בכ-70 אחוזים, ויסתכם בכ-110 מיליון ל"ב בשנת 1978. עודף יבוא זה ימומן ע"י העברות מחו"ל לפרטים וע"י השתתפות ממשלת ישראל בתקציבי המשל, אשר יסתכמו בכ-145 מיליון ל"ב. באופן זה יתרות ת"ז והדיברים באיזור יגדלו בהתאם למתחייב מהתרחבות הפעילות הכלכלית.

עיקר הגידול ביצוא יתרכז ביצוא שירות עבודה לישראל, וסעיף זה יהווה כ-55 אחוזים מסך היצוא של האיזור ב-1978. ביצוא הסחורות לישראל תמשיך מגמת הגידול, ואל שוק זה תיועד מחצית ייצוא הסחורות של האיזור. בסה"כ יהווה המשק הישראלי יעד לכ-75 אחוזים מסך הסחורות והשירותים שייצאו מיהודה ושומרון ב-1978, לעומת כ-70 אחוזים ב-1971.

המשק הישראלי מהווה מקור עיקרי לסחורות ולשירותים המיובאים לאיזור, וחלקו היחסי ימשיך לעלות מכ-75 אחוזים ב-1971 לכ-80 אחוזים ב-1978.

תפתחות אלטרנטיביות ומשמעותם

אי-גידול התעסוקה בישראל

במידה ומספר העובדים בישראל מקרב תושבי יהודה ושומרון ישאר ברמתו הנוכחית, דהיינו כ-35 אלף מועסקים, וכל תוספת המועסקים תקלט בתעסוקה המקומית באיזור, יוכל התוצר המקומי לגדול בקצב מהיר יותר, ואילו ההכנסות מעבודה בישראל תגדלנה, כמובן, לאט יותר. סך התוצר הלאומי יגדל בשיעור שנתי ממוצע דומה (כ-12½ אחוזים), אולם הרכבו בשנת 1978 יהיה שונה. בפרט, חלקו של התוצר המקומי יהיה כ-80 אחוזים (לעומת 70 אחוזים בתחזית הציר), ואילו ההכנסות מעבודה בישראל תהוונה רק כ-20 אחוזים (לעומת 30 אחוזים בתחזית הציר).

תפתחות כזאת מחייבת להגדיל את כמות ההשקעות המקומיות בקצב שנתי של כ-25 אחוזים, עד לרמה שנחית של כ-405 מיליון ל"י (במחירי 1971) בשנת 1978. עיקר התוספת להשקעות תדרש ממקורות הסמטור הציבורי, והיא תבוא בחלקה על חשבון קצב הפיתוח של השירותים הציבוריים, ובחלקה על חשבון הרחבת ההשתתפות של ממשלת ישראל בתקציבי הממשל. בהנחה שההוצאה לצריכה ציבורית תוגדל רק עד 215 מיליון ל"י ב-1978 (במקום עד 250 מיליון ל"י בתחזית הציר), יהיה צורך להרחיב את ההשתתפות של ממשלת ישראל בתקציבי הממשל עד כ-80 מיליון ל"י (במקום 30 מיליון ל"י בתחזית הציר).

אי הגדלת התעסוקה בישראל תביא לעליה איטית יותר במידה ביכרת בהיקף היצוא של האיזור, ובמידה מסוימת - גם לעליה איטית יותר בהיקף היבוא. עודף היבוא יגדל לכ-145 מיליון ל"י (לעומת כ-110 מיליון ל"י בתחזית הציר). משקלו של השוק הישראלי בסך הייצוא של האיזור ישאר ברמה הנוכחית (כ-70 אחוזים), ואילו משקלה של ישראל כמקור לסחורות ושירותים מיובאים יעלה בדומה לצפוי עפ"י תחזית הציר.

הבדלים בוספים בין ההתפתחות דלעיל ותחזית הציר הם בקצב איטי במקצת של גידול הצריכה הפרטית לבפש, התפוקה הממוצעת למועסק באיזור וההכנסות בטר של הסמטור הציבורי.

צמצום הנטל התקציבי הישיר על ישראל

כאשר מביאים בחשבון את ההכנסות הנגבות מתושבי האיזור העובדים בישראל באמד הגרעון בתקציבי הסקטור הציבורי בשנת 1971 בכ-30 מיליון ל"י, שהם לערך ההשתתפות של ממשלת ישראל בתקציבי הממשל או הנטל התקציבי הישיר על ישראל. עפ"י ההתפתחויות הצפויות בתחזית הציר ישאר הנטל התקציבי הישיר הנ"ל ברמה דומה גם בשנת 1978. להלן בבחון את המשמעות של צמצום הנטל התקציבי הישיר על ישראל עד כדי ביטולו המוחלט בשנת 1978.

לא בראה כי ניתן יהיה לממן את הגרעון החזוי בתקציבי הסקטור הציבורי ע"י הרחבה בוספת של הכנסותיו ממיסים ומתשלומי חובה. אי-לכך מתחייבת הגדלה איטית יותר של ההוצאה לצריכה ציבורית ולהשקעות ציבוריות. צמצום ההשקעות הציבוריות בכ-20 אחוזים (לעומת תחזית הציר) יביא להאטת הגידול בתוצר המקומי הגולמי, (10 אחוזים בממוצע לשנה במקום 11 אחוזים בתחזית הציר), וממילא גם להאטת הגידול בהכנסות הפרטיות ובצריכה הפרטית לנפש ($6\frac{1}{2}$ אחוזים בממוצע לשנה לעומת 7 אחוזים בתחזית הציר). כתוצאה מהאמור לעיל תקטנה הכנסות הסקטור הציבורי, ויהיה צורך לצמצם גם את היקף ההוצאה לצריכה ציבורית בכ-10 אחוזים (לעומת תחזית הציר).

יהודה ושומרון

לוח מס' 1

התפתחות המקורות והשימושים, 1971 - 1978
 (מיליוני לי, מחירי 1971)

שיעור גידול שנתי ממוצע (%)	1978	1971	
12.6	1670	726	התוצר הלאומי הגולמי מזה:
11.1	1175	565	התוצר המקומי הגולמי
17.4	495	161	הכנסות גורמי ייצור מחו"ל בסך
8.0	110	64	עודף היבוא
<u>12.3</u>	<u>1780</u>	<u>790</u>	סך המקורות
10.1	1225	624	הצריכה הפרטית
17.5	250	81	הצריכה הציבורית
20.0	305	85	השקעות המקומיות מזה:
21.3	100	26	השקעות ציבוריות
19.5	205	59	השקעות פרטיות
<u>12.3</u>	<u>1780</u>	<u>790</u>	סך השימושים
9.5	2205	1173	התל"ג לבפש (לי)
7.0	1620	1008	הצריכה הפרטית לבפש (לי)

התפתחות והכנסות, הצריכה והחסכון הפרטי, 1971-1978

(מיליוני ל"י, מחירי 1971)

1978	1971	
1670	726	התוצר הלאומי הגולמי במחירי שוק
130	41	(-) מיסים עקיפים על הייצור המקומי
1540	685	התוצר הלאומי הגולמי במחירי גורמי ייצור
150	23	(-) מיסים ישירים והעברות בסך לסקטור הציבורי
1390	662	ההכנסה הפרטית הפבויה ממקורות פנים
115	92	(+) העברות לפרטים מחו"ל
1505	754	ההכנסה הפרטית הפבויה מכל המקורות
1990	1218	ההכנסה הפרטית הפבויה לבפש (ל"י)
1620	1008	הצריכה הפרטית לבפש (ל"י)
370	210	החסכון הפרטי לבפש (ל"י)
18.6	17.2	שיעור חסכון פרטי ממוצע (%)
20.1		שיעור חסכון פרטי שולי (%)

הערות:

- מיסים עקיפים על הייצור המקומי - הובח ששיעור המיסים העקיפים על הייצור המקומי מחוץ סך התוצר המקומי יעלה מכ- 72% ב-1971 לכ- 11% ב-1978.
- מיסים ישירים והעברות בסך לסקטור הציבורי - הובח ששיעור ההכנסות ממיסים ישירים ותשלומי חובה מחוץ ההכנסות המקומיות (תוצר מקומי במחירי גורמי ייצור) יהיה כ- 12%, ואילו מחוץ ההכנסות מעבודה בישראל - 15%.
- העברות לפרטים מחו"ל - הובח גידול שנתי ממוצע זהה לזה של האוכלוסיה.

לוח מס' 3

חשבוניות הסקטור הציבורי, 1971 - 1978

(מיליוני ל"י, מחירי 1971)

1978	1971	הכנסות
130	41	מיסים עקיפים על הייצור המקומי
62	25	מיסים עקיפים על היבוא
22	9	בניכוי: תמריצי יצוא
150	23	יסים ישירים והעברות בטו לסקטור הציבורי
<u>323</u>	<u>80</u>	סה"כ
		הוצאות
250	81	צריכה ציבורית
100	26	השקעה ציבורית
<u>350</u>	<u>107</u>	סה"כ
30	27	השתתפות ממשלת ישראל

הערות:-

- (1) מיסים עקיפים על היבוא - שיעור המס מערך היבוא של סחורות מחו"ל ומירדן היה כ-44% ב-1971, והונח שהוא יעלה עד 50% ב-1978 עקב שינויים בהרכב היבוא.
- (2) תמריצים ליצוא - השיעור הממוצע של תמריצים ליצוא דרך גשרי הירדן ולחו"ל היא כ-14 אחוזים ב-1971, והונח שיעור זהה גם לשנת 1978.

התפתחות היצוא והיבוא, 1971 - 1978

(מיליוני \$, מחירי 1971)

<u>1978</u>	<u>1971</u>	
		<u>יצוא סחורות</u>
10	2	מעבר לים
145	57	ירדן
<u>180</u>	<u>62</u>	ישראל
335	141	סה"כ
		<u>יבוא סחורות</u>
100	43	מעבר לים
25	14	ירדן
<u>520</u>	<u>228</u>	ישראל
645	285	סה"כ
		<u>יצוא שירותים</u>
495	172	עבודה
45	27	אחר
<u>540</u>	<u>199</u>	סה"כ
<u>300</u>	<u>103</u>	<u>יבוא שירותים</u>
<u>875</u>	<u>340</u>	<u>סך היצוא של סחורות ושירותים</u>
<u>945</u>	<u>388</u>	<u>סך היבוא של סחורות ושירותים</u>
40	16	<u>היסוס נטו על היבוא</u>
<u>110</u>	<u>64</u>	<u>עודף היבוא על היצוא</u>

ב. תחזית כלכלית לרצונות עזה 1971-1978

עיקרי ההתפתחויות והחזירות (תחזית ה"ציר")

אוכלוסיה ותעסוקה

בשנות השבעים הגדל אוכלוסית הרצועה בשיעור שנתי ממוצע של כ- 3.3 אחוזים ותמנה כ- 470 אלף ב- 1978. כמחצית האוכלוסיה תהיה בגיל העבודה (14 +), וכ- 35 אחוזים מתוכם ישתייכו לכח העבודה. מספר המועסקים יהיה כ- 80 אלף.

בשנת 1972 עמדו בישראל כ- 20 אלף תושבי הרצועה ומספרם יעלה עד כדי 32 אלף עובדים ב- 1978. כמעט כל תוספת המועסקים תכלול בעבודה בישראל; ואילו היקף התעסוקה המקומית ישאר קבוע פחות או יותר. העובדים בישראל יהיו כ- 40 אחוזים מכלל העובדים באיזור לעומת כ- 30 אחוזים ב- 1972.

הצמיחה הכלכלית

על אף יציבות במספר העובדים באיזור עצמו יגדל התוצר המקומי של האיזור בכ- 10.5 אחוזים בממוצע לשנה, עקב עליית התפוקה הממוצעת לעובד. הגידול בתפוקה לעובד נובע מהרחבת ההשקעות, משופורים טכנולוגיים בייצור ומשיפורים בהרכב הענפי של המשק.

ההכנסות מעבודה בישראל תגדלנה פי 5.5 לערך בהשוואה לשנת 1971, כתוצאה מהתוספת למספר העובדים בישראל והעליה בהכנסתם השנתית הממוצעת.

סך התוצר הלאומי הגולמי של רצועת עזה יגדל בשיעור שנתי ממוצע של כ- 15 אחוזים, ויסתכם בשנת 1978 בכ- 750 מיליון נ"ד (במחירי 1971). התל"ג לבפש יגדל בשיעור ממוצע של כ- 11 אחוזים לשנה.

התוצר המקומי יהווה כ- $\frac{2}{3}$ מהתוצר הלאומי בשנת 1978 לעומת כ- 85 אחוזים ב- 1971. במקביל תעלה תרומתה של העבודה בישראל לתל"ג של האיזור מ- 15 אחוזים ב- 1971 לכשליש ב- 1978.

השימושים במקורות

הצמיחה הכלכלית המחירה תביא לגידול ההכנסות הפנויות, ועמן - להגדלת הצריכה הפרטית לנפש בשיעור שנתי ממוצע של כ-8½ אחוזים, הצריכה הפרטית לנפש בשנת 1978 תגיע לכ-1170 ל"י (במחירי 1971). יחד עם זאת ימשיך להתקיים שיעור חסכון גבוה, שיהווה כ-23 אחוזים מההכנסה הפרטית הפנויה.

שיפור רמת השירותים הציבוריים והרחבתם הן ע"י הממשל והן ע"י הרשויות המקומיות יתבטא בהגדלה ניכרת של ההוצאה לצריכה ציבורית. הוצאות אלו תגדלנה מכ-40 מליון ל"י ב-1971 לכ-115 מליון ל"י (במחירי 1971), גידול בשיעור שנתי ממוצע של כ-15½ אחוזים. עי"כ יעלה משקלה היחסי של הצריכה הציבורית בכלל השימושים המקומיים במקורות הכלכליים מכ-13 אחוזים ב-1971 לכ-15 אחוזים ב-1978.

על מנת להבטיח את הצמיחה החזויה של התוצר המקומי יהיה צורך בהגדלת ההשקעות המקומיות בכ-17½ אחוזים לשנה, מכ-35 מליון ל"י ב-1971 עד 110 מליון ל"י בשנת 1978 (במחירי 1971). נראה שבטל ההשקעות יוכל להתחלק באופן שווה בין הסקטור הציבורי ובין הסקטור הפרטי, אף כי בשנת הבסיס היוו ההשקעות הציבוריות למעלה מ-60 אחוזים מכלל ההשקעות המקומיות.

הסקטור הציבורי

ההתרחבות בפעילות הכלכלית המקומית והעליה בהכנסות מעבודה בישראל יאפשרו להגדיל את הכנסות הסקטור הציבורי ממיסים ומתשלום חובה. הכנסות הסקטור הציבורי נטו, שהיו גודל מנוטל ב-1971, יגדלו עד 105 מליון ל"י ב-1978, כאשר מביאים בחשבון מיסים ותשלומי חובה אחרים הנגבים מהכנסות העובדים בישראל.

הוצאות הסקטור הציבורי לצריכה ולהשקעה יסתכמו בשנת 1978 בכ-170 מליון ל"י (במחירי 1971), ועל כן יוצר גרעון בהיקף של כ-65 מליון ל"י, בדומה לגודל הגרעון ב-1971, שימומן רובו ככולו ע"י השתתפות ממשלת ישראל בתקציבי הממשל ברצועת עזה.

סך תוצר נמאזן התשלומים

סך היצוא של סחורות ושירותים יגדל מכ-150 מליון ל"י ב-1971 לכ-490 מליון ל"י ב-1978, ואילו סך היבוא של סחורות ושירותים יגדל מכ-190 מליון ל"י לכ-510 מליון ל"י ב-1971 ל-1978 בהתאמה. עודף היבוא על היצוא (לרבות מיסים נטו על היבוא) יפחת מכ-43 מליון ל"י לכ-25 מליון ל"י בלבד.

עיקר הגידול ביצוא מתרכז ביצוא שירותי עבודה לישראל. סעיף זה המהווה פחות משליש היצוא ב- 1971 יגיע לכדי מחצית היצוא ב- 1978. גידול מהיר יחסית יחול גם ביצוא הסחורות לישראל, במהלך יהווה השוק הישראלי יעד לכ- 75 אחוזים מהיצוא של סחורות ושירותים מרצועת עזה לעומת כ- 50 אחוזים ב- 1971.

המשק הישראלי ימשיך להיות המקור העיקרי ליבוא סחורות של האיזור, וחלקו היחסי אף יעלה במידה מסוימת, מכ- 85 אחוזים ב- 1971 לכ- 88 אחוזים ב- 1978.

ותפתחות אלטרנטיביות ומשמעותם

אי-גידול התעסוקה בישראל

כאמור, עפ"י תחזית ה"ציר" תקלט עיקר תוספת המועסקים הצפויה בשנים שעד 1978 בעבודה בישראל, אם תבקט מדיניות שתמנע התפתחות כזאת, ומספר העובדים בישראל מקרב תושבי הרצועה ישאר בהיקפו הנוכחי, כ- 20 אלף, תגדל התעסוקה המקומית בכ- 4 אחוזים בממוצע לשנה, עבודה שתאפשר צמיחה מהירה יותר של התוצר המקומי, מצד שני, העליה בהכנסות מזבודה בישראל תהיה מתונה יותר, וגם קצב הגידול של התוצר הלאומי יהיה נמוך יותר (כ- 14 אחוזים לעומת 15 אחוזים בממוצע לשנה), הרכבו של התוצר הלאומי גם הוא יהיה שונה, ובפרט-חלקו של התוצר המקומי יהווה כ- 78 אחוזים לעומת כ- 2/3 בתחזית ה"ציר".

התפתחות כזאת תחייב להגדיל את רמת ההשקעות המקומיות בקצב שנתי של כ- 25 אחוזים (לעומת 17½ אחוזים בתחזית ה"ציר") עד כ- 175 מליון ל" בשנת 1978. עיקר התוספת להשקעות תדרש ממקורות הסקטור הציבורי, והיא תחייב הקטנת קצב ההרחבה של השירותים הציבוריים והגדלת ההשתתפות ישראל בתקציבי הממשל באיזור. בהנחה שההוצאה לצריכה ציבורית תגדל בכ- 10 אחוזים לשנה (במקום בכ- 15½ אחוזים לשנה בתחזית ה"ציר") היא תסתכם ב- 1978 בכ- 80 מליון ל" (במקום בכ- 115 מליון ל"), ועדיין יהיה צורך בהגדלת ההשתתפות של ממשלת ישראל בתקציבי הממשל בכ- 20 מליון ל" בוספים (לעומת תחזית הציר), כלומר עד כ- 85 מליון ל" (במחירי 1971).

אי הגדלת מספר המועסקים בישראל יתבטא בגידול איטי יותר של היצוא מהאיזור, ובמידה מסוימת גם בגידול איטי יותר של היבוא לאיזור. עודף היבוא יגדל מכ- 25 מליון ל" עפ"י תחזית הציר לכ- 65 מליון ל" בשנת 1978 (במחירי 1971). משקלו של השוק הישראלי כיעד ליצוא של האיזור יעלה גם במקרה של אי-הגדלת מספר המועסקים מהאיזור בישראל, ויגיע לכ- 68 אחוזים ב- 1978 (לעומת 75 אחוזים עפ"י תחזית הציר). משקלה של ישראל כמקור ליבוא של האיזור ישאר דומה לזה של שנת הבסיס.

הגידול האיטי יותר של ההכנסות יתבטא בשיעור גידול שנתי נמוך יותר של הצריכה הפרטית לנפש - כ- 7.8 אחוזים לעומת $8\frac{1}{2}$ אחוזים בתחזית הציר. כמו-כן יהיה נמוך יותר שיעור הגידול השנתי הממוצע של התפוקה לעובד באיזור.

צמצום הבטל התקציבי הישיר על ישראל

בתחזית הציר הובה, כי השתתפות ממשלת ישראל בתקציבי הממשל באיזור תשאר קבועה ברמה של שנת הבסיס ותסתכם בכ- 65 מליון ל" (מחירי 1971). להלן נבחן את המשמעות של צמצום הבטל התקציבי הישיר הנ"ל עד לרמה של 35 מליון ל" בשנת 1978.

היות ולא בראה שביתן יהיה להגדיל את ההכנסות של הסקטור הציבורי מעבר לחזוי בתחזית הציר, צמצום הבטל התקציבי האמור מחייב האטת קצב ההרחבה של השירותים הציבוריים מצד אחד והקטנת ההשקעות הציבוריות מצד שני. צמצום ההשקעות הציבוריות בכ- 20 אחוזים לעומת תחזית הציר, יביא להאטה בגידול התוצר המקומי הגולמי (כ- $9\frac{1}{2}$ אחוזים לעומת כ- $10\frac{1}{2}$ אחוזים בתחזית הציר), וממילא גם להאטת הגידול בהכנסות ובצריכה הפרטית לנפש (כ- 7.7 אחוזים לעומת כ- $8\frac{1}{2}$ אחוזים בתחזית הציר). כתוצאה מהאמור תקטנה גם במידת-מה הכנסות הסקטור הציבורי ממסים ומתשלומי חובה, ועל כן יהיה צורך לצמצם את סך ההוצאה לצריכה הציבורית בכ- 25 אחוזים לעומת תחזית הציר. קצב הגידול של ההוצאה לצריכה הציבורית יהיה קרוב ל- 11 אחוזים בממוצע לשנה, במקום כ- $15\frac{1}{2}$ אחוזים בתחזית הציר.

הצרכים העצמיים

לוח מס' 1

התפתחות המקורות והשימושים, 1971 - 1978
(מיליוני ש"ח, מחירי 1971)

שיעור גידול שנתי ממוצע (%)	1978	1971	
14.8	750	286	התוצר הלאומי הכולל
			מזה:
10.5	495	245	התוצר המקומי הכולל
29.8	255	41	הכנסות גורמי ייצור מחו"ל בסך
<u>8.1</u> (-)	<u>25</u>	<u>43</u>	עודף היבוא
<u>13.0</u>	<u>775</u>	<u>329</u>	סך המקורות
11.9	550	251	הצריכה הפרטית
15.5	115	42	הצריכה הצבורית
17.5	110	36	השקעות המקומיות
			מזה:
13.3	55	23	השקעות צבוריות
<u>22.9</u>	<u>55</u>	<u>13</u>	השקעות פרטיות
<u>13.0</u>	<u>775</u>	<u>329</u>	סך השימושים
11.2	1595	758	החל"ג לבפש (ז')
8.4	1170	665	הצריכה הפרטית לבפש (ז')

לוח מס' 2

התפתחות ההכנסות, הצריכה והחסכון הפרטי, 1971-1978
(מיליוני ל"י, מחירי 1971)

<u>1978</u>	<u>1971</u>	
750	286	התוצר הלאומי הגולמי במחירי שוק
35	6	(-) מיסים עקיפים על הייצור המקומי
<u>715</u>	<u>280</u>	התוצר הלאומי הגולמי במחירי גורמי ייצור
65	1	(-) מיסים ישירים והעברות בטו לסקטור הציבורי.
		ההכנסה הפרטית הפנויה ממקורות פנים
650	279	
65	52	(+) העברות לפרטים מחו"ל
<u>715</u>	<u>331</u>	ההכנסה הפרטית הפנויה מכל המקורות
1520	877	ההכנסה הפרטית הפנויה לבפש (ל"י)
1170	665	הצריכה הפרטית לבפש (ל"י)
350	212	החסכון הפרטי לבפש (ל"י)
23.0	24.2	שיעור חסכון פרטי ממוצע (%)
21.5		שיעור חסכון פרטי שולי (%)

הערות:

- (1) מיסים עקיפים על הייצור המקומי - הובח ששיעור המיסים העקיפים על הייצור המקומי מתוך סך התוצר המקומי יעלה מכ- 22% ב-1971 לכ- 71% ב-1978.
- (2) מיסים ישירים והעברות בטו לסקטור הציבורי - הובח שיעורים זהים לאלו שביהודה ושומרון (ר' שם לוח מס' 2).
- (3) העברות לפרטים מחו"ל - הובח גידול שנתי ממוצע זהה לזה של האוכלוסיה.

לוח מס' 3

חשבונית הסקטור הציבורי, 1971 - 1978

(מיליוני ל"י, מחירי 1971)

<u>1978</u>	<u>1971</u>	<u>הכנסות</u>
35	6	מיסים עקיפים על הייצור המקומי
15	4	מיסים עקיפים על היבוא
10	7	בניכוי תמריצי יצוא
65	1	מיסים ישירים והעברות במו לסקטור הציבורי
<u>105</u>	<u>4</u>	ס ה " כ

		<u>הוצאות</u>
115	42	צריכה ציבורית
55	23	השקעות ציבוריות
<u>170</u>	<u>65</u>	ס ה " כ

<u>65</u>	<u>61</u>	<u>השחפת ממשלת ישראל</u>
-----------	-----------	--------------------------

הערות:

- (1) מיסים עקיפים על היבוא - הובח שהסעיף המס מערך היבוא של סחורות מעבר לים יעלה מכ-15 אחוזים ב-1971 לכ-27½ אחוזים ב-1978, בעיקר עקב גידול היבוא הפרטי בסך היבוא מחו"ל (הכולל גם יבוא של אובר"א, הפטור ממכס).
- (2) תמריצים ליצוא - הובח שהסעיף הממוצע של התמריצים ליצוא יהיה 10 אחוזים, כמו ב-1971, ויחול על היצוא לירדן ומעבר לים.

לוח מס' 4

התפתחות היצוא והיבוא, 1971 - 1978

(מיליוני ל"י, מחירי 1971)

<u>1978</u>	<u>1971</u>	<u>יצוא סחורות</u>
80	55	מעבר לים
25	15	יבשה
<u>115</u>	<u>28</u>	ישראל
<u>220</u>	<u>98</u>	ס"ה" כ
		<u>יצוא סחורות</u>
55	26	מעבר לים
<u>300</u>	<u>128</u>	ישראל
<u>355</u>	<u>154</u>	ס"ה" כ
		<u>יצוא שירותים</u>
255	43	עבודה
<u>15</u>	<u>1</u>	אחר
<u>270</u>	<u>50</u>	ס"ה" כ
<u>155</u>	<u>40</u>	<u>יצוא שירותים</u>
<u>490</u>	<u>148</u>	ס"ה יצוא של סחורות ושירותים
<u>510</u>	<u>194</u>	ס"ה יבוא של סחורות ושירותים
<u>5</u>	<u>3 (-)</u>	מיסים נטו על היבוא
<u>25</u>	<u>43</u>	עודף היבוא על היצוא

הקשרים הכלכליים עם "השטחים" - הנחות ומדיניות

א. הנחות היסוד החיובות להדריך את מדיניותנו לעתיד הן :

1. תושבי השטחים הם שכנינו הקרובים ביותר ובשכנותם נחיה דרך - קבע.
2. תושבי השטחים הם הגור הטבעי והמידוי ביותר ביננו לבין מדינות ערב. מערכת היחסים עמם לפיכך, תשפיע גם על עתיד יחסינו עם מדינות אלה.
3. השלום לא יושג בספיצת הדרך. הוא עשוי להיות תוצאתו של תהליך הדרגתי של הסתגלות, נורמליזציה ושיתוף פעולה הדדי, בתהליך זה יש ליצור גם מניעים לאומיים, קבוצתיים ואישיים של אינטרס לשיתוף פעולה - במגמה להעלות את רמת החיים, לפתח את התשתית ולהמסין במגמת ההתקדמות הטכנולוגית.
4. חובתנו היסודית כממשל בשטחים הוא לקיים שירותים נאמנים, תעסוקה מלאה ולפתח את מערכות התשתית.
5. בטחוננו מותנה במידה רבה במידתם של יחסינו עם תושבי השטחים, ברמת שיתוף הפעולה שתושג ובהשלמתם עם שכנותנו עמם בשלום. לכך ישנה גם השפעה על יכולתנו לקיים במישור הבינלאומי את מיעונו היסוד שלנו בדבר אי החזרת שטחים בטרם יושגו הסדרים מדיניים.
6. זכותם היסודית של יהודים להתישב באיזורי יהודה ושומרון, עזה וסיני, סדר הקדימויות ינבע משיקולים תיכוניים ומדיניים.

ב. עיקרי המדיניות :

1. תימשך מדיניות "הגשרים הפתוחים", שמגמתה לאפשר ביקורי תושבי השטחים במדינות השכנות, ביקורי תושביהן בארץ-ישראל וקיום קשרי סחר.
2. יעודד השילוב הכלכלי בין ישראל לשטחים במגמה להגיע ל"שוק משותף" ולמערכות תשתית משולבות. במסגרת זאת ישולבו ככל הניתן מערכות התשתית הארציות של השטחים וישראל, - אספקת המים, החשמל, התחבורה, התקשורת ושירותים ציבוריים; יהודקו קשרי הסחר ההדדי; יעודדו שותפויות להקמת מפעלים או להפעלת שירותים.

3. תקודם בהדרגה השואת השכר בין העובדים בשטחים ומהם לבין העובדים בישראל, ובד בבד עם כך תושוו רמת המיסוי על ההכנסה ביניהם.

4. ינתן עידוד משמעותי לפיתוחם של מקורות תעסוקה בשטחים - במיוחד מפעלי תעשייה - על ידי הון מקומי, הון יהודי או על-ידי שותפויות. במסגרת זאת, יש לשקוד על יצירת בסיס תעסוקתי למשבילים ואנשי מקצוע, שמשקלם גדל והולך בקרב אוכלוסית השטחים.

5. תימשך העסקת עובדים מן השטחים בישראל כהשלמה למקורות התעסוקה שיתקומו בשטחים.

6. יש להמשיך ולהרחיב את תהליך שיקומם הכלכלי של הפליטים, תושבי השטחים, על ידי שילובם בתעסוקה הטבעית, שיפור תנאי המגורים במחנות ויצירת אפשרויות נוספות להשתכנות תושביהם. כתוצאה מכך - יתבטל בהדרגה מעמדם המיוחד, המהווה גורם מכביד על תהליכי הנורמליזציה באזור כולו.

7. תורחב ההתנחלות וההתיישבות, העירונית והכפרית בשטחים. במסגרת זאת תינתן עדיפות לאיזורים חיוניים לבטחון המדינה בטווח ארוך. בין השאר יש להרחיב את קרית ארבע; להקים ישוב עירוני באופירה; לגש לתיכונה לקראת הקמתה של עיר יהודית בפיתחת רפיח, ליד חוף הים; לבחון את אפשרות הקמתה של עיר בין ירושלים ליריחו ולהמשיך באיכלוסה של בקעת הירדן.

8. חותר רכישת קרקעות על ידי אזרחי ישראל ביהודה ושומרון למטרות פיתוח ובינוי, באישור מוסדות מוסמכים של הממשלה.

9.11.72

יגאל אלון:

- א. הדיון חייב להיות מונחה ע"י היעד הכולל (עקרונות השלום) וע"י הפרגמנטים השוטף (המדיניות בשטחים).
- ב. אין לשאוף להנצחת המצב הקיים, עד השלום יכול הוא להמשיך אך עצם קיומו ארעי ואין להופכו למדיניות של קבע - אם כן יתלו בצווארנו העדר שלום, חבבר הנסיה לפתרונות צבאיים ובשטחים יגברו התסיבה ואי השקט, ואצלנו תתערער האמונה במוסריות ובצדקה עמדתנו.
- ג. אין לחלות הסדר שלום במהפכה לבבות שלמה בארצות ערב. הסדר שלום שיבטיח ש"פ כלכלי ואינטרסים הדדיים יש בו להבטיח גישה חפשית לשטחים ללא שליטה ישירה.
- ד. מצדד בפשרה קשר לשטחים מטעמים של ריאליזם פוליטי וציונות הומניסטית כן גן עמדת הממשלה - הבטחת גבולות בני הגנה ואופיה היהודי המובהק של המדינה.
- ה. חייבים אנו לדעת מבלי לשרטט מפות מדוייקות, היכן עובר הגבול בר ההגנה, כדי לדעת היכן לקבוע עובדות חיוניות בשטחים והיכן להימנע מהן, היכן להתישב והיכן לא.

ו. אין אנו הממשלה בשטחים אלא הממשל - דבר המקנה למצב את ארעיותו.
הישגי הממשל הם הישגים של תקופת ביניים, למרות חשיבותם אין בהם
חשובה פוליטית או מוסרית למצוקה אשר הפתרון לה צריך להיות דו צדדי
הוא אינו רק בסיפוח מלא של השטחים אלא במדיניות של עזרה לפלשתינאים
לעזור לעצמם.

ז. מקפיד להפריד בין שילוב (קיום שתי יחידות נפרדות תוך ש"פ המבטיח
התפתחות הצדדים תוך שמירת יחוד) לבין מיזוג (הפיכה ליחידה אחת הדוחה
פתרון של פשרה).

ח. בעית העסקה ערבים בישראל - אין בה רע כל עוד אין היא תורמת לתופעה
השלילית של בריחה מעבודה כפיים ועצירת כפיתוח הטכנולוגי ע"י כח
עבודה זול וייצירת צ'פרנציאציה מקצועית חברתית הזזה לציפרנציאציה
הלאומית. יש לקבוע סייגים להעסקה עובדים מהשטחים בישראל. יש לעודד
פתרון בעית העסקה בשטחים עצמם ע"י השקעות ישראליות וטיפול יזמום
מקומיים וע"י התאמת תנאי העבודה בישראל ובשטחים. (כולל פתרון בבית הדיור
בערי ישראל).

ט. מדיניותנו היא להגיע לשלום עם כל מדינה ערבית המוכנה לכך אולם אם
המדובר על ירדן יש להביא לפתרון קבע לבעיה הפלשתינאית" הצעת הפדרציה
של הוסיין היא הצעה צודקת בהסתייגות לגבי החלק הטריטוריאלי אולם
אין להעניק לו מונופול על הפתרון.

י. קיום בית לאומי פלשתינאי בעבר הירדן המזרחי - שאלת המשטר שם אינה מעניינתו אך עלינו לדבר עם שני הצדדים - תושבי השטחים והמלך. הציבור הפלשתינאי בעשה יותר ריאליסטי ולכן יותר מתון והוא יכול לשמש חוליה חשובה בדרך לשלום - אולם אם נעמיד לפניו ברירה אחת של אזרחות מדרגה שניה יטה לעבר ארגוני החבלה.

יא. עלינו לעצב היום את דמות השלום אותה אנו רוצים למחר - אין להתפס לאשליה שאפשר להשיג שלום וגם את כל השטחים או להשיג בטחון תוך ויתור על כל השטחים - הפתרון נמצא בשלום של פשרה.

הד
בנו

9.11.72

פנחס ספיר:

- א. עבודה ערבית - מהווה סכנה מבחינה חברתית פוליטית ובטחונית. איבד מאמין שביתן למבצע את התופעה של הפיכת הערבים העובדים בישראל ל"חוטבי עצים ושואבי מים" אך יש לתופעה זו השפעה שלילית על המשק - האטת קצב המיכון והמודרניזציה, "העברתם בפועל של ענפים מסוימים במשק - בעיקר הבניה - לידים ערביות פרושה שליטה ערבית בתחומים חיוניים למדינה.
- ב. סיפוח - אין הבדל בין אלה הדורשים סיפוח פורמלי לבין התומכים בסיפוח "זוחל" - התוצאה זהה: צרוף מיליון ערבים למדינה. במקרה כזה נהיה אנו להם "למס עובד". נהפוך למימשל אזרחי בשטחים ובצטרך להשוות התנאים בהם לאלה שבישראל - אולם אין לבו המשאבים המספיקים לכך וזו תהיה מעמסה חמישית נוסף על בטחון, עליה, העלאת רמת השכבות הבחשלות ופתוח המשק.
- ג. אין עלית רמת החיים וההשכלה מביאה לפיצוי על שאיפות לאומיות אלא להיפך. אין לתמוך בהעלאת רמת החיים ללא שיוויון זכויות.
- ד. סיפוח שטחים פרושו הענקת זכויות אזרח מלאות לערביי השטחים - לרבות זכות בחירה לכנסת - דבר שיצור מצב בו יהיו הערבים לשון המאזניים וכחם יהיה רב להכריע בעניינים בין יהודים ליהודים.
- ה. בשנת היובל למדינה יהיו הערבים (כולל השטחים) קרוב ל-50% מן האוכלוסיה - האם זו המדינה היהודית לה שאפנו ואשר תוכל למשוך עליה. - גם אם יש לכלול את רצועת עזה הרי אין לכלול מספר ערבים הגדול פי 3½.
- ו. עלינו לדבר קודם כל עם עצמנו - עלינו לדעת מה אנו רוצים כדי שאפשר יהיה לדבר עם שכנינו אך אין לעשות מעשים שיכבידו על הסכם שלום.

ז. מתנגד להקמת "ימית" מכיוון שעלולה לפגוע בהתפתחות ערי הפיתוח הקיימות יתר על כן
האם זוהי העדיפות הראשונה שלנו.

ח. אינו מצדד ביטוח הפלשתינאית ואינו חושב שאפשר להקים מדינה פלשתינאית בגדה, אך
יש צורך בעקרון שיש לשבת עם כל צד המצב בכך בלי לבדוק נציגותיו אם אכן יש
באפשרותו להגיע לסלום.

ט. יש להבהיר לעם בישראל ובגולה כי אין מחשבה להפוך המצב בטוחים למצב של קבע-
כי כוונות קבע אינן תואמות רצוננו בשלום.

י. עדיין מוקדם לצייר מפות. אין למדינת ישראל קצון לשלוט בתושבים שאינם רוצים
להיות אזרחיה. "כל רצונה הוא להגיע להסכמים שיבטיחו את שלומה ויכולתה להגן על
עצמה, מעבר לזאת לא נתבע לעצמנו".

יא. אין להתפשר על בטחון ועל אופיה היהודי של המדינה בה נחיה.

ה ק ד מ ה

1. מתקרבים למלאת 4 שנים מאז מלחמת ששת הימים.

2. ההבדל היסודי בין בקודת הראות הישראלית לזו של שכנינו:

א. אבו שואפים כי מלחמה זו תהיה האחרונה בִּיָּנוּ לְבִין שְׂכֵנֵינוּ. אבו שואפים להגיע עמהם להסכם, באמצעות משא-ומתן ללא לחצים מבחוץ ובלי איומים בהידוש האש.

ב. סירוב לסיים את הסכסוך ע"י הסכם, אלא ע"י הפעלת מערכת איומים
בהידוש המלחמה על ידי הפעלת לחץ מבחוץ במטרה לכפות פתרון פוליטי
שיאלץ את ישראל לסגת אל קווי 67 כאילו לא אירעה תוקפנות.

100

אברהם

והוא אברהם בן

(אברהם) יוסף

בן יוסף

יבנו. אבר
מים מבחוץ

בת איומים
פתרון פוליטי

תוקפנות 1967

3. מה שהתרחש באיזור מאמצע מאי 67 עד 4 ביוני היה תוצאה של אשליה שנוצרה אצל המצרים, כתוצאה מהציוד הסובייטי הרב, שהפעם אפשר להרוס את ישראל. ברית-המועצות סיפקה גם את הצסק וגם יצרה את התירוץ (סוריה).
4. ישראל יצאה להגן על חייה ועצמאותה והעבירה את המלחמה לשטחו של האויב. א. שר הבטחון הסובייטי, גרצ'קו, אמר עכשיו, שכל מי שיתקיף את ברית-המועצות ימצא שהמלחמה מתנהלת על אדמתו. פירוש הדבר שברית-המועצות לא תראה את עצמה כתוקפן אם היא תגן על עצמה על אדמת התוקף. וזה בדיוק מה שעשתה ישראל ב-67.
- ב. לא היה איש אחרי מלחמת העולם השנייה שהאשים את פולין שגם היא העבירה את המלחמה על אדמת התוקפן ולא בשמע עמה קול הדורש שהיא תחזיר את השטחים אם הדבר יביא לסיכון בטחונה.

5. אלא שישראל, מיד אחרי שהביסה התוקפנות המצרית אמרה שהיא רוצה מו"מ על גבולות בני הגבה מוסכמים ובטוחים ולא הכתיבה תנאים לתוקפן המובס.
6. ישראל מתמידה בעמדתה זו עד היום ולמרבה הצער הערבים נשארים עקביים לגישתם השוללת מו"מ בלתי-אמצעי בינינו. הם מתמידים לחפש דרכים להביא לפתרון של כפייה.

יוזמת השלום של ארצות-הברית ושיחות יארינג

- ישראל מצידה הסכימה ליוזמת השלום של ארצות-הברית ומתוך שאיפתה להגיע להסכם באמצעות משא-ומתן, קבלה על עצמה, בשלב זה, לנהל מו"מ בחסות השגריר יארינג והצהירה שתהיה מוכנה לסגת לגבולות בטוחים ומוסכמים שייקבעו בהסכם השלום.

- גם לאחר ההפרה המצרית-סובייטית הגסה, הסכמנו לחזור לשיחות בחסות השגריר יארינג וזאת בעיקר הודות לציוד הבטחוני והסיוע החשוב שהוגש לנו על ידי ממשלת ארצות-הברית. ~~ישראל מוקינה ומעריכה סיוע בטחוני וכלכלי זה מטעם ממשלת ארצות-הברית.~~

- אך הערבים גם הפעם לא חזרו למשא-ומתן ענייני אלא המשיכו לחפש דרכים להפעלת לחצים להביא לפתרון כפוי.

א. קביעת תאריכים אולטימטיביים לחידוש האש באורח אוטומטי כמעט.

ב. עידוד פעילות 4 המעצמות בלדען שברית-המועצות תומכת בהן ללא סייג. צרפת קרובה למדיניות זו

וכן גברה המגמה לרתום גם את ארצות-הברית לפתרון כפוי. התכנית שהוגשה על-ידי מזכיר המדינה ^{ה/א} נמצלה לחיזוק המגמה להגיע לכפיית פתרון במקום הסכם על פתרון.

七

אסל אסל "א
התחייבות מוקדמת על נסיגה לגבול

ג. איננה כלולה בהחלטת מועצת-הבטחון 242.

15-

יחד עם זאת, הביעה ישראל נכונותה להמשיך את השיחות והמשא-ומתן בינה לבין מצרים בחסותו של השגריר יארינג. ^{הביעה} ^{ההמשך} המשא-ומתן הועברה באופן רשמי פעמיים על-ידי ד"ר יארינג

למצרים ולא נתקבלה תשובה.

ה ב י ק ו ר ת :

"עמדתה של ישראל קשוחה"

אלוהים

רק מי שמתעלם מן ההסטוריה, מן העבר הרחוק והקרוב יכול שלא להבין את קשיחותינו.

אלו גמבול סלון

- האם היתה איזו שהיא מדינה בעולם שניתקה יחסיה עם גרמניה הנאצית לפני 1939 כאשר הפניית אפתרון הסופי ליהודים כבר היתה ערובה ברורה ?

- האם לאחר ששליש מהעם היהודי הושמד במחנות הריכוז בגרמניה לא הוחזקו יהודים למחנות גירוש ומעצר ע"י הבריטים, וזאת אחרי המלחמה ואחרי השואה ?

האם לא עמדנו לבדנו במלחמת העצמאות שלנו אף לאחר שהעולם החליט על הקמת מדינה יהודית ולאחר שמדינות ערב הפרו את החלטות או"ם ופלשו לארצנו ?

האם דורנו לא עמד יום ויום ושנה שנה בהגנה על גבולותינו מאז הסכמי שביחת-הנשק כאשר שכנינו מפירים כל סעיף כתוב וחתום בהסכמים ?

האם לא עמד העולם נבוך ובאפס פעולה נוכח האיום המצרי במאי 67 והוטל עלינו בעצמנו לגפץ את טבעת החנק שאיימה להשמידנו כמדינה וכעם ?

אכן קשיחותנו במרכאות נובעת מן העובדה שיש לנו

נסיון ויש לנו זכרון. ולאחר מלחמת 1948 ולאחר מלחמת 1967

בניקורת: אליזבט אל

ק. ערביות במקום גבולות בסחון

גם בנושא זה עמדתנו היא פונקציה של נסיוננו וזכרוננו.

- משקיפי האו"ם, כתוצאה מהסכמי שביחת-הנשק, לא מנעו טירור, הסתננות, חבלות והפגזות.

סל מכיוון האזור

- ^{הצפית} ~~אננה~~ שלוש המעצמות (ארה"ב בריטניה וצרפת) מ-1950 לשמור על השלמות הטריטוריאלית, הוכרזה כבלתי תופשת ערב מלחמת ששת-הימים.

- ההתחייבויות שניתנו לאחר מלחמת סיני ב-57 לשייט חופשי בחעלה סואץ ולאי כניסת המצרים לעזה לא קוימו מעולם.

- חיל החירום של האו"ם שהופקד לשמור על השייט במיצרי-סיראן גורש
בחרפה על ידי נאצר שהחליט לסגור את המיצרים.

עכשיו מהבשלות ^{למלחמה} הצעות שונות לערבויות ולכח בינלאומי, ביניהם ^{פועל אה"מ}
הצעה ~~רוב-רס~~ ^{הצעה רוב-רס} שברית-המועצות תשותף בכח כזה. ברית-המועצות היא
בעלת ברית פעילה של מצרים, המקיימת מצב מלחמה אתנו. מה יהיה
כאשר על גבולותינו יתעוררו חילוקי דעות בין ארה"ב ובריה"מ?
האם אין מקום מצידנו לחשוש שגם אז תבוא אלינו דרישה לעשות
ויתורים כדי למנוע ^{לכנס} התלקחות עולמית - כפי שנשמעים קולות כאלה
גם עכשיו?

- ערכויות והצבת כח בינינו לבין שכנינו בטבע הדברים יוצרים חומה
בינינו. אין אנו רוצים בשלום תוך חיץ. אנו רוצים בשלום תוך הסכם.

אנו רוצים בשלום אמת שפרושו קרבה ושיחוף בין שכנינו ובינינו
ולא העמדת מחיצות. עצם ההצעה של הצבת חיל בינלאומי כל שהוא
בינינו ובין שכנינו, מהווה הודאה בכך שהגבולות המוצעים לנו
אינם גבולות בטוחים ואינם גבולות של שלום.

מדינת ישראל

ישראל לא מבהירה את עמדתה.

- את הקוים הטריטוריאליים המדויקים בקבע כתוצאה ממשא ומתן והסכם בינינו ובין שכנינו. במדיניותנו לא קבענו אולטימטומים ולא הצגנו תנאים מוקדמים. קבענו עמדתנו, אך לא דרשנו מהצד השני להסכים לה מראש.
- אין זה בכון שלעולם אין מושג מהי גישתנו לגבי הצרכים העיקריים של בסחובנו.
- עמדתנו הובהרה כלפי העם וכלפי העולם במצע המפלגה לבחירות ובתורה שבעל-פה של המערך. עמדה זו לא נשתנתה וביאבק עליה. עמדותינו מצאו בסויין בהחלטות הממשלה והכנסת והודעותיה המוסמכות של הממשלה.

ירושלים

ירושלים בירתה של מדינת-ישראל תשאר שלמה ומאוחדת ולא תבוטר עוד.

ייקבעו הסדרים נאותים להבטחת מעמדם הדתי והאוניברסאלי של המקומות המקודשים למוסלמים ולנוצרים בירושלים ולמתן גישה חופשית למקומות אלה לבני כל הדתות.

אנו מוכנים בכל עת להסכם עם גורמי הדת של האיסלאם והנצרות בנושא זה. יש לציין בסיפוק כי מאז 1967 עובדו באורח מעשי הסדרים הנותנים בסחון מלא לאינטרסים הנוצרים והמוסלמים הדתיים בעיר. זו הפעם הראשונה שהעיר העתיקה על כל אתריה המקודשים פתוחה גם ליהודים לאחר שהייתה סגורה בפניהם 20 שנה.

הקולות הנשמעים בימים אלה מחוגי הוטיקן מעוררים פליאה. במשך תשעה-
עשרה שנה שתק העולם כאשר העיר העתיקה היתה תחת שלטון מוסלמי-ירדני,
תושביה היהודיים נהרגו והנותרים בחיים גורשו ונמנעה גישה ליהודים
למקומות המקודשים ביותר.

מדוע הדאגה עכשיו כאשר תחת שלטון ישראלי התושבים הערביים במזרח-
ירושלים נשארו במקומם והגישה היא חופשית לכל הדתות, לכל המקומות
המקודשים ? - האם מפני שעכשיו ירושלים תחת שלטון יהודי ? היש צורך
להזכיר מחדש שירושלים הקדושה לשלוש הדתות הותקפה ב-23 השנים האחרונות
פעמיים על-ידי ירדן ?

אפק אל-אליא ואל-אליא אל-אליא

הציונות והסציאליזם שלנו

חזית צבאית

עליה וקליטה - רוסיה - ערב

בנין משק - פיתוח הארץ

בעיות חברתיות - פער

סכנת עדתיות

נוער שולי.

עוז לקבוע עדיפויות לאומי וחברתי

נוער נגד הממסד.

צגה 133א

הגבול בין ישראל וירדן יהיה ברושא למו"מ, אך ישראל - קדם כל - רואה
בנהר הירדן גבול בטחון, דהיינו, גבול אשר כוחות צבא זרים לא יחצוהו מערבה.

רמת הגולן ועזה תישארנה בשליטתנו וחופש השיט מאילת דרומה יובטח על ידי
כוחותיה העצמיים של ישראל. תמשך השליטה הישראלית בשארם א שייך.

איזור זה (מרחב שלמה) יהיה קשור לישראל ברציפות טריטוריאלית ההולמת את
צרכיה הבטחוניים בוכח אפשרות התבכלויות אפשריות בעתיד.

על מצע זה הלכה מפלגתנו לבחירות ועל מצע זה קיבלנו את אמונו של העם.
עמדתנו לא בישתנתה. כל האומרים לנו שאין הם יודעים גישתנו הטריטוריאלית
העקרונית, מתכוונים כנראה לאמר לנו שהם אינם מקבלים אותה, אף על פי שהם
יודעים אותה.

הויכוח שלבו עם ממשלת ארצות-הברית:

ממשלת ארצות-הברית לא קיבלה

א. ~~היא אינה גורסת~~ את תביעתנו למשא ומתן ישיר, כאילו היה זה ענין טכני ופרוצדוריאלי, בעוד שהדבר מובח ביסודו של הסכסוך. הסרוב למו"מ ישיר מצד הערבים מעמיד בספק רב אם קיים אצל הצד השני רצון אמיתי לחסל את הסכסוך.

ב. בהגשת התכניות הטריטוריאליות של אוק'-דצמ' 69 (תכנית רוג'רס) שיחדרה ארצות הברית, בודאי בלי כוונה, את מצרים מהצורך לבהל מו"מ על גבולות. מיד אחרי תכניות 69 הודענו לממשלת ארצות הברית ובכנסת שאיבנו יכולים לקבל אותם. הסברתי זאת בהיותי בארצות-הברית גם לבשיא וגם למזכיר המדינה. הויכוח איבנו אם ישראל מפרשת לארצות-הברית עמדתה הטריטוריאלית או לא, אלא שדעותינו ודעותיה של ארצות-הברית בנושא הטריטוריאלי עדיין בשארו, שבויות במחלוקת.

לממשלת

15. הזיכרון בינינו ובין גח"ל

האם צדקה הממשלה בעמדתה, למרות האכזבות הללו, בדרך שנקטה בדבר קבלת יוזמת השלום של ארצות-הבית? האם יצאנו ניזוקים או יותר חזקים?

א. הפסקת האש

מאז יולי נמשכים 9 חודשים של הפסקת אש. ידוע לכל שלא מתוך חולשה הסכמנו להפסקת אש ולהליכה לשיחות יארינג. מעולם לא ראינו זאת כסימן חולשה שאיננו רוצים בקרבות במידה ורק אפשר למנוע אותן.

ב. התעצמותנו

גם מבלי להכנס לפרטים, אין זה סוד שהתחזקנו בכל השטחים ובכל המובנים ונדמה לי שהאופוזיציה, בליבה, לא יכולה להתכחש לעובדות אלו.

פתיחת התעלה

- א. כאשר סאדאת הציע זאת, הודעתי בכנסת ב-9.2.71: "עמדתנו לגבי פתיחת התעלה לא נשתנתה. אנו רואים בחיוב את פתיחת תעלת-סואץ לשיט חופשי ואף נדון בחיוב בהצעות המיועדות להביא ולאפשר נורמליזציה של החיים האזרחיים באזור זה ודה אסקלציה הדדית של המערך הצבאי. אך האם סבור נשיא מצרים כי ניתן לעשות את מלאכת ניקוי התעלה כל עוד האיום של חידוש המלחמה תלוי ועומד? מכל מקום, ישראל מוכנה היום, כבעבר, לדון עם מצרים על הסדרים לפתיחת התעלה גם בנפרד מסעיפים אחרים."
- ב. יותר ויותר מתברר שהמצרים חושבים כאילו צריכים אנו לפצות אותם תמורת פתיחת התעלה שהם חסמו במו-ידיהם.
- ג. נתפרסמו בשם סאדאת הצעות הנוגעות לפתיחת התעלה ובכלל זה: "א. מיד עם תחילת הנסיגה החלקית, שהינה שלב ראשון בנסיגה הכוללת, מוכנה מצרים להתחיל בסיחור התעלה. ב. עם הביצוע המעשי של הנסיגה תסכים מצרים להארכת הפסקת-האש לתקופה מוגדרת בה יוכל יארינג לקבוע לוח זמנים לביצוע החלטת מועצת הבטחון. ג. צבא מצרים יחצה התעלה ויטול האחריות הלאומית לגבי גדת התעלה המזרחית."

אם אכן זוהי ההצעה המוסמכת מטעם נשיא מצרים, הרי ברור שאין היא יכולה להוות בסיס להסכמתה של ישראל.

ד. אנחנו ברצון נראה את התעלה פתוחה לשייט לכל העמים, לרבות ישראל, ולשיקום החיים האזרחיים מהצד השני.
מי שמציע הסכמה ישראלית לפתיחת התעלה כמכשיר לנסיגה ישראלית טוטאלית מסיני ומעזה וודאי לא יהיה מופתע מהתנגדותה המוחלטת של ישראל לתכנית כזאת. יש לראות בתכנית כזאת מהלך המכוון לגיוס לחץ על ישראל להסכים לפתיחת התעלה במסגרת כפיית הסדר מדיני-פוליטי מצרי-סובייטי עלינו.

ה. העמדה אשר בטאתי בכנסת, על דעת הממשלה, עומדת בתוקפה וכן קיימת ועומדת נכונותנו בכל עת לדון בהסדרים הדרושים להגשמתה.

ה ב ע י ה הפלשתינאית

תפישתנו היא שבמרחב הגדול בין היס-התיכון והגבול העיראקי, דהיינו, פלשתינה ההיסטורית, יש מקום לשתי מדינות עצמאיות: אחת יהודית ואחת ערבית. לזאת כמובן אין השלכה על המיעוט הערבי החי בישראל.

ש ל ו ם

- לא פעם מופנית השאלה לישראל - על מה היא מוכנה לוותר ומה היא מוכנה לשלם בעד שלום. ישראל אינה חייבת לכל תשלום בעד שלום, ^{אין צורך} צורך חיוני לשני העמים ולשני הצדדים ובוודאי אינה חייבת לשלם בשלילת זכויותיה, בהפקרת אינטרסים בטחוניים שלה, ובחשיפת גבולותיה להתנקשות מחודשת בחרותה ובריבונותה.
- איומי סאדאת לחידוש המלחמה בסוף החודש.
- התעצמות צה"ל.
- השלום. לא היה מקרה שלא ניצלנו הזדמנות להעביר פניות, באמצעות אנשים הנחשבים לידידי מצרים, הן לנאצר והן לסאדאת - אך לא זכינו לכל תגובה.
- קריאה לעולם הסוציאליסטי.

התנחלויות

משק פועלי

תנועת הפועלים

חנוך - פועלים

ועול לאומי כגורם מכריע.

דבר - למרחב

ס'אז צי מפה

התחלה

אני סבורה שיש לנו מה לעשות בשטחים, והראיה שעשינו דברים, ועוד נעשה בעתיד. ואם אפשר לדבר כאן "אום-רקורד", אם כי אין הדבר סוד גדול כל כך, אומר כך: לי לא אכפת איזה שם קוראים לנקודה בה מתיישבים;

14.

ארוחה עם העונאים.
18.4.69 ת"א.

רה"מ ג. מאיר:

לי חשוב שתהיינה נקודות כאלה. ואם צריכים אנו להיכנס לויכוח בענין זה, האם זו האחדות או התנחלות, ומתווכחים אנו על כך, מה למעשה ההבדל המדויק בין אלה, הרי מעיזה אני לומר, שאיש מכם אינו יודע זאת וגם לא אני. אך בכל זאת, אבקש מהחברים היושבים כאן, שלא יכתבו זאת. אף פעם לא באתי בטענות על מה שלא כתבו בעתונות...

בכל הויכוחים והצרות שלנו כלפי העולם, הרי העולם אינו מקבל גם כאשר מקימים אנו האחדות לצרכי בטחון, ולכן - מדוע צריכים אנו להתווכח בינינו על ענין זה? כדי להקשות על חיינו? - הם די קשים גם בלאו-הכי.

על כן, הקמת הישובים, זה היה וישנו ויהיה בעתיד. וזאת, למרות שיש חנאים, שהם מאד אובייקטיביים בנושא זה: אם אין מים ואין שטח-אדמה מתאים - קשה לבצע זאת. הכרחי שיקום ישוב על שטח אדמה טביר, שיוכל לתת קיום לאותו ישוב.

הערכה נלהבת לחברי כפר עציון

מזה עברנו לביקורת של רה"מ לא מכבר בכפר עציון המחודש ולסיכום רשמי ביקורת זה.
רה"מ: מצאנו שם נוער נפלא. פשוט אין מלים בפי. כולנו שהיינו שם התרגשנו עד יסוד הנפש. העקשנות הזאת שהגיעה לביטוי פשוט וקולע. ש.א. אפשר לגרש אותה, והעובדה שביניהם עשרות מהבנים של החברים שנרצחו או גורשו מגוש עציון, ההמשכיות הזאת, והרוח שבישיבתם בכפר-עציון אין משום איזשהו קרבן. הם הביעו שמחה ואושר, אם כי חיים שם בתנאים לא כל כך פשוטים.

יהודים זכאים לשוב לחברון

ש.י. זמח בסיף, נכדת רה"מ, למתנחלים ולדת-נחלות בחברון?
רה"מ: ידועה החלטתה של הממשלה להקים שם 250 יחידות דיור נוספות. ידוע גם שהבעייה הגדולה של עתיד חברון אין עדיין החלטה. אינני מבינה התרגשותם של אנשים רציניים - על הבלתי רציניים איני רוצה לדבר כלל - האומרים שהם רואים בהחלטת הממשלה (על הקמת היחידות הנוספות בחברון) כ,חסימת הדרך לשלום. גם לגבי אותם הסבורים שנצטרך פעם לתחזיר את חברון, הרי מדובר אחרי שיהיה שלום בינינו לבין הערבים. איזה שלום זה יהיה, אם יהודים לא יוכלו לחיות בשקט ובבטחה תחת שלטון ערבי, חרי במדינת ישראל חיים כיום שלוש מאות אלף ערבים? למה ישובם של יהודים בחברון מונע עשית שלום? דיבורים כאלה רק מעידים שאינם מאמינים בשלום אמתי. מפני מה רק אצל הערבים לא יוכלו יהודים לחיות, ובכל מקום אחר כן? ובכלל, הרי בחברון ישבו יהודים וחיי שם, גם נרצחו שם, התהיה זו סיבה לכניעת שובם של יהודים לחברון? יהודים זכאים לחיות בחברון.

18.4.70

לאחרונה התעורר שוב הוויכוח סביב שאלת ההתנחלות בשאלות שאלות בשני הכיוונים: א. מה תכליתן של ההתנחלות והתאחזויות?

קודמית, יש בהן ענין בטחוני. שנית, עברו שלוש שנים מאז המלחמה ובתקופת ארובה זו, ללא פתרון, נשענו האנשים החשובים והממשלה תחלים, כי במקור כוונת אלה ואחרים כותר להקים התנחלות בעיקר למען הבטחה, אבל יכולים להיות גם שיקולים אחרים, ובעיקר — העובדה שעברו כבר שלוש שנים מאז המלחמה ולא נראה ולא ידוע שיהיו יכולים להכריע על שאלה יסורים ויכוחים. הנה גם איננו יכולים לתת לגד השני את התרשית שהוא יכול להמשיך בלוחמה ובאיבה ואנחנו נשפכים לא ישתנה שום דבר.

האם תחיל מוכנה בחסד של שלום? לא תחיל על חלק מההתנחלויות והתאחזויות? או האם זה כנראה עיברה לכניעה שלממשלה איננה מתירה להחליט?

בבוא היום נראה, אבל נקום אני הודענו רשמי.

שאלו פירוש הדבר סיפוח. השאלה השניה היא מהו ענין נשען על עשירי כל כך מעט התאחזויות והתנחלויות?

אם אין זו דמוסטרציה כחם, אני דרוש תכנון, קרקע, מים ואנשים. משענין, שלא אצל כל אלה הצעוקים: הבה לנו עוד ועוד התאחזויות — עמדים בתור אנשים, המוכנים ללכת לזה. לא כך הדבר. המצב העובדתי הוא שיש התאחזויות הקיימות בפועל ויש בתכנון לא מעט נוספות.

מלומד, מטעל ההתנחלות והתאחזויות יימשך במדויק המצב האפשרי? הדבר תלוי באפשרויות המעשיות בלבד.

אפשר לחזות שאנו עשויים את ההתאחזויות לפי ריגורציות נאוגרפיות ספוימיות. היכן נכנסת כוח הפרוץ?

ההתנחלות של חוגים מסוימים בפרשת חברון בכלל איננה מוכנה לי. אפילו לגבי אלה החשובים. שאת חברון מוכרחים להתחזק בסגרת שלום — מדוע מתחייב סכך שמוכרחים לעשותה. יודגריין? האם יש שום ששטח שם יהודים בשנת 1939? הרי חיו שם יהודים, ואם חברון תהיה ערבית, ירדנית — הוכן כתיב, שהיא מוכרחה להיות בלי יהודים? על פי איזה חוק צריך להקבע, שאצלנו חיים שלוש מאות אלף ערבים מבלי שאיש יעלה על הדעת, שבמדינת יהודית אסור יהיו בה ערבים ואילו במדינה ערבית לא יוכלו להיות יהודים? מדוע לא יעלה על הדעת שבתנאי שלום הדבר אפשרי? לעתידה החלטת על 250 משפחות יהודיות בחברון, שאפשר להניח כי הן מונות אלף נפש. או אלף ושלוש מאות נפש, או אולי פחות מזה — מדוע הרעש סביב הענין? מדוע אסור הדבר? תרי אין כל הניון להעמיד את הדברים כך.

העובדה שנמצאה קבוצה יהודים צעירים, ביניהם חברי קיבוצים, שבלי נקודת מפגש ולב, הם מתירים לעצמם ללכת לחברון ולהפגין שם נגד יהודים — זה דבר מוזעז.

בראיון ל"מרחם" לפני שנה אמרת: "המח" שבה על עשרות אלפי ערבים העומדים בישראל — מועצת אותה... זה דבר שיכול להביא עלינו סעם אסון".

והמצב עתה הוא, שיש אישור להקטין בישראל עד 25,000 עובדים מהעסוקים. ואם נגרת כמה אלפים לאישומים, המוכרבים בשלושים אלף בערה.

זה אינו סגין לכך, המספר קרוב יותר לעשרים האלף, אבל גם מספר זה כשלעצמו — די מוזעז. אני לא שנית דעתי היסודית בענין זה.

אבל עיברה היא, שתופעה זו שיתפשט ונתי החבת.

כן, הסיבה היא שלנו היה מחסור בידים עובדות, ובשטחים היה חוסר עבודה, אך אין לי כל ספק שתופעה זו מסוכנת, לא שנית דעתי לעשרים אנו להתרגל למצב הזה. הדבר הסקל ויחיד שאפשר לומר בגודלן הוא, שלפחות שברים של פרעלים אלה הונק, כלומר, מבחינה זו אין "יצירה" ספקה איתנו להרבות בזה.

"על-המשמר": בגופו לענין הסוללי, יש בחינה תקשורת למערכת היחסים שבין מדינת ישראל עם גורמים ערבים. לדוגמה: השיק עלי ג'עברי, שיכול היה להסתמן כאחד האנשים שאפי שר לבנות עליו מערכת יחסים עתידה, האם צעד כזה אינו מביא התמצת סיכוי?

ראש-הממשלה: קודם כול, מעבר לשאלת מקומה של חברון בתולדות עם ישראל, אני רוצה לשאול אתכם: האם מתקבל על הדעת שיהודים וחילוני מרצונם, כי יש מקום בעולם, שאסור להורי דים לחיות בו? לא בכל מקום היהודים מחויבים לחיות, אבל, האם יכולים, אני, אחר 22 שנות של עצמאות יהודית, לתת גושפנקה לכך שיהודים יהיו מותרים, שיהיה איוה מקום בעולם, איוו מדינה בעולם, שכניסת יהודים אליהם תהא אסורה? אני יודעת איוו ביקורת חמורה הרשמצה בארחה, מדוע ממשלת ארחה משלימה עם כך, שאסור כי בתוך הצבא האמריקני התונה בסעודיה, ישרתו יהודים, מה סבורים אתם, שגפשי יוצאת שיהודים יהיו בסעודיה? אבל העובדה הזאת, שליחודי אסור לבוא לשם — מקומות יהודים, וזה מקומם גם אותי. והנה יש חברון וחיו שם יהודים, לא בימרי עבר רחוקים, אלא בימינו, ובשנת 1929 היתה שחיי סה, וכבר אסרתי פעמים אחדות: נגיה לרגע שבמי שאומתן עם ירדן על שלום תחלים הממשלה, כי בחזיר את חברון לירדן, אז מה? אסור שיישאר שם יהודים? עכשיו החלט על 250 יחידות, אני רוצה במאמר מסגר לספר לכם משהו, במוצאי שבת 29 בנובמבר 1947 ישבנו כולם צמודים לראדיו ושמענו את ההצבעה בא"מ. כשזה רק נגמר, מצלצל הטלפון אצלי. אני עבדתי אז בסוכי נות היהודית בירושלים. טלפון מקריית ענבים, מהו אנחנו נישאר מחוץ למדינה? אחר-כך קיבלתי קריאה אס.א.א.א. מנהרית. נסעתי לנהרית, אני זוכרת זאת היטב, ומה אמרת לאנשים שם? אמרתי להם, נכון, אתם תישארו מחוץ לגבולות המדינה, אבל הן נחיה בשלום עם הערבים, הערבים יהיו אצלנו, מותר שיהודים יהיו גם במדינות ערב, אז פנה אלי אחד מהחברים ואמר: יש לי בן 12, והוא אמר לי: אבא, אתה יכול להישאר בנהרית, אני לא אחיה מחוץ למדינת ישראל, אני גוסע לחיפה, הבאתי כל מיני ג'מוקים, אך כלום לבי היה שלם עם זה? אני אחיה בנהרית? אבל עמדו בפני מצב כזה, אך, נגיה לרגע, שהערבים היו מקבלים את תוכנית החלוקה של 1947, הן אז הפרוודור היה פרוודור, ונהרית היתה מחוץ למדינה.

"על-המשמר": כל מה שאמרת עכשיו הוא עקרוני, ובעקרון אין ויכוח. בתנאי שלום, יהודי באמת יכול לשבת בחברון.

השלום איננו פיסת-נייר

ראש-הממשלה: אני מדברת על תקופת שלום. הלא איש מכס איננו אומר שעכשיו, בלי שלום, נחזיר את חברון לירדן, מדובר על שלום. איש מאתנו איננו רואה שלום רק על-ידי חתימה על פיסת-נייר. בוועדה המדינית של המערך התי קיים בענין זה ויכוח. הייתי רוצה לשלוח לכם במיוחד את דברי שלמה הלל, שהשיב לגולדמן, אשר טען: מה אתם מסתמכים על פיסת-נייר? בצורה קולעת השיב הלל לגולדמן והסביר מה פירוש שלום בשבילנו. פיסת-הנייר רק פותחת פתח לשלום-אמת.

מדוע בגוש-עציון מותר?

אנו חושבים על שלום כזה. ועכשיו אני רוצה לשאול אתכם שאלה, מה בענין כפר עציון, גוש עציון? הן קמו שם גקרי דות התישבות, לא שמעתי מלה נגד זה. יש לי חבר, קרוב-משפחה ברבדים. שאלתי אותו: אחי, איך אתם יכולים? הדתיים חזרו, הקימו שם התי וישובות, הלא אתם הייתם שם, ואני ראיתי או בכפר-עציון למעלה מעשרים בנים ובנות של אלה שהיו, מדוע אתם לא? אז הוא אמר לי: העניין מסובך, אבל אני לא שמעתי שאתם מתקוממים נגד זה. רובולות לחיות דעות שונות על גורל גוש עציון בעתיד.

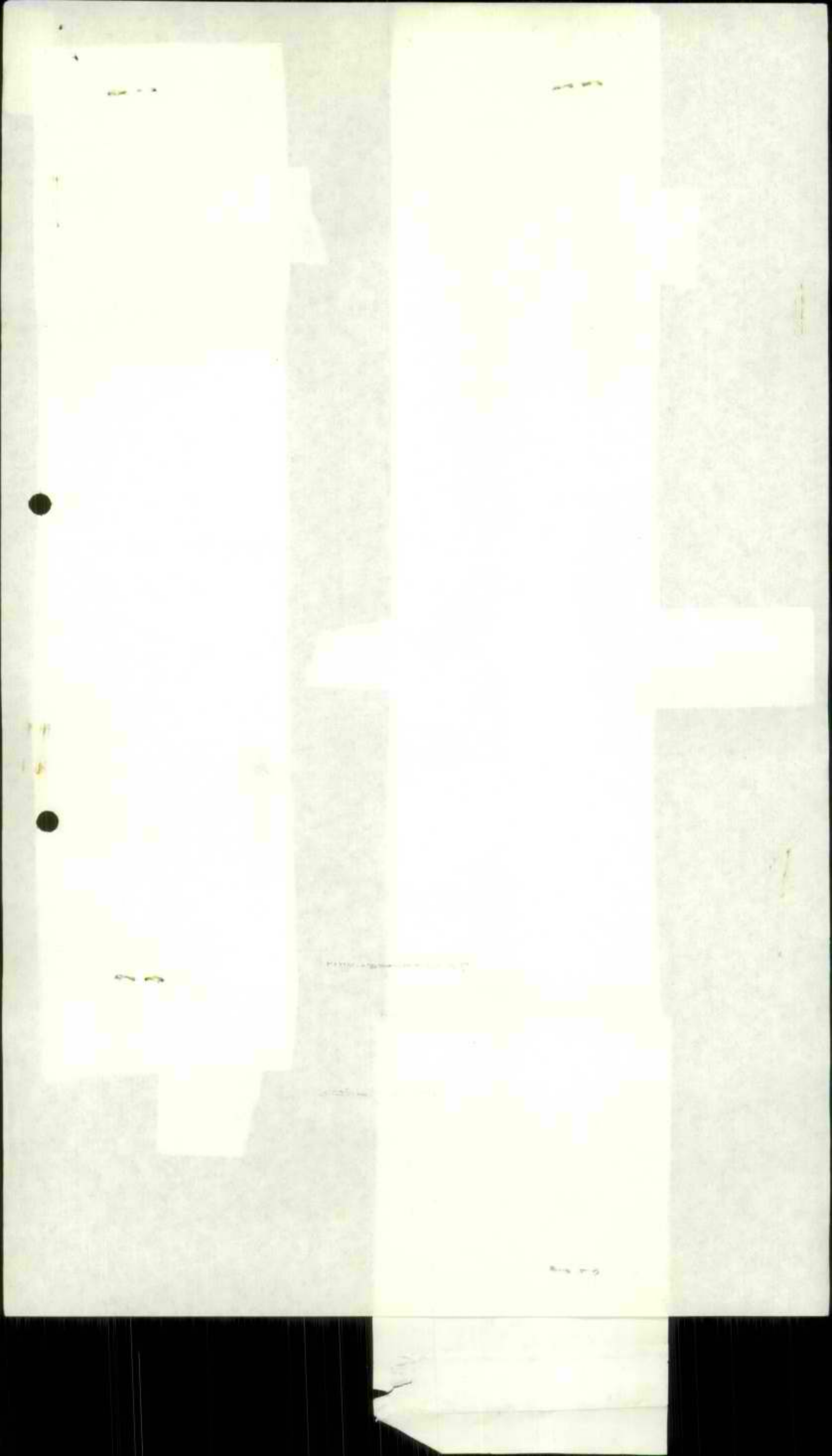
ואשר לעיתוי, אכן, אתה מתכנן איוה דבר, זה נמשך זמן, מתוכננים, מחליטים, ואין אתה שולט על העיתוי. אתה שולט על העיתוי שלך פחות או יותר, אך אין אתה שולט על עתוי שמישהו אחר קובע אותו. אני יודעת חברים במפלגתי, הרוצים לא-פחות מחברי נח"ל, שיחיה משהו בחברון, ומה שהוחלט עכשיו זה בדיוק מה שיגאל אלון אמר בכנסת. החלטנו על הקמת 250 יחידות דיור והוטל על צוות-מתכננים לתכנן, אומרים, שזה יקח שנה וחצי, אני פעם עבדתי במשרד העבודות ואני יודעת, — עם כל הכבוד למתכננים — שכאשר הם אומרים שישנה חודשים, הרי יש להביא-בהשי בון שנה, או שנה ורבע, וכאשר הם אומרים עכ" שישנה חודשי, הרי פירוש הדבר שנתיים. אבל נגיה שנה וחצי, והן רק-אז תשב הממשלה ותחליט עקרונות בענין הקריה, ומה שהוחלט עכ" שיו הוא 250 יחידות-דיור, ומועצת אותי המתי שבה שאסור ליהודי לחיות על יד ג'עברי. מדוע? רק מפני שהיתה שחיטה? ואני אינני מזלזלת בג'עברי ובעמדה שלו. יתר-על-כן, לפי הרגשתי — אני אינני מבאזה, הדבר לא יקלקל את היחסים.

"על-המשמר": גם ג'עברי אמר זאת, אבל הוא הוסיף שלפי דעתו, הדבר צריך להיות במסגרת של שיבת פליטים לרמלה ולוד, וכן גם שיבת יהודים לחברון.

ראש-הממשלה: ומה באמת אתה רוצה שהוא יאמר? הוא סבור ככה, מותר לו לומר, וכאילו לפני חברון לא אסרו שהפליטים יריכים לחזור? האם זו הפעם הראשונה שאתה שומע זאת? אני יודעת על שיתח, שבה ערבים מתונים לא הסכימו לטוורת 200 אלף פליטים. השיחה הזאת לא תתי נחלה עם איש נח"ל, אפילו לא אתי. היא התי עם איש מתון, הוא היה מאוד מוכן ללכת וכשהציע 200 אלף, דחו ולא הסתפקו בכך. יודעים מה הערבים דורשים?

ראש-הממשלה: ומה באמת אתה רוצה שהוא יאמר? הוא סבור ככה, מותר לו לומר, וכאילו לפני חברון לא אסרו שהפליטים יריכים לחזור? האם זו הפעם הראשונה שאתה שומע זאת? אני יודעת על שיתח, שבה ערבים מתונים לא הסכימו לטוורת 200 אלף פליטים. השיחה הזאת לא תתי נחלה עם איש נח"ל, אפילו לא אתי. היא התי עם איש מתון, הוא היה מאוד מוכן ללכת וכשהציע 200 אלף, דחו ולא הסתפקו בכך. יודעים מה הערבים דורשים?

10/5
70

נשימעה גם טענה אחרת, כאילו ביצירת עובדות בשטח אנו קובעים תנאים מוגמרים העושים
משא ומתן למיותר ומקשים על כניסה למשא ומתן. גם טענה זו אינה נוכח כלל ועיקר, ואין לה
כל סמכות שהם. סרובן של מדינות ערב להיכנס איתנו למשא ומתן הוא המשיך למדיניותן העקבית
המחנהלח שנים רבות. תחילתה לפני מלחמת ששת הימים, דהיינו - לפני מיתתה כל היאחזות
או התיישבות בשטחים. כאמור, גם לאחר מלחמת ששת הימים אמרנו - ולא הותרנו מקום לכל ספק -
שאו מוכנים להיכנס למשא ומתן עם שכנינו ללא תנאים מוקדמים מכל צד שהוא. נכונות זו אין
פירושה שאין לנו דעות ומחשבות ותביעות ולא נשתמש בזכותנו להביאן אל שולחן הדיונים, כזכותם
של שכנינו הערבים. נאצר וחוסין, למשל, בתשובתם הרשמית ליארינג, הודיעו שהם רואים את
הגבולות הסופיים בגבולות החלוקה של 1947. למותר להבהיר מה יחסנו לתשובתם זו אך אין אנו
מעמידים תנאי כי בעת המו"מ איתנו תזלזל מהם האפשרות להגיש כל הצעה הנראית להם כיום שהם
אינם זכאים לפסול מראש את זכותנו להביא לשולחן הדיונים מחשבות או הצעות המתגבשות אצלנו.
ודאי שאין כל בסיס מוסרי או מדיני לתביעה שעלינו להימנע מכל מעשה קונסטרוקטיבי בשטחים.
אף על פי שממשלות ערב מתכחשות לתביעת השלום ונערכות למלחמה.

שכון בחברון. אינני יודעת אם חברון השאר בישראל או שחור הסכם עם חוסין
היא תוחזר. יגיע הרגע. נראה. אין החלטה. נניח ~~לך~~ לרגע שהחזרנו את חברון.
איפה כחוב שממדינה ערבית אסור אסור שימצא יהודי? יהודים אינם חייבים
לרצות לחיות בכל מדינות העולם. אני מכירה אחדות שאני לא הייתי רוצה לחיות
בהן. ואני חושבת שיהודים לא צריכים לחיות שם. אבל משהו כאן יסכים שמוחר
לא יזה מדינה להגיד שלכולם מותר לחיות בה רק ליהודים לא? אני צריכה שלכל
אחד יתקום. אז אם אצלנו היו למעלה מ-300,000 ערבים, אז אסור שיהיה אף
ישוב יהודי במדינה ערבית?

היום לפנות ערב אמר משהו שאחרי החלטה האו"ם הלכה מישובי האזור משלחה לבן-גוריון
להודיע לו: חדע לך, אנחנו אמנם מחוץ לגבולות מדינת ישראל, אבל שלא יעלה על
דעתך שמישהו מכאן יעזוב את המקום.
פירוש הדבר שהייתם חיים במדינה ערבית. ואני הלכתי לנהריה לשכנע אותם שאין-
דבר, יהיו ערבים במדינה יהודית ויהיו יהודים במדינה ערבית. אז איזה אבסורד
יש בדח? אז אומרים שזה עומד בדרך לשלום. יפה. מדוע לה איה שלום עד אז? עד

שהחלטנו לבנות 250 יחידות? מדוע לא עשו שלום איתנו אם זהו מה שעומד בדרך?

א' 5'
27.8.70

הופכים להחליט.

ט. ברשותך, הזכרת פאז את דעת הגולן, עד כמה מזכור לי המטפלה :
הליכוד הלאומי ראתה כחלק מהמשימות המרכזיות שלה הנבחרת הזאת -
הואחזירות ההבחירות כירוביות על אדמת המולדת זה היה בסס, ה
מדיניות זו ברת תוקף גם עכשיו?

ת. בהחלט, כלומר, בהחלט הוקמו כבר בקודות לא מסכות, יש אחדות
יש אחדות בתכנון.

ט. כל פי איזה קונספציה.

ת. קונספציה שהמטפלה מהליטה.

ט. כלומר, המטפלה טעויות מפה בסעה זו?

ת. לאו דוקא.

ט. אם המטפלה צריכה להחליט היכן למקם

ת. אז היא מליטה

ט. אז על מה פי מה?

ת. כל פי מה שרואה המטפלה עד עכשיו ברובה המכריע. בכל אופן יש
דמיון איזו וטעויות של חבר או שני חברים, אבל בדרך כלל הנקודות
הקיימות עד עכשיו הן כמעט.

ט. היית אומרת שהגיבולות שבחקמת היאחזויות הן מפניות כספיות או
סיט גם מיגבולות מדיניות.

ת. איבני רואה מיגבולות מדיניות זה לפעמים כספיות, כוח דם יש בזה
יותר משיניות.

ט. הקטב כניה את הדעת?

ת. בהחלט. אני חושבת שעשיו לא מעט. במסך שלום טביו בענין זה. אני
לא אומרת שהיה אפשר לעשות יותר.

ט. אם נגביר עכשיו את קצב ההיאחזויות כפי שהשתמע מדבריו של חברי
האם לא בסתום בזה את הסדר הקטן להסדר שלום.

ת. לא. אני לא מקבלת דבר מה שעשיו או גלולים לעשות יסתום איזה דבר
אם יש סדק.

ט. אבחנו מדברים לפה על סדקים | פורסמו ידיעות על מעגם עם בריה"מ
בכל מיני דרגים, האם יש אמת בדיועות האלה, אם יש סכך על סיכוי
להידברות.

ת. אם מגע פירוש הדבר מדוברינין במסיבה דיפלומטית גדולה בינם
ואומר לו שלום וטחיוך ומחליכים איזה דבר אימוץ זה מגע זה היה.

חגי אשד:

האם את שבעת-רצון מהקצב של ההתפתחות? יש תכניות ספציפיות יותר לגבי גבול

רפיח ואזור בית-לחם וחברון. מה דעתך לגבי נושא זה של ההתישבות?

רה"מ ג. מאיר: אני בעד ההתישבות. כל מה שנחוץ לנו - צריך לנסות. לא הובאה שום תכנית על חיים

פה או שם. יש חברים שיש להם מחשבות, אבל לא הובאה לממשלה אף תכנית אחת על

ענין זה. לא הוגשה לי ולא לממשלה תכנית כזאת.

אני בעד ההתישבות: א. זה נחוץ לנו. ורק מה שנחוץ לנו - צריך לעשות.

חנה זמר: מבחינה בטחונית?

רה"מ ג. מאיר: מבחינת בטחון והתישבות, כפי שכתוב בקווי-היסוד של הממשלה.

התחייבנו לא לנגוע בשום גרגר-חול נוסף לזה. (ואצלי אין שאלה בענין זה).

אבל יכול להיות שאין מה שיעודד יותר את שכנינו לרחות את-שלום מאשר העובדה, שיקומו בכל

בוקר וידעו שאין מה להפסיד, כי היהודים יושבים בחיבוק-ידיים ומחכים להם. או אולי צריך

שהם יראו: צאל קורה שם משהו ולכן - צריך להזדרז. אני חושבת שהדרך השניה נכונה יותר. אינני

אומרת, שצריך לעשות זאת בלי-חשבון. אבל אם זה טוב גם לנו ויש לזה השפעה פסיכולוגית עליהם -

אדברא.

חגי אשד: לענין ההתישבות - זה נעשה רק לפי שיקולי-בטחון, כאשר את דנה בזה, או גם

לפי צרכי ההתישבות בישראל?

רה"מ ג. מאיר: אם אתה רוצה שאודיע בפומבי, שאיננו בעד ארץ-ישראל השלמה, אזי אני מודיעה זאת

שוב.

חגי אשד: לא בעד ארץ-ישראל שלמה, אלא בהתאם לשיקולים בטחוניים.

רה"מ ג. מאיר: אני אומרת: עניני-בטחון ופיתוח הארץ: כמו שכתוב בקווי-היסוד של הממשלה.

מר זמורה: הממשלה קבלה עליה, לפי-קווי-היסוד, ולפי המצע - לפעול, אף על פי שיש חברי-

ממשלה המערערים בפומבי על מדיניות זו, או על קצת-כמה גילויים שלהם, כמו הענין של עבודה של

ערבים אנטטא בישראל.

327

29.5.72

U

1

1

3578

היות והופיע חוסיין עה התכניה שלו, שואלים מדוע אין גם לנו חכנית להופיע אחה. לכן, אשיב כך: וכי מה היתה חכניתו? הוא רוצה לעצמו את ירושלים. אצא הוא מסכים, בשנת 1969 2868 לחכנית הגבולות של שנת 1947, אבל עושה עמנו חסר ואומר, שמחוך פשרה - מסכים הוא לגבולות

13.

אירועה על העתונאים.
13.4.69 ת"א.
רה"מ גר מאיר:

שנת 1967, בחנאי שנזוז מהגבול בו עומדים אנו עתה... חמיד רוצים הם את הגבולות שהפסידו.

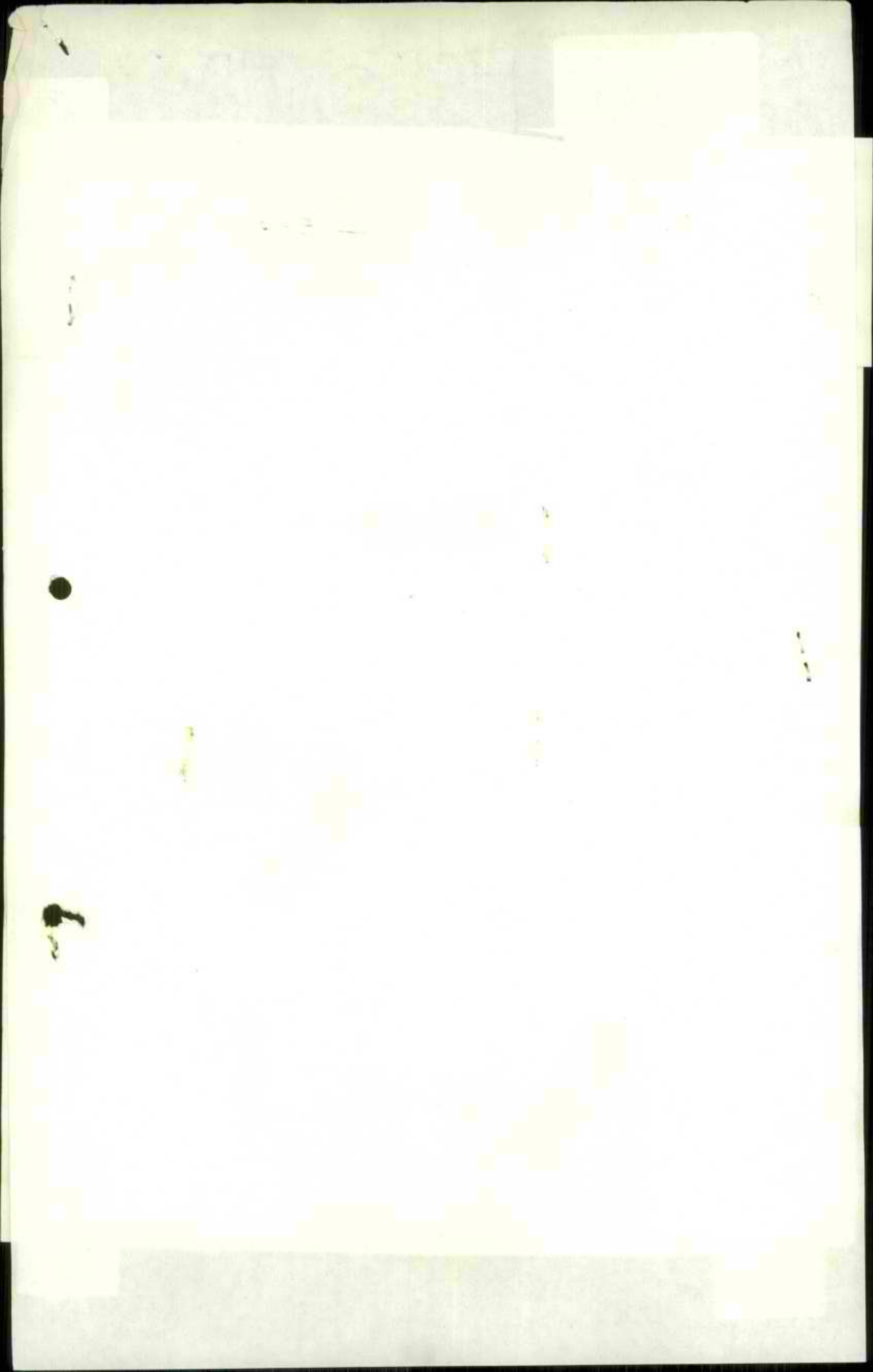
חוסיין אמר, שמדבר הוא בשמו של נאצר. איני יודעת אם אמנם כך הדבר, כי גם הוא וגם נאצר, ימים אחדים לפני נסיעת חוסיין לאמריקה, ענו על שאלות שהציג יארינג, וכולן היו בנוסח זהה במאה אחוז, ושניהם אמרו שמדברים הם על גבולות 1947.

בעצם, אלה הדברים שאמר: הוא אינו מדבר על הסכם-שלום; אינו מדבר על גבולות מוסכמים; אינו מדבר על פתרון כל הבעיות יחד. הוא רוצה שנזוז ונמסור לו את ירושלים, ושנסמוך עליו בענין זה. התכניה של ישראל, כנגד זה, שלא תהיה תזוזה, ולו גם של סנטימטר אחד, מהמקומות בהם עומדים אנו עתה. אצא אצא וזאת, משום שרוצים אנו בשלום שייקבע על-ידי מו"מ, ורק במו"מ כזה ימצאו פתרונות מוסכמים לכל הבעיות העומדות בפנינו, וכמובן: לא נמסור את ירושלים ולא נסמוך על שמירת זכותנו לשיט במיצרים, שאחרים יבטיחו לנו זאת. וכמובן - לא נמסור את הגולן.

אך מדוע צריכים אנו לומר מדוע איננו מוסרים או מגדירים דברים אלה? - משום שמכך ילמדו על הדברים עליהם נשיב בחיוב? כל זמן שאיננו יושבים אתם סביב שולחן אחד ומנהלים מו"מ ישיר בינינו, - אין על מה לדבר בכלל. גבולות 1967 לא יחזרו עוד, כפי שאחר מלחמת-השחרור מחו גבולות שנת 1947.

וכי מה החידוש בדברי חוסיין? - מאשר מדבר הוא בטלביזי באמריקאית, הוא עושה רושם נחמד, מסכן, והוא גם מלך, נוסף לכל... הוא איבד כל כך הרבה מהטריטוריה שלו, וכמה מסכן הוא... אך כאשר ראיתי אומר באמריקה, מיד אחר מלחמת ששת-הימים, נוכחתי שהאמריקאים התרגשו ממנו מאד, ואז סיפרתי להם את הסיפור אצל היהודי הנחמד, שבו מסופר על איש, שרצח את אביו ואח אמו ובית המשפט ביקש עליו רחמים, משום שהוא יתום...

לכן, אם לחוסיין ישנה סיבה לבכות, הרי זה על עצמו בלבד ולא עלינו. לכן, אל נתרגש מהתכניה שלו, כי אינה אומרת דבר. לא יעבור זמן רב וגם העתונות הכללית תחיל לגלות שלמעשה לא אמר דבר.

שאלה: האם צדין רואה את בחוסיין מבחינת עקרונות. פרטנר: אפשר לשיחות שלום.

חוסין: עשרון ומציאות

תשובה: עקרונות רואה אני. פרטנר: גם ב' נאצר... אשר לחסיין. הרי כמעט כל אחד בארץ הוא חושב עצמו. מוסתף לחוסין ורבים מאוד מוכנים לומר בשמו של חוסין שהיא רוצה בשלום. נגיד שזה כך, ובכל זאת עומדות בפנינו שתי שאלות: א) קידם כל צריך היא באמת לעשות בשלום; ב) צריך

שיהיה לו כוח לעשות את השלום. לכן, על שתי שאלות עליו להתחיל לענות.

מבחינת תיאורית ודאי שצריך להגיע למסקנה שאינם הוא צריך להיות המעוניין ביותר בשלום אתנו. זאת גבול. יחד עם זאת, אפשר לומר: כי לנאצר אין עניין בזה. הרי בכל זאת ישנה תעלת סואץ ודיכוי הכוחות שם. והרי כל כלכלתו מרוכזת אך ורק למטרת המלחמה נגדנו. האם מתקבל על דעת אנשים, שעם גדול כזה יכול להיות אך ורק מתוך המזון הריחני והבשמי בו ניזונו עכשיו? אך הם פרעלים לפי המסורת שלום ולפי חשבוניות שלהם ומתוך הוסר כוח לקום ולומר לעם שלהם את האמת. חוסין וגם נאצר צריכים היו לקום ולומר לעמיהם: עשינו כל מה שניתן בידנו. (בעזרת מעצמה גדולה). על מנת להשיג מיד את מדינת ישראל — פנים. מעשים ושלום. והם שכנו בתקריות גבול במשך 20 שנה ולא הצלחנו. המלחמות הללו הביאו אותנו למצב בו נמצאים אנו עכשיו. עם כל הסבל שנגרם לעם. איננו יכולים לבצע את הדבר: חבל שישראל קיימת. כי אנו לא רצינו בה ואיננו רוצים בה עכשיו. אך אין ברירה — למעננו. עלינו לעשות שלום ולהתרכז בבנין ארצנו ובפיתוחה.

בנראת שאין בידם הכוח לומר את האמת הזאת, בשם שאין להם הכוח לומר את האמת בדברים אחרים. כל זמן שלא יהיה להם רצון לשלום, כל זמן שלא יהיה להם כוח ולא תהיה בדם הרגשת חובה לומר אמת לעמיהם — אינו יודעת מה יהיה.

שאלה: כיצד את רואה עכשיו את פרשת ויחסיים שלנו עם ארה"ב? האם חלה בהם הרעה בגלל חילוקי הדעות בעניין דינוי תאריכ?

תשובה: בשום אופן לא תהיה קופצת למסקנה שישנה הרעה יחסים בינינו וארה"ב. המצב אינו כזה. שער ודום או, עד לפני שבוע לא היו בכלל חילוקי דעות בינינו ובין הממשל האמריקאי. בעניינים אחדים, בעקרונות — לא. לא היו בינינו חילוקי דעות על כך שנחזיק שלום ונחוצים גבולות בטוחים למדינת ישראל. אבל לגבי השאלה מה הם הגבולות — נדמה לי שאף פעם לא היתה בינינו ובין האמריקאים זווית דעות. אנחנו איננו מקבלים את המהלך הזה. שהשכנת ארבע מעצמות ותדונה על גירלן, בזה יש בינינו חילוקי דעות די רציניים.

שאלה: האם את חושבת, או חוששת, שתחילוקי דעות אלה יאטילו על היחסים בשפותם אחרים, בעתיד?

20/9
70

It matters to us, naturally, who our nextdoor neighbor is going to be. Will Hussein be in command -- not that Hussein has made peace with us, not that he hasn't participated in the war when he shouldn't have and so on -- or will Syria be our nextdoor neighbor? Syria is saying even if Israel draws back to '67, that that isn't enough, they have to be forced by war to go back. I mean these are two -- I may say among all of the enemies we have they are not two of the kindest ones. So it makes a lot of difference to us, and we are watching things naturally very closely. We hate to interfere in anything that happens in any country if it doesn't affect us, but this may have very serious results for us.

חוסין לוותר על שטחים. ולא רק חוסין, גם סאדאת, גם אסאד הסורי. — ביחס למצרים אנו מדברים על אפשרות של שלום בשלום, אבל נראה, כי האפשרות הזאת אינה קיימת ביחס לירדן ולחוסין. האמנם, אין אפשרות שלום? אינני יודעת. אינני יודעת. המציאות במצרים שונה מזו שבירדן. זה שונה לגמרי. אם חוסין יגיד, שהוא רוצה בשלום, אבל אינו יכול לחתום על חוזה שלום ויציג לנו: הבה נעשה הסדרים שונים בדרך אל השלום — אז אפשר למצוא הסדרים שונים כאלה, גם כלי לחתום בשלב זה על חוזה שלום מלא. — האם יכול חוסין, לדעתך, להגיע היום להסדרים עצמאיים ונפרדים עם ישראל?

• האם גבולות 4 ביוני הבטיחו שלום?

חוסין של היום אינו חוסין של 1970. הוא יותר חזק, הרבה יותר חזק. הוא הכניס סדר בביתו. ומסביבו לא השיגו חבריו הצלחות ווצאות מן הכלל. אינני יודעת אם הוא מוכן עכשיו לחתום על חוזה שלום, או לעשות הסדרים בדרך אל השלום. ברור, אילו אמרנו לו: בבקשה, ירושלים שלך וכל הגדה שלך ואל תעשה לנו שום ויתורים — אז הוא היה מוכן לעשות שלום, בתנאים שלו. אבל היות ואנחנו לא יכולים להגיד זאת — אז המצב שונה.

— האם חוסין יודע שאחרי זה העתיד רחוק, שעליהם אנו מוכנים להשתתף את השלום הזה?

כן, מה? הוא לא קורא? הוא לא שומע? לי אמנם אין תוכנית, אבל כמה שאני לומדת מחברים, שיש להם תוכניות מדויקות ואנחנו מסתכלים לפעמים יחד במפות — לא שמעתי אף פעם שחוסין אמר: „אח, אם זה כך, בואו נשב ונחתום על שלום“. לא, זה לא המצב המציאותי.

8.9.77

• על חוסין לדעת

— נניח שאנו מימים אחרים מהצורך להשיג על השאלה אם היו פנישות בינך ובין חוסין — הוא מריד, לדעת, שיש תמיכה שיום הוא מוכנה לוותר על שטחים?

כן, כן, אם אנחנו אומרים, שלא נחזור לגבולות הארבעה ביוני 1967 ושלא נחזור אליהם עם שינויים קלים — אז על

ד. בלור:

אולי נעבור לגבול הידוני?

האם צראה לך, שיש סיכוי או אפשרות להגיע להסדר נפרד עם ירדן?

חנה זמר:

או - האם יש סכנה כזאת?..

רה"מ ג. מאיר:

סכנה אין בזה. כל הצלילים שאנחנו קולטים מירדן - יש טנים שלווה דברים, שאפשר

- כפי שנדמה לי - לקבוע בהקשר לזה: א, שחומיין, עכשיו (ואינו יודעתם מה

יהיה בעוד שבוע) אינו מוכן להצטרף למלחמה;

ב, שהוא רואה את עצמו בעמדה חזקה. הוא השתלט על הפתח, והוא ממחד פחות. המפלה

הזאת שהיתה לסאדאת - רק מחזקת אותו. כי הוא גם לא כל-כך בודד בעולם הערבי עכשיו. יש מדינות-

ערב, שלא הלכו אחרי הקסם הרוסי.

לכן, נקפץ נדמה לי, שאם אי-פעם היה או היה עשוי להיות מוכן למו"מ לשלום -

אותי עכשיו הוא הזמן, בחקופה האחרונה.

אבל גם כאן נשאלת השאלה - באילו תנאים?

אני מוכנה לקבל על עצמי בקבלנות, בבטחון של הצלחה, שאם אבוא לחומיין ואומר

לו: ירושלים שלך, או חצי-ירושלים שלך, והקו הירוק - הוא הקו. הוא תמיד אומר, כאשר הוא

מדבר על חיקונים - שהם הדדיים, ואז - נניח שלא יהיו הדדיים, ואינה נותנת שום המורה בעד לטרון.

אני חושבת שאנחנו יכולים להרוויח עשרים שנה ולהמתין, ואפילו אני. וכי מה? פירוש הדבר, שאנו

חיים עכשיו בחסי ירדן-ישראל, כאשר הגבול לגמרי שקט, הכל בטוח, כאשר אנחנו - אין סיבה

מדוע נחשוש יום-יום ולילה-לילה מה עלול לקרות מעבר לגבול? הוא ודאי ישן שקט, שלא יקרה לו

שום דבר מצדנו. וזה לא אומר, שאנו לא צריכים לנסות ולהסביר לו, ששלום - זה דבר טוב, ואנו

רוצים בזה בדיוק כמוהו, אבל לא בתנאים שלו.

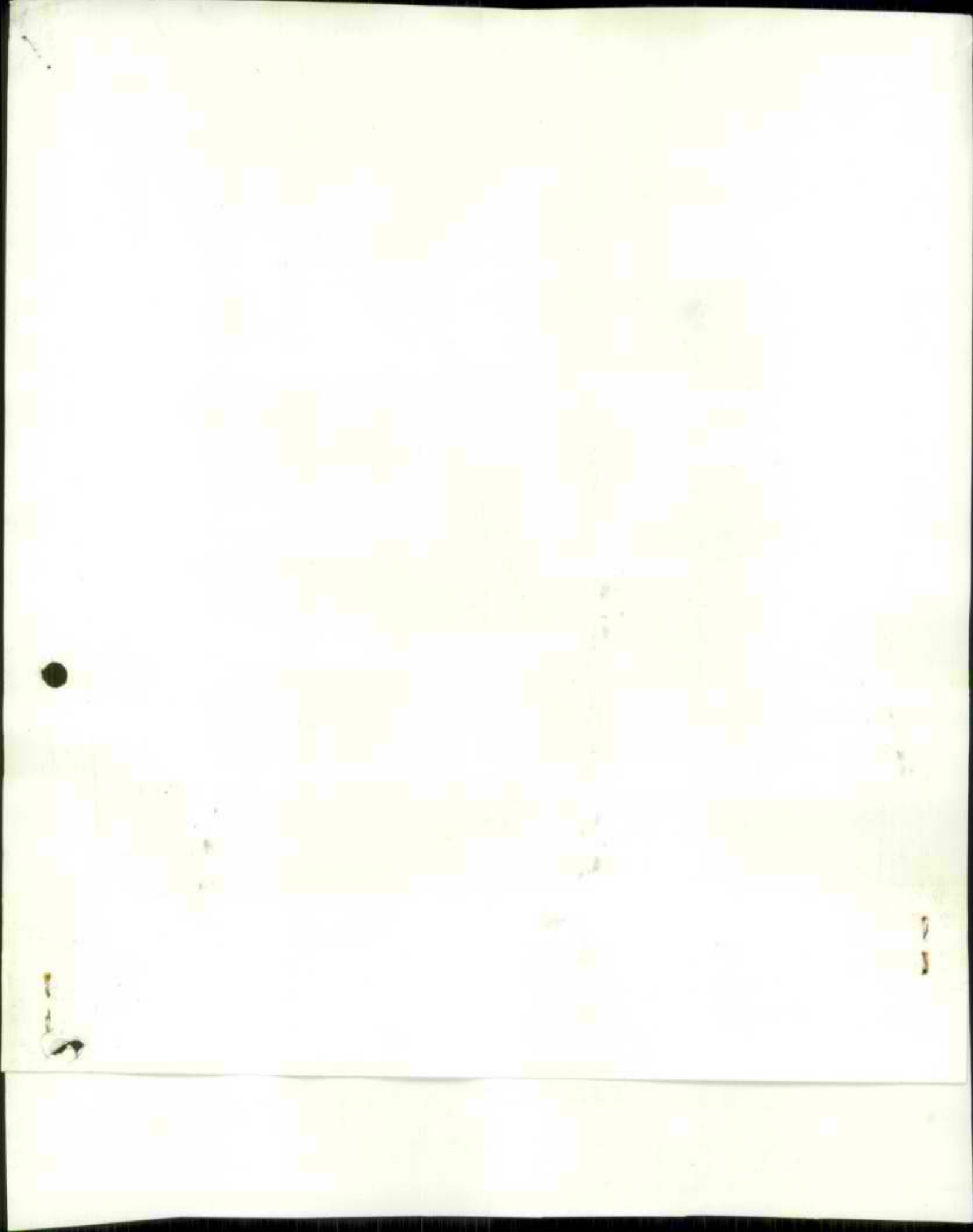
חגי אשד:

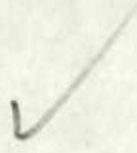
אילו הסכים לשלום בחיקונים לטרונים?

רה"מ ג. מאיר: אמרתי ש: אני מקבלת על עצמי להביא הסכם-שלום על חצי-ירושלים שלו, ומה שהיה

יהיה, ואני אשיב אצלו אפילו ויתור על חיקון-לטרון. ואז- אולי נגיע להסכם. אך

אני אומרת: מי שרוצה בזה - שיציע זאת. אני - לא. עדיין לא שמעתי שמישהו הציע זאת.

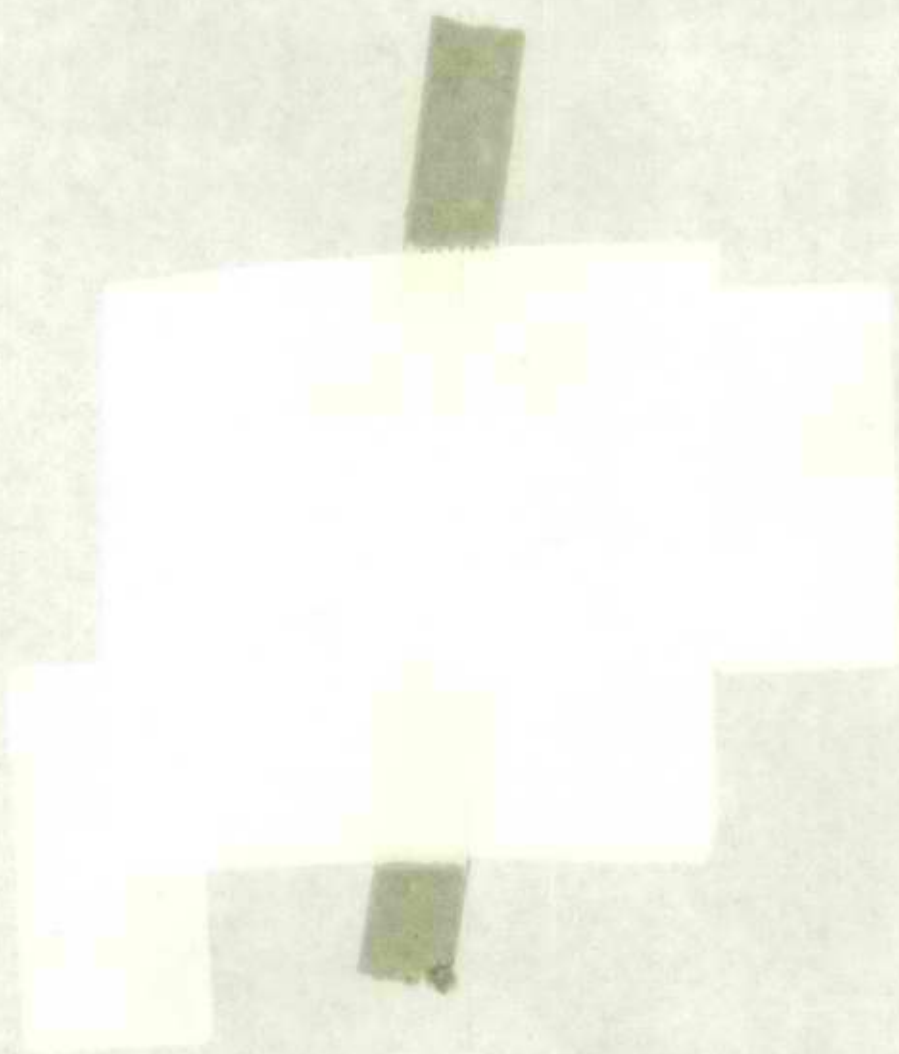

ישנם חילוקי דעות רבים. אך אין
 קי דעות לגבי הנושא שכל זמן שאנו
 קובעים במסגרתנו, נשאר שם עד שי
 יבוא שלום. ולאומלוסיה בשטחים אין כי
 כתובת אחרת מאשר ממשלת ישראל.
 כלומר, הממשלה אחראית לתעסוקה, ל
 מנוסה, לשירותים, לרמת חיים וכו'.

אולם, אני רואה את בואם של עשרות
 אלפי ערבים מן השטחים לעבוד כי
 ארצנו מאת המכונות הגדולות ביותר.
 אני רואה בכך ערעור יסודי בציונות
 כפי שאני למדתי אותה וחייתי אותה.
 לולא הקנאות לעבודה עברית, לולא
 תפיסת הציונות על כל משמעותה —
 לאן היינו מגיעים? יותר מידי קל ומאוד
 מסוכן שאנו נהיה בעלי "הצווארון הלבן"
 והערבים יעשו את העבודה הפשוטה,
 "המלוכלכת". אבל, הממשלה נותנת דע'
 תה על הענין הזה. על כמה ללא קשר
 עם המי

2/69
 69

לפני כן אם

א.ב.

ישיבה ת"ס - 25.6.69
הצעות למדר היום
ג. מאיר

על מה הויכוח? יכול בהחלט להיות

ויכוח מעשי, לגיטימי - מעשי; היות ואנחנו אחראים בהחלט לתעסוקתם וחיייהם ולשירותים, ואני מוסיפה: גם פיתוחם - של השטחים, בכפרים וגם בערים. אין להם כתובת אחרת. יכול אפוא להיות ויכוח על אידיאולוגיה (בה אינני סבינה, אבל אצלנו אפשר להלביש אידיאולוגיה על כל דבר). יכול אפוא להיות ויכוח: מה הפתרון המעשי? יעבדו עשרות אלפים אצלנו, או ניצור להם תעסוקה?

ואני רוצה לשאול את חבר הכנסת

שמואל תמיר: אחרי כל הפאתוס של העתיד והעבר וההווה, והנער והזקן בשטחים - מדוע הוא סגביל זאת ל-25 אלף?

כי שך הבסחון העלה את הנושא הזה.
מחר זה יהיה יותר.

שמואל תמיר:
(המרכז החפשי)

סלח לי. עכשיו אני מתווכחת עם

ראש הממשלה ג. מאיר:

חבר הכנסת שמואל תמיר, ואני רוצה

לדעת. יש הרבה יותר ערבים אשר זקוקים לעבודה בשטחים. יש הגבלה או אין הגבלה? עשרים וחמישה? שלושים? ארבעים? חמשים? ששים אלף? מה ההגבלה הזאת? כל הגדולות הללו וכל ההזדעזעות על אי-הצדק שבדבר - זה רק עד 25 אלף? ואחרי זה הכל יהיה צודק ויהיה טוב ויהיה ויפה ויהיה אמת?

אין בזה אפוא סמס. ומעולם לא

אסרתי ולא שמעתי מישהו מחברי שיגיד: אף ערבי אינו יכול לעבור את הקו הירוק לעבוד בשטחנו. יכולים, ועוברים, ועוד יעברו בו ודאי. אבל אם חבר הכנסת שמואל תמיר נתלה בזסנים הסודרניים שאנחנו חיים בהם, ושבר בורה אלגנטית על ניסוק אחד יסודי שבדברי, שאינני רוצה שנהיה פנויים מעבודה ויעשו זאת אחרים לנו - מה לי לעשות שאני עדיין חושבת ומשוכנעת שאלמלא עבודה עברית בכל מקום, במקלאות, בבנין, בסלילת דרכים, בייבוש כיצות - לא היינו מגיעים למדינה? ואגיד עוד יותר: לא היה לנו, למרות זכותנו היסודית, ההסודית - לא היה לנו

בסיס מוסרי לדרוש מדינה שמישהו אחר בונה אותה. לא יכולנו לנסוע
כאזרחים חפשיים בכבישים שאחרים סללו בשבילנו. על זה, חבר הכנסת תמיר,
היה הויכוח, אם אתה מזכיר זמנים עברו. אין כל רצון לחזור לויכוחים
שהיו. על מה היה הויכוח? על עליה סלקטיבית? על זה היה הויכוח? הויכוח
היה: האם הציונות יכולה להספיק בדרישות והכרזות מכסיפליסטיות, ולא
לעשות עבודה אפורה, אפורה מאד, יום-יומית, אם יכולים בחורים ובחורות
מבתיים אמידים ממזרח אירופה, עדינים מאד, עם ידיים לכנות מאד, לבוא
לארץ וללכלך את הידיים הללו, ולכופף את הגב, ולעשות עבודה שדורות-דורות
לא עשינו אותה בשעה שהינו בגולה. על זה היה הויכוח, לפי דעתי.

הסצינות הכריעה בויכוח הזה. אין לי

כל רצון לחזור לויכוחים אחרים. אבל אתה חוזר לויכוחים ההם. אומץ-לב
יוצא-מן-הכלל. אתה רוצה ללמדנו שיעור, שנהיה בעד עליה. באמת. בכל
זאת, קצת צניעות, טיפונת של צניעות. אתה מספר לנו שיש יהודים באמריקה
הלטינית ויש יהודים באמריקה הצפונית, ובעוד אילו מקומות יש יהודים.

אבל נשארה לי בכל אופן נקודה אחת

לא ברורה. אחרי שלא נחה דעתו של חבר הכנסת תמיר - יכול להיות ויכוח
בינינו, אבל לא נחה דעתו - מבלי להגיד שלא רצינו בטו יהודי, שלא
רצינו מדינה גזענית, שלא רצינו מדינה שובניסטית - אילו הייתי בסכך-
רוח של ויכוח באמת, מאותם הימים... אבל לבי אינו נספך לויכוח הזה.
אבל חבר הכנסת תמיר מוכרח להניח שהרוב בעם לדעותיו אולי אינו סובסח;

אולי. אז, אם יוחלט בניגוד לדעתו - הוא כבר נתן ציונים איזו מדינה
זאת תהיה: גזענית, שובניסטית, בטו. חסרה לי אפוא נקודה אחת. אני
אומרת את דעתי, אמרתי זאת במרכז הספלגה: אני רוצה מדינה יהודית,
רוב יהודי, מכריע, בלי כל ספק, ושאינו יכול להשתנות סיום ללילה.
זוהי גזענות? שובניזם? זוהי גלות - רוב מכריע יהודי? סעניין איך

אפשר להפוך ארגומנטים לעת הצורך. אני חשתי שזאת הציונות. אני

לחמתי נגד חברי מפ"ם הרבה שנים, ויש לי אתם והיה לי אתם/דבר משותף
הרבה יותר מאשר בין חבר הכנסת תמיר וביני. אבל בנקודה זאת של מדינה
דו-לאומית לחמתי נגדם. ולא חשבתי, לא ראיתי ואינני רואה את עצמי ולא

ישיבה ת"ס - 25.6.69
הצעות לסדר היום
ג.מ.איר

את חברי לא כגזענים ולא כשובניסטים. ציונים. גם הם היו ציונים,
אבל הם חשבו שמדינה דו-לאומית גם היא ציונות, ואני פלתי את זה,
ורציתי שיהיה כמו בכל מדינה אחרת, שיש רוב ברור, ובמקום שאין -
אוי-ואבוי להם. זה לא מביע לעם היהודי?

אבל אני רוצה לדעת: בגן-עדן זה
שצייר לנו חבר הכנסת תמיר סול הזוועה שבתפישת עולמי - ומה בדבר
זכות בחירה למיליון-ורבע? מסכים או לא מסכים?

שמואל תמיר:
(המרכז החפשי)
בוודאי שמסכים. אסרתי: ולו
בהדרגה.

ראש הממשלה ג.מ.איר:
סדוע בהדרגה?

שמואל תמיר:
(המרכז החפשי)
דרוש חוק חדש; יש מציאות חדשה.

ראש הממשלה ג.מ.איר:
איפה הצדק החברותי? מה תגיד
לנער הזה בן 17 בשטחים - - -

שמואל תמיר:
(המרכז החפשי)
אבטיח לו שוויון מלא עם זכות
בחירה מיד כשהיה חוק אזרחי חדש.

שמואל מיקוניס:
(מ"י)
אפשר לעשות את זה במשך שבועיים.

שמואל תמיר:
(המרכז החפשי)
בהחלט.

ראש הממשלה ג.מ.איר:
אני אבוא, או אתה תבוא, לנער
הזה בן 17, ותגיד לו: בהדרגה,
תבחור לכנסת, תשב בכנסת. ולנער בן 17 שלי, שאני רוצה לחנך אותו
שלא יהיה גזעני שובניסטי - אחנך אותו כך: אתה בגיל 18 מיד
מקבל זכות בחירה; ההוא - בהדרגה.

(אחרי כן - ט.ק.)

זה פשוט שובה את הלב, השוויון הזה, הצדק הזה.

להם אתה אוסרת בכלל לא.

אברהם סיאור:
(המרכז החפשי)

בדיוק כך.

שמאל חמיר:
(המרכז החפשי)

להכניס פה דרך אגב את ערביי ישראל וירושלים,

ראש הממשלה ג. מאיר:

בעיני אלה ערביי ישראל הם משהי קסיגוריות.

אינני רוצה להשתמש בתואר המתאים לדיכור כזה, שיש יהודים, יש הם

ויש אחרים. לערביי ישראל וירושלים, אמרתי, לא צריכה להיות עבודה

בכל התנאים בדיוק כמו לנו, היהודים? אתה מלמד אותי איך להתחמם

לערבים? נאמת, מאימתי?

היו שנים, אדוני, והרוב היושב כאן עדיין

לא שכח אותן. מה הדיבורים האלה, כאילו פתאום נשכחו כל הדברים, הויכוחים

והמעשים. ערביי ישראל? אין שום הבדל בשום זכות ביניהם ובין אזרח יהודי,

ובשום דבר.

אני מאשרת מכך שאותם ערביים מהשחים הפועלים

ובאים לעבוד כאן, הנשלחים על ידי לשכת העבודה, מקבלים גם שכר שווה לפועל

העברי. שכר שווה לפועל העברי והפועל הערבי הישראלי.

אין לי אחר אסץ לב שיש לחבר הכנסת שמועל

חמיר. הוא לא מפחד. יבואו ערבים. יש קסיף - הם יעשו לנו את הקסיף,

יש כל מיני עבודות אחרות שצריך לשותן - הם יעשו לנו את העבודות.

אנחנו חיים בתקופה אחרת, לא כמו הבטלנים האלה מלפני שנים שנה, כאשר

לחנו בעד עבודה עברית. עבודה עברית, התפיסה של עבודה עברית אז,

הגשמת המיסמא של עבודה עברית, היא שנתנו לנו את המדינה. הסחלקות

יהודים מכל עבודה שי לעשות בארץ ומסירתה לאחרים, זהו הרס כל התוקף,

כל הבסיס המוסרי של המדינה הזאת. ואני מפחדת. יכולים להיות חילוקי

דעות.

חבר הכנסת תמיר צריך היה למעשה לקום ולומר: אני מציע לבית להכריז על סיפוח כל המקומות שהם היום בירדן. אני אחזיק אתו, לא אשנה את דעתי, אבל למעשה זה מה שהוא צריך היה לעשות. לא בחוצה ההזדעזעות החברתית, לא בחוצה הופעתו כנביא של חברה צורקת בישראל. אני מעיזה לומר שבענין זה לפחות, היו נביאים יותר מוכשרים ויותר מוסמכים ממנו בישראל.

אגיד לנער הערבי בשטחים: פרינת ישראל אחראית

לחייו, להתפתחותו; אני רוצה שתלך ללמוד בבית ספר מקצועי, תלמד מקצוע; אנחנו אחראים לתעסוקתך, אנחנו רוצים לפתח גם את הכפר שלך, להביא סים, חשמל, כביש, אנחנו רוצים לראוב לתעסוקה גם להורריך, גם לאחריך הגדולים יותר, אנחנו רוצים שיהיה לך יותר טוב משהיה לך בעבר.

ואשר לנער שלנו, הנערים שלנו כני השבע-

עשרה, מבינים איפה הצליל הוא אמיתי, איפה הצליל צורם קצת את האוזן. כביל שמונה-עשרה הם הולכים לצבא. הם אחראים לחייהם. לא צריך ללמד אותם. אין לי פחד לבוא לנער בן שבע עשרה ולומר לו: בשנת 1967 היתה סכנה לקיומנו, לחיינו, לו חס וחלילה היתה מתגשמת כוונתו של נאצר, היה זה יום שחור בעתיד כל עם ישראל; ביצלנו; הנה אנחנו קיימים; אנחנו חצים שלום עם שכנינו. אין עוד עם מי לדבר. השכנים אינם רוצים בשלום. אנחנו צריכים לעשות את הכל. אבל עד אז, הנה אנחנו עומדים והנה האחריות שלנו כלפי כולנו; הנה מה שאחז צריך לעשות - יש מקומות. הדיבורים על ההתנחלות עוד לא גרמו להריסת דונם אחד. דמונסטרציות שאין להן טעם ואין להן חן, עוד לא גרמו להקמת שום דבר, לא התישבותי ולא עובדה פוליטית.

בפני הנער בן השבע-עשרה אצלנו, אעמיד לרובם

את חבריו הקצת יותר מבוגדים, היושבים בגולן, במיני, בבקעת הירדן, בנח"ל ובמקומות אחרים. זה מה שאגיד לו. את זה הוא יכול לקבל או לא לקבל. נער בן שבע עשרה אצלנו לא יקבל אם ידברו אליו דמגוגיה. הוא יותר מדי מפותח. האוזן שלו יותר מדי מוסיקלית ועדינה.

מה התשובה היא אם לא דמגוגיה?

שמואל תמיר;
(המרכז החפשי)

אני רוצה לרשום בשבועות רצון את ההודעה שבמסגרת מסעם מחלקת המדינה בווינגטון, עם גמיעתו של סר סיסקו למוסקבה. הודיעו שהוא בוסע, וישהה גם בפאריס ובלונדון, למוסקבה לשיחה או לשיחות אחדות, ובכל אופן אין כוונת ארצות-הברית להעביר את המשא-ומתן הממושך למוסקבה, וסר סיסקו ישהה במוסקבה רק שבוע ימים. אני רושמת זאת בשבועות רצון, לא מפני שמוסקבה פסולה, אלא מפני שמוסקבה היא הבירה שבה - על-פי מדיניות ברית-המועצות וממשלתה - אין בה נציגות ישראלית, באותה עת שיש בה נציגויות של כל מדינות ערב. הרוצות להיות מיוצגות במוסקבה. כך שישראל היתה מוצאת בצורה אבסולוטית מכל, סבב עם אלה שמנהלים את המשא-ומתן. אני שמחה שברית-המועצות הבינה את הדבר ובנקודה זו קיבלה את עמדתנו.

חברי-הכנסת חזרו לבעיית התעסוקה בשטחים.

נשמעו שתי דעות סותרות. היו חברי-כנסת שאמרו שהמפעלים שנקים או שיוקמו בשטחים יהיו יהודיים, בעוד שהיו כאלה שפסלו גם שותפות בין ישראלים לבין ערבים בשטחים. אני רוצה להודיע לכנסת שוועדת השרים לענייני שטחים עסקה במשך ישיבות אחדות, בצורה מאד יסודית, בכל הבעיה הזאת, שכללה מעיפים אחדים: ראשית, איפה לפי דעת הממשלה צריך להיות הדגש בתעסוקה. אינני חוזרת עכשיו על עמדתנו העקרונית, שממשלת ישראל אחראית לתעסוקה ולאוכלוסיה בשטחים, כמו שהיא אחראית, ורק היא יכולה להיות אחראית, גם לתעסוקה, גם לשירותים וגם לחיים תקינים בשטחים.

על-פי עקרון זה או על בסיס העקרון הזה

יכולים להיות חילוקי-דעות היכן צריך להיות הדגש בתעסוקתם של האנשים. אני מוכרחה לומר, ונדמה לי שאני אומרת זאת נכון, שעקרונית למעשה לא היה ויכוח, או כמעט לא היה ויכוח. השאלה הייתה יותר אם אפשר לספק תעסוקה לכולם רק בשטחים, או גם שם וגם פה.

העמדה הזאת, שרק בשטחים, גם היא

לא נשמעה. הדגש היה יותר על השאלה עד כמה ובאיזה מספרים אנחנו מוכנים שיעבדו בישראל.

נעשתה חקירה בדבר מספר האנשים הזקוקים
 לתעסוקה, מקורות התעסוקה במקום, ומה אפשר לעשות. כידוע לחברי-הכנסת,
 בחקלאות הייתה התפתחות יפה וגדולה. אני בטוחה שהתפתחות הזאת תימשך,
 ובמידה שהיא מתפתחת, כמובן שהיא מעסיקה יותר עובדים. פחות סנך אפשר
 לומר על השטח של המלאכה והתעשייה.

הוועדה סיכמה דברים אחדים: ראשית, שבמידת
 היכולת צריכה התעסוקה להיות בשטחים. אין ישראל נסגרת בפני פועלים
 ועובדים מהשטחים. הפועלים צריכים להיות נשלחים על-ידי שירות התעסוקה.
 פועלים שבאים לעבוד בישראל, הבאתם צריכה להיות בהתאמה עם האיגוד המקצועי.
 הממשלה תעשה מאמצים לספק תעסוקה במקומות בדרכים אחדות. כאשר יהיה צורך
 בכך, ויש צורך בכך, תספק הממשלה גם עבודות יזומות, כגון כיוון עבודות
 פיתוח לכפרים או לערים, מפעלים ודרכים אחדות. הממשלה תעשה למען פיתוח
 מלאכה ותעשייה.

נדמה לי שבדברי הפתיחה לדיון אמרתי שגם
 לאור הוועדה הכלכלית יש לנו יסוד לקוות לתוצאות מעשיות. הסדובר בעיקר
 בשותפות יהודית-ערבית. אני כשלעצמי, וגם הממשלה, לא רואה בכך פסול.
 זה יכול להיות דבר חיובי. זה נותן תעסוקה, אנשים עובדים יחד בעסק
 משותף ויש בכך ענין משותף.

אין ספק שאלפים איש, ואולי אפילו קרוב
 לשתי רבבות פועלים מהשטחים יעבדו, לפי שנראה מהתחזית, עד שנת 1970
 בשטחנו.

לפני כן סק

א.ב.

ישיבה תכ"ד - 8.7.69
סקירת ראש הממשלה על
פעולות משרד ראש הממשלה
(תשובה)
ג. מאיר

אבל הרוב הסכריע, מובן פאליו, סוכרס להיות וצריך להיות מעבר לקו.

ברור שגם בענין פיתוח מלאכה ותעשייה

יש עדיפויות. גם אני אומרת שהעדיפות הראשונה היא בכל זאת יזמתם של
חושבי המקומות בעצמם. אבל אחרי זה - שותפות בין יהודים וערבים.
ואינני חושבת שצריך לפסול באופן אבסולוטי - אמנם, אני יודעת את
הסכנות והפגמים - גם מפעלים יהודיים, אם אין דרך אחרת.

חברי כנסת עמדו כמובן גם על ענין

ההיאחזויות וההתנחלויות. אם להוציא פהיזכור את הבעיה היסודית, שיש
חברי כנסת שחצים לפתור גם אותה דרך ההיאחזויות - יש נקודות בצפון,
בדרום ובמזרח. לי אין כל ספק, מפני שאני יודעת שאולי אפילו בקרב
מאד ישמעו חברי כנסת על נקודות היאחזות חדשות באותם המקומות שמבחינה
בסחונית וצרכי פיתוח תמצא הממשלה לנחוץ להקים אותן.

אניע לדברך חבר הכנסת תמיר. אני רוצה

רק להגיד: הוא בוודאי יודע. היה מסור, ברנס, ובין השירים הנחמדים

ש"א כתב היה שיר ובו בית אחד, והבית אומר כך: "If God had only
- given us the gift to see ourselves as others see us."

"אילו אלוהים היה נותן לנו את החסד לראות את עצמנו כפי שרואים אותנו
אחרים". אם במקום "לראות" אגיד "לשמוע" - מדמה לי שהתשובה היא
לגמרי בסדר.

אבל הענין, חבר הכנסת תמיר, הוא:

המדינה בישראל היא כבר בת 21. יש לה כנסת, יש לה ממשלה. רבים מן
היושבים בכנסת, ורבים מחבריהם, שוו דברים גדולים. אולי אלה היו
הדברים אשר יחד (לא במקום, אלא יחד) עם הפעולה ההתאגדותית
והקונסרוקטיבית הגדולה שנעשתה בארץ, והפעולות הכלתיות ליגליות שלנו,
שני הדברים יחד הביאו את עצמאות ישראל. ויש להתפאר בכל החוקים
שהפרנו בעבר, כאשר הם היו חוקים לא צודקים, וחוקים של כוח זר בגדנו,
נגד יהדות, נגד עליה, נגד הגנה. הפרנו את החוקים האלה, בצדק עשינו
זאת, ויש במה להתפאר. אינני רואה כל תפארת במי שירצה להפר חוק ישראל.

29.8.72 י-ס

א. זמורה:

31/8 זרליס

א. האם זה מקובל עליך? ב. האם את חושבת שצריך להביא שוב את המדיניות

בשטחים לדיון מה-משש מחודש ולהכרעה?

רה"מ ג. מאיר: לא נעשה שום דבר בעניין כניסת ערבים מעבר לקו הירוק לעבודה, בלי החלטת-

הממשלה. מזמן לזמן מחליטה הממשלה על מספר. כאשר שר-העבודה, או שר הבטחון

חושב, שצריך להגדיל את המספר - הוא בא לממשלה ודנים ומחליטים. זה לא המיד מתקבל פה אחד.

זה שיש שרים שאינם מסתפקים בזה, שמביעים דעתם בממשלה, או מצביעים והם במיעוט, וזה צריך

להיות, על-פי דעתי, בהתאם לכל מימסל תקין סוף פסוק לענין - אזי אם אתה שואל אם זה מקובל

עלי - אני אומרת שלא. מה שקרה אחמול - אני חושבת שאין לשאת זאת. וכי מה זה? חזני

הוא היחיד הדואג לסעד במדינה הזאת הוא עושה את הסעד בכוחותיו שלו?

אתה שואל אם צריך להיות דיון על מדיניות חדשה בממשלה. הבט, עוד לא היה

מקרה שיבוא שר ויאמר: אמנם היה דיון והיתה החלטה - אבל אני רוצה לקיים דיון מחדש. עוד לא היה

מקרה שיאמרו: זה לא יכול להיות, כי היה כבר דיון. אבל זה בכל אופן צריך לאצטט להיות טובא

על-ידי מישהו, המערער על ההחלטה. אך זה לא היה. אם יש חבר-ממשלה שיותר קל לו לומר זאת

בטלביזיה מאשר על-יד שולחן-הממשלה - יכולה להיות הלי הערבה על החנהגות כזאת, אבל אינני יכולה

לה לרוץ אחרי שרים האומרים שאצטט איזה דבר בטלביזיה ובכל שבוע לדון מחדש על מה שכבר

נדון.

מר קושניר: אבל יש כאן איזה שהוא ערעור של המנהיגות.

רה"מ ג. מאיר: איך ערעור של המנהיגות? אני אומרת שאינני מאושרת, ואיני אומרת שיש לי הצעה

אחרת. אני זוכרת, ששאלו אם חמשה אלפים פועלים מהשטחים יכולים לעבור לעבוד אצלנו.

וכאשר דנו והציעו עשרת אלפים - חשבתי: אוי ואבוי לי! אבל כאשר מגיעים לזה - איני מצביעה נגד,

אם כי אינני מאושרת מזה. אך אני שואלת: אני צריכה לערער על כך? אצטט אין לי ערעור על זה.

יש לי נחת מכל דבר? - לא. אבל זה לא אומר שעל כל דבר, שאיני מרוצה ממנו, אך אין לי

הצעה לגבי דבר שבו כן חתיה לי נחת - אזי אבוא לדון בזה שוב. ואף אחד מהחברים היושבים בממשלה

- והיו רוצים שזה יהיה אחרת (ואני חושבת שכולם כך) - לא בא לערער בפני שולחן הממשלה על זה.

אבל יש כאלה האומרים: זה המצב, ומקבלים זאת. יש כאלה, שאין להם הצעה אחרת - והם מדברים...

אזי, מי שמדבר א בחוץ - יבוא ויניח זאת על שולחן הממשלה. אך איזו התערעורות של המנהיגות יש

כאן?

מר קושניר: בענין בירעט: יש הרגשה של פער -

רה"מ ג. מאיר: בין מה? בין ארבעה-עשר ובין ארבעה חברים-ממשלה? זה הפער. אם כן - מה? אני יודעת,

שהרבה החלטות שהיו הרבה יותר חמורות, נתקבלו בפער הרבה יותר קטן בממשלה. אז מה? אבל אלה

~nbe

צה"ל דע תמיד להבחין בין אנשי ארגוני הטרור ומסייעיהם לבין אזרחים שלווים. במדיניותנו זו לא חל ולא יחול שינוי. המחבלים ומסייעיהם ייענשו, ובו בזמן נבטוח את שלומם והמשך חייהם הסדירים של תושבי השטחים. בפעולות הטרור של המחבלים נהרגו יותר ערבים מאשר יהודים. מטרתם המרכזית של המחבלים היא לשבש את היחסים בין יהודים וערבים, לבלום תהליך ההידברות ביניהם ולערער את שליטתנו בשטחים — מטרה זו לא הושגה ולא תושג.

מדיניותה של ממשלת ישראל היא לקיים את שליטתנו בשטחים תוך התערבות מינימלית בסדרי השלטון המקומי ובחיים התקינים של התושבים. הממשלה רואה עצמה אחראית לקיום שירותים, תעסוקה, פיתוח כלכלי וחקלאי בשטחים. 22,000 מערביי יהודה, שומרון ורצועת עזה, ביניהם אלפי פליטים, עובדים בישראל ואלפים מתושבי הרצועה עובדים ביהודה ובשומרון. כתוצאה ממדיניות זו אין חוסר עבודה ביהודה ובשומרון, ומספר מחוסרי-עבודה ברצועת-עזה הוא קטן. עובדי השטחים המועסקים בישראל מקבלים שכר-עבודה שווה לפועלים בישראל, שהוא גדול פי שניים וחצי, בממוצע, מהשכר שקיבלו תחת שלטון ירדן.

בשטח החקלאי החלו פעולות הפיתוח מיד עם חום הקרבות. הוקמו ועדות מייעצות של חקלאים ומועצות ייצור בענפים העיקריים. בזרוע גידולים המתאימים ליצוא לאירופה או המיועדים לעיבוד תעשייתי, כן הושקע מאמץ הדרכתי ביצר להעלאת רמת היבולים ולהכשרת

החקלאים לעיבוד גידולים חדשים. לצורך זה קיימו תערוכות, הדגמות, ימי-שדה והוגברה ההדרכה הניתנת לחקלאי הבודד. הוכנסו שיטות-עיבוד והשקיה מודרניות, שופרו שיטות הדברת המזחלות המזיקים. כתוצאה ממדיניות זו, גדל ערך התפוקה החקלאית בשיעור של כ- 25% בהשוואה לשנת 1966.

ישראל מאפשרת ביקורי סטודנטים ואחרים ממדינות-ערב. ואכן, בחודשי יולי-ספטמבר 1968 ביקרו 17,000 מבקרים, תלמידים וגופשים מ-14 מדינות מוסלמיות. בקיץ 1969, באותה תקופה בה פרצה השריפה במסגד אל-אקצה, כאשר ראשי העולם הערבי צעקו "ג'יהאד" ביהודה ובשומרון 23,000 איש. תלמידים וגופשים שהו מספר חודש "שלטון הדיכוי הישראלי" וחזרו ללא כל בעיות לארצות מוסלמיות.

על פני הגשרים הפתוחים עוברים יום-יום, בממוצע, כ-60 רכב; כ-1,500 כלירכב לחודש.

הסחר העובר דרך הגשרים, יסתכם בשנ
"בוא וב" 60-70 מיליון ל"י יבוא. באמצעו
בפתרו הכעיות של עודפי הירקות והפירות
קיימות תוכניות להגביר בדרכים שונות

שאלה: מתעוררת שאלה לא תיאורית, אלא מע
ית, בנוגע לאיכוּליות השטחים: כיצד רואה את
תחבית השילוב הכלכלי של השטחים המוזכרים
תוך מדינת ישראל?
תשובה: כמובן הרבהים — עדיין אין בידי כל
פרטים. את אשר יודעת אני על בעל ד' — למדתי
הרבה בביקור המוזן והבטחתי של הכנסת עתה
ההיא אני לדון במסגרת הביטחון והשורה תלמים
הרבה.

[illegible]

2.4

69

— הואילי נא לפרט בנקודה זאת.
אני רוצה בגדה המערבית שינויים
גדולים והכרחיים בשטח, עם כמה ש-
אפשר מעט אוכלוסיה ערבית בתוך גבול
זה של ישראל.

8.9.72

• "מה שמחות ערבים"

— כלומר, את מימכת את ידך על
היבטית אלו?
לא איכפת לי אם תקראו לזה תוכנית
אלון, אבל המדינאים בשבילי הוא זה —
גבולות עם פחות ערבים, מה שמחות
ערבים.
— אפילו אם זה מחייב גבולות יותר
מזוועזעים?
זה לא מחייב גבולות יותר מזוועזעים.
בגדה המערבית ישנם שטחים בלתי מ-
יושבים. ולכן ישנן אפשרויות שם. כאשר
השטחים לא מיושבים — זה מקל על
ירדן וגם על האוכלוסיה, שלא צריכים
להזיז אותה ממקומה. השטח המאוכלס
— אינני רוצה בגבולות ישראל. ריבוננו
של עולם יכול היה לסדר את זה אחרת,
שפסגות ההרים יהיו בלתי מיושבות,
אבל לא סידר כך וצריך להסתדר עם
המצב הקיים.
— האם, לפי עקרונותי, יש מקום
להערכת אוכלוסין בגדה המערבית, מי
השטחים שיישארו בשליטתנו ושטחים
אחרים?
לא. אינני חושבת שיש בזה צורך.

peace."

4/6/72

continues to rule the "occupied terri-
tories." Do you feel that over the past
five years, there have been changes in
these territories? Do the Arabs living
there look more favorably upon Israel?
A. The changes in these territories have
been remarkable—particularly from an
economic point of view. Modern farm-
ing methods, such as we use in Israel,
have been introduced into these areas.
And, in some places—for example, the
west bank—yields have increased 400
percent; it is really no exaggeration to
say that an agricultural revolution has
occurred there. Then, too, there are
tens of thousands of Arabs coming to
work in Israel, where they earn exactly
the same wages as Israelis. They never
dreamed that they would have such a
good situation.

Now, I don't want to be misinterpreted.
I don't mean to say that we have
solved all the problems in these terri-
tories. Nor do I say that because we
brought about some improvements, all
the Arabs are begging us to stay. But
what is sure, is that as a so-called occu-
pational power we've not been so bad,
and when a political solution is finally
reached, those Arabs who come to live
outside Israel will have at least some
fond memories of our "occupation."

ד. בלור:

אם אנו יוצאים בהנחה, שהסטטוס-קוו בצורה זו או אחרת ישאר עוד בשטחים במשך ח

תקופה מסוימת, אולי ארוכה, כיצד אה רואה את עתיד הקשרים בינינו וערביי-

השטחים? אנו צריכים להיות מעוניינים בהעסקת עובדים מהשטחים, בתוך הישובים היהודיים, או

יותר בפיתוח המשק שלהם במקומותיהם?

רה"מ ב. מאיר: אני חושבת, שהבעתי דעתי עוד בזמן קצר מאוד אחר מלחמת ששת-הימים. אנו הננו

הממשלה היחידה האחראית להם. אין להם ממשלה אחרת, שיכולה לדאוג להם. עלינו

לעשות מכסימום שביכולתנו, כדי לאפשר להם העסקה שם. אם זה - פירוש הדבר - פיתוח - אדרבא.

המינימום שבמינימום שאנו צריכים לצרבי העסקה שלהם - שנקבל אה אלה אלינו.

לא שינתי דעתי עד עתה. אני אומרת שלא עשינו מהצד השני דבר. לא עשינו אולי כמה שרצוי

היה לעשות וזה בגלל הנאים אנביוקטיביות לגמרי. אני, למשל, לא הייתי רואה בשטחה מפעלים

יהודים מהורים בגדה, שמעסיקים פועלים ושם אין הסתדרות ואינם מאורגנים בה. זאת - לא.

וקבענו לאפשר ומאפשרים אנו כל-מיני מפעלים ערביים, שיקומו, אם על-ידי הלוואות או הנאים

טובים ואם לא מפעל ערבי מהור - אזי לפחות בשותפות עם ערבי מקומי ויש דברים כאלה ויש הרבה ד

דברים קטנים, לא מרשימים כל כך, של התפתחות ערבית. יש התפתחות ערבית בחקלאות, שהיא באמת

מרשימה, אבל גם במלאכה - פה ושם, חשמל, ועוד - כל זה ישנו.

אנלא מאושרת מספרם הגדול של הפועלים הע- מהשטחים העובדים אצלנו. לא טשום

שהם עובדים אצלנו, אלא אני רוצה שיהודים יעבדו גם בדברים פשוטים; אני יודעת שיש לנו מחסור

בכוח-אדם, ובכל זאת - אנחנו יוצרים בשבילם הנאים, שאין להתבייש בהם. זה לא תנאי-ניצול,

והם הגיעו להישגים, שאף-פעם לא חלמו עליהם. אבל אין זה סוד, וזה לא האידאל שלהם, שכך זה

יהיה.

מר תדמור:

קיימת הנחה, בשטחים מסוימים בקרב הציבור, שיש מגמה של מיזוג שתי הכלכלות

לאחת, עם זרימה בלתי-פוסקת למושבנים, מעלים ומשקים בתנאים נוראים, והיו

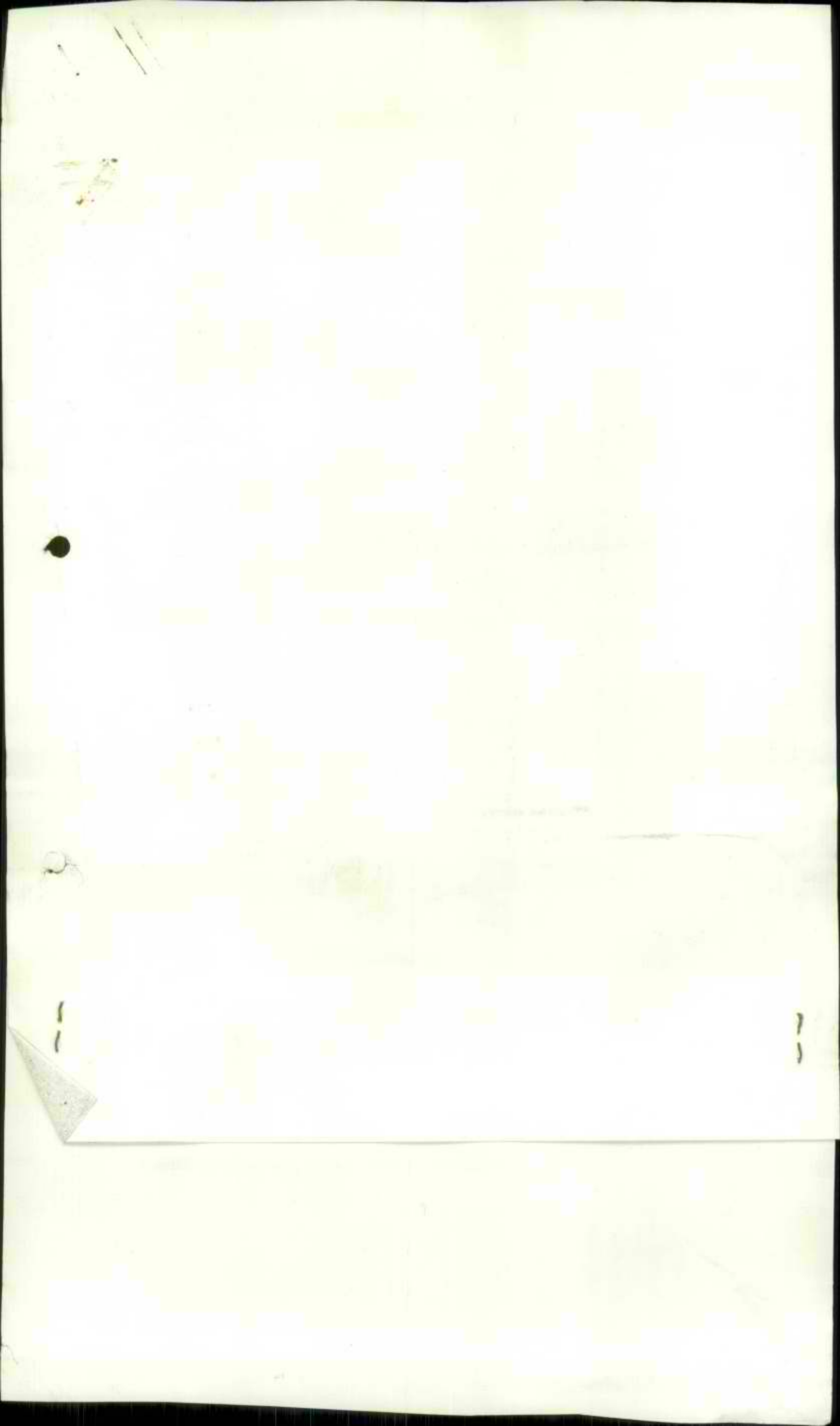
התבטאויות של שרים, ושל העתונות בעניין זה. אנן מבין שהקונצפציה שלך, שאלה שתי כלכלות נפרדות,

שעובדות הדדי. אבל איך אוסרים זאת? המצב של סטיכיה נוטה לזה, שיש לנצל עבודה זולה במשק

אחד.

.11.

פגישה עם מערכת "דבר".
29.8.72 י-מ

בליס

ארוהה עם העתונאים.

18.4.69 ח"א.

רה"ט ג. מאיר:

נדמה לי שהשואל יכבים אתי, שההד של פיצוץ הבתים אינו מתחיל עם פיצוץ הבתים עצמם; הענין מתחיל בסופרמרקט ובקפסריה ובליל הרימונים בירושלים, ובמוקשים הסונים בשדות החקלאים שלנו; כי בכל זאת חיים כולנו בארץ הזאת ויודעים את הנעשה בה. רק לאחר כל זאת - ישנו פה ושם פיצוץ-בית.

אמנם, זה דבר חמור, ויודעת אני את הדבר, אבל חיי-אנשים, רצח אנשים - זה דבר חמור יותר.

איני יודעת אם ישנם עמים רבים, שיכולים היו לעמוד במשך שנהיים אלה כפי שעומדים אנו, עם כל מה שקורה לנו יום-יום, לילה-לילה כמעט, ובכל זאת עומדים אנו ומקווה אני שנעמוד על העקרון הזה, שלא יהיה אצלנו משפט-מוות.

יש מדינות, לא רק בעיראק, אם כי שם אינם יודעים אפילו להמית את האנשים שלהם בצורה חרבותית... אך יש מדינות נאורות מאד, בהן ישנו משפט המוות. אצלנו, לא רק שאיננו בזמנים נורמליים, אך גם לגבי אלה הבאים להרגנו - איננו מפעילים משפט מוות. איני יודעת מה נדרש מאתנו להרגעת המצב. מה עוד צריכים אנו לעשות ולא עשינו? מה עוד צריכים אנו להיות מוכנים לעשות, כדי להביא להרגעה ושלום?

בנוגע לפליטים: מצד אחד שמחה אני שישנו יהודי, שמצפנונו אינו שקט, גם אם אינו צודק. קודם-כל, זה עצמו מהווה סימן, שיש לנו מצפון, אבל לא צריך להעמיד על מצפוננו דברים שאינם שייכים לזה. אני עסוקה כבר שנים רבות, עוד בהיותי במשרד החוץ, בהסברה לאלה שאינם יהודים, מה פירוש ענין הפליטים.

אני כמעט מתביישה להסביר את הדבר כאן. עובדה היא, שבשנת 1948 מדברים על בעייה זו, ובעיני - השקר המאורגן הגדול ביותר בעולם הינו כאשר מדברים מאז אותה שנה על קטגוריה אחת של פליטים ערביים. אין אמת בדבר. בשנת 1948 כאשר נולדה מדינת-ישראל - היו שני מחנות פליטים: היו פליטים ערביים, שהשואל עצמו אומר, שלא אנו אשמים בעובדת היותם; אלא מדינות-ערב האשמות בכך. אך היה מחנה של פליטים יהודים, שלא באשמתם: לא אלה שהיו באירופה, ונשארו במחנות, לא אותם ארבעים-חמשים אלף, שנשארו בקפריסין ויהודי עיראק ומארוקו, כל אלה היו פליטים שלא באשמתם. לנו איז צורך להשוות גורלם של אלה לגורל אאלא הפליטים הערביים. ישווה השואל - מה קרה לפליטים היהודים, כאשר היתה מדינה יהודית, היה עם יהודי, שהרגיש שאם לא שמוטלת עליו חובה כלפיהם; יבדוק כיצד השתמשנו בכספים יהודיים, וכיצד השתמשנו בכספי-זרים, שקבלנו בהלוואות, מה עשינו אתם ומה עשו מדינות-ערב בכספים שקבלו בשביל לטפל בפליטים שלהם. מה עשו במאות

מיליונים דולרים מהקצבות או"ם למחנות אלה, כאשר בידיהם אוצרות הנפט של כוויית וסעודיה וכו'?

אנחנו קבלנו את הפליטים שלנו כפליטים-אחים והפכנו אותם בני-אדם ועשינו מהם גורם חשוב מאד בפיתוח הארץ, בעוד שהם החזיקו את פליטיהם בעוני ובדלות וביאוש, בשק נגדנו. זה כל מה שעשו למענח...

לכן, מה רוצים אנו מחיינו? צאצא אנו אומרים במשך כל השנים: אדרבא, הבו חכניות לפתרון בעיית הפליטים ונשתתף בה; אפשר לעשות זאת בדרך של פיצויים ובכל מיני דרכים אחרות. עד עתה לא נעשה דבר בכיוון זה.

וכאשר מדובר כלפי העולם, הרי משך שנים אחדות התרוצצתי בין כל עמיתי, שרי החוץ בעצרת האו"ם וביקשתי מהם לחתום על הצעה אחת, האומרת שהעצרת קוראת לישראל ולמדינות-ערב לשבת א-למו"ם כדי לפתור את בעיותיהן בשלום, כולל בעיית הפליטים, ולא יכולתי להשיג מספר רב של חתימות... האפריקנים החמו, כמה בארצות אמריקה הלאטיניות - חתמו, אבל בין כל ארצות אירופה, כל המטיפים לנו מוסר בענין הפליטים - אף אחד לא חתם, שמא ירגיזו בכך את הערבים, כאשר קוראים היו להם לעשות שלום...

לכן, לעולם איננו חייבים דבר ולא למצפוננו. אני רוצה לומר שהלב והמוח אטום לגמרי למראה סבל האנשים הללו, אבל הסבל הזה נגרם לא על-ידינו, אלא על-ידי אחרים. אני מוכנה יום-יום לעזור להסרת סבל זה מהם.

לפני שנים אחדות, עוד בהיותי במשרד החוץ, הצענו לד"ר דייוויד ג'היה בזמנו נציג האונר"א כאן, שנעניק לו שתילים ליעור שטח ירדן ובדרך זו יעסיק את הפליטים שם בעבודה כלשהי. לא קבלנו על כך תשובה. כאשר פגשתי בו בעצרת, לאחר זמן, שם חאר הוא את המצב האיום של הפליטים, אמרתי לו: ד"ר דייוויד, אמור לי: ירדן זקוקה ליעור? ענה לי: כן, וראי. שאלתי: אם כן, מדוע לא תיקחו את השתילים? השיב לי: חס-וחלילה, לא אני אעשה זאת, כי במידה ואחז את השתילים מכס - לא אוכל לחזור לבירות... וזאת, משום שמדינות-ערב לא רוצות שפליטים אלה יעבדו. לכן, לא אנו האחראים לגורל הפליטים הללו.

١٠٠٠

פתרון בעיית הפליטים — בשלום

כבעבר, יקיפו פעולות הפיתוח המתוכננות גם פליטים. אולם, בעיית הפליטים בכללותה נוצרה על-ידי מלחמה והיא תיפתר על-ידי שלום. לוא היו מדינות-ערב מכוננות את מאמציהן לשיקום כלכלי של הפליטים במקום לניצול פוליטי של סבלותיהם, היתה הבעיה מוצאת את פתרונה זה מכבר.

מדינתנו קלטה למעלה ממיליון ורבע עולים, בהם כשבע מאות אלף יהודים מארצות-ערב והאיסלם ודאגה לשיקומם ולקליטתם. ארצות-

ערב דאגו להנציח את בעיית הפליטים אצלם על-ידי סגירתם במתנות והלעטתם בשנאה כלפי ישראל ובתאוות-נקם.

11/12
69

در سنه ۱۱۳۳

مجلس

7.7.70

ד"ר גבריאל גורן: כבוד ראש הממשלה כתייר ישראלי בחו"ל בשאלתי על ידי אנשים שפגשתי מספר שאלות, ואל שתי שאלות לא יכולתי לענות ולא יכולתי לספק אותם את האנשים ששאלו אותי. הקמנו היאחזויות בשטחים, אם כן למה לא בעשה דבר לחיסול בעיית הפליטים ואני מתכוון לחיסול מחנות הפליטים למשל בצורת הקמת ישובי קבע לאותם הפליטים, אני חושב שצד כזה היה מעמיק את ההכנה בין שני העמים, אשר חייבים ללמוד להיות אחד על יד השני, מצד אחד. מצד השני היינו יכולים להוכיח לעולם שהנה ישראל עשתה במשך שלוש שנים יותר מאשר ארצות ערב במשך 20 שנה.

תשובת ראש הממשלה: אני חושבת שאנחנו יכולים להגיד את זאת. זו לא תשובתי המלאה. אבל אני בסוּחה שמצב הפליטים עכשיו הוא לאין ערוך יותר טוב מאשר היה לפני מלחמת ששת הימים. חנה זמר: הרשי לי לפני שאת ממשיכה אולי יעניין אותך לדעת שלשידור שלך קיבלנו הרבה מאד מכתבים אולי קרוב ל-400 ותתפלאי לשמוע שעשרות רבות של שואלים שאלו דוקא על השאלה הזאת של הפליטים הערביים ומדוע אנחנו לא עושים יותר ומתי נעשה יותר, ואולי זה די מאפיין את הגישה היהודית.

ראש הממשלה: מה שעשה משרד החקלאות בגדה המערבית זה באמת מעשה פלאים בתקופה כל כך קצרה, ועוד פעם הוכיח מה אפשר לעשות כי יש איזה ממשלה שתואגת כי סוף סוף בשבילנו, כי אנחנו מה הסטטוס שלנו, הם לא אזרחים שלנו, אבל עמדת ממשלת ישראל ולפי דעתי עמדה יחידה בשבילנו אין להם עכשיו ממשלה אחרת שתדאג להם אנחנו צריכים לדאוג, ודואגים לחינוך, לבריאות ולעבודה. הלך משרד החקלאות שלנו לשטחים בגדה המערבית, עם ^{אנחנו} המקום המקום עם הפלחים שבמקום, הכניס שיטות עבודה מודרניות כמו אצלנו,

ובמשך תקופה קצרה מאד יותר משהגדילו את היבוא במקום. מצד הפליטים זה המקום הגרוע ביותר זה עזה, כאשר ממשלת מצרים עם כל אחות אחים שיש לנאצר כל ערביי האיזור, מוסלמי העולם זה הדבר המזעזע ביותר שבמשך עשרים שנה החזיק הסוני אנשים סגורים במחנות, לא נתן להם לבוא למצרים, לא סיפק להם עבודה, לא נתן להם להגר מעזה לאיזה מקום אחר מעבר לים, כך הם מוכרחים לשבת, על חשבון אוברוה ומתוך הנחה במידה שיהיה להם יותר רע יותר טוב בשבילו, מה קרה בינתיים? מאז מלחמת ששת הימים אלפים מהם עובדים, עובדים בגדה המערבית, עובדים מה שאנחנו קוראים בתוך הקו הירוק באים לירושלים לעבוד, ומקבלים פה 12-13-15 ל"י ליום גוסף למנות של אוברוה שהם קיבלו מקודם, אין כל ספק שמצבם הרבה יותר טוב, מרשים לעצמם לקנות דברים שלא הירשו לעצמם לקנות קודם. מה שאיום ונורא זה ענייני שיקום. זה בכוון.

אבל עכשיו יש לנו תוכניות ואני מקוה שלא יעבור יותר מדי זמן שגם בשיקום והקמת כפרים חקלאיים איבני יודעת אם זה יהיה יותר עירוני או חקלאי אבל אין לי ספק שאנחנו בתקדם גם בדרך הזאת.

הכללים וההתנהגות

שאלות מן האולם 2.2.70

בנוגע לפליטים, יש תכנית. אני רוצה שלא תהיה אכזבה, זאת לא איזה תכנית מהפכנית. זה גם לא לפי כוחנו לפתור את הבעיה. יש ויכוחים בודאי בחוכנו על זה, אם אנחנו צריכים לקחת על עצמנו לפתור בעיית הפליטים או לא. לפי דעתי לא. אנחנו מוסריה איננו חייבים לעשות את זאת ואין כל אפשרות כלכלית לעשות את זאת. היא לא תהיה תכנית מהפכנית, אבל זו תהיה תכנית שתעזור להי הפליטים ותהיה קצת דוגמא איך אפשר לפתור. זה המקסימום שאנחנו יכולים לעשות. אנחנו חושבים שיש עלינו חובה, לא מבחינה מדינית - מבחינה אנושית טהורה, לעזור, כל זמן שהם חיים בשלטוננו שחיהים יהיו יותר אנושיים. לדלל קצת את המחנות, לבנות קצת בתים בשבילים, לשנות תנאים הגייניים, כבישים, דרכים, ואני אומרת - אני לגמרי אינני בטוחה שהם ישתפו פעולה. אני אינני בטוחה אם נבוא למחנה בעזה ונגיד: הנה אנחנו בונים פה בתים, אולי תצאו משם, לגמרי

25 1/2
76

לגמרי אינני בטוחה מסיבה אחת שהם לא ירצו בעצמם וגם תהיה פחד. אתם יודעים שהורגים יותר ערבים ברצועה עזה מאשר הורגים יהודים. רק אהמול 36 ערבים נפצעו וילד אחד נהרג - לא אנחנו הם וחלילה עשינו את זאת, זה הערבים בעצמם, אבל

אנחנו נבי

one thing—the partitioning of Palestine gives us a tiny spot, but in that spot we will have the Haifa Port and no more refugee boats will be sent away.

What happened later, you know, and the refugee problem was created. Individually, no doubt it is a tragedy. But since 1948 we accepted into Israel a larger number of Jewish refugees from Arab countries than the number of Arabs who left the area that became Israel. The Arab refugees are not the only refugees. From the First and Second World Wars there were 85 million refugees in the world. The number does not decrease the tragedy of each individual.

What refugees mean, we know. We are the experts on being refugees. But we have become experts also in absorbing refugees and settling them. There is no reason whatsoever, why, after 22 years, there still should be an Arab refugee problem.

If we did what we did with the Jews that lived in the caves in Libya, resettling the Arab refugees in Jordan or on the West Bank (which, until June 1967 was not in our hands) would have been the easiest refugee problem in the world to solve. They were not dispersed to foreign lands with foreign languages and foreign cultures. They were among their own people.

But the Arab leaders didn't do it for one single reason: this was one of their weapons against the State of Israel.

ARAB REFUGEES

RHODA AGIN (University of Illinois): Arab propagandists on the University of Illinois campus claim Israel is not showing humane concern for the Arab refugees.

MRS. MEIR: The Palestinian refugee problem should never have been created. We could not have done more in 1947 than consent to partition. This was the second partition of Palestine, because when the League of Nations handed over the Mandate to Great Britain, Palestine was the entire area from the Mediterranean to the border of Iraq.

The second partition was in 1947. Did we like that map? No. Did we like the internationalized Jerusalem? No. The idea of a Jewish state without Jerusalem was difficult to accept. We accepted.

There were still 300,000 Jewish men, women, and children in the camps in Germany and also in Cyprus. And the gates to Palestine then were closed. I suppose we thought of only

DEC
1976

ה'תש"ל ח' שבט
28.2.70

מלחמה

הקשור בזה - ההבדל לא קטן בין מצבנו בשטח זה בשנת 1957 ומצבנו בשנת 1969.

השאלה הבאה היתה - מה דעתי בענין האינטגרציה והשילוב.

לא הייתי ואינני נגד מדינה פלשתינאית. לו המצב היה כזה, שהערבים היו נמצאים גם הם במצב כזה שבלי המדינה ה-15 - אין להם אפשרות-קיום - אינך להם אפשרות להתפתח, והדבר היה גורם לחוסר-חופש, חוסר-עצמאות, או לכל מיני דברים אחרים - הרי שמצבנו היה רע מאד. אי-אפשר היה לומר אז, באוחו הבטחון שאומרת אני עתה - "לאו". לפי מיטב הכרתי תצפוני, לא זה הדבר החסר לעשרות ולמיליונים הערבים. יש להם 14 מדינות עצמאיות, ביניהן מדינות עם שטחים עצומים, עם אוצרות-טבע גדולים, עם עוני רב ודלות גדולה, לא משום שאין להם עוד מדינה אחת, אלא משום שהיו עסוקים כל כך בתכנון מלחמות בינו לבין עצמן וכולן יחד - נגדנו, ובזבזו כוח-אדם, אוצרות-טבע, אפשרות להקמת מפעלים, עזרה בינלאומית שהוגשה להן, ולא התפתחו ונשארו כפי שהן עתה.

דבר נוסף: ישנם כאן הרבה אנשים צעירים, אבל על פי המקצוע שלהם, ודאי יודעים הם את הדבר, ואחרים גם הם יודעים זאת: החלוקה הראשונה של הארץ בשטח, לא היתה בנובמבר 1947, אלא בשנת 1922, כאשר אנגליה קבלה את המנדט על פלסטין, והיתה זו פלסטין גדולה-מאד, כולל שטח ירדן. אלא שהם חילקו כיבורים ונשאר ערבי חשוב אחד, עבדאללה, שלא נשאר לו דבר, ואז הלך ידידנו צ'רצ'יל וחילק את הארץ לפלסטין וטרנס-ג'ורדן. אך הגבול של פלסטין היה ירדן.

אחר-כך בא האו"ם, בשנת 1947, וחילק את פלסטין זו הקטנה, למה שחילק.

אני מבקשת לזכור, שהאו"ם, בשנת 1947, לא החליט על הקמת מדינה יהודית. נקודה. לצערי, לא זו היתה ההחלטה. ההחלטה בשנת 1947 היתה לקחת את השטח של פלסטין ולחלק זאת למדינה יהודית ולמדינה ערבית. נאמר שיהיו כל-מיני קשרים כלכליים ואחרים בין אלה; לכל אחד מהמדינות הללו היו גבולות, על פי ההחלטה הזאת. וכל מי שמעלה על שפתיו עתה את המדינה הפלשתינאית, אבקש ממנו להיזכר בפני אסוציאציות טריטוריאליות. וזאת, לא משום שאני חוששת שמא יבוא לחץ או אפילו האו"ם או מזכיר האו"ם ויאמר לנו: בבקשה, תזוזו לגבולות 1947, עם כל "יפיה" של המפה הזאת, עם האינקלווה ביפו ועם המסדרון לירושלים וכו'.... ולא משום שיוכלו להזיז אותנו, אלא מספיקות לנו צרות כפי שהן, ולא צריך להסב עלינו צרה נוספת...

היות וזו ההסטוריה של השטח, ברצוני לשאול שאלה:

מהו כאמת ההבדל בין ערבי החי בשכם ובין ערבי החי בעמאן, בסיקור לאחר שא

שעבדאללה עשה מעשה-סיפוח ולקח את הגדה המערבית, שלא היתה שייכת לו כלל וכלל, והכריז עליה שהיא שייכת למדינת ירדן, ונתן להם אזרחות ירדנית, והם בחרו לפרלמנט הירדני ונבחרו אליו.

אם כן, מה השוני המהותי בין איש שכס ובין איש

עמאן? יצירת מדינה פלשתינאית (ואני מתארת לי שמדובר אצלנו על הגדה המערבית, כאשר מדברים על כך) קודם-כל, מעורר הדבר אלף שאלות ואחת, - כיצד תהיה מדינונת זו, ממה היא תתקיים? האם תהיה קשורה לירדן, או תהיה חלק מתנו? מה יהיה ה- עליה?

יסלחו לי כל האנשים, וכולנו חכמים גדולים בדרך כלל,

ואומר שעדיין לא מצאתי איש אצא, שלפי דעתי חשב על העניין הזה עד הסוף.

באשר לאינטגרציה ושילוב, במידה שזה שונה ממדינה

פלשתינאית, אני רוצה לומר כך: אולי יענה הדבר במידה ידועה גם לשאלת גאולה כהן, ואם לאו - אשוב לשאלתה: אני יודעת שיש בינינו חילוקי-דעות, על מהשאלה - מה צריך להקבל בסופו של דבר. אלה שיש להם דעה אחת מהדעות הללו - אני מבינה, שאומרים הם כך: למה צריך לחכות עד ועוד? -

הבה נעשה זאת עכשיו. בקיצור, הדעה שיטנה אצל חלק מהאנשים היא כזאת, ואיש אינו יודע מה מספר החושבים כך, אבל ישנן אנשים האומרים זאת בנוסח ארץ-ישראל השלמה, או בנוסח "אף שעל אדמה", ואני מבינה אותם, כאשר אומרים הם: נעשה זאת עכשיו.

הם אומרים: היינו צריכים לעשות זאת ב-12 ביוני 1967. זו דעה

לבטימית, אם כי יש בה הרבה קסם, הרי כאשר מדובר על כך שיש לנו תכנית, והתכנית היא שלום חתום על-ידי מו"מ ישיר בין הצדדים, מירוש הדבר - בין מדינות-ערב ובינינו, ומדובר על גבולות בטוחים ומוכרים ומסכמים; עד כמה הדבר שידוע לי, עד כניסתי לממשלה, קבלה הממשלה עמדה זו והכנסת אישרה אותה. ואז א שואלת אני: מוסכמים - בין מי למי? בין באולה כהן וביני? אנו שתינו יכולות בנקל לעשות בינינו הסכם... ברור שלא על כך היתה ההחלטה. ההחלטה היתה על גבולות בטוחים ומוסכמים בין הצדדים. אם כך הדבר, קשה לי להניח שאומרים אנו "גבולות מוסכמים" על-ידי כך, שאנו נציג מפה, כפי שהינה עתה, עם קווי הפסקה-האש בקייסים, וזה יהיה הדבר המוסכם בינינו ובין ש- חוסין, או בינינו ובין נאצר, או בינינו ובין מוריה (אתה הבעייה אחרת לגמרי, ואינה שייכת לעניין הנדון עתה). קשה להניח שזה יהיה הדבר המוסכם בינינו. כל מי שמאמין בכך, מוכנה אני לקבל זאת ולא אעמוד נגד זה, אבל זה אינו ריאלי. איש אינו יכול לומר שכך יהיה הדבר, ואז - אל נדבר על גבולות מוסכמים ואל נדבר על שלום, אם גישתנו היא כזאת, כפי שבאה לביטוי כאן. אני מתקוממת נגד זה שמישהו אומר שאין שלום, פה משום שאנחנו לא ציינו עדיין את המפה שלנו. לעת עתה, כמו במשך כל השנים, הויכוח בינינו ובין שכנינו לא היה ויכוח טריטוריאלי, ולא על כך היו

רה"מ ג. מאיר:

המלחמות; אף פעם לא באו ואמרו לנו, שבמידה וניתן להם שטח איקס, יעשו אתנו שלום. הויכוח בינינו ובינם הוא על עצם העובדה שאנו חיים, וכלל לא חשוב באיזה שטח חיים אנו. הם בכלל אינם רוצים שנחיה וזה אינו שייך לטריטוריה. אני התקוממתי כל בזמנו, כאשר מישהו היה אומר פה

פה ושם, שעלינו להחליט על שטח או על שלום. זה אינו הניסוח האמתי של בעייתנו. אך יותר מדי יהיה לחשוב, שכאשר הערבים יסכימו לנהל אתנו מו"מ על שלום, שנניח לפניהם את המפה ונבקש מהם שיתחמו עליה... גם הדבר הזה לא יקרה.

זו הקונצפציה שנתקבלה על-ידי הממשלה, מיד אחר מלחמת ששת-הימים, ושחזרו עליה פעמים אחדות ושהכנסת אישרה זאת פעמים אחדות, על פי אותה קונצפציה, וכל זמן ששכנינו אינם רוצים לדבר אתנו והדו-שיח היחיד נעשה על-ידי פגזים וטנקים וכל מיני כלי-נשק אחרים, - אין לנו מה לעשות עוד בשטח זה. פירוש הדבר, שהעניין אינו עומד בדיוק כך, כפי שהעמידו זאת כאן. פירוש הדבר שאין לנו מה לעשות עתה עם ציורי המפות כאלה או אחרים. זה, אמנם, משחק יפה למי שיודע בכלל לצייר, וזה יכול להיות מעניין מאד, אבל ללא כל תועלת ותכלית.

מה שצריך לעשות עתה זה - לפעול בשטחים. ואני אומר זאת כך: אני בעד זה, שבשטחים שאנחנו אחראים להם, שאין בהם ממשלה אחרת, שיכולה לשמש כתובת לאותה אוכלוסיה החיה שם, הכתובת היחידה זו אנו. לכן, אנו חייבים מבחינה מוסרית, קודם-כל, וגם מבחינה פוליטית, לדאוג לאותה אוכלוסיה. אומר זאת כך: עלינו לדאוג להם במקומותיהם. אחת הסיבות בגללה לא הצטרפתי ואיני עומדת להצטרף לסיסמא "אף שעל אדמה" היא, משום שאני רוצה במדינה יהודית, בלי כל ספק וחשש, שאמנם הינה יהודית; בלי שאצטרך לספור את האוכלוסיה היהודית והלא-יהודית בכל בוקר, שמה השתנה משהו בנחונים... שמה נולד באותו לילה יהודי או ערבי נוסף וכו'.

אני מבינה שישנם חילוקי-דעות בינינו בארץ בנושאים אלה. כאשר אומרים לי, שאם כך, הרי אינני מאמינה בעליה, וחבר אחד, חבר יקר מאד, אמר לי, שאם כך הרי שאינני ציונית. אזי יש לי דעה על עצמי, לא תמיד טובה כל כך, אך על העובדה שאני ציונית טובה ויהודיה טובה, לא ניתן לשנות אה דעתי. (מהיאות כפייט).

אינני אך ורק בעד עליה גדולה, אלא מאמינה אני בעליה גדולה, אבל מי שיאמר לי, שעליה המונית תבוא מאמריקה או מאפריקה הלאסינית, ונראה את אותם היהודים כאן במשך החדשים הבאים או השנה או השנתיים הקרובות, הרי אטיב לו, שאלה חלומות נעימים מאד, אבל הם עדיין בגדר חלומות, לצערי הרב.

אם ייפתחו מחר שערי בריח-המועצות, מאמינה אני
בזה באמונה שלמה, אבל גם כאן איני בטוחה שאמנם מחר יקרה הדבר.
סיבה נוספת מדוע רוצה אני שנדאג להם, קודם-כל,
מבחינה כלכלית, שתהיה להם תעסוקה, שיהיו אצלם שרותים במקומותיהם - היא
בכך שלפי מושגי הציוניים, המטבה בעם ישראל, שהביאה לעצמאותו של העם, הייתה
בכך, שיהווים החלו לכלכל יריהם בחקלאות, בים ובכל העבודות הפשוטות,
שפעמים נקראות אצלנו "עבודות שחורות".

כאשר יש לנו בארץ פרופסורים, עורכי-דין, רופאים
ועתונאים, ועוד - מהנדסים ואחרים - בזאת לא חידשנו דבר. אך כאשר יש לנו
כאן חקלאים ממדרגה ראשונה, בנאים טובים, חיילים ממדרגה ראשונה - בזאת
חידשנו הרבה. וזה בשבילי יסוד-היסודות למחפכה הציונית שחוללנו, ואני
מודה ומתוודה, ונדמה לי שאני יכולה להעיד על עצמי: איני בין הפחדנים
הגדולים ביותר כאן, אבל חוששת אני ואימת מוות חשה אני בפני הסכנה, שבלי
שנרגיש בכך, נישאר אנו בצווארונים הלבנים, נהיה מנהלי-העבודה, המתכננים,
האגרונומים, אלא שאת החלב והירקות נאכל לא מעמלנו ונגור בבנינים שלא אנו
בנינו אותם והוא הדין בסלילת-כבישים.

אומרים לנו שישנו עכשיו מחסור בידים עובדות
בארץ, וזה מוכיח את אשר אומרת אני, כי היו כבר תקופות של חוסר-ידים
עובדות בארץ הזאת, ומה עשינו אז? נקטנו באמצעים ודרכים שונות למתור
את הבעיה. בזמן הקטיף - קיצצנו בזמן הלימודים והילדים למדו תקופה נוספת
בקיץ ופחות מזה בחורף... עשינו דברים שונים כדי לבצע את העבודה בכהות
עצמנו.

עתה חוששת אני בפני הפתרון הקל, כאשר ישנן
ידים עובדות בשכם וג'נין ונאמר לנו, וכנראה נכון הדבר, שישנם כמה אלפי
ערבים מהשטחים הנשלחים על-ידי לשכות העבודה לעבוד אצלנו ולהם ניתן שכר
שווה לפועלים שלנו. אך נאמר לי שישנם אלפים אחרים הנכנסים לשוק העבודה
שלנו שלא דרך הלשכה, ושכר עבודתם אינו שווה לזה הגבוה - הניתן לפועלים
שלנו...

אם לזה קוראים "אינטגרציה" - אני מתנגדת לכך.
איני אומרת שצריך לסגור הרמטית את הגבול בינינו, כי עדיין לא עשינו
את הדרוש, - להבטיח אפשרות קיומם מבחינה כלכלית, שתהיה להם תעסוקה
ואפשרות קיום הוגנת. זו החובה הראשונית המוטלת עלינו ואסור לנו להישאר
יום נוסף אחד בשטח במידה ואיננו מרגישים שזו חובתנו האנושית הפשוטה
כלפיהם. אבל בשבילי - כאן נגמר העניין.

נשאלת השאלה, אם למען הרבעת המצב צריכים אנו לשנות
מדיניותנו ולהפסיק פיצוץ הכתים שם, או לפי להפסיק עשיית קולקטיבית.

ב'שתינאיה מ'פ'נ' ב'שתינאיה
א'י'ל'א'ה'ל'ז'יה

WEST BANK

DAVID KAUFMAN (McGill University): If a Palestinian state was created on the West Bank as part of a lasting peace settlement, would the Israeli Government recognize such a state?

MRS. MEIR: If this world were more decent than it is, somebody in the United Nations would say to the Arabs: "We accuse you of inhumanity. How could you keep people in a situation like this for over twenty years?"

What is the West Bank? Can there be any possibility of a viable state in that territory? Absolutely impossible.

What will be the aims of an independent state in the West Bank. It must become the bridgehead against Israel, nothing else.

On November 29, 1947, the resolution adopted by the United Nations did not say that a Jewish state should be created in Palestine, period. It said that Palestine should be partitioned into a Jewish state and an Arab state, and the maps were drawn.

I don't know whether any one of you has ever seen [the partition] map with its three "kissing points." It was a terrible map. But the Arabs will say: "It is on the books. We didn't set up the Arab state in 1948; we will do it now in 1971. We want the 1947 borders."

And who can speak on behalf of the Palestinians of the Western Bank? The information we have is that there is no unanimity among them. Most

(Continued on Page 27)

4.10.70
הישרות הפלסטינית
אין אנו כופרים בטענתם בענין
הישרות הפלסטינית - צינת
אלא בטענה שישראל צריכה ליחס
לפלסטינה שלהם. את הישרות הפלס
טינית הם יכולים לקבל בירדן, ל
משל, שהרי רוב האוכלוסיה של
ירדן היא פלסטינית. זו מדינה גדול
לה ויכולים לפתחה ולעשות בה דבר
יום נפלאים במקום להחזיק במח
נות אנשים במשך שנים.
לשאלה, האם היא מוכנה לכלול
ביושרות הפלסטינית גם את יהודה
ושומרון, השיבה ראש הממשלה, כי
כאשר ייקבעו גבולות בטוחים -
ואלו לא יהיו גבולות 1967 - מה
שישאר יכול להיות כלול גם בתוך
ירדן.
ההחלטה בכל אחד מאת
ים של הכרה כי הכת המניע את
כנישתו של האדם להסתכן על
ולבטח את

PALESTINE STATE

RHODA AGIN (University of Illinois): What is your thinking on the possibility of a Palestinian state and a possible inclusion of part of the occupied territories in that state?

MRS. MEIR: I cannot understand why we should decide whether the Palestinians are a nation or not. They have to decide that. They want the land, they can have it. They are all, by the way (except those in Syria, Lebanon, and the Gaza Strip), Jordanian citizens. They vote for Parliament, they are members of Parliament, they are members of the government and the present Prime Minister of Jordan is not the first Palestinian to be Prime Minister of Jordan.

If they want to take Jordan and call it Palestine, they don't have to ask my permission. If they don't want Hussein, that is their business.

A French paper asked whether would consent to negotiate with Arafat. I said, "Arafat, head of a terrorist movement whose aim is to kill Jews, no. If Arafat becomes the head of Jordan or Palestine, call it anything he wishes, I would negotiate with him. I was prepared to negotiate with Nasser, not because of my special love for Nasser, may he rest in peace but we are interested in peace with our neighbors and will negotiate with any representative of any Arab state - not with terrorist organizations."

חסיין עדיף מעראפאת 8.4.70

האם מוצא את מנהיגים רצון להגדרה עצמית פלשתינאית?

ראש הממשלה: עם מי עלינו להגיע לי שלום? הלא עם מדינות ערב, ולא עם ארצות ערביות. ערפאת, מודיע בגלוי, מה המטרה הסופית שלו. במקרה הטוב ביותר, אפ"ר לא יגמור את כבודו. א. לא את כל הירדנים מוכן הוא לגרש מהארץ; ב. הוא רוצה איווה דבר מאד דמוקרטי: יהודים, מוסלמים, נוצרים — כל זה יחד, פירוש הדבר: מדינה ערבית ובחסדה של מדינה זו — מיעוט יהודי, לכן, אין על מה לדבר אחר.

יורה: באחרונה נשמעה היענה כי חברה ביישנות פלשתינאית תחזק את מעמדנו בעולם. מה דעתה של ראש הממשלה?

נב' מאי: ישות פלשתינאית פירושו של דבר עוד מדינה ערבית. כלומר: 15 מדינות ערביות! צ'רצ'יל חילק את האיוור לפלשתינה ולעבר הירדן. ב-47 חילק האו"ם את פלשתינה לעוד שני חלקים. בבטוחה של ירדן על הגדה המערבית — הכירו רק אנגליה ופקיסטן. אני הסכמנו בלב כואב, כי לא היתה לנו ברירה. אחרי השואה, אולם, פרצה מלחמת השיחור ועבדאללה לקח לעצמו את הגדה המערבית. אך אני שואלת: מהו ההבדל בין הערבי בעמאן, שכם ועכו? השמחה הולק, אך לא העם, לא נוצר עם חדש.

אך מה נפתור בבעיה של מדינה ערבית החמש עשרה במספר? מה הועיל בענין זה אסילו לערבים? אלמלא מלחמת השיחור היונו נשארים בגבולות ההלוקה. אלמלא מלחמת ששת הימים היונו נשארים בגבולות מלחמת השיחור.

ובכלל, הערבים הם שהתקופה, אם כך כיצד הם יכולים לבוא בטענות? זה בלתי אפשרי.

האם מוצא את מנהיגים רצון להגדרה עצמית פלשתינאית?

ראש הממשלה: עם מי עלינו להגיע לי שלום? הלא עם מדינות ערב, ולא עם ארצות ערביות. ערפאת, מודיע בגלוי, מה המטרה הסופית שלו. במקרה הטוב ביותר, אפ"ר לא יגמור את כבודו. א. לא את כל הירדנים מוכן הוא לגרש מהארץ; ב. הוא רוצה איווה דבר מאד דמוקרטי: יהודים, מוסלמים, נוצרים — כל זה יחד, פירוש הדבר: מדינה ערבית ובחסדה של מדינה זו — מיעוט יהודי, לכן, אין על מה לדבר אחר.

האם, בעצם, אינך כופרת בזכותם להגדרה עצמית?

ראש הממשלה: וכי אני מת? ערבת בהגדרה העצמית שלהם? אני רק אינני רוצה שזה יהיה על חשבוננו. יש להם שטח לתג' דור בו את עצמם. ב-1947 לא היו צריכים להסכים לסיפוח הגדה לירדן. יכלו להקים להם מדינה.

נניח שהם שינו דעתם. ראש הממשלה: מה אני יכול להעשות להם? זה עניין שלהם. ועניין שלהם עם ירדן, אצלי יש אנשים הבורחים מן המציאות. הם בורחים מן ההכרה כי כאשר ערפאת איבד שהרור פלשתינא הוא אינו מדבר על הגדה המערבית. אלא על "שחור" ישראל.

היישורת הפלשתינאית

WE DO NOT REJECT THE CONCEPT OF PALESTINIAN ENTITY BUT WE DO REJECT THE IDEA TO TURN OUR ISRAEL INTO THEIR PALESTINE. ISRAEL COULD ACCEPT A PALESTINIAN ENTITY FOR INSTANCE IN JORDAN. AND WHEN SECURE BORDERS SHALL HAVE BEEN FIXED AND THOSE WILL NOT BE THE BORDERS OF 67 ANYTHING LEFT OVER COULD BE INCLUDED IN JORDA... SINCE THE SIX DAY WAR A DIALOGUE HAS BEEN IN PROGRESS WITH THE ARABS LIVING UNDER ISRAEL RULE.. ONE COULD DISCUSS ANY KIND OF AUTONOMOUS RULE FOR THE ADMINSTRERED AREAS BUT THIS WAS CONNECTED WITH MANY PROBLEMS SUCH AS THE QUESTION OF COMPETENCE AND THEIR ROLE IN CASE OF PEACE TALKS AND ONE MUST BEWARE OF ILLUSIONS.

1200

1200

1200

1200

1200

1200

1200

1200

1200

1200

1200

1200

1200

1200

1200

1200

1200

1200

1200

1200

1200

1200

1200

1200

31/12/70

מסום שהדבר אחד שהוא הזכות הגדולה ביותר לייבו רוצים סיוק
ליבות המסללה ולזכות האנשים שלעיתים יוצאים בגוף, וזה עשית הסלום.

ראש המסללה ג. מאיר:

מה היו התכניות של שר החינוך?

ה' חנוך:

אני לא יודע. אבל דובר על זה במסללה.

ראש המסללה ג. מאיר:

מישהו אמר לו "מסביר את תכנית דייין".

הוא אמר: קראתי בעתון על כך, אבל אינני

יודע למה הם מתכוונים. שר החינוך לא הביא לשולחן המסללה אף אחת
מהתכניות שכל מיני משרדים וכתבים וסופרים ועיתונאים נתנו עליהן.
אף אחת מהתכניות האלה. צירוף הדבר שאז שהוא לא חשב שיש לו תכנית
מצריך לדון בה במסללה. אם יש לו תכנית ויש לו מה להגיד - הוא אומר.

באשר למימסל, גם זה לא חובא למסללה,

אבל אני יודעת שהיו חברים שהיו להם מחשבות כאלה. אין זה כך אצלנו
מחשבים מתגדה המערבית רוצים בהם. הם רוצים בדבר אחד - שאנחנו נצא.
אז יסתדרו ביניהם, אלה שיהיו בעד חוסין ואלה שיהיו בגד חוסין.
כאמרו הם לא רוצים טובות שבעזר להם איך שהוא להתארגן תחת חסותנו.
למסל, אנחנו כהחלט בעד קיום בחירות לעיריות. איננו רוצים להתערב
בסום דבר. יש עיריות שכבר שנים לא התקיימו בהן בחירות. אנחנו חושבים
ששוב היה לו הגיעו לבחירות. יש בקרבות אחרים בהם יש ראשי עיר שבהחלט
אינם מתאימים. הם אינם רוצים בכך.

איש עדיין לא שירש בצורה מדויקת מה

זה מימסל עצמי, כמכל זאת אנחנו כשלטון סם. אמנם איננו מתערבים בעניינים
הפנימיים, אבל ככל זאת. מה שהם היו רוצים, זה שאנחנו לא נהיה סם.
אזילו אלה שהם בגד חוסין, היו רוצים בכך. אזילו אלה שמודים בכך שהשלטון
הישראלי הריבני יותר טוב להם, יש הרבה יותר עבודה, יש הרבה יותר גיאות,
גם הם אינם רוצים אותנו. אפשר להבין זאת.

מחשבות חדשות זה דבר טוב, אבל קודם כל,

אם יש כאלה; שנית, אם יש כאלה חן מעטיות ואפשר לבצע אותן.

:

אני מודה לראש המסללה.

ד. קורן:

א'רמון הסטאנאלי 31.12.70

מיא - פאטאליא

ראש הממשלה גולדה מאיר אמרה בראיון הער-
מד להתפוסם בכתב-העת
האמריקאי "ניו וויק" כי
כינן יחסים דיפלומטיים
בין ישראל ומצרים אינו
תנאי הכרחי במסגרת
חוזה שלום.

113
71

ראש הממשלה חזרה והביעה את
התנגדותה לתקפת מדינה פלש-
תינאית עצמאית וזיננה כי "אין
מקום לשלוש מדינות בשטח שבין
הים התיכון והגבול העיראקי. מה
עוד שמדינה פלשתינאית כמו טר-
מנת בחובה. אה חורשים למלחמה
נוספת".

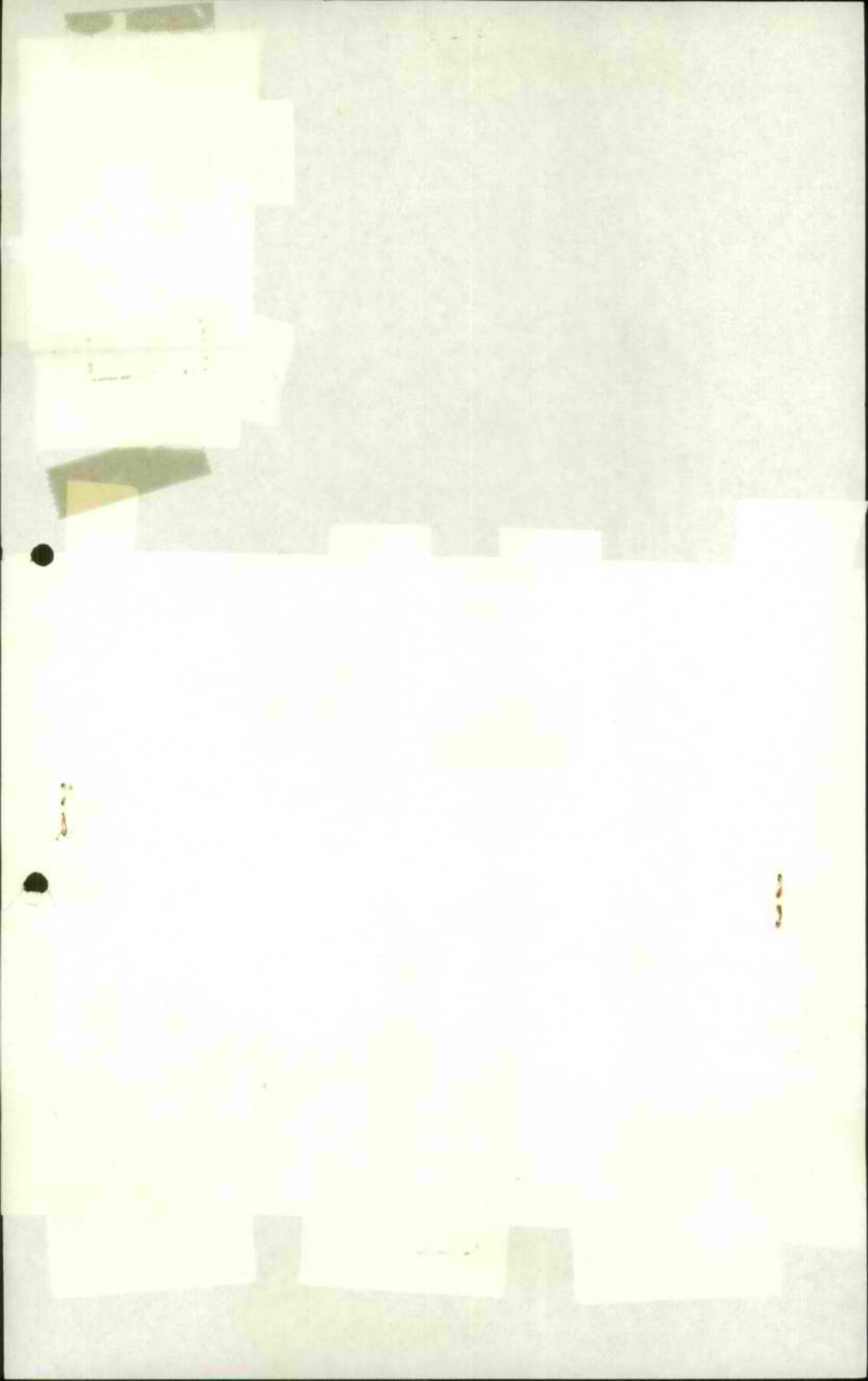
ראש הממשלה חזרה והדגישה
בראיון את התעקשותה של ישר-
אל על גבולות בטוחים ומסורים
וכן הדגישה כי ישראל מעדיפה
יחסי שלום אך פנים עם מדינות
ערב.

כאשר נשאלה ראש הממשלה
מה הם הקריטריונים הישראלים
לגבולות בטוחים ובנייהנה אמר
רמ"א: "אלה גבולות הניתנים להגנה
אם נותקם טוב. גבולות שיתנו
התקפת חוזרת".
בהשיבה על שאלה בדבר ה-

25/5
71

Now, the stand of the Israeli government is between the
Mediterranean and the Iraqi borders there is room for
two states. Two. One Jewish and one Arab. When we will
negotiate with Jordan as to final borders, whatever is
beyond the agreed secure borders of Israel and the western
ban, that place will be an Arab state, whether they call
it Palestine, whether they call it ~~Na~~ Jordan. As a matter
of fact the majority of the population in Jordan are
Palestinians. At least half of the army, if not more, are
Palestinians. Therefore what name they want to give to
that country, what regime they want in that country,
whether they want a king, whether they want it to be a
republic, Israel has no say in this matter, and naturally
has no stand on this matter at all.

The only thing we are convinced of is there is no possibility
of a third state between Jordan and Israel. If it were
created it would have one purpose and one purpose only
and that is a bridgehead against Israel again, because it
is not ~~x~~ viable. It doesn't have any sense, and even the
Al Fatah say they don't want it. There is no room for
one more state.

דבה יותר בקיומם, מאשר ההכרה שהיונו מור
כנים לתת להם עד היום.

נב' מאיר: אנחנו בכלל לא עוינים אותם. עד
כמה שאני יודעת, הם עוינים אותנו. או גם אצל
שוגא, כאשר יש סצועים, חולים ורעבים — עוזרים.
אנחנו לא חשבנו על זה הרבה.

אבל מה אנחנו צריכים לעשות כעת? מטרת המלחמה
שהם ניסו לנהל נגדנו היתה לזרוע אותנו מכאן: לה
רוג, להשמיד, להרוס. והם לא הצליחו לא מפני שפתאום
התכווץ לבם והם חשבו: "אה, לא נעשה את זה. חבל
על היהודים". הם מנסים לעשות את זה עד היום הזה.
זה שהם לא הצליחו — זה לא מפני שהם לא רוצים.
והראיה — יש עכשיו אצלנו בחורות נחמדות וזקנים.
שניסו להבריח חומר נפץ ונתפסו. זה שהם לא הצליחו,
זה לא באשמתם. יש לנו מזל, שכל זרועות הבטחון הן
כאלה.

איני יודעת, מה אנחנו צריכים לעשות? שיעשו
ש ל ום איתנו? יש להם אדמה, יש מים וכסף לא יחסר.
הם יכולים להתיישב, אם ירצו את עזרתנו — בשמחה
ובלב שלם נעזור ונדריך אותם איך ליישב, איך לבנות.
יש אצלנו תכניות — ברצון נניש להם את התכניות. מה
עוד אנחנו יכולים לעשות, אם לא על חשבון עצם
קיומנו?

סאמו: אבל את באופן עקרוני נגד מה
שמכונה "בית לאומי דערכים בארץ ישראל",
דהיינו בגדה?

נב' מאיר: בהחלט, אבל לא מפני שאני מתנגדת
לבית לאומי. יש להם בית לאומי.

רבותי, היתה פעם פלשתינה. היא היתה בין הים לגבול
עיראק. חילקו אותה פעם, חילקו אותה פעם שנית. וה'
חלק הכי גדול נשאר אצלם. היום יש שתי מדינות —
יהודית וערבית. אתם רוצים, או מישחו רוצה, מדינה
יהודית ושתי מדינות ערביות באותו השטח? — זה לא
ניתן, אם זה לא באופן ישיר על חשבוננו. עוד מדינה
בין הגבול שלנו ובין עיראק, זאת אומרת בגדה המער'
ש

„כאשר ערפאת מדבר על פלשתינה — זה אנחנו. כאשר

בית, היא מדינה שאין לה כל סיכוי לקיום, משום בחינה.
זה בסיס טוב, מאורגן, נגדנו. זה הכל.

דבני: העימות שקיים היום, קיים קודם-כך
בתוך הגדה המזרחית, בין המשטר ההאשמי
לכיון הפלשתינאים שבגדה המזרחית, הנתמך
כיום על ידי הפלשתינאים שבגדה שלנו. נכון
הוא, שההצטרפות שלנו אין משמעות רבה מדי,
כי אנשים מגדירים את ביתם הלאומי כמדינה
עצמאית, ולא ע"י שכניהם. יחד עם זה, יש בכך
זאת איזה שהוא חבלה, אם האוריינטציה שלנו
בהצטרפות, היא בעיקרה על הכית ההאשמי
כשליט הגדה המזרחית או על הפלשתינאים
כשליט הגדה המזרחית. האם בעניין זה בי
אמת אין לנו שום תפקיד ונא צריך להיות לנו,
דדעתך, שום תפקיד?

נב' מאיר: יש מדינת ירדן, ויש לה ממשל. לא
אנחנו בחרנו בו וזה לא ענייננו. לתרום אותו, זה לא
כך. שיש איזה עם האשמי, שלוחם בפלשתינאים. זה
לא נכון. בצבא הירדני יש 50 אחוז פלשתינאים. יש
בירדן ראשי ממשלה פלשתינאים, שריחוק פלשתינאים.

חברי פרלמנט פלשתינאים. אי אפשר להגיד שאין להם
בית. הם לא אוהבים צורת ממשל כזו? — יעשו להם
ממשל אחר. זה תפקיד? תפקיד לדאוג לכך שהממשל
בארץ לא יתרוס, ולזה אין חשש: הממשלה הזאת בסוף
הקדנציה, והעם יבחר ממשלה כרצונו.

האם תפקידנו לסדר משטרים במדינות אחרות? אי
פה זה כתוב? ומדוע זה תפקידנו? מדוע מישחו צריך
לקבל מאתנו, שנגיד לו איך להיות? אנחנו אוהבים את
זה? אבל לא זה העניין. האם זה מה שערפאת רוצה,
שלא יהיה חוסין ושיהיה איזה משטר אחר? אם הוא
רוצה — שיסדר את זה. הוא רוצה שאנו לא נתת.
זהו המטרה שלו.

כאשר הוא מדבר על פלשתינה — זה אנחנו. וכא'
שר הוא מדבר על שחרור אדמה ערבית זה אנחנו.
הוא צריך לפנות אותנו, ואז יש לו מדינה — גדולה,
אחת, עם ירדן. אז מדוע אנחנו צריכים לתת יד לזה? —
עני לא מבינה. אף פעם לא יכולתי לתבין את זאת.

העניין הזה, של מדינה פלשתינאית בגדה, זו המ'
דבני:

50 אחוז פלשתינאים

דבני: נעבור לנושא אחר. המוחכרים מוכים
ביום, יותר מתמיד והפלשתינאים אינם רואים
את עתידם, נסיון יותר מתמיד. האם לא כדאי
שדווקא היום נשקול אפשרות של עשיית אי'
והישהוא צעד לקראתם, דווקא במצבם ה'
נוכחי?

נב' מאיר: למשל?

דבני: זה עניין של מחווה, ושל הכרה.
למשל, משהו בממשל, לתחוש המוכה שהיתה
לתושבי הגדה, על כך שכאשר חוסין הוכה
באחיבה שבגדה המזרחית, אנחנו נילוני, מפני
נון ההתנהגות ובמשלוח התרופות, גישה שהיה
בה יחס אנושי ולא עויין מפני הפלשתינאים
המוכים. הם הישוו את היחס שלנו אליהם ל'
יחס של חוסין אליהם — והסיקו מסקנות.
בעיקרו של דבר — המוניה היא להכרה

26/4/71

19/2
1972

- When Arafat speaks for the Palestinians he doesn't say he wants to have a small Palestinian State on the Westbank, he says that Israel is Palestine. When Egypt and others, and when some in the UN are voting over the Palestine people's ^{legitimate} justful rights, Egypt, Syria, Gadaffi and Arafat are interpreting it only in one way. They say the Palestine people's ^{legitimate} ~~lawful~~ right is to throw out Israel. Among those who are voting there are some, about whom I absolutely can't say that they wish Israel to be destroyed, but with all respect due to them, they know precisely what they are voting for.

Arafat has made only one great ^{concession} admission. He said he would permit those Jews who were in the country prior to 1917, to remain. At that time there were about 500,000 Jews in the country. So we others should have to break up and again become refugees in the world. Some friends who don't want us to be thrown out, are indicating a small Palestine State on the Westbank. Anybody who looks a little seriously upon this, realizes it cannot be so. All it can be is a bridgehead against us. Between the Mediterranean and the border of Iraq there is originally room for two countries, one Arab and one Jewish.

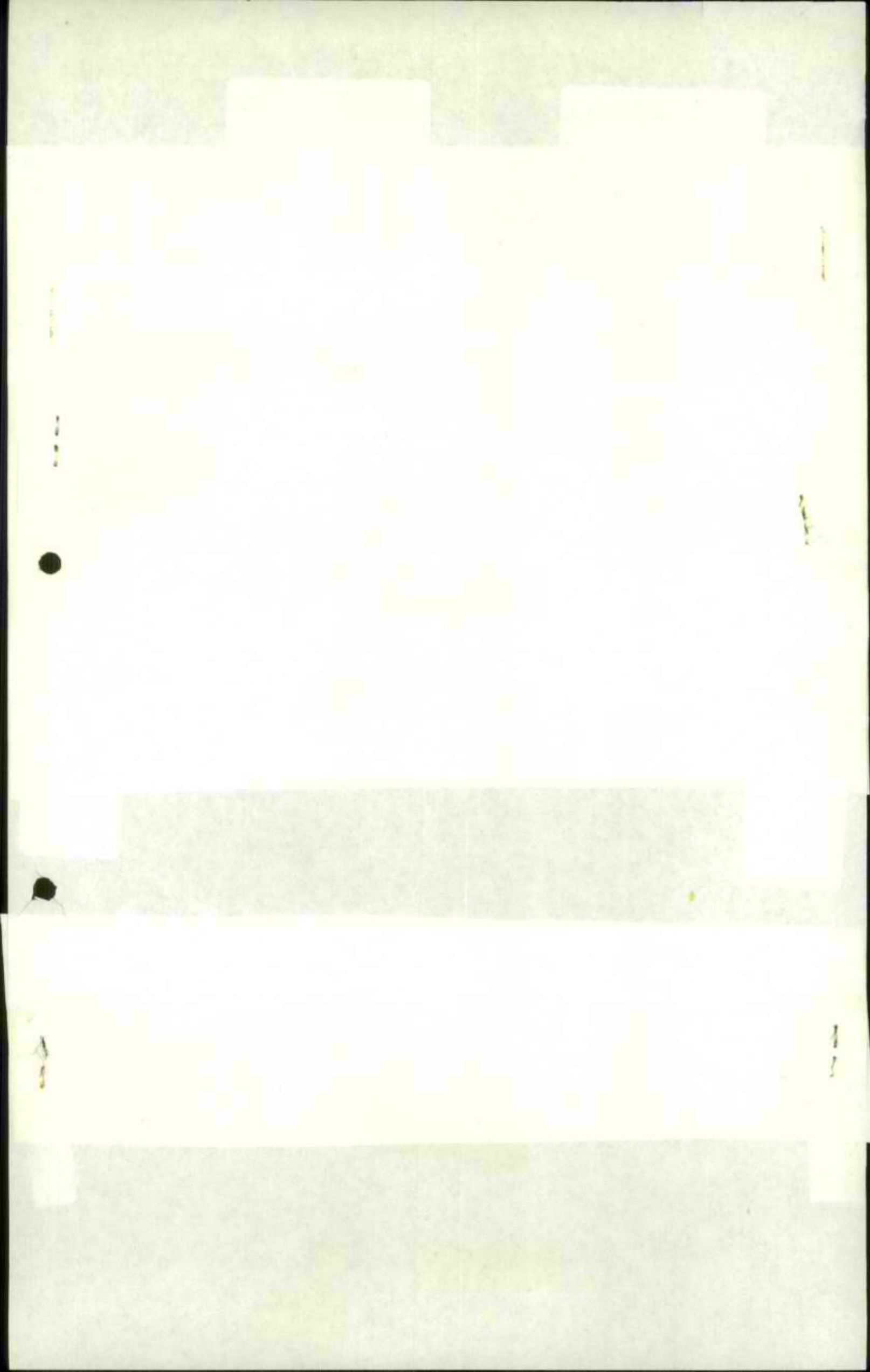
When we reach a peace agreement with Hussein on where the new borders are to be, it is the same to us what they will call what is behind the border. But to bring in a third small country between the Mediterranean and Iraq's borders will only be a base for war against us. This we don't agree to.

and the danger of war?

GOLDA: --- we say that between the Mediterranean and the boundary of Iraq, the original Palestine before the 1922 Partition, and before the 1947 partition, the original Palestine that was between the Mediterranean and the Iraqi border, in that area there is room for two states, independent states. One Jewish. One Arab. What the Arab state is called is not of our concern. We have no right to interfere and naturally we won't interfere ALAN - but - whether what remains after the Jewish state the King of Jordan wants to have a federation, a federated kingdom or that - we couldn't care less. That's his problem and the problem of his people.

ALAN: ... leave him to fight it out with the Palestinians about

6/16
1972

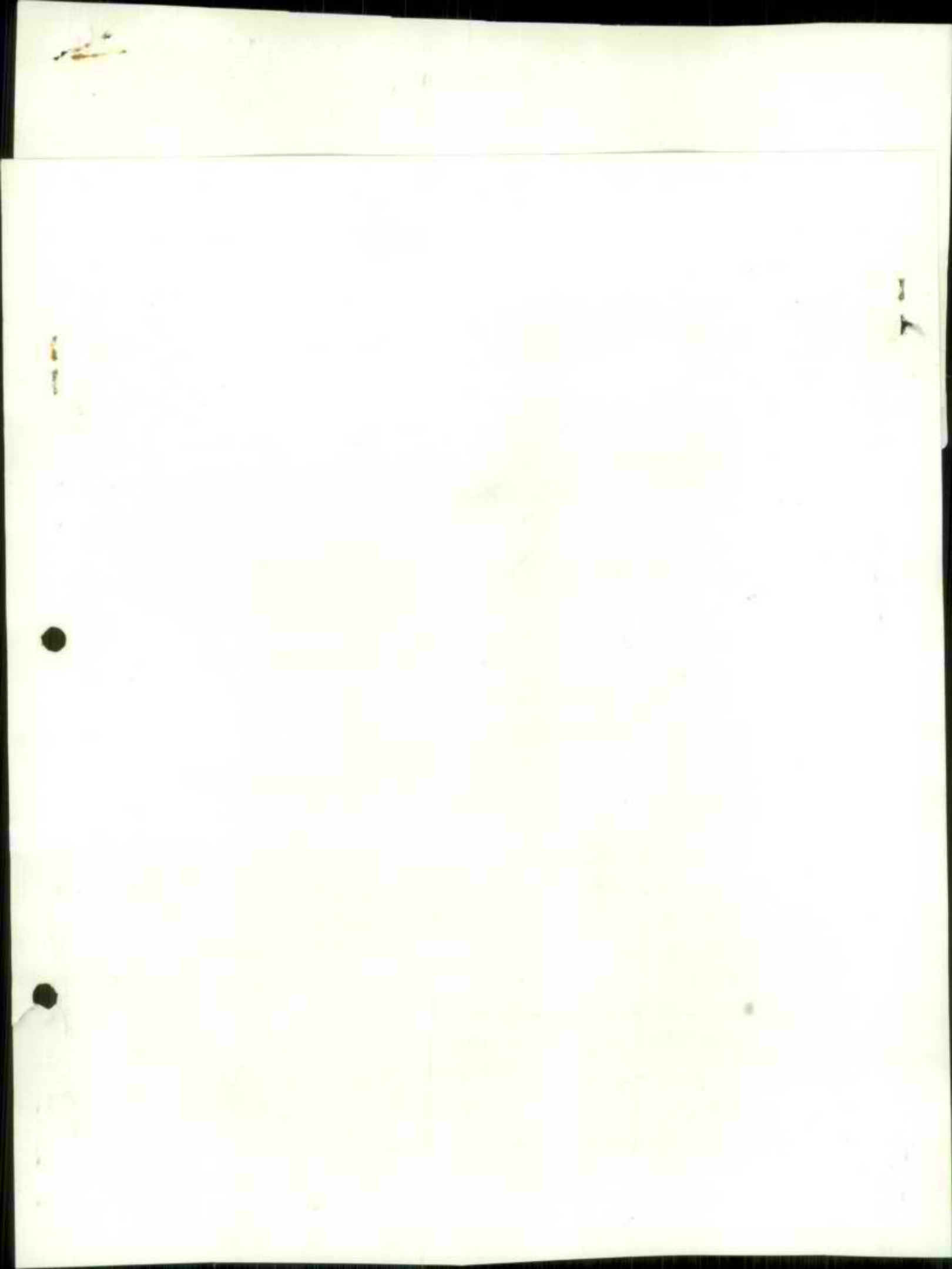

This is basic. Certainly the Palestinians, and when the Palestinians say they want their legitimate right to their homeland, it isn't an area that we are occupying now and if we go back to the '67 borders, they will be satisfied. Their interpretation of what their legitimate rights are is this, all of Israel. We should get out and they will come in. And Sadat, for instance, when it is said in the world that he gave a positive answer to Dr. Jarring on the 8th of February, '71, he said he is prepared to enter into peace agreement with Israel, but on certain conditions. We have to promise beforehand, before any negotiations, that we

will pull back to the '67 borders. And we have to - there will not be a real peace, so he says, until the legitimate rights of the Palestinians are granted to them, are returned to them. This means no Israel. There are various ways in which they say it and because this is the situation we are so if you wish, to call it, obstinate, stubborn, inflexible, on the question of borders. We know our neighbours and we know that even when they sign, we cannot really depend upon them. So we have to this time try to get borders that in themselves will deter them from attacking us again and if attacking us, at least we can have as few casualties as possible in self defense.

Now about the Palestinians, we must differentiate I think, between the humanitarian problem and the political problem. Humanitarian problem, of course, people who are in camps for 25 years, 25 years, it's a problem. The question is, is there any justification that this problem is yet unsolved. We have received into Israel, from Arab countries, I'm speaking only from Arab countries, a much larger number of people, of Jews, than the number of Arabs that have left what is the territory of Israel and yet you don't see Jewish refugees. It's true that we haven't solved all the problems, but no refugees, the U.N. doesn't have to take care of them. It's a partnership with you people. It's the high taxation on people in Israel, various ways of solving the problem.

15/11
72

Now, is there any justification whatsoever, this isn't a group of refugees that was dispersed all over the world, that had to live amongst strangers whose language they didn't know and whose religion was different and whose way of life was different. It's ridiculous. It's the same Arabs. And here they were for 24 years in the Western Bank, in Jordan, until the refugees came to Jordan, Jordan was considered by everybody as a state that is not viable with a population of 300,000. It's only when the refugees came there that people stopped talking about the viability of the Jordanian State. They need manpower, they need development. So there is no reason whatsoever why there should be a Palestinian refugee problem to this day, except for one purpose - to keep these men, women and children and the second generation now, in misery so that enough hatred can be developed in order to finally at one day get the Israelis out.

~~So I don't understand why Arele felt the Palestinian question has to be settled first.~~ There is no possibility of settling the Palestinian problem before there is peace. When there is peace we say that in our negotiations with Jordan when we agree on a line and it won't be the '67 line, when we agree on a line, that part of the Western Bank that goes back to

Jordan plus Jordan, we couldn't care less whether they call it Palestine or they call it anything else. That's none of our business, we have no right to decide. What is important for us is that between the Mediterranean and the ~~Iraqian~~ border, there are two states and not three. The two states are one Jewish state with Israel, plus that part of the Western Bank which will belong to us ~~maxim~~ after the border is agreed upon between us and Jordan. Everything beyond that border plus Jordan is an Arab state, how they call it, we couldn't care less.

There are some people that say, take the Western Bank, all of it, plus the Gaza Strip, make out of that a Palestinian state. It's not a viable state by any means. The only purpose that that little state, that is landlocked and has no possibility for development, the only purpose that that state can serve is to be a bridgehead against Israel. That's all, and it isn't necessary. There is enough land in Jordan, the possibilities of development, not less than there are in Israel, if that's what they want. They will have no lack of international funds to help them develop. The World Bank and many other forces. So if they really want peace, if this is really to be the last war, they have all the possibilities to make peace with us and live in peace with us and believe me, without bragging too much about it, we can be of a great help to them in helping develop Jordan or any other country that they want, but I'm speaking specifically about Jordan, because that's also as a solution of the Palestinian problem. I ~~am~~ don't know if I have answered now - you say when will it come - I don't know. That's the only honest answer that I can really give you, because I don't know when Sadat and Hussein and Assad and the

others will say, well this is it. We wish we had never seen the face of an Israeli, but here they are, we can't throw them into the sea. We suffer as a result of the war, not only the Israelis, we better make up our minds to live with them. When they say that and are prepared then to realize that the clock cannot be turned back to '67 as though nothing happened, the thing that affects me most is when friends all over the world, good friends even, say to us, something-asked me today - do you mean to say that you are afraid of the Egyptians. I said never mind about being afraid, I just don't want any more wars, that's all. And when people say, why are you so sticky about borders, but you've won all the wars. We have won all the wars, but that's just it. We don't want to win any more wars, because even the winner in a war pays a price and to us a human lives is a great price and we just don't want it any more.

Exx So we are prepared, for instance, with Egypt to go into negotiations and your Government calls it proximity negotiations, it doesn't make any difference to us, Waldorf Astoria - Waldorf Astoria. Towers, not Towers, it doesn't make a particle of difference and we are prepared to negotiate the Suez project which is not yet peace but its an important step towards peace. We are prepared to do that - anything. But the other side says to us, never mind negotiations, go back to where you came from and pray that next time if we attack you again, you'll win again, and maybe you won't. So this is the problem.

Cleveland mission 15.11.72

10/12/72

24.11.72

ש. האם תוכלו לוודא על הגדה המערבית?

ת. בנקודה זו יש חילוקי דעות בישראל. אם כן אפשרי שתזיה נכונות לשאת ולתת בענין הגדה המערבית. כדי להבטיח יושר, סבורני שרוב הישראלים לא ידרשו לעולם מהכנסת לוודא על הגדה המערבית.

אם נגיע לשיחות עם חוסיין, רוב הישראלים יהיו מוכנים להחזיר חלק מהגדה המערבית, אמרתי חלק, שיהיה ברור. עד כה הממשלה לא החליטה לא על הנ ולא על לאו. אפ אני טרם החלטתי. מדוע להתקוטט ביננו לפני שראש מדינה ערבית כלשהי יצהיר שבדצונו לשבת לשולחן הדיונים אתנו? אישית דומני שאם חוסיין יחליט לשאת ולתת עמנו, חלק מהגדה המערבית נוכל להחזיר לו. אם לאחד החלקים הממשלה או הכנסת אם לאחד משאל עמנו. נוכל בהחלט להסריז על משאל עם בנושא זה.

חילוקי-הדעות בנושא
השטחים אינם קבועים

בנישאו הוויכוח הנמשך עתה בין
מפלגת העבודה על שתי הסטחים
המחוזיים, אמרה ראש הממשלה,
כי איש במפלגה אינו מציע לחזר
לגבול 1967. אין גם כמעט
איש שיצטרף בהקמת מדינה נוספת
בין ירושלים ורבת עמון. בי
בוא העת של משאומתן אמיתי,
יתגברו החברים על חילוקי-הדעות,
שאינם קבועים. אולם גם עתה
אין ראש-הממשלה רואה בוויכוח
זה תופעה מוזיקה (הוויכוח בין
ודאי יסתיים בסיוכום כלשהו). אם
כי לשעמים כלוזה ויכוח זה נור
סח לא תמיד סימפטי.

על-יחסי העבודה-מפגים

24/11/72

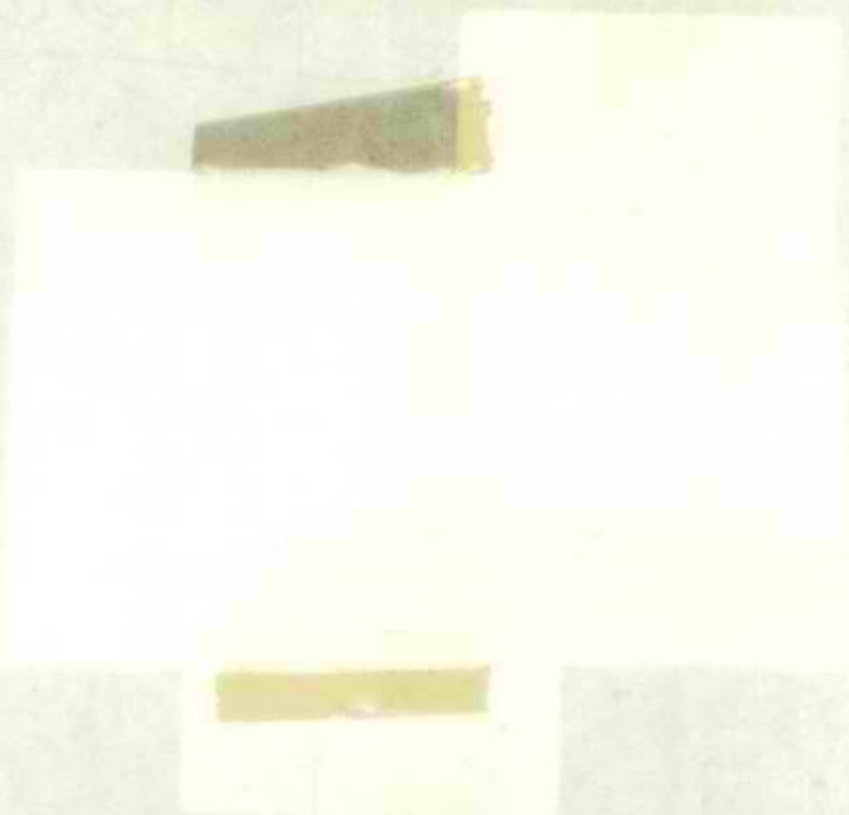
'7/5k 2"e

But we may choose whether we will continue mutual destruction, whether we will go on hurting one's benefit, or whether we will venture on and build our lands separately and together.

For each of us to attain the best for his people neighbours in the solution of regional problems borders not only separate us but they are bridg

No people is an island. We are bound to each o of our region and our world.

We can make of these ties a curse or a blessing land, must decide

2/6/69

Mr. Schreiber: How could the big powers help in bringing about an agreement on secure borders?

Mrs. Meir: By pressing the Arab countries to meet the Israelis and come to an agreement with them. We have not drawn any maps because we don't want to say to any one of our neighbours, here is a map, sign on the dotted line. That is usually what is done between people who are at war and when ~~some~~ one side wins, the winner, the conqueror, presents a paper and all the other side has to do is to sign on the dotted line. We have not done it, despite the fact that the war was instigated not by Israel, but by the Arabs. And yet we have said, we don't want to consider you as conquered and we are the conquerors - let us meet as equals and let us sit down at the negotiating table and negotiate all our outstanding problems, and certainly the most important one is agreed borders. And that they have not been prepared to do.

14/7
70

Mr. Wild: Didn't you even draw a map in Jerusalem already?

Mrs. Meir: Jerusalem was not a question of drawing a map, but we have returned Jerusalem to the status that it was before Abdullah

took part of Jerusalem by force. This moral principle that countries in the world try to preach to us that there must be no conquest of territory, acquisition of territory by force - if it were not so serious it would be quite laughable! How was the Old City taken by Abdullah? By love? It was not by force? How did the Western Bank become part of Jordan? That was not what was decided in the '47 resolution of United Nations. It was not annexation? And I didn't see any people excited when Abdullah took the Old City of Jerusalem and drove out every single Jew - Jews who have lived there for generations. No Jew was allowed to remain in the Old City. Then everybody was happy and nobody made moral sermons to Abdullah that that was not a nice thing to do.

ה'תש"ז י"ד אלול

14.7.20

נח - יחיא

הגבולות המוסכמים וקווי-היסוד

"על-המשמר": בגין כבר הודיע שאם התוכנית תתקבל, הוא יפרש מהממשלה.
ראש-הממשלה: בסדר, זכותו לכך. ויש תוכנית נח"ל.

"על-המשמר": "חרות".
ראש-הממשלה: "נח"ל", "חרות", אני איני אוהבת, "לפלג" מפלגות אחרות. לא שבעתי נחת כאשר מפלגתי התפלגה. כולנו, פחות או יותר, שבענו אסונות של פילוגים. יוסף שפרינצק, שהיה בעל חוש-הומור נפלא, רגיל היה לומר: אני דווקא אוהב כאשר שוברים חלונות, אבל לא חלונות שלי. אבל הואיל וחלונות של כולנו נשברו, בזמנים שונים, הרי שאינני מצפה בשימחה שחלונות של אחרים יישברו. אנחנו במשטר דמוקרטי. יש מפי לגות פוליטיות עצמאיות; רוצות — מתאחדות, רוצות — מתפלגות. אם-כן, יש לגח"ל תוכנית. תאמינו לי, כאשר נגיע לרגע המאושר, שיהיה למי לעצות, יהיה למי להגיש הצעות, אינני יודעת אם אלה תהיינה שתי ההצעות היחידות. יש גם תוכנית של מפ"ם. אנב, מפ"ם היתה המפלגה הראשונה שהעלתה תוכנית. אם אני יודעת את פרטי התוכנית של מפ"ם ובמידה שאני מכירה את פרטי התוכנית של אלו, אני מעזת לומר, כי התוכנית אינן זהות. ועוד אינני יודעת, אם מישורו ליד שולחן הממשלה לא יביא תוכנית או תיקונים

10.5.78

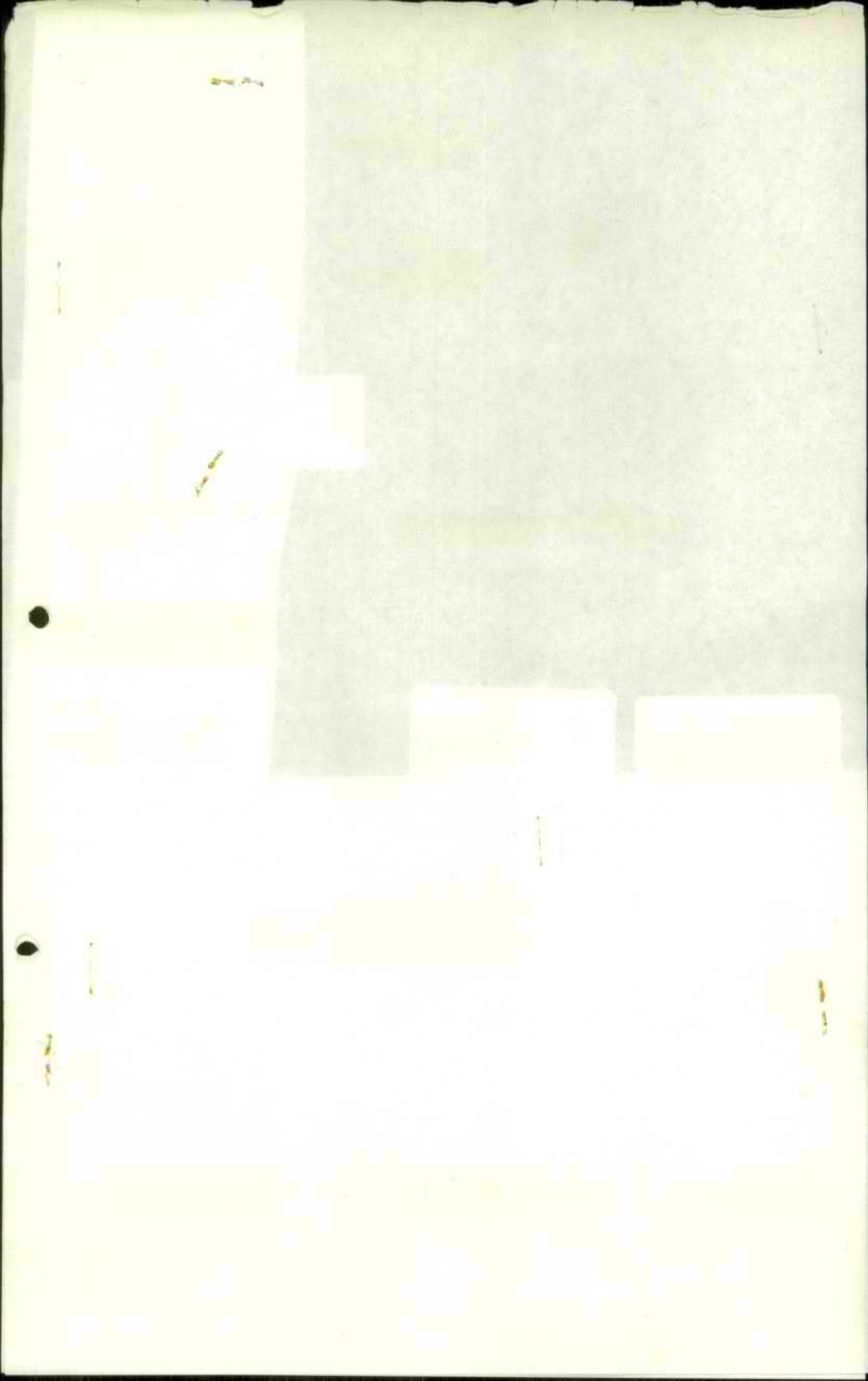
אסור ליהודי לחיות על-יד ג'עבר רק מפני שהיתה שחיטה בחברון

כנית גם של אלו, וגם לתוכנית של מפ"ם נח"ל למשל, לא קיבלה תוכנית. לא ציירה מן ואני יודעת שבהרעל מפלגתי יש דעות שונות. אבל נכון — אינני יודעת למשמש זאת — התוכנית של גח"ל היא קיצונית. אכן, בבוא היום המאושר יהיה צריך יהיה הכרח להחליט. ובינתיים יש קווי-יסוד המהייבים את הממשלה. כולנו מאוחדים בדעה שאין וזים אף-שעל כל עוד אין שלום. כולנו מאוחדים, וכך החליטה הכנסת, שירושלים המאוחדת היא בירת ישראל. כולנו בעד משאיומתן ישיר וקביעת גבולות מוסכמים. כל אחד אולי יכול לפרש לעצמו מה הם גבולות מוסכמים, אבל עניין של גבולות מוסכמים — מקובל על הכול.

QUESTION: Madame Meir, Foreign Minister Eban has said -- he said, in fact, several times that the world will be astonished at the extent and nature of the Israeli concessions in final peace talks, but they do not include, I gather, total withdrawal?

MRS. MEIR: Certainly not total withdrawal, and the care that our borders in the future, as the President of the United States said so well, defensible borders. I think what the Foreign Minister had in mind was that so many people try to picture us as though our main aspiration is territorial expansion, just for the sake of having more territory, which of course is not true. I admit there are some people in this country who say that the borders, the final borders,

30/8
70

must be the same identical with the cease-fire line, but even they have in mind the question of security. But what we are really after, after all that has happened to us, including the 6-day war, is finally to have agreed, secure and recognized borders, and since borders cannot be drawn in the air, they have to be on the ground, and since the '67 borders were not proven to be secure borders -- they were attacked and destroyed -- therefore, I think this is what Eban had in mind, that the world will realize that we are not out territorial expansion. All we want are secure borders.

QUESTION: Mrs. Neir on the question of security

2/10
70

WHEN THE TIME COMES NUMEROUS MAPS WILL CERTAINLY BE AVAILABLE BUT DIFFERENCES OF OPINION DO NOT SEEM TO EXIST WITH REGARD TO PRINCIPLES. ALL AGREE THAT WE ARE NOT TO STEP DOWN FROM THE GOLAN NOR BE DEPENDENT ON ANYBODY AT SHARM E SHEIKH. JERUSALEM WILL REMAIN UNDER ISRAELI RULE AND THERE WILL BE NO INTERNATIONAL ENCLAVE, THE EASTERN BORDER WILL NOT GO BACK TO WHAT IT WAS, THE JORDAN RIVER IS NOT TO BE FREE AFTER WHAT WE EXPERIENCED AND THERE IS AN AGREEMENT WITH REGARD TO GAZA. AS FOR PIONEER SETTLEMENTS—HERE TOO THE GUIDELINE IS THAT THEY ARE BEING ESTABLISHED AT WHAT WE BELIEVE WILL REMAIN THEIR PERMANENT SITES. REGARDING THE JEWISH SUBURB AT HEBRON SOME NEW HOUSING SCHEMES ARE BEING BUILT NEAR THE EXISTING TOWN OF HEBRON AND THIS CAUSED NO HARM TO ANYONE. ASKED WHETHER THIS MAY BE SEEN AS A SIGN FOR THE FUTURE OF HEBRON MRS MEIR SAID IT MERELY IMPLIED THAT IT HAD BEEN DECIDED THAT IT WAS PERMISSABLE TO HAVE A JEWISH SETTLEMENT IN OR NEAR HEBRON. I DO NOT ACCEPT THE ARGUMENT THAT THERE IS ANY PLACE ANYWHERE IN THE WORLD WHERE JEWS ARE FORBIDDEN TO LIVE EVEN THOUGH HEBRON WAS ARAB WHY SHOULD IT BE FORBIDDEN TO JEWS?

BORDERS

VOICE: I am from Temple University. American Students for Israel, and I have two questions.

Mrs. Meir, first of all, when the time comes for negotiations, is Israel prepared to give back most of the occupied territories? I realize that Jerusalem and the Golan Heights are special cases. But is Israel prepared to give back the West Bank and the Sinai Peninsula? If so, why does it allow things like the settlement near Hebron?

Second, if the Palestinians want to rule in Jordan, if getting rid of Hussein is their business, why was the Israeli Government prepared to intervene in the civil war in Jordan last month?

MRS. MEIR: Israel has announced that when, through negotiations with the Arab countries, there is an agreement on secured borders, everything that is beyond

those secured borders will be handed back.

You ask, then, why settlement in Hebron? Let us assume that Hebron will be handed back to Jordan. Why should we Jews agree that there can be any place in the world where Jews are not allowed to live? Jews do not have to live everywhere, but that should be of their choosing. There are now very close to 400,000 Arabs in Israel. I think they are very well off, and that's the way it should be. Why can't Jews live in Jordan, in Egypt?

About the second question: Believe me, Israel was not prepared to send in one soldier to save the King or to overthrow him. That wasn't the problem. The problem was that the Syrians marched in. They are not Jordanians, and neither are the Iraqis who were there. And [their intervention] matters very much to us in Israel.

The Syrians had an armistice agreement with us and kept shooting at us from the Golan Heights

for 19 years. The Iraqis never signed an armistice agreement with us.

As bad as it is to have Jordanians right across Geshar, Maoz Haim and Kfar Ruppin, to have the Syrians sitting there is worse. Israel would have intervened only if the Syrians had really come in after the first batch and occupied part of Jordan, not because we were worried what that would do to the King, but what it would do to us.

2.10.70 14

20.12.70 14

יורם רונן:

ובכל זאת, באיזהו שלב של השיחות נגיע

לדיון טריטוריאלי, מה יהיה הבסיס לדיון הזה מצדנו? האם זאת תהיה התורה שבעל פה למצע המערך? האם זאת תהיה תוכנית אלון, או תוכנית אחרת?

רה"מ ג. מאיר:

גם עד הרגע הזה, הממשלה לא - מה שקוראים אצלנו בצורה פופולרית - לא ציירה מפה. אבל גם תהיה תורה שבעל פה של "המערך", שהיא המפלגה הגדולה בממשלה וגם במסך השנים בדרך הטבע,

יש קונצנזוס גם בלי הצעות ובלי החלטות פורמליות על דברים אחרים שכלל

לא בא בחשבון שאנחנו נוותר עליהם. ואני הייתי רוצה, בשביחנו אולי זה לגמרי לא נחוץ, אבל כלפי חוץ - לא מדובר על שטחים, אנחנו לא יצאנו לכבוש שטחים.

יורם רונן:

אח לא מקבלת גם את הגירסה של - שטחים חמורה שלום?

רה"מ ג. מאיר:

לא, אני בכלל לא חושבת שתמורה שלום לא צריכים

לחת שום דבר. צריכים לרצות בשלום. מפני שאני לא מקבלת שמצרים או

ירדן או משהו מהשכנים שלנו עושה אתנו חסד שהוא יתן לנו שלום. לו

זה היה ככה, אז בכלל הייתי מגיעה למסקנה שאין בכלל חקוה לכך. מי

יודע לכמה שנים ולכמה דורות.

שאלה:

אולי אנחנו עושים אתם חסד שאנחנו נוחנים שטחים?

רה"מ ג. מאיר:

הבט, זה בכלל אין חסד בין עמים בימינו אנו.

אנחנו רוצים בשלום באמת. אני חושבת שאולי אם הם לא רוצים, אז הם

לא יודעים מה נחוץ להם. אבל בשלום נחוץ להם לא פחות מאשר לנו - זה

נכון. עכשו, אחרי כל מה שהיה מוצק שאנחנו נרצה גבולות, לא אלה

שאמסרו שהיה בהם פיתוי לשכנינו להחזיק אותנו עוד פעם. אין גבול

באזור, גבול זה על שטח. אם גבולות אלה לא היו די טובים - אז ברור

שהגבולות האלה צריכים להיות במקום כזה שיותר שטח יהיה לצדנו. זה

נכון. אבל לא למען השטחים.

היה אצלי משהו לפני ימים אחדים מעתון

חוץ. הוא שאל אותי: אם אין לנו צורך בשטחים בשביל לקלוט עליה? אמרתי -

לא. מאז שאני בארץ ראיתי איך אותו השטח גדל פי שלושה או פי ארבעה.

מאז שחשבנו, בעמק ובארץ בכלל, שדרושים מינימום מאה דונם למשפחה,

והגענו על ידי השקיה ושיטות מודרניות לעשרים וחמישה דונם למשפחה -

הגדלנו את השטח שלנו פי ארבעה, מבלי לקחת סנטימטר אחד ממישהו אחר.

אז זה בכלל לא עניין של שטחים, זה עניין באמת של גבולות. על זה בודאי

יהיה, שעל זה נצטרך לשבת הרבה זמן, אבל בממשלה נדמה לי - יכול להיות

שגייעו להכרעה סופית יהיו גם חילוקי שעות, אני בהחלט רואה אפשרות

כזאת, אבל זה עוד רחוק.

יש "עוררנות" ויש "מסיבנות". בפנינו, כשאומרים "הנאצים", אפשר

31/2
1970

31.12.70 3214

29.12.70

אותו הדבר. ראינו, שאחרי סטאלין לא בא עוד סטאלין. בא איות דבר אחר. זה עוד רחוק מטוב. אבל זה לא סטאלין. ואני חושבת. שסאדאט אולי מרגיש בזה שהוא לא יכול — ואז הוא יחליט. אי הממשלה המצרית תחליט. שמוכרחים לעלות על הדרך ולמצוא פתרון בשלום. ואז יהיה מרגיש רציני. ובמרים רציני הם מוכרחים יהיו להי בין. שאחרי הנסיון שלנו אין לנו דרך אחרת מאשר להי טיב את האפשרות שלנו לעמוד נגד מלחמה. אני אומרת תמיד. כאשר אנחנו מדברים על גבולות בטוחים. שהדבר דרוש לא רק בכדי שנוכל להגן על עצמנו בקלות יותר גדולה. אלא שהגבולות הטובים יותר יסגרו מלחמות להבא. הדוגמה הכי בולטת. כמובן. זה הגבול עם סוריה. יש משהו שיכול להגיד: מה יש? אמנם הסורים עמדו למעלה ואתם הייתם למטה. אבל הגז — עשיתם את זאת. כן. אבל במלחמה. כאשר סוריה מכריזה מלחמה והיא למעלה ואנחנו למטה. ואנחנו בכל זאת עולים. אנחנו משלמים בעד זה. כך וכך בחורים שילמו בחייהם. אבל כאשר אנחנו למעלה וסוריה למעלה. היא תחשוב פעמים אחדות אם כדאי להיכנס למלחמה. זאת אומרת. הגבול צריך להיות גורם שמונע מלחמות. בכל אופן. שלא יעיד את התיאבון או את שלהבת הדמיון. שהנה פה יכול להיות נצחון קל.

מצרים. והשכנות האחרות שלנו. הצטרפו להגניע לי מסקנה שאם הן גרמו לכך שהיו מלחמות. וזו עובדה שהן גרמו לכך. הן לא יכולות לדרוש מאתנו: תחזרו תמיד לאותו הגבול. שאנחנו נסינו להרוס אותו ולא הצלחנו. כי לכל נצחון יש מחיר. ואין איש יכול לדרוש מאתנו שנסכים לשלם את המחיר הזה מפעם לפעם. אשר לוויכוח בינינו ובין ארצ"ב. הוא איננו על ה נישא המופשט. אם גיאוגרפיה היא גורם חשוב למניעת מלחמות או לא. או על כך שבטכניקה המשוכללת של נשק מלחמתי. גבול הוא לא הדבר המכריע. יפה מאוד! אבל מבאן ועד להגיד — אם זה כך. אנחנו מוותרים על גבול שאנו חושבים שהוא הטוב שבגבולנו — יש מרחק. זה שהטכניקה המלחמתית היא כזאת ידוע לכולם. לא רק לישראל. ובכל זאת מדינות לא קטות ואומרות: היות זה כך. הבה נבטל כל גבול.

אז אי אפשר לדרוש זאת דווקא מאיתנו. כאשר הי סביבה היא כמות שהיא. כאשר השכנים הם כמות שהם. שלמשהו אף יום אחד לא נתנו לנו לחיות בשקט. אי

גבולות - למניעת מלחמה

אשכול: אמרת קודם שמצרים תגיע להכרה בכך שהיא צריכה לדבר דקראת שלנו, כאשר היא תבין שהשדום דרוש לה ותואם את האיניטרסים שלה. האם נראה לך שמצרים תגיע אי פעם להכרה שהשדום דפי מה שנקרא "התורה שבעלפה" — זהו השדום שמתאים לאינטרסים שלה?

גב' מאיר: קודם כל. היא צריכה להגיע למסקנה שהיא לא יכולה להחזיק עם של עשרות מיליונים במזון עיקרי של מלחמה. אני חושבת. שהיא מגיעה לכך. אני לא אומרת. שפירוש הדבר שמחר יהיה שלום. אבל אני חושבת שהיא הרבה יותר קרובה לזה עכשיו מאשר היתה לפני חמש שנים.

יכול להיות. שגם השינוי במשטר במצרים עזר לה. ספק אם סאדאט יכול לעשות מה שנאצר עשה. מי שבא אחרי משהו. איננו בדיוק אותו הדבר. אף פעם זה לא

26/4/77

מתי נשרטט גבולות?

סאטט: אנחנו לא ציירנו עד היום גבולות. אנחנו אפילו לא כל כך אוהבים לשמוע את המילה הזאת. הטענה היתה תמיד. שנדחה את הדבר הזה עד למועד הדיון הסופי בהסדר, כי מו"מ ישיר. בינתיים, אנחנו מדברים כבר על הסדר בין נייב. יכול להיות שיהיה עוד הסדר ביניים. חרגנו כבר. כמורה מסוימת, מהדיבורים על מו"מ ישיר כתנאי בלעדי ומוחלט. האם כאשר יגיע הזמן שבו מאמת נצטרך לשרטט מסה, יהיה זה לפני המועד שקבענו בשעתו, כלומר בשעת מו"מ סופי על הסדר?

גב' מאיר: נשרטט מסה כאשר נגיע לדיון עם השכנים על גבולות. על גבולות. אבל כל זמן שהם אומרים: תחזרו לגבול של ה'4 ביוני'. ואנחנו אומרים "לא" — אין טעם במסה. ברגע שאפשר יהיה להביא אותם לדיון כך שלא יעמידו את האולטימטום הזה. נשב ונדון איתם על גבולות.

סאטט: בזמן שישנם דיונים על הסדר ביניים, האם לא יכול להיות מצב שיהיה דיון על מסתביניים, או דיון ביניים על מסה, מבלי להות את הדבר למועד האחרון של אחרית הי ימים?

גב' מאיר: אם יהיה דיון על מסה. זה לא יהיה דיון על הסדר ביניים. זה יהיה דיון על הסדר. אבל לזערי. לא הגענו. אני מתפללת לאותו היום. שבו נצטרך לשרטט מסה. זה יהיה סימן שבאמת המרים רציני. האמת היא. שכל הדיבור הזה בעולם. שאנחנו לא אומרים מה שאנו רוצים — אין בזה ממש. זה לא כל כך אמתי. נכון שהממשלה. מאן מלחמת ששת הימים. לא התישבה ואמרה — הקו צריך לעבור פה. אבל נתנו אינדיקציה די ברורה על מה שאנו מתארים לעצמנו. יש סקומות אחדים שבהם הגבול יכול להיות פה או שם. כך או כך — אבל האלמנטים ישנם.

אשכול: אחד האלמנטים שמדובר עדיהם הוא שארם אישי. בשבוע שעבר דובר על הקמת ישוב עירוני שם. על הוצאת תעודות זיהוי ישראליות לתושבי שארם אישי. בציון המקום ככתובתם בישראל. האם יש משמעות לצעדים האלה דווקא עכשיו?

גב' מאיר: זה לא דווקא עכשיו. אנשים נמציים בשארם אישי כל השנים. אני לא מכירה איש בממשלה. שמוכן לוותר על שארם אישי. אחרי כל מה שהיה.

אשכול: דברת קודם על גבול שימנע פיתוי למלחמה. רצונה ישראלית כזו. בצורת נקניק ארוך שיורר למטה. צר וארוך. ונגמר בשארם אישי. איננה מהווה פיתוי לנתק אותה באי זה שחוא מקום. אם היא צרה מדי?

גב' מאיר: אתה יודע מה יהיה הרוחב של הפס הזה? — אני עוד לא. מי אמר שזה יהיה צר? אין החלטה בממשלה לספק את כל סיני. אבל אנחנו אומרים שמוכרח להיות קשר טריטוריאלי בין שארם אישי ובין מדינת ישראל. ופירוש הדבר שיהיו שינויים בגבול הבין לאומי ולא נחזור לגבול הבין לאומי. מהדיבור הזה אל ציור הפס — זה עוד מרחק. ומה יהיה רוחב הפס — עוד לא תוחלט.

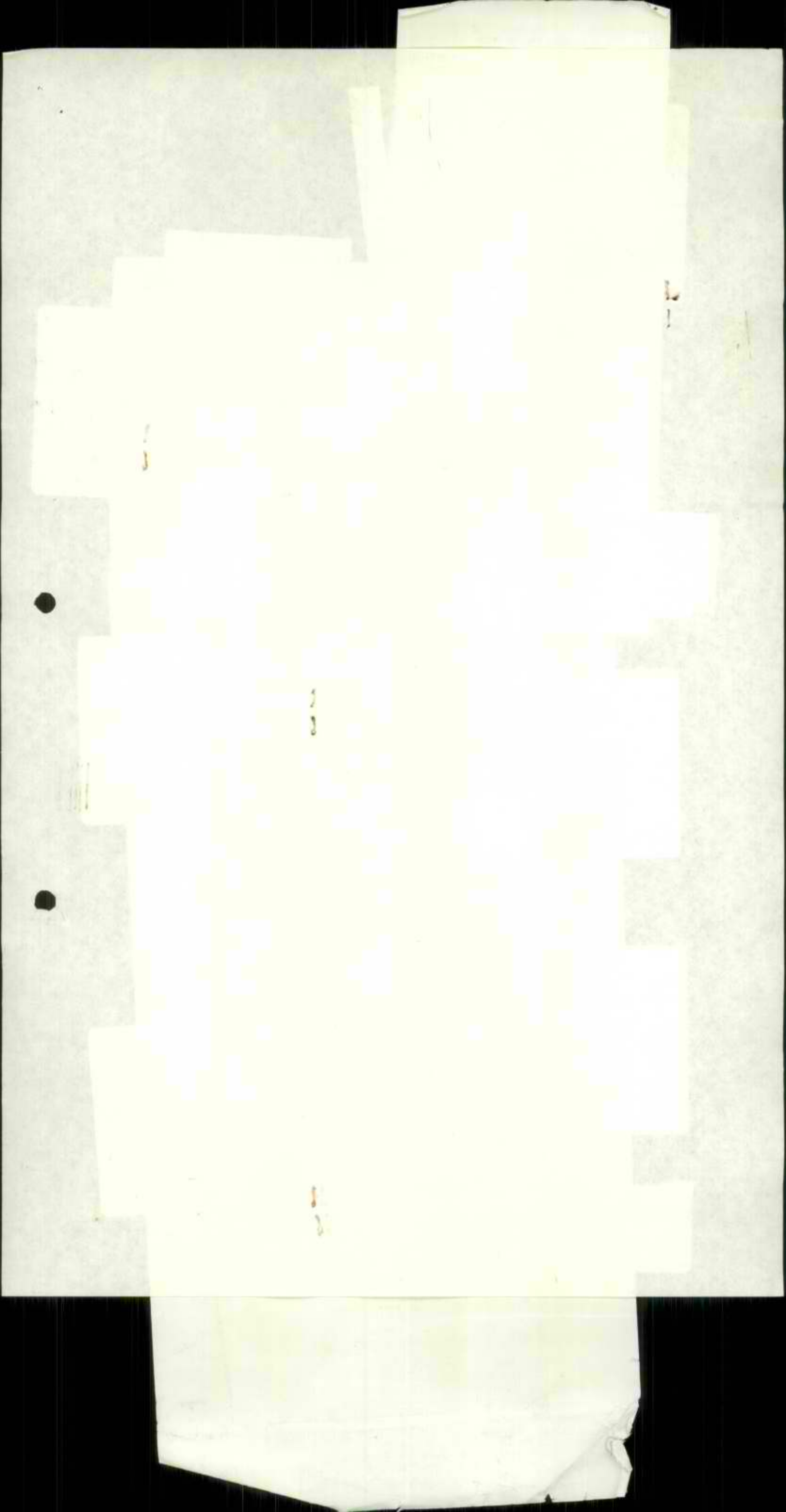
סאטט: האם קיבצת הצעות מבוססות, מה צריך להיות רוחב הפס הזה, במקרה שהשאלה תעמוד על הפרק?

גב' מאיר: מה זאת אומרת. מבוססות? סאטט: דהיינו. הצעות שישמשו שום כבוא חזון. בסיס לדו"מ.

גב' מאיר: יכול להיות שכאשר יבוא היום. יקח כל חבר ממשלה את המפה ויצוין קווים. ודאי שזה לא יהיה קו אחד. יהיו קווים אחדים. ובסופו של דבר הפסי שלב מתלכד.

לכני: מורטם בשעתו על קיומן של ועדות שעוסקות בהכנה טכנית לפחות, של הצעות מן המין הזה. מה האמת בכך? גב' מאיר: קודם כל. אלה לא היו ועדות. אלה היו צוותים של מומחים לדבר. שנתבקשו להצעות כל מיני אפשרויות. מבלי לתמלץ על שום דבר. לא היתה להם סמכות לתמלץ. ותם לא מטלצים. גם החומר הזה יהיה בודאי חשוב כאשר נגיע לתחלטה. וגם שם יש כל מיני אפשרויות.

26/4/77
147

One more thing I want to say. We are not anxious to add up in large numbers to the Arab population which we already have, the Israeli Arabs, which are here of course legitimately and with full rights, as anyone in Israel. I want to add that, so that when we will come to a peace agreement, and this is mainly of course a question of the Western Bank and the Gaza strip, when we will begin drawing a line, it will be a line that will prove essential for our security and with as small an Arab community as possible.

We will not throw out the Arabs on our side, but we are not anxious to bring up the Arab population, so that in a very short time, their families are much larger than the Jewish families, and in a few years they can be a third of the population, and then go on and after that continue increasing, which is not exactly what we dreamt and fought for.

— הנכדת ראש המשפחה, בלי דת
יהיה כולל לתוכנית השלום, שפירסם
במסגרת שם ישראל, השבועון הארצי
ה"ש"ם.

טוב, זה באמת עשוק, סתם עשוק...
— בלי כשר לזה, ייחזק בעיניו אינו
הנשיא, כאילו ישלום ניצח מאחורי
הקולנו.

8/9/72

• "חכנית גולדה"

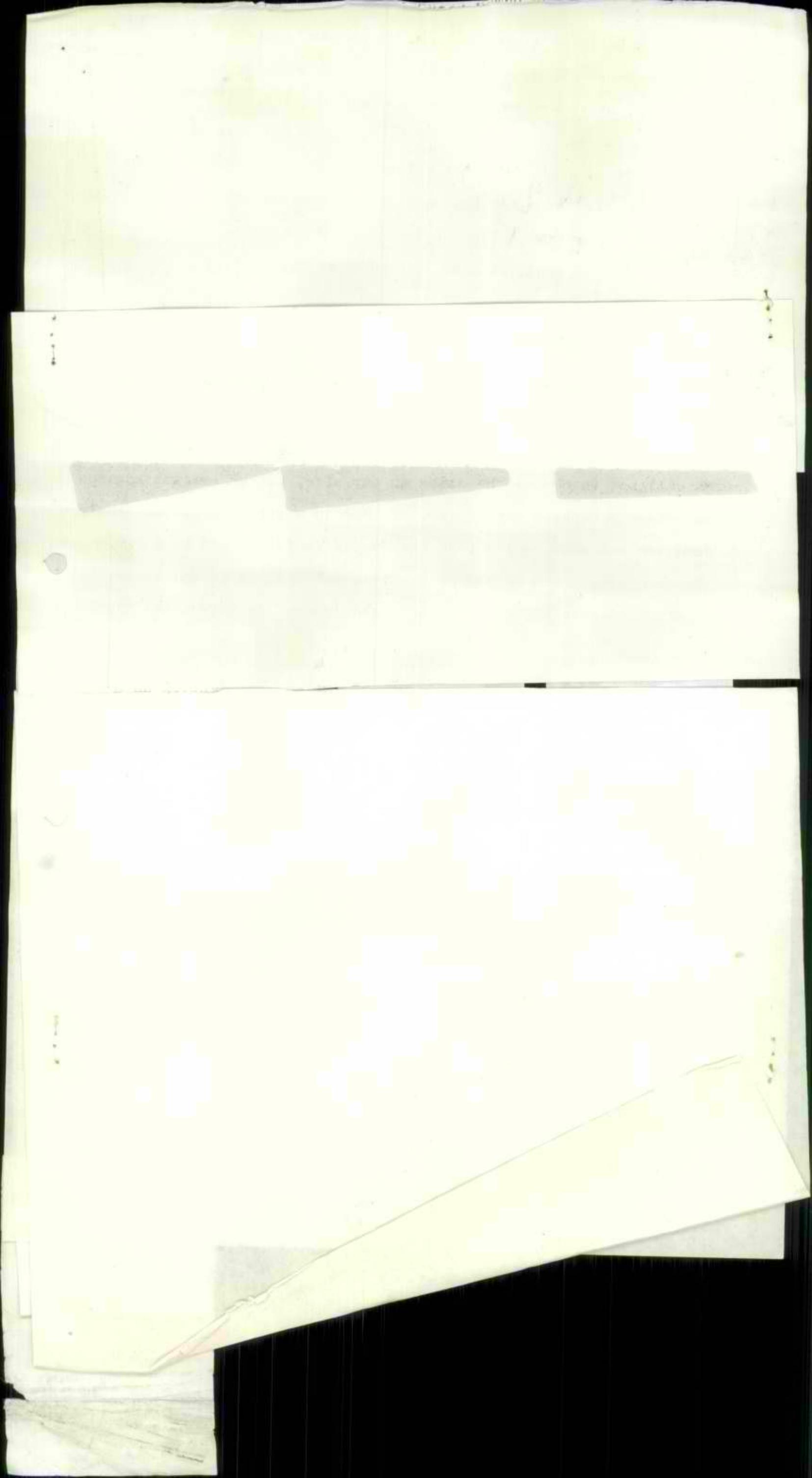
כך, מאחורי הכותל: ואנחנו עומדים
מתחזק השני של הכותל ולא נותנים, לא
נותנים, דוחקים את הקיר בכל הכוח,
שהשלום לא יוכל להכנס, שלא יבוא!
טוב, בואו נראה. הציבור רוצה שלום.
כל היום, זהו הוסיף, יש לברך על
כך, ראה לגנות הם וחלילה. כולנו מוכנים
ישלם בעד השלום. זו האמת, אבל תודה
לא, לא רק הממשלה, אלא הרוב
המכריע של הציבור — אומר: שלום —
שלום. רוצים מאוד, אבל מהו המחיר?
האם שלום מסוים אינו יכול להביא
לנו להפסק כוח, שאם נסכים לו יצא,
שבבזמן, אולי, את האפשרות לשלום
אמיתי, שמתוך חלחילת להשיג שלום,
לא שמונו לב למחול השלום.

כי שאינו בעד ארץ ישראל השלמה,
מי שלא אומר שכל קווי הפסקת האש
הם גבולות השלום — ובוהו אני אינני
מאמינה — אז פרוש הדבר, שיש לזון
וישנה מערנו נכונות לזון מהגבולות ה
נוכחיים של הפסקת האש.

— אמרת לנו מאיזה שלום אנחנו
היומים הזהה. כן, "חכנית גולדה"?
לא, אין זה חכנית ולא משה משל,
— משה את "חכנית מאיזה", שאין

לך מפת שלום אם יש לך עקרונות ל-

שלום?
ישנם כמה וכמה עקרונות, גם בלי
לשרטט מפת שלום עם גבולות מדויקים.
ישנם עקרונות, שמקובלים על הכל.
ישנם עקרונות שהממשלה החליטה עליהם
הם במפורש: לחזור לגבולות הארבעה
ביוני 1967 — לא! זה לא! לא חתרים!
גבולות חדשים, גבולות של שלום, בשר-
נויים קלים — לא! לא בשינויים קלים!
ישנם מקומות וקווים, ששם השינויים
מוכרחים להיות מאוד, "מייגור" (גדר
לים), וישנם מקומות, שזה פחות, "מיי-
גור". אבל לא שינויים קלים. לטרון פה
או לטרון שם — זה שטחיות. הממשלה
לא קבעה את הקווים. לי אין תוכנית
של קווים, אבל לדעת מהגולן — בשום
שטח לא יתחזק המסגרת הזאת, על
הגולן, אם אנחנו צריכים לשבת בדיוק
על אותו קו, ישנם יושבים היום, או
לשבת על קו זה — אפשר לדבר, ועם
ישנם השינויים צריכים להיות גדולים,
שינויים גדולים.

Mrs. Meir

Look, when that will happen ^{it will} to be taken to the Knesset, I'll invite you to bring it to the Knesset.

Friends, you know it's become very popular now, very well known, the Israel government has not drawn maps. Sometimes when I have outsiders come to visit me, newspapermen or statesmen or others, and they want to ask me how do we see the future as far as borders are concerned and I say to them - you know that we have not drawn maps, but we have ideas. And this and this and this must remain with us. By the time I'm through they say - so what is the difficulty of just drawing a line between all these points. But the truth is that we haven't drawn maps - the truth is that not all territories are the same.

24.11.72

ש. אמ כן, ברור שלא תחזרו לעולם לגבולות הישנים?
ת. לעולם. וכאשר אני אומרת לעולם, אינן זה משום שבכוונתנו לספח שטחים חדשים זה משום שאנו רוצים להבטיח הגנתנו וקיומנו. אם קיימת אפשרות להגיע לשלום עליו דיברת בהתחלה זו הדרך היחידה. לא יהיה לעולם שלום, לו הסורים היו חוזרים לרמת הגולן, לו המצרים היו מחזירים לעצמם כל סיני לו יעם חוסיין היינו מחזירים וגבולות של 1967. ב-1967 המדחק בין נתניה והים היה בקושי 10 מליון כלומר 15 ק"מ. אם ניתנו לחוסיין האפשרות לחצות שוב 15 ק"מ אלה קיימת סכנה שישדאל תבוטר לשני מ... משמים אותנו באקפזיוניזם, אם תאמיני לי, האקספנסיוניזם איננו מעניין אותנו, מעניינים אותנו רק גבולות חדשים. ועוד תשמעי: הערכים האלה רוצים לחזור לגבולות 1967. אם גבולות אלה היו נכונים, למה היסו אותם?

זה נחוץ לנו? עוד לא הכריעה הממשלה איזה קווים, מה הגבולות. לא הכריעה.
הכריעה 2-3 דברים פה-אחד על דעה כל השולפים בממשלה בקווי יסוד: גבול '67 [מח]
איננו קיים יותר. כלום יש פה מי שמציע שאנחנו נרד מהגבול? אפשר להציע זאת
אבל אז לאורו איש צריך להיות אומץ לב לבוא לגדות ולמשקים האחרים ולהגיד
להם - חזרו! ואני אינני יודעה אין ישבו 19 שנים במצב כזה, עם מכוונות היריה
בדיוק מעליהם, הייתי בגדוה פעם אחרי הפגזה. כל בית, ואני יודעת שדור עם
גמר הקרבות על הגולן שלח שדר למטה ואמר להם: "רק מהגובה הזה אני רואה כמה
אחם גדולים". אז אמרנו: גבול זה לא! כלום משהו חושב שזה אידיאלי שבין
הים של נחניה ובין הגבול מוכרח להיות רק 18 ק"מ, שיוכלו מעבר הגבול להפגוז את
נחניה? אז כל זמן שחיינו, חיינו כך. ולא יצאנו למלחמה לחרוס גבולות. אבל
עובדה שמלחמה הייתה בזמן שעמדנו בגבולות '67. מדוע הגבולות האלה קדושים
עכשיו יותר משהיו קדושים ב-'67? אז אמרנו: זה לא!

אמרנו: משא ומתן ישיר בלי חנאים מוקדמים מאיזה צד שהוא. ואמרנו שאנחנו
רוצים לגמור את הענין עם איזה חוזה שלום. זה בערך מה שאמרנו על דעה כולם.
פה-אחד, אז משהו מציע שהיה והמצב הוא כל כך טוב, אז ~~לפני~~ נפזר את הכנסת
ונלך לבחירות לקבל מנדט, על מה? אני אינני יודעת על מה לבקש מנדט? יש לי
מושבים על ~~אפ"מ~~ גבולות, אבל על-סמך מה אני אבוא לעם ואצייר מפה?

מפ"ם הייתה המפלגה הראשונה שהכריזה על גבולות. אין ערבי אחד שמוכן לקבל
את מפת מפ"ם ואם לא השתנה הדבר מאז שבאחי הנה, אני לא מכירה איש מפ"ם אחד
שמוכן לחלק את ירושלים שניה, שמוכן שנרד מהגולן ושמוכן לעוד איזה 2-3
דברים. אבל המפה של מפ"ם, למפ"ם היה ~~אנדט~~ כאשר הגישו את המפה. אין אף
ערבי אחד, אין מה לדבר. אפילו גולדמן לא יכול להביא שלום על המפה הזו. אז
מה אני אלך לדבר לעם הזה שנלחם באמת על חייו? על מה אני אבקש מנדט ממנו?
הוא יביד ליו את רוצה מפה כזאת? יש סיכוי לשלום על המפה הזו? יש מדינה

8/7
70

אחת בין השכנים המוכנה לקבל את המפה הזו?

מה זה, אנחנו צריכים בינינו להסתדר על המפה? לא הייתה מלחמה בינינו על

גבולות '67. לנו נחוץ שוהף ערבי למפה. ואם אנחנו נפדר את הכעסה ואני

אעמוד בפני אסיפה פומבית ואבקש מנדט, על מה? כאשר אני יודעת שכל טיפונת

של כוח נחוצה לנו לא על מלחמה בחירוח אלא כדי שלא יזרקו אוהנו הימה. ממש!

אני מאמינה שכוחנו מספיק לנו. אז נבזבז את זה? בכדי להכנסם ללוקסמס כדי

להחזירם עם גח"ל כאשר הם באופוזיציה? אבל אני אביד עוד יותר בקשר להלק

החברתי-כלכלי. הבאנו חקציב לכנסת. אינני יודעת על חילוקי דעות בין חברי

המערך על החקציב. החקציב החקבל. החקציב הוא ביטוי של כלכלה וחברה. ויסלחו לי

חברים. אנחנו בורחים מהענין. איננו עושים עבודה רעיונית בחוץ ציבור הפועלים.

אחם מפ"ם, עושים יותר מאשר חברי המפלגה שלי, אבל אני מעיזה להגיד:

גם אחם לא עושים מספיק. לזה אין חוזה של הקואליציה עם גח"ל שאסור לנו לעשות

עבודה הסברה ועבודה רעיונית בחוץ ציבור הפועלים. זה לא כחוב ואין גם הסכם

סודי אחם. והראיה שבגח"ל עושה עבודה רעיונית בציבור. ואינני יכולה ואין |

לי רשות לומר שאסור לה. גם לנו מותר לעשות כל מה שאנו חושבים כדי לחזק את

ציבור הפועלים בארץ. לא זה שאנו יושבים בקואליציה עם גח"ל מפריע לנו.

פשוט בלתי מעניין. אני מודה שנחוצה עבודה.

8.7.70 11.6 T121p
✓ 112d

לשכת ראש הממשלה

אף - מאווי מינקיף

תמיצק שסיצו קקא. ציון בו זמסיר
פרוט זאלי א דיסני:

1740	ס
830	קציון מאף
310	זאלי
-	קציון

22

מדינת ישראל

נציבות שירות המדינה ז

ירושלים

תאריך: ז' בניסן תשל"ג
9 באפריל 1973

מספר:

אל : מר אלי מזרחי, לשכה ראש הממשלה

הנדון: קטיף - עובדי מדינה
שיחחנו סיום 9.4.73

הנהלת שרות התעסוקה הודיעה כי 10 עובדים, עובדי מדינה, הועסקו בקטיף ההדרים.

הנהלת שרות התעסוקה סבורה, כי חוסר התענות נובע מהאמור בקבלת החוק בענין זה, דבר שגרם שכל ההליכים הנובעים מכך, השהו, וביניהם עונה הקטיף נסתיימה.

מ ב ר כ ה,

פ. גורדון

אחראי על קבלת עובדים לשירות המדינה

CONFIDENTIAL

SECRETARY OF DEFENSE

REPORT

DATE: 10/10/68
BY: [illegible]

TOP SECRET

OF 2 OF 1000, 1000 AND 1000

SECRETARY OF DEFENSE
OFFICE OF THE SECRETARY

SECRETARY OF DEFENSE, OFFICE OF THE SECRETARY
OFFICE, OFFICE OF THE SECRETARY

SECRETARY OF DEFENSE, OFFICE OF THE SECRETARY
OFFICE, OFFICE OF THE SECRETARY
OFFICE, OFFICE OF THE SECRETARY

SECRETARY OF DEFENSE

SECRETARY OF DEFENSE

SECRETARY OF DEFENSE, OFFICE OF THE SECRETARY

۱۱۴۸

15107
2014/11
1735

מחשבות בראשי פרקים

176, '58
CSC, PGD

176, '58
CSC, PGD

high school

הגנה חמורת

ברכת האיחוד, ומה היה אלמלא איחוד.

מפלגת העבודה - הכח המדריך את העם במעשים ובמערכות.

2 אתגרים מול שני מבחנים :

(1) עמידה בחזית הצבאית והמדינית :

סכנת חידוש המלחמה כנגד מגמות לשלול מאתנו גבולות בני-הגנה תמורת תחליפים, התחליפים מסכנים את השלום.

(2) העמידה בחזית הפנימית החברתית:

קליטת העליה והמאבק בין העוני והפעל.

התוכן האנושי של הערכיות הסוציאליסטית - היחס האנושי לעולה, ההתגברות על הניקור המשרדי-פקידותי.

העזו לקבוע סדר עדיפויות לאמי וחברתי. לדעת על מה מוכרחים לוותר במטרה להשיג מה שאסור לתת. כושר החלטה בחלוקת המשאבים.

מפלגת העבודה קמה לא כדי לוותר על הזכויות ההיסטוריות של העם אלא כדי לממש מה שדורנו יכול להגשים.

ברכה להתנחלויות .

לא איכפת האופוזיציה של הנוער "נגד המימסד". העיקר שהנוער ישתתף באחריות על פי דרכו, על פי האופנה שהוא בוחר בה אל אותם היעדים. יהיה מיני בלוז ומקסי באחריות.

דרוש מאמץ תוכניתי לשילוב הרכדים הצעירים בפעילות ובאחריות.

ניתוח 7 סעיפים של סאדאת.

עמדה כלפי הסדרי ביניים (אביא הצעה).

מאבק יהודי ברית-המועצות. - 1918/19 חרם

המפלגה צריכה להיות נישענת איתנה במאמצי השלום, אי חזרה לקווי 4 ביוני ועמידה נגד תחליפים, מאבק על גבולות בני הגנה.

מאורי השלום.

1. The purpose of this document is to provide information regarding the activities of the [redacted] in the [redacted] area.

2. The following information was obtained from [redacted] sources:

(a) [redacted] information regarding the activities of the [redacted] in the [redacted] area.

(b) [redacted] information regarding the activities of the [redacted] in the [redacted] area.

(c) [redacted] information regarding the activities of the [redacted] in the [redacted] area.

(d) [redacted] information regarding the activities of the [redacted] in the [redacted] area.

3. The following information was obtained from [redacted] sources:

(a) [redacted] information regarding the activities of the [redacted] in the [redacted] area.

(b) [redacted] information regarding the activities of the [redacted] in the [redacted] area.

(c) [redacted] information regarding the activities of the [redacted] in the [redacted] area.

(d) [redacted] information regarding the activities of the [redacted] in the [redacted] area.

(e) [redacted] information regarding the activities of the [redacted] in the [redacted] area.

(f) [redacted] information regarding the activities of the [redacted] in the [redacted] area.

(g) [redacted] information regarding the activities of the [redacted] in the [redacted] area.

(h) [redacted] information regarding the activities of the [redacted] in the [redacted] area.

(i) [redacted] information regarding the activities of the [redacted] in the [redacted] area.

(j) [redacted] information regarding the activities of the [redacted] in the [redacted] area.

SECRET

אני מלאת תקוה כי המשא ומתן על אחוד למרחב עם
דבר, אשר נתחדש בימים אלה, בעקבות החלטת לשכת המפלגה
יבוא על סיומו והאחוד יהיה לברכה לתנועה כולה.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
1000 UNIVERSITY OF CHICAGO
CHICAGO, ILL. 60607-7073

סה"כ עולים לפי ארץ ושנת עליה בין השנים 48-70
(כולל תושבים חוזרים)

שנת עליה ארץ עליה	1948 1970	1948 1966	1967 1970	1963 1966	1970	עולי רוסיה
בריטניה		7,888	6,112	2,937	1,905	
צפון אמריקה (כולל קנדה)		14,040	24,242	7,345	9,472	
אמריקה ולטינית		25,602	11,476	13,089	4,508	
ברית-המועצות					999	מ-1.1.71 עד 4.4.71 סה"כ 1,014

1. מתקדמים למלאת 4 שנים מאז מלחמת ששת הימים.

2. ההבדל היסודי בין בקורת הראות הישראלית לזו של שכנינו:

א. אנו שואפים כל מלחמה זו תהיה האחרונה בביבנו לבין שכנינו. אנו שואפים להגיע עמם להסכם, כ באמצעות משא-ומתן ללא להציג מבחון ובלי איומים בחידוש האש.

א. ב.

ב. סירוב לסיים את הסכסוך ע"י הסכם, אלא ע"י הפעלת מערכת איומים בחידוש המלחמה על ידי הפעלת להץ מבחון לבטחיה לכפות פתרון פוליטי שיאלץ את ישראל לסגת אל קווי 67 כאילו לא אירעה תוקפנות.

ב. ג.

3. מה שהתרחש באיזור מאטבע מאי 67 עד 4 ביוני היה תוצאה של אסליה שבוצרה
אצל המצרים, כתוצאה מהציוד הסובייטי הרב, שהפעם אפשר להרוס את ישראל.
ברית-המועצות סיפקה גם את הנשק וגם יצרה את המירוץ (סוריה).
4. ישראל יצאה להגן על חייה ועצמאותה והעבירה את המלחמה לשטחו של האויב.
א. שר הבטחון הסובייטי, גרז'קו, אמר עכשיו, שכל מי שיתקיף את
ברית-המועצות ימצא שהמלחמה מתבהלת על אדמתו. פירוש הדבר שברית-
המועצות לא תראה את עצמה כחוקפן אם היא תגן על עצמה על אדמת החוקף.
וזה בדיוק מה שעשתה ישראל ב-67.
- ב. לא היה איש אחרי מלחמת העולם השנייה שהאשים את פולין שגם היא העבירה
את המלחמה על אדמת החוקפן ולא בשטח עמה קול הדורש שהיא תחזיר את
השטחים אם הדבר יביא לסיכון בטחונה.

3

3

5. אלא שישראל, מיד אחרי שהביסה התוקפנות המצרית אמרה שהיא רוצה מו"מ
על גבולות בנוו הגבה מוסכמים ובטוחים ולא הכתיבה תנאים לתוקפן המובס.

6. ישראל מתמידה בעמדתה זו עד היום ולטרנה הצער הערבים בשארים עקביים
לגישתם השוללת מו"מ בלתי אמצעי ביבנו. הם מתמידים להפס דרכים להביא
לפתרון של כפייה.

4
1
ידמות השלום של ארצות-הברית ושיחזור יארינג

- ישראל מצידה הסכימה ליוזמת השלום של ארצות-הברית ומתוך שאיפתה להגיע להסכם באמצעות משא-ומתן, קבלה על עצמה, בשלב זה, לנהל מ"מ בחסות השגריר יארינג והצהירה שחזרה מוכנה לסגת לגבולות בטוחים ומוטבטים שייקבעו בהסכם השלום.

- גם לאחר ההפרה המצרית-סובייטית הנסה, הסכמנו לחזור לשיחות בחסות השגריר יארינג, וזאת בעיקר הודות לציוד הבטחוני והסיוע החשוב שהוגש לנו על ידי ממשלת ארצות-הברית, ישראל מקירה במעריכה סיוע בטחוני וכלכלי זה מטעם ממשלת ארצות-הברית.

- אך הערכים גם הפעם לא חזרו למשא-ומתן ענייני אלא המשיכו לחפש דרכים להפעלת לחצים להביא לפתרון כפוי.

א. קביעת תאריכים אולטימטיביים לחידוש האש באורח אסטרטגי כמעט.

ב. עידוד פעילות 4 המעצמות בידוע שבכרת-המועצות תוספת בהן ללא סייג. צרפת קרובה למדיניות זו וכן גברה המגמה לרתום גם את ארצות-הברית לפתרון כפוי. התכנית שהוגשה על-ידי מזכיר המדינה

נצלה לחידוש המגמה להגיע לכפיית פתרון במקום הסכם על פתרון.

ה כ י ק ו ר ה :

"עמדתה של ישראל קשוחה"

רק מי שמחלם מן ההסטוריה, מן העבר הרחוק והקרוב יכול שלא להכין את קשיחותינו.

- האם הייתה אידו שחיא מדינה בעולם שניהקה יחסיה עם גרמניה הנאציה לפני 1939 כאשר הכניה הפחרון הסופי ליהודים כבר הייתה עומדת ברורה ?

- האם לאחר ששליש מהעם היהודי הושמר במחנות הריכוש בגרמניה לא הוחזקו יהודים למחנות גירוש ומעצר ע"י הכריטים, וזאת אחרי המלחמה ואחרי השואה ?

האם לא עמדנו לבדנו במלחמת העצמאות שלנו אף לאחר שהעולם
חלית על הקמת מדינת יהודה ולאחר שמדינות ערב הפרו את
החלטות או"ם ושלשו לארצנו ?

האם דורנו לא עמד יום ויום ושנה שנה בהגנה על גבולותינו מאז
הסכמי שביתת-הנשק כאשר שכנינו מפירים כל סעיף כתוב וחתום
בהסכמים ?

האם לא עמד העולם נבוך ובאפס פעולה נוכח האיום המצרי במאי 67
והוטל עלינו בעצמנו לנמץ את שכנת החנק שאיימה לשמידנו כמדינה
וכעת ?

אכן קשיחותנו במרכאות נוכעת מן העובדה שיש לנו
נסיון ויש לנו זכרון.

8
ביקורת: 101 1034

ערביות במסגרת גבולות בשחור

במ בנושא זה עמדנו היא פונקציה של נסיונו וזכרוננו.

- משקיפי האו"ם, כחוצאה מהסכמי שביחה-הנשק, לא מנעו טירור, הסתננות, חבלות והפגזות.

- ^{לצורך} ~~אמנה~~ שלוש המעצמות (ארה"ם בריטניה וצרפת) מ-1950 לשמור על השלמות הטריטוריאלית / ^{המחשבה} ~~הזכרה~~ כבלתי חופשה ערב מלחמה ששה-הימים.

- ההתחייבות שניתנו לאחר מלחמת סיני ב-57 לשייט חופשי בהעלה סואץ ולא כניסת המצרים לעזה לא קוימו מעולם.

- חיל החירום של האו"ם שהופקד לשמור על השייט בטיברי-טיראן גורש
בחרפה על ידי נאצר שהחליט למגור את המצוריים.

- עכשיו מהבטחה הצעה שונות לערבויות ולכח בינלאומי, ביניהם
הצעת רוג'רס שברית-המועצות תשוחף בכח כזה. בריה-המועצות היא
בעלת בריה פעילה של מצרים, המקיימת מצב מלחמה איתנו. מה יהיה
כאשר על גבולותינו יתעוררו תילוקי דעות בין ארה"ב וברית"מ ?
האם אין מקום מצידנו לחשוד שגם אז תבוא אלינו דרישה לעשות
ויתורים כפי למנוע ההלקחות עולמיות - כפי שנשמעים קולות כאלה
גם עכשיו ?

- ערבויות והצבה כח בינינו לבין שכנינו בטבע הדברים יוצרים חומה
כינינו. אין אנו רוצים בשלום חוץ-חיץ. אנו רוצים בשלום חוץ הסכם.

אנו רוצים בשלום אמה שפרושו קרבה ושיתוף בין שכנינו ובינינו
ולא העמדת מחיצות. עצם ההצעה של הצבת חיל בינלאומי כל שהוא
בינינו ובין שכנינו, מהווה הודאה בכך שהגבולות המוצעים לנו
אינן גבולות בטוחים ואינן גבולות של שלום.

ישראל לא מבהירה את עמדתה.

- את הקוים הטריטוריאליים המדוייקים בקבע כתוצאה ממשא ומתן והסכם בינינו ובין שכנינו. במדיניותנו לא קבענו אולטימטומים ולא הצגנו תנאים מוקדמים. קבענו עמדתנו, אך לא דרשנו מהצד השני להסכים לה מראש.
- אין זה בכוח שלעולם אין מושג מהי גישתנו לגבי הצרכים העיקריים של במחובנו.
- עמדתנו הובהרה כלפי העם וכלפי העולם במצע המפלגה לבהירות ובתורה שבעל-פה של המערך. עמדה זו לא בשתנתה וביאבק עליה. עמדותינו מצאו בטויין בהחלטות הממשלה והכנסת והודעותיה המוסמכות של הממשלה.

12

12

ירושלים

בירתה של מדינת-ישראל השאר שלמה ומאוחרת ולא תבוחר עוד.

ייקבעו הסדרים גאותים להבטחת מעמדם הדתי והחזוני-ברסאלי של המקומות
המקודשים למוסלמים ולנוצרים בירושלים ולמתן גישה חופשית למקומות
אלה לבני כל הדתות.

אנו מוכנים בכל עת להסכם עם גורמי הדת של האיטלאט והנצרות בנושא זה.
יש לציין בסיפוק כי מאז 1967 עובדו באורה מעשי הסדרים הנותנים בטחון
מלא לאינטרסים הנוצרים והמוסלמים הדתיים בעיר. זו הפעם הראשונה
שהעיר העתיקה על כל אהריה המקודשים פתוחה גם ליהודים לאחר שהייתה
סגורה בפניהם 20 שנה.

90 12

10 12

הקולות הנשמעים בימים אלה מחוגי הוהיקן מעוררים פליאה. במשך תשעה-
עשרה שנה שחק העולם כאשר העיר העתיקה היתה תחת שלטון מוסלמי-ירדני,
חושביה היהודיים נהרגו והנוחרים כחיים גורשו ונמנעה גישה ליהודים
למקומות המקודשים ביותר.

מדוע הדאגה עכשיו כאשר תחת שלטון ישראלי החושבים הערכיים במזרח-
ירושלים נשארו במקומם וחגישה היא חופשית לכל הדתות, לכל המקומות
המקודשים ? - האם מפני שעכשיו ירושלים תחת שלטון יהודי ? היש צורך
להזכיר מחדש שירושלים הקדושה לשלוש הדתות הותקפה ב-23 השנים האחרונות
מעמיתים על-ידי ירדן ?

13
הגבול בין ישראל וירדן יהיה נושא למו"מ אך ישראל - קדם כל - רואה
בגדר הירדן גבול בטחון, דהיינו, גבול אשר כוחות צבא זרים לא יחצוהו מערבה.

רמת הגולן ופזה תישארנה בשליטתנו והופש השיט מאילת דרומה יובטח על ידי
כוחותיה העצמיים של ישראל. תמשיך השליטה הישראלית בשארם א סיר.

איזור זה (מרחב שלמה) יהיה קשור לישראל ברציפות טריטוריאלית ההולמת את
צרכיה הבטחוניים נוכח אפשרות התבכלויות אפשריות בעתיד.

על מצע זה הלכה מפלגתנו לנהירות ועל מצע זה קיבלנו את אמרנו של העם.
עמדתנו לא גישתנתה. כל האומרים לנו שאין הם יודעים גישתנו הטריטוריאלית
העקרונית, מתכווצים כנראה לאמר לנו שהם אינם מקבלים אותה, אף על פי שהם
יודעים אותה.

14

הויכוח שלנו עם ממשלת ארצות-הברית:

- א. היא אינה גורסת את תביעתנו למשא ומתן ישיר כאילו היה זה ענין טכני ופרוצדוריאלי בעוד שהדבר מונה כיסודו של הסכסוך. הסרוב למו"מ ישיר מצד הערבים מעמיד בספק רב אם קיים אצל הצד השני רצון אמיתי להסל את הסכסוך.
- ב. בהגשת התכביות הטריטוריאליות של אוק'-דצמ' 69 (תכבית רוג'רס) שיחררה ארצות הברית, בודאי בלי כוונה, את מצרים מהצורך לנהל מו"מ על גבולות. מיד אחרי תכביות 69 הודענו לממשלת ארצות הברית ובכנסת שאיבנו יכולים לקבל אותה. הסברתי זאת בהיותי בארצות-הברית גם לבשיא וגם למזכיר המדינה. הויכוח איבנו אם ישראל מפרשת לארצות-הברית עמדתה הטריטוריאלית או לא, אלא שדעותיבו ודעותיה של ארצות-הברית בנושא הטריטוריאלי עדיין נטארו שנויות במחלוקת.

האם צדקה הממשלה בעמדתה, למרות האכזריות הללו, בדרך שנקטה בדבר קבלת יוזמת השלום של ארצות-הבית? האם יצאו ניוזקים או יותר חזקים?

א. המסקנה האישית

מאז יולי נמשכים 9 חודשים של המסקנה אישית. ידוע לכל שלא מתוך חולשה הסכמנו להמסקנה אישית ולהליכה לשיחור יארינג. מעולם לא ראינו זאת כסימן חולשה שאיננו רוצים בקרבות במידה ורק אפשר למנוע אותה.

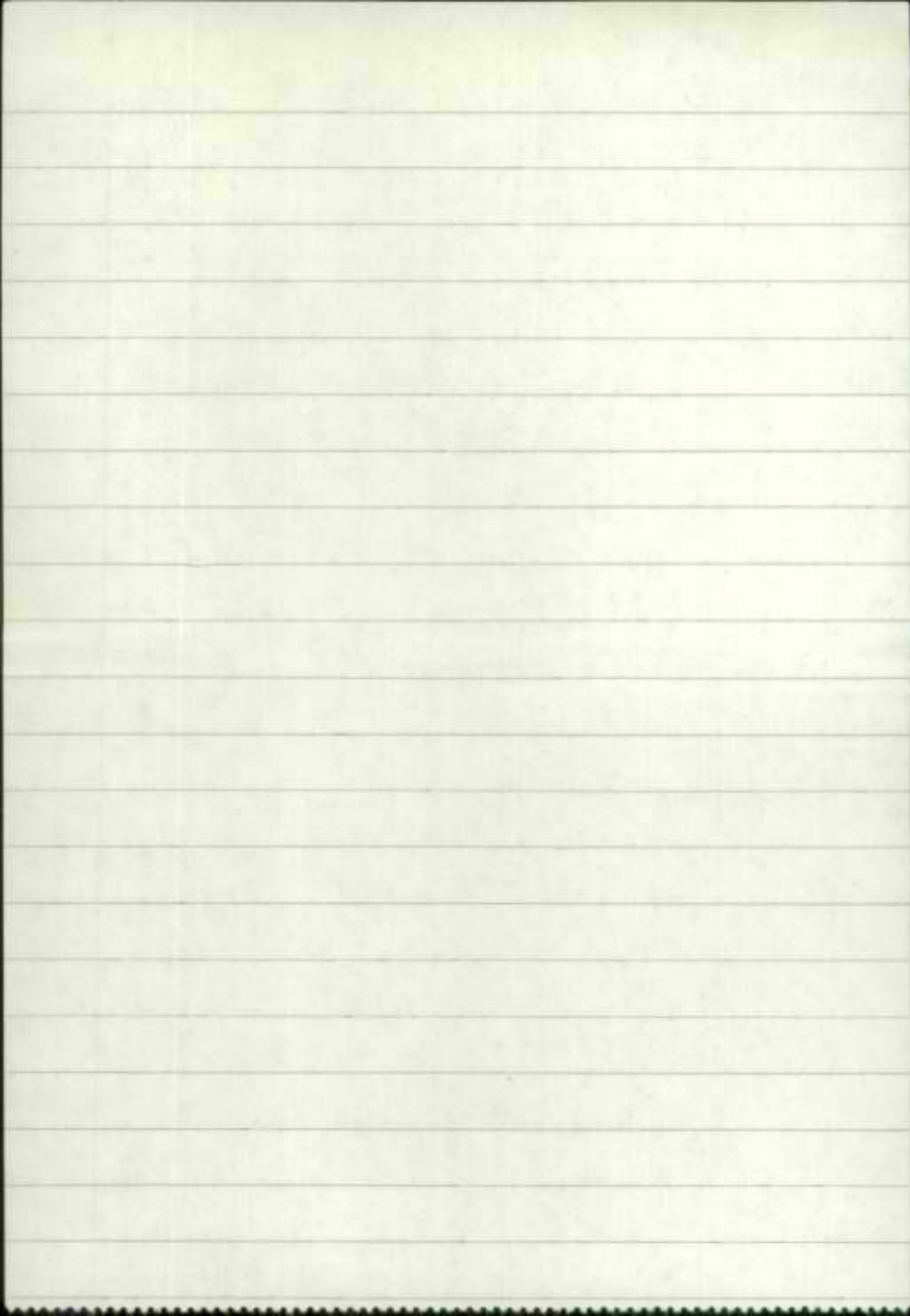
ב. התעצמותנו

גם מבלי להכנס לפרטים, אין זה סוד שהתחזקנו בכל השטחים ובכל המובנים וגדמה לי שהאופוזיציה, כליבה, לא יכולה להתכחש לעובדות אלו.

18
ה ב ע י ה הפלשתינאית

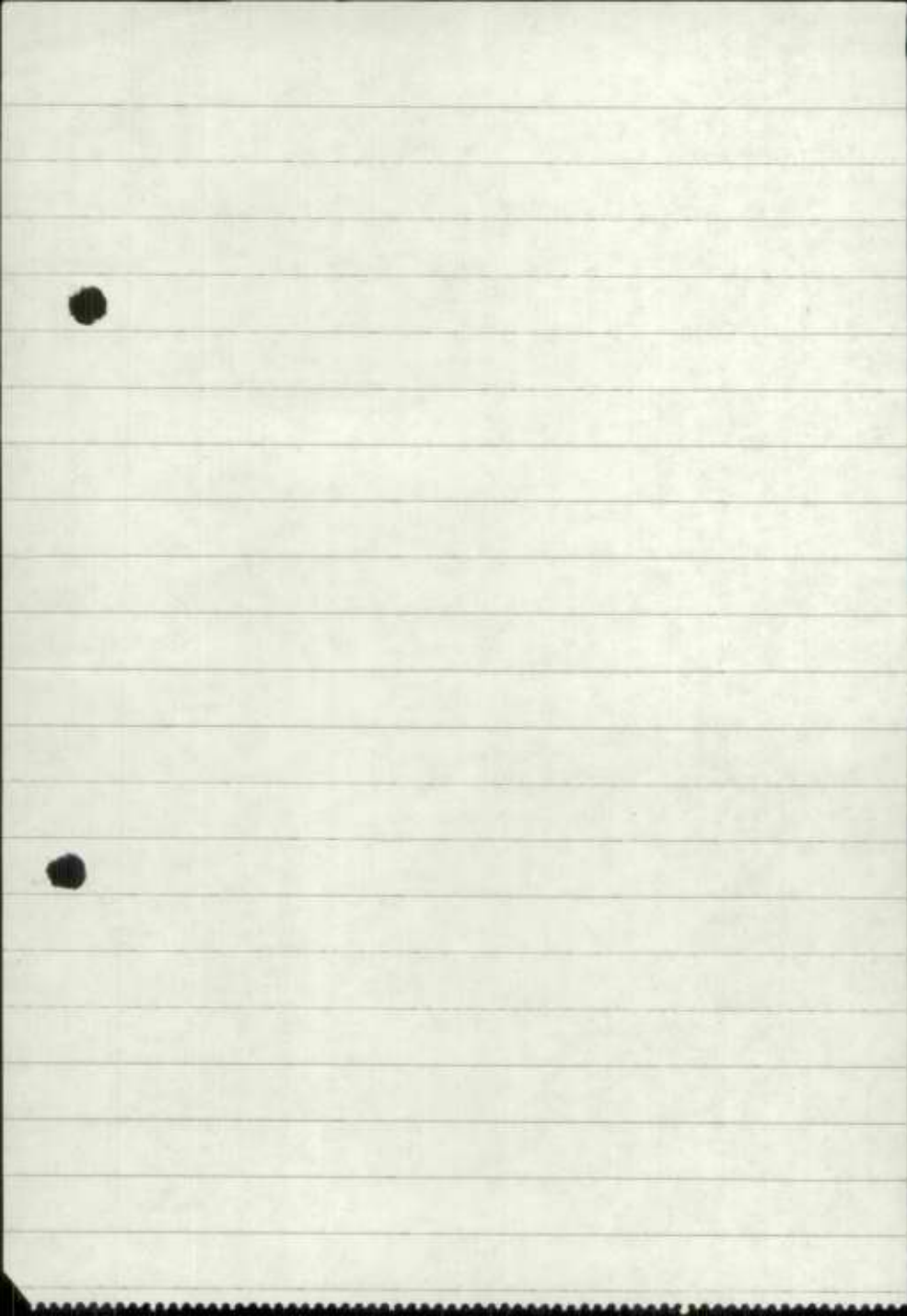
המישחנו היא שבמרחב הגדול בין הים-התיכון והגבול העיראקי, דהיינו, פלשתינה ההיסטורית,
יש מקום לשתי מדינות עצמאיות: אחת יהודית ואחת ערבית. לזאת כמובן אין השלכה על המיעוט הערבי
החי בישראל.

- לא פעם מופנית השאלה לישתאל - על מה היא מוכנה לוותר ומה היא מוכנה לשלם בעד שלום. ישראל אינה חייבת לכל השלום בעד שלום שהוא צורך חיוני לשני העמים ולשני הצדדים ובוודאי אינה חייבת לשלם בשלילת זכויותיה בהפקרת אינטרסים בטחוניים שלה ובחשיפת גבולותיה להתנקשות מחודשת כחרושה ובריבונותה.
- איומי סאדאת לחידוש המלחמה בסוף החודש.
- התעצמות צה"ל.
- השלום. לא היה מקרה שלא ניצלנו הזדמנות להעביר פניות, באמצעות אנשים הנחשבים לידידי מצרים, הן לנאצר והן לסאדאת - אך לא זכינו לכל תשובה.
- קריאת לעולם המדיאליסטי.

II

מחלוקת המלכות. וצפון קיבוץ והנה
גלוי במו. אין קטילת צדק - שום צדק (א)
ועל עיני מלכים - כך יאמרו.

בייר¹³ מנסה לתאר בקצרה את ההתארגנות הפוליטית-צבאית של הפלשתינאים מ-1948 עד 1967 תוך שימת דגש על מושג "הישות הפלשתינאית" כפי שבראה בעיני¹⁴ הפלשתינאים עצמם ובעיני ארצות ערב בלי להכנס לויכוח הנטוש עתה האם קיימת ישות פלשתינאית אם לאו.

לאחר מלחמת השחרור וחתימת הסכמי שביתת הנשק בין ישראל לארצות ערב הוקמה בעזה "ממשלת כל פלשתינה" בחסותה של משפחת חוסייב (אשר יאסר ערפת משתייך לה) מטרת מקימה היתה להטיל מרותה על הגדה המערבית ורצועת עזה אולם לאחר כנס יריחו באוקטובר 1948 בו קראו נציגים פלשתינאים רמי דרג לעבדאללה לקחת את הפלשתינאים תחת חסותו ולאחד את שתי הגדות סיפחה ירדן את הגדה המערבית באביב 1950 וגרמה ^{להתפוררות} ^{להתאחדות} ממשלה זו ולא בותר ממנה אלא שלט וראש ממשלה - אחמד חילמי פיאחה, אשר שימש גם כנציגה במועצת הליגה הערבית.

גורם נוסף שבחש בקלחת הפלשתינאית היה "הועד הלאומי העליון" של המופתי, גם הוא התיימר ליצג את הפלשתינאים אולם, בעיקר בגלל הגבלת פעולתו ע"י ארצות ערב, שקע ^{4k} הוא בחוסר מעש.

ירידתה והתפוררותה של ההנהגה הפלשתינאית הותיקה (אבשי "דור השואה" לפי הגדרת הפלשתינאים עצמם) פתחה פתח לשני כיווני התפתחות:

א. חדירת גורמים לא פלשתינאים חזקים למחנות הפליטים ולריכוזי פלשתינאים אחרים - דוגמא: ¹¹⁰² ⁵⁰ המוקדמות היתה זו "המפלגה הלאומית הסורית" אשר זכתה להצלחה רבה בקרב הפלשתינאים.

ב. עלייתו של דור חדש בקרב הפלשתינאים, דור הנקרא בפיהם "דור הנקמה" שהיה יותר דוקטרינרי וצמא לפעולה. -אם ^{לפני מלחמת} "סמ"ח" כי לא תמיד מצא לא גיבוי עממי בקרב הפלשתינאים עצמם.

שני כיווני התפתחות אלו הגיעו להתמזגות מסויימת במרץ 1959 עם העלאת הסיסמא של "הישות הפלשתינאית" ע"י נאצר.

למושג "ישות" (כיאן - בערבית) כמונח פוליטי יש שתי משמעויות: א. דבר הקיים ועומד-עובדה. ב. דבר שיש להקימו-מטרה. המשמעויות והקונטציות המתלוות למונח זה הן של תקיפות לאומית בלתי מתפשרת, בלתי בכנעת ולוחמת ופרושו תמיד- קיצוניות. המונח "ישות" כמונח פוליטי נמצא בפעם הראשונה (לא ^{שקדש} ^{לפלשתינאים}) ב-1931 בהחלטה של הוועידה הערבית הלאומית שבערכה בירושלים. הוא מופיע מספר פעמים ב-1949 אולם הוא קיבל משמעות מיוחדת ב-1959 כאשר הישות הפלשתינאית קיבלה את המשמעות של "ערביות פלשתינה", התנגדות לבסיונות של "חיסול בעית פלשתינ", התנגדות לחלוקת ארץ ישראל ולהתפייסות עם ישראל ואקטואליזציה של המאבק כנגדה.^{*}

D. OTHERS OF THE SAME TYPE MENTIONED, ALL NAMES BEING "THE WOMAN" WITH A
DIFFERENT NAME GIVEN. AND (THE NAME "WOMAN" IS IN THE END OF EACH ONE
OF THESE REFERENCES ALSO.

שנת 1959 היתה אם כן שנת מפנה בהתפתחות הפוליטית של הפלשתינאים.

עד שנה זו נרשמו לזכות הערבים הצלחות מחד וכשלונות מאידך. ההצלחות היו רבות-
עלית קרבן של נאצר, הלאמת תעלת סואץ, הדיפת ההתקפה המשולשת על מצרים ב-1956
והפינוי ללא שוור וללא תנאים של כל השטחים הכבושים ב-1957, איחוד מצרים וסוריה
וההפיכות בעירק ובסודן ב-1958.

מאידך נרשמו כשלונות- הכשלון העיקרי היה באי תזוזה בענין הערבי הפלשתינאי- עשר
שנים מאז כינון מדינת ישראל והמפלה הערבית ב-1948 לא השיג העולם הערבי אפילו
הישג של יוקרה בענין זה וישראל נעשתה לעובדה יציבה. יתר על כן, בחוגים פלשתינאים
התחזק הרושם כי המדינות הערביות השלימו עם המצב.

בוסף על כך התעורר המאבק הבינ-ערבי בעיקר בין קעס לבין עירק של קאסם (על רקע רצונו
של נאצר לשלב את עירק במערך הנאצרי) ובין שתיהן לבין ירדן.

הסתירה הזאת בין ההצלחות לבין הכשלונות הביאה לחיפוש דפוסים חדשים של מחשבה ופעולה
למען עצמאות פלשתינאית וכאן באה ראשיתו של הנסיון לעורר תחיה-מטעם של "הפלשתינאים",
נאצר האמין כי סיסמה זו תוכל לשרתו במאבק הבינ-ערבי.

מצרים הציעה, אם כן, הקמת מרכזים פלשתינאים יצוגיים בכל ארצות ערב אשר יתמזגו לגוף
אחד הצמוד לליגה הערבית, באותה עת יוקם צבא פלשתינאי בארצות המארחות.

עירק הציעה קודם כל הקמת רפובליקה פלשתינאית בגדה המערבית וברצועת עזה, הצבא יוקם
לאחר שתוקם מדינה זו- אולם עירק עצמה החלה כבר באותה שנה בהקמת יסוד לצבא פלשתינאי,
כך שההבדל בינה לבין מצרים אינו ברור דיו.

ירדן, לעומת שתיים אלה, הרגישה כי הקמת מדינה פלשתינאית, או ישות פלשתינאית עצמאית,
מהווה איום רציני, קודם כל על שלמות הממלכה ההאשמית אשר מורכבת ברובה ע"י הפלשתינאים.
לכן לחמה ירדן ברעיון הישות הפלשתינאית בדרכים שונות ולעתים נראתה כמקבלת את המושג
תוך הצגת הממלכה ההאשמית כמדינה הפלשתינאית הרצויה והקיימת.

ב-29 במרץ 1959 בתקבלה בליגה הערבית ההחלטה הנאה: "הועידה החליטה על פגישת פיסגה
לדון בבעיה של ארגון מחדש של הפלשתינאים ולתת להם ישות משל עצמם". כן הוחלט על
הקמת "ועדת תכנון עליונה" בראשה העמיד נאצר את עבד-אל חכים עאמר. (אממס) ✓

התברר לאחר מכן כי סיסמת הישות הפלשתינאית יש בה לענות על הצרכים של קיצוניות תקופתית
בלתי מחייבת והיא נעשתה פופולרית בעיקר בקרב הפלשתינאים עצמם אולם תגובת ירדן היתה
שהסיסמא הופרחה רק לצרכי תעמולה ואין בה ממש, מה גם שהירדנים ראו בה סיסמא אופוזיציונית
מובהקת. באמצע 1960 הוחלט באסיפה יזומה בחברון כי הישות הפלשתינאית "היא ביטוי להתנערות
המדינות הערביות מבני פלשתיין החיים בארצותיהם וכליאתם בכלא הישות המדומה".

מאחר והסיסמא הוסיפה והתפשטה היו בסיונות מצד השלטון ההאשמי, כפי שהזכרתי קודם, לזהות את עצמו עם הישות הפלשתינאים אולם בסיונות אלה עלו בתוהו והסיסמא הזאת נשארה אנטי האשמית כפי שנולדה. יתר על כן הסיסמא נוצלה ע"י ארצות ערב לפי צרכיהן ולפעמים אפילו זנחוה- משום כך חלו עליות וירידות בפעילות הפלשתינאית במשך שנות הששים.

אולם קרה שהגולם קם על יוצרו- התוצאה של העלאת סיסמת "הישות הפלשתינאית" היתה יקיצתו של הרגש הלאומי הפלשתינאי שהחל כופה עצמו על ממשלת ערב ^{ע"פ} בשעה שלא היה להן ענין מיוחד בו.

ב-1963-1964 חלה התעוררות נוספת בענין הפלשתינאי וזאת בגלל כמה גורמים: א. ההצלחה האלג'ירית ב-1962 הפיחה רוח חדשה בלב הפלשתינאים "כי הנה במצאה נוסחת פלא גם לבעית ארץ ישראל" בסוף 1962 החלו צצים כפטירות ארגונים "וחזיתות" שהמשותף לכלם היה הדבקות בנוסחה המשלבת את רעיון "הישות הפלשתינאית" עם הדוגמא האלג'ירית. הארגון היחיד שאמנם ^{נכח} נבחרת אלג'יריה היה הפתח.

ב. באוגוסט 1963 פרצה בהלה בקרב העתונות הערבית סביב סיורו של המוביל הארצי ומכיון שנאצר חזר והצהיר כי השלמתו תהיה עילה למלחמה התלהטו הרוחות בקרב הערבים. אולם נאצר לא רצה במלחמה, מה גם שהחלה מעורבותו במלחמה בתימן, לכן החיה מחדש את רעיון הישות הפלשתינאית.

ג. ביוני 1963 נפטר אחמד חילמי פחה שהיה ראש "ממשלת כל פלשתינה" ובספטמבר 1963 הזמין המושב ^ג 40 של הליגה הערבית את אחמד שוקיירי למלא את מקומו. שוקיירי החל מיד בפעילות מרובה וב-30 בספטמבר 1963 הכריז בעזה "נפעל למען בניית הישות הפלשתינאית ויסוד של צבא ושל גורדים פלשתינאיים... את הישות הזאת יבנה העם הפלשתינאי בעצמו" הוא החל מסתובב בבירות ארצות ערב עם רעיון "ארגון השחרור הפלשתינאי".

אישור להקמת ארגון זה ניתן בוועידת הפיסגה שכונסה בקהיר בינואר-פברואר 1964 ע"י נאצר כדי לקבל גיבוי כלל-ערבי לאי רצונו לצאת למלחמה בישראל.

שוקיירי כינס במאי 1964 את הכנוס הראשון של "המועצה הלאומית הפלשתינאית" בירושלים. -בכך היה בסיון לארגון הפלשתינאים, לשיקום הנפגתם ולהקמת צבא פלשתינאי רציני אחמד שוקיירי נבחר ליו"ר הארגון שהוקם (אש"פ) אולם בסיון לא זכה למלוא ההצלחה עקב הסתייגויות של ארגונים פלשתינאים שונים (ביניהם הועד הערבי העליון של המופתי) ועקב רצון ארצות ערב לשלוט בצבא השחרור הפלשתינאי.

אולם באותו כינוס נולד מסמך חשוב והוא "האמנה הלאומית הפלשתינאית". (מאי 1964)
המעגין בנוסח האמנה הוא שלא מופיע בו המונח "הישות הפלשתינאית" ובודאי אין הדבר
מקרי, מה גם שהסיסמה הזאת רווחה אז לא רק בין הפלשתינאים והופיעה בפירוט רב בגילוי
דעת של תנועת הלאומים הערביים לפני הועידה: " (התנועה מתיצבת לצידו של) העם הערבי
הפלשתינאי הגיבור... ותובעת להקים את הישות הזאת (הפלשתינאית) על עקרונות ויסודות
יציבים ואיתנים כדי שיתגשם אירגון מהפכני של עם פלשתינאי שיוכל לשאת את נס הקרב
והמאבק הנמרץ המתמיד להחזרת פלשתינא וּלמחיקת חרפת השואה"

בחוזר שהופץ בעת הועידה נסתחה ביקורת חריפה על הועידה ובתגלה ¹² בחוזר כי המלך חוסיין
התנגד לקיום הועידה אולם הסכים לקיומה לאחר ששוקיירי הבטיח הבטחות מסוימות ומשום
כך, טוען החוזר, לא שירתה הועידה את ענין "הישות" כיאות.

גם לאחר הועידה לא הצליח "הארגון לשחרור פלשתינא" להביא לשיתוף פעולה מלא בין הקבוצות
הפוליטיות והאידאולוגיות השונות והחשדות ואי האמון ביניהן גברו והלכו.

בין 1965 ל-1967 כובסו עוד שני כינוסים של המועצה הפלשתינאית אולם בהם בלט הפירוד
בין הארגונים השונים מצד אחד והסתייגות ארצות ערב מהם מאידך.

ב-1965 העלה בורגיבה הצעה "מהפכנית" ביריחו בדברו בפני פלשתינאים - הוא קרא לדחיית
המאבק בישראל עד שהערבים יהיו מוכנים לכך זאת כדי למנוע שואה נוספת. הפלשתינאים כמוכנ
התנגדו לקביעה זו של בורגיבה והציגו אותה כפתרון של פשרה אשר אינו יכול להתקבל כאשר
מדובר בזכות המוחלטת של העם הפלשתינאי על ארצו ולכן דחתה המועצה השנייה של אש"פ את הצעות
בורגיבה מכל וכל.

ב-1965 החל גם השיתוף בין סוריה לבין ה"פתח" ותוך כדי כך החלו גם פעולות החבלה בישראל
אולם שירותי הבטחון המצריים והירדניים חיסלו את החוליות שפעלו משטחן וגם בלבנון החלו
להצר את צעדי הפתח. ברור כי גם פעולות הפתח וגם מדיניותו הכללית - התקפנית, נפלו קרבן
לקרע הבין-ערבי בעיקר בין מצרים לסוריה, אולם גם סוריה שתמכה בפתח לא רצתה שיפתח
עצמאות משלו אלא שישרת את מטרותיה היא - לשם כך אפילו הושיבה את ערפאת בבית הסוהר, ¹³ בשלהי
1966 החל באצר לתמוך, מטעמיו הוא, בפתח ומשום כך החלו גם לגבור פעולות החבלה לא רק
נגד ישראל אלא גם נגד ירדן - דבר שהתישב יפה עם מדיניותו של שוקיירי - מדיניות ¹⁴ שהביאה
בסופו של דבר לפעולת סמוע בנובמבר 1966.

סכום.

מבחינה פוליטית-צבאית נראים שני קווי אופי עיקריים בתנועה הפלשתינאית בין 1948 ו-1967:

א. פעולת הארגונים והפעלתם נתונה בידי ארצות ערב ובעיקר מצרים- הפלשתינאים עצמם מודים כי באצר הוא אשר "ילד" את הישות הפלשתינאית- אנו רואים לכן עליות וירידות בפעילות הארגונים בהתאם למצב הבין-ערבי.

ב. הפירוד בין הארגונים הפלשתינאים הוא גדול ולא תמיד חותרים הם לאותה מטרה. למרות שהמטרה היא בעצם אחת- חיסול ישראל, הרי כל ארגון מפתח לו מטרות משלו אשר לא תמיד מתישבות עם מטרות הארגונים האחרים.

עד עתה דובר על "ההנהגה הפלשתינאית" ויחסיה עם ארצות ערב אולם מה יחסיה של "ההנהגה הפלשתינאית" עם הפלשתינאים עצמם.

י. הרכבי כותב בהקדמתו ל"אמנה הפלשתינאית ומשמעותה" "יש להם (פלשתינאים) תחושת שותפות מבחינת הגדרתם את עצמם כפלשתינאים" להרגשת שותפות זו, לפי הרכבי, מספר גורמים:

א. המוצא המשותף והחוויות של הגורל והסבל בעבר ובהווה.

ב. הקושי להקלט בארצות ערב קליטה כלכלית וחברתית.

ג. הימצאות חלק ניכר מהם במחנות פליטים דבר שגרם לשמירת הזהות הקיבוצית יחד עם מחאה כנגד מצבם כפליטים.

ד. הדוגמא הציונית של הזיקה לארץ.

אין גם להתעלם מגילויים ספרותיים פלשתינאים שהם למעשה חיל חלוץ ליצירת מ^אנסים לאומיים. אולם כפי שנראה הדבר עתה, אחרי מלחמת ששת הימים ^אאכן היה קיים גם לפניה, המיתוס העיקרי הדרוש ליצירת עם- המיתוס של ההקרבה העצמית, של ההגשמה העצמית של האידיאל ע"י כל פרט ופרט- עדיין אינו קיים.

כאן נכנסת לתמונה גם הפרגמנטציה ^{הכאן}המשה בחברה הערבית, שהחברה הפלשתינאית היא חלק ממנה, בה הנאמנות נתונה בעיקר למעגל הצר של המשפחה אולם מתעמעמת ככל שהיא נדרשת למסגרת גדולה יותר כגון עיר, מדינה או איחוד בין ערבי- רק מנהיג בעל שיעור קומה יכול להביא לאיחוד ולהשתתפות אישית של פרטים אולם עם הסתלקותו חוזרת הפרגמנטציה לקדמותה. ^{שני}שני גורמים אלה, ייתכן והם הגורמים לדלותה של התנועה הפלשתינאית.

מבחינה סמבטית קשה לומר שלא שמענו על "הישות הפלשתינאית" לפני 1967, מבחינה אירגונית ייתכן והיתה חסרת ערך וכלי משחק בידי ארצות ערב גם מבחינה מהותית לא הצליחה התנועה הפלשתינאית לאחד את הפלשתינאים עצמם למרות סיסמאותיה הקוסמות.

תלוי זה של ניתוק בין ^{המנהיג}ההנהגה לבין ההמונים החל לפני מלחמת ששת הימים ונמשך ^{גם}גם אחריה, אולם אז היה הפרטנר לשיחה- הממלכה ההאשמית, כיום הפרטנר הינו ישראל.

STEWART WINGEN JR., 505 DEER, WEST BOSTONIA

T. DEVEN GILLES, BS DT 507 SACV.

בי"ר מנסה לתאר בקצרה את ההתארגנות הפוליטית-צבאית של הפלשתינאים מ-1948 עד 1967 תוך שימת דגש על מושג "הישות הפלשתינאית" כפי שבראה בענייני הפלשתינאים עצמם ובעיני ארצות ערב בלי להכנס לויכוח הנטוש עתה האם קיימת ישות פלשתינאית אם לאו.

לאחר מלחמת השחרור והתימת הסכמי שביתת הנשק בין ישראל לארצות ערב הוקמה בעזה "ממשלת כל פלשתינה" בחסותה של משפחת חוסייב (אשר יאסר ערפת משתייך לה) מטרת מקימה ביתה להסיל מרותה על הגדה המערבית ורצועת עזה אולם לאחר כנס יריחו באוקטובר 1948 בו קראו בציגים פלשתינאים רמי דרג לעבדאללה לקחת את הפלשתינאים תחת חסותו ולאחד את שתי הגדות סיפחה ירדן את הגדה המערבית באביב 1950 וגרמה להחלפת ממשלה זו ולא בותר ממנה אלא שלט וראש ממשלה - אחמד חילמי פיאחה, אשר שימש גם כנציגה במועצת הליגה הערבית.

גורם נוסף שבחש בקלחת הפלשתינאית היה "הועד הלאומי העליון" של המופתי, גם הוא התיימר ליצג את הפלשתינאים אולם, בעיקר בגלל הגבלת פעולתו ע"י ארצות ערב, שקע הוא בחוסר מעש.

ירידתה והתפוררותה של ההנהגה הפלשתינאית הותיקה (אנשי "דור השואה" לפי הגדרת הפלשתינאים עצמם) פתחה פתח לשני כיווני התפתחות:

א. חדירת גורמים לא פלשתינאים חזקים למחנות הפליטים ולריכוזי פלשתינאים אחרים - דוגמא: ^{ה-50}המקדמות היתה זו "המפלגה הלאומית הסורית" אשר זכתה להצלחה רבה בקרב הפלשתינאים.

ב. עלייתו של דור חדש בקרב הפלשתינאים, דור הנקרא בפיהם "דור הנקמה" שהיה יותר דוקסריברי וצמא לפעולה. - אם ~~הוא~~ "הוא" כי לא תמיד מצא לא גיבוי עממי בקרב הפלשתינאים עצמם.

שני כיווני התפתחות אלו הגיעו להתמזגות מסויימת במרץ 1959 עם העלאת הסיסמא של "הישות בפלשתינאית" ע"י נאצר.

למושג "ישות" (כיאן - בערבית) כמונח פוליטי יש שתי משמעויות: א. דבר הקיים ועומד-עובדה. ב. דבר שיש להקימו-מטרה. המשמעויות והקונטרסציות המתלוות למונח זה הן של תקיפות לאומית בלתי מתפשרת, בלתי בכנעת ולוחמת ופרושו תמיד - קיצוניות. המונח "ישות" כמונח פוליטי נמצא בפעם הראשונה (לא ^{שקד} לפלשתינאים) ב-1931 בהחלטה של הוועידה הערבית הלאומית שנערכה בירושלים. הוא מופיע מספר פעמים ב-1949 אולם הוא קיבל משמעות מיוחדת ב-1959 כאשר הישות הפלשתינאית קיבלה את המשמעות של "ערביות פלשתינה", התנגדות לבסיונות של "חיסול בעית פלשתינ", התנגדות לחלוקת ארץ ישראל ולהתפייסות עם ישראל ואקטואליזציה של המאבק כנגדה.*

שנת 1959 היתה אם כן שנת מפנה בהתפתחות הפוליטית של הפלשתינאים.

עד שנה זו ברשמו לזכות הערבים הצלחות אחד וכשלונות מאידך. ההצלחות היו רבות-עלית קרבו של נאצר, הלאמת תעלת סואץ, הדיפת ההתקפה המשולשת על מצרים ב-1956 והפינוי ללא שוור וללא תנאים של כל השטחים הכבושים ב-1957, איחוד מצרים וסוריה וההפיכות בעירק ובסודן ב-1958.

מאידך ברשמו כשלונות-הכשלון העיקרי היה באי תזוזה בענין הערבי הפלשתינאי-עשר שנים מאז כיבוץ מדינת ישראל והמפלה הערבית ב-1948 לא השיג העולם הערבי אפילו הישג של יוקרה בענין זה וישראל בעשתה לעובדה יציבה. יתר על כן, בחוגים פלשתינאים התחזק הרושם כי המדינות הערביות השלימו עם המצב.

נוסף על כך התעורר המאבק הבינ-ערבי בעיקר בין קעס לבין עירק של קאסם (על רקע רצונו של נאצר לשלב את עירק במערך הנאצרי) ובין שתיהן לבין ירדן.

הסתירה הזאת בין ההצלחות לבין הכשלונות הביאה לחיפוש דפוסים חדשים של מחשבה ופעולה למען עצמאות פלשתינאית וכאן באה ראשיתו של הנסיון לעורר תחיה-מטעם של "הפלשתינאיות", נאצר האמין כי סיסמה זו תוכל לשרתו במאבק הבינ-ערבי.

מצרים הציעה, אם כן, הקמת מרכזים פלשתינאים יצוגיים בכל ארצות ערב אשר יתמזגו לגוף אחד הצמוד לליגה הערבית, באותה עת יוקם צבא פלשתינאי בארצות המארחות.

עירק הציעה קודם כל הקמת רפובליקה פלשתינאית בגדה המערבית וברצועת עזה, הצבא יוקם לאחר שתוקם מדינה זו-אולם עירק עצמה החלה כבר באותה שנה בהקמת יסוד לצבא פלשתינאי, כך שההבדל בינה לבין מצרים אינו ברור דיו.

ירדן, לעומת שתיים אלה, הרגישה כי הקמת מדינה פלשתינאית, או ישות פלשתינאית עצמאית, מהווה איום רציני, קודם כל על שלמות הממלכה ההאשמית אשר מורכבת ברובה ע"י הפלשתינאים. לכן לחמה ירדן ברעיון הישות הפלשתינאית בדרכים שונות ולעתים בראתה כמקבלת את המושג תוך הצגת הממלכה ההאשמית כמדינה הפלשתינאית הרצויה והקיימת.

ב-29 במרץ 1959 נתקבלה בליגה הערבית ההחלטה הבאה: "הועידה החליטה על פגישת פיסגה לדון בבעיה של ארגון מחדש של הפלשתינאים ולתת להם ישות משל עצמם". כן הוחלט על הקמת "ועדת תכנון עליונה" בראשה העמיד נאצר את עבד-אל חכים עאמר. (עאמר, א')

התברר לאחר מכן כי סיסמת הישות הפלשתינאית יש בה לענות על הצרכים של קיצוניות תקפנית בלתי מחייבת והיא בעשתה פופולרית בעיקר בקרב הפלשתינאים עצמם אולם תגובת ירדן היתה שהסיסמא הופרחה רק לצרכי תעמולה ואין בה ממש, מה גם שהירדנים ראו בה סיסמא אופוזיציונית מובהקת. באמצע 1960 הוחלט באסיפה יזומה בחברון כי הישות הפלשתינאית "היא ביטוי להתנערות המדינות הערביות מבני פלשתינ החיים בארצותיהם וכליאתם בכלא הישות המדומה".

מאחר והסיסמא הוסיפה והתפשטה היו בסיונות מצד השלטון ההאשמי, כפי שהזכרתי קודם, לזהות את עצמו עם הישות הפלשתינאית אולם בסיונות אלה עלו בתוהו והסיסמא הזאת בשארה אנטי האשמית כפי שנולדה. יתר על כן הסיסמא נוצלה ע"י ארצות ערב לפי צרכיהן ולפעמים אפילו זנחוה- משום כך חלו עליות וירידות בפעילות הפלשתינאית במשך שנות הששים.

אולם קרה שהגולם קם על יוצרו- התוצאה של העלאת סיסמת "הישות הפלשתינאית" היתה יקיצתו של הרגש הלאומי הפלשתינאי שהחל כופה עצמו על ממשלת ערב ^{ע"י} בשעה שלא היה להן עבין מיוחד בו.

ב-1963-1964 חלה התעוררות נוספת בעבין הפלשתינאי וזאת בגלל כמה גורמים:
א. בהצלחה האלג'ירית ב-1962 הפיחה רוח חדשה בלב הפלשתינאים "כי הנה במצאה נוסחת פלא גם לבעית ארץ ישראל" בסוף 1962 החלו צצים כפטריות ארגונים "והזיתות" שהמשותף לכלם היה הדבקות בנוסחה המשלבת את רעיון "הישות הפלשתינאית" עם הדוגמא האלג'ירית. הארגון היחיד שאמנם ^{נצט}בברכת אלג'יריה היה הפתח.

ב. באוגוסט 1963 פרצה בהלה בקרב העתונות הערבית סביב סיורו של המוביל הארצי ומכיון שנאצר חזר והצהיר כי השלמתו תהיה עילה למלחמה התלהטו הרוחות בקרב הערבים. אולם נאצר לא רצה במלחמה, מה גם שהחלה מעורבותו במלחמה בתימן, לכן החיה מחדש את רעיון הישות הפלשתינאית.

ג. ביוני 1963 בפטר אחמד חילמי פחה שהיה ראש "ממשלת כל פלשתינה" ובספטמבר 1963 הזמין המושב ⁴⁰⁻⁴ של הליגה הערבית את אחמד שוקיירי למלא את מקומו. שוקיירי החל מיד בפעילות מרובה וב-30 בספטמבר 1963 הכריז בעזה "בפעל למען בניית הישות הפלשתינאית ויסוד של צבא ושל גדודים פלשתינאיים... את הישות הזאת יבנה העם הפלשתינאי בעצמו" הוא החל מסתובב בנירות ארצות ערב עם רעיון "ארגון השחרור הפלשתינאי".

אישור להקמת ארגון זה ניתן בוועידת הפיסגה שכונסה בקהיר בינואר-פברואר 1964 ע"י נאצר כדי לקבל גיבוי כלל-ערבי לאי רצונו לצאת למלחמה בישראל.

שוקיירי כינס במאי 1964 את הכנוס הראשון של "המועצה הלאומית הפלשתינאית" בירושלים. -בכך היה בסיון לארגון הפלשתינאים, לשיקום הבקעתם ולהקמת צבא פלשתינאי רציני אחמד שוקיירי נבחר ליו"ר הארגון שהוקם (אש"פ) אולם נסיון לא זכה למלוא ההצלחה עקב הסתייגויות של ארגונים פלשתינאים שונים (ביניהם הועד הערבי העליון של המופתי) ועקב רצון ארצות ערב לשלוט בצבא השחרור הפלשתינאי.

אולם באותו כינוס בולד מסמך חשוב והוא "האמנה הלאומית הפלשתינאית". (מאי 1964) המענין בנוסח האמנה הוא שלא מופיע בו המונח "הישות הפלשתינאית" ובודאי אין הדבר מקרי, מה גם שהסיסמה הזאת רווחה אז לא רק בין הפלשתינאים והופיעה בפירוט רב בגילוי דעת של תנועת הלאומים הערביים לפני הועידה: " (התנועה מתיצבת לצידו של) העם הערבי הפלשתינאי הגיבור... ותובעת להקים את הישות הזאת (הפלשתינאית) על שטרונות ויסודות יציבים ואיתנים כדי שיתגשם אירגון מהפכני של עם פלשתינאי שיוכל לשאת את נס הקרב והמאבק הנמרץ והמתמיד להחזרת פלשתינא וּלמחיקת חרפת השואה"

בחוזר שהופץ בעת הועידה במתחה ביקורת חריפה על הועידה ובתגלה ¹² בהדג כי המלך חוסיין התנגד לקיום הועידה אולם הסכים לקיומה לאחר ששוקיירי הבטיח הבטחות מסוימות ומשום כך, טוען החוזר, לא שירתה הועידה את ענין "הישות" כיאות.

גם לאחר הועידה לא הצליח "הארגון לשחרור פלשתינא" להביא לשיתוף פעולה מלא בין הקבוצות הפוליטיות והאידאולוגיות השונות והחשדות ואי האמון ביניהן גברו והלכו.

בין 1965 ל-1967 כונסו עוד שני כינוסים של המועצה הפלשתינאית אולם בהם בלט הפירוד בין הארגונים השונים מצד אחד והסתייגות ארצות ערב מהם מאידך.

ב-1965 העלה בורגיבה הצעה "מהפכנית" ביריחו בדברו בפני פלשתינאים - הוא קרא לדחיית המאבק בישראל עד שהערבים יהיו מוכנים לכך זאת כדי למנוע שואה נוספת. הפלשתינאים כמוון התנגדו לקביעה זו של בורגיבה והציגו אותה כפתרון של פשרה אשר אינו יכול להתקבל כאשר מדובר בזכות המוחלטת של העם הפלשתינאי על ארצו ולכן דחתה המועצה השניה של אש"פ את הצעות בורגיבה מכל וכל.

ב-1965 החל גם השיתוף בין סוריה לבין ה"פתח" ותוך כדי כך החלו גם פעולות החבלה בישראל אולם שירותי הבטחון המצריים והירדניים חיסלו את החוליות שפעלו משטחן וגם בלבנון החלו להצר את צעדי הפתח. ברור כי גם פעולות הפתח וגם מדיניותו הכללית - התקפנית, צפלו קרבן לקרע הבין-ערבי בעיקר בין מצרים לסוריה, אולם גם סוריה שתמכה בפתח לא רצתה שיפתח עצמאות משלו אלא שישתת את מטרותיה היא - לשם כך אפילו הושיבה את ערפאת בבית הסוהר, ¹³ בשלהי 1966 החל באצר לתמור, מטעמיו הוא, בפתח ומשום כך החלו גם לגבור פעולות החבלה לא רק בגד ישראל אלא גם בגד ירדן - דבר שהתישב יפה עם מדיניותו של שוקיירי - מדיניות ¹⁴ שהביאה בסופו של דבר לפעולת שמוע בנובמבר 1966.

סכום.

מבחינה פוליטית-צבאית נראים שני קווי אופי עיקריים בתנועה הפלשתינאית בין 1948 ו-1967:

א. פעולת הארגונים והפעלתם בתווה בידי ארצות ערב ובעיקר מצרים- הפלשתינאים עצמם מודים כי באצר הוא אשר "ילד" את הישות הפלשתינאית- אנו רואים לכן עליות וירידות בפעילות הארגונים בהתאם למצב הבין-ערבי.

ב. הפירוד בין הארגונים הפלשתינאים הוא גדול ולא תמיד חותרים הם לאותה מטרה. למרות שהמטרה היא בעצם אחת- חיסול ישראל, הרי כל ארגון מפתח לו מטרות משלו אשר לא תמיד מתישבות עם מטרות הארגונים האחרים.

עד עתה דובר על "ההנהגה הפלשתינאית" ויחסיה עם ארצות ערב אולם מה יחסיה של "ההנהגה הפלשתינאית" עם הפלשתינאים עצמם.

י. הרכבי כותב בהקדמתו ל"אמנה הפלשתינאית ומשמעותה" "יש להם (לפלשתינאים) תחושת שותפות מבחינת הגדרתם את עצמם כפלשתינאים"

להרגשת שותפות זו, לפי הרכבי, מספר גורמים:

א. המוצא המשותף והחוויות של הגורל והסבל בעבר ובהווה.

ב. הקושי להקלט בארצות ערב קליטה כלכלית וחברתית.

ג. הימצאות חלק ביכר מהם במחנות פליטים דבר שגרם לשמירת הזהות הקיבוצית יחד עם מחאה כנגד מצבם כפליטים.

ד. הדוגמא הציונית של הזיקה לארץ.

אין גם להתעלם מגילויים ספרותיים פלשתינאים שהם למעשה חיל חלוץ ליצירת מיגוסים לאומיים. אולם כפי שנראה הדבר עתה, אחרי מלחמת ששת הימים ^{2K} היה קיים גם לפניה, המיתוס העיקרי הדרוש ליצירת עם- המיתוס של ההקרבה העצמית, של ההגשמה העצמית של האידיאל ע"י כל פרט ופרט- עדיין אינו קיים.

כאן נכנסת לתמונה גם הפרגמנטציה ^{הכוש} ~~המסה~~ בחברה הערבית, שהחברה הפלשתינאית היא חלק ממנה, בה הנאמנות בתווה בעיקר למעגל הצר של המשפחה אולם מתעמעמת ככל שהיא נדרשת למסגרת גדולה יותר כגון עיר, מדינה או איחוד בין ערבי- רק מנהיג בעל שיעור קומה יכול להביא לאיחוד ולהשתתפות אישית של פרטים אולם עם הסתלקותו חוזרת הפרגמנטציה לקדמותה. ^{שני} גורמים אלה, ייתכן והם הגורמים לדלותה של התנועה הפלשתינאית.

מבחינה סמנטית קשה לומר שלא שמענו על "הישות הפלשתינאית" לפני 1967, מבחינה אירגונית ייתכן והיתה חסרת ערך וכלי משחק בידי ארצות ערב גם מבחינה מהותית לא הצליחה התנועה הפלשתינאית לאחד את הפלשתינאים עצמם למרות סיסמאותיה הקוסמות.

ההליך ^{תלכיד} ~~ההליך~~ של ^{ההכרה} ~~ההכרה~~ ^{ההכרה} ~~ההכרה~~ לבין ההמונים החל לפני מלחמת ששת הימים ונמשך גם אחריה, אולם אז היה הפרטנר לשיחה- הממלכה ההאשמית, כיום הפרטנר הינו ישראל.

התפתחות הקשרים הכלכליים בין ישראל והשטחים
המוחזקים מאז 1967

בשנים שחלפו מאז מלחמת ששת הימים היתה ביהודה ושומרון וברצועת עזה צמיחה כלכלית מהירה, הרחבה ניכרת של התעסוקה ועליה בולטת ברמת החיים.

בשנים אלו הלכו והתהדקו הקשרים הכלכליים בין ישראל ובין השטחים המוחזקים. קשרים אלו מצאו ביטוי בתעסוקה של תושבי השטחים בישראל, בתנועה של סחורות ובמסחר בשירותים. לעומת זאת, היקפן של השקעות ישראליות פרטי⁷ בשטחים נשאר מצומצם, וגם בתחום של שילוב מערכות תשתית נעשו התחלות בודדות בלבד.

הגידול המהיר של התוצר הלאומי, כ- 17½ אחוזים בממוצע לשנה בכל אחד משני האיזורים - הושג בחלקו כתוצאה מהתרחבות הפעילות הכלכלית המקומית ובחלקו כתוצאה מגידול ניכר בתעסוקה של תושבי השטחים המוחזקים בישראל ובהכנסות הנובעות ממנה. ההכנסות מעבודה בישראל תרמו כמחצית מגידול התוצר הלאומי של יהודה ושומרון וכ- 40 אחוזים מגידול התוצר הלאומי של רצועת עזה בין השנים 1968 - ו- 1971.

התוצר המקומי במחירים קבועים גדל בשיעור שנתי ממוצע של כ- 9½ אחוזים ביהודה ושומרון, ובשיעור שנתי ממוצע של כ- 11 אחוזים ברצועת עזה. שיעור גידול זה הושג למרות ירידה מוחלטת במספר המועסקים בתוך איזור יהודה ושומרון ועליה זעומה במספר המועסקים בתוך איזור הרצועה, ולמרות גידול איטי של מלאי ההון (מבנים, מכונות וציוד וכו') כפי שהוא משתקף ברמה הנמוכה של השקעות. יוצא, איפוא, כי הגידול בתוצר המקומי בשטחים המוחזקים הוא בעיקר תוצאה של העליה בפריון.

ביהודה ושומרון לא חלו שינויים משמעותיים במבנה הענפי של התוצר המקומי. ברצועת עזה, לעומת זאת, חל גידול בולט בחלקו היחסי של ענף החקלאות בתוצר, וירידה בולטת בחלקם היחסי של ענפי השרותים בתוצר.

במבנה הענפי של התעסוקה המקומית חלו שינויים דומים בשני האיזורים. ירד חלקם היחסי של העובדים בחקלאות ובנין, עלה חלקם היחסי של עובדי השרותים, ואילו חלקם של העובדים בתעשייה נשאר קבוע.

הצמיחה הכלכלית המהירה הביאה לעליה בולטת ברמת החיים הממוצעת בשטחים המוחזקים. עפ"י הצריכה הפרטית לנפש במחירים קבועים עלתה רמת החיים הממוצעת ביהודה ושומרון בכ- 33 אחוזים, ואילו ברצועת עזה בכ- 39 אחוזים בין השנים 1968 - 1971.

ההכנסה הפרטית הפנויה לנפש במחירים קבועים גדלה בשנים הנ"ל בשיעורים גבוהים מאלו של עלית הצריכה הפרטית לנפש. כתוצאה חל גידול בולט בשיעור החסכון מתוך ההכנסה - מ- 10 אחוזים ל- 17 אחוזים ביהודה ושומרון ומ- 14 אחוזים ל- 24 אחוזים ברצועת עזה בין השנים 1968 - ו- 1971 בהתאמה.

הצריכה הציבורית המשקפת את הוצאות הממשל והרשויות המקומיות לשירותים ציבוריים ועירוניים, נטלה חלק יחסי קבוע מסך המקורות במשך כל השנים - 8 - 9 אחוזים ביהודה ושומרון ו- 9 - 10 אחוזים ברצועת עזה.

עם זאת רצוי לציין, כי ביהודה ושומרון עלה חלקו היחסי של הסקטור הפרטי בהשקעות באופן בולט, מכ- 40 אחוזים ב- 1968 לכ- 70 אחוזים ב- 1971. במיוחד בולט גידול ההשקעות הפרטיות במכונות, ציוד וכלי תחבורה. ברצועת עזה היה חלקו של הסקטור הפרטי בהשקעות יציב פחות או יותר, ברמה של כ- 35 אחוזים בלבד, במשך השנים הנידונות.

בשנת 1969 עבדו בישראל כ- 9500 עובדים מהשטחים המוחזקים, ומספרם עלה לכ- 55 אלף באמצע שנת 1972. העובדים מהשטחים המוחזקים בישראל היוו תוספת נכבדה לכח העבודה בישראל, והם תרמו כ- 30 אחוזים מהגידול הכולל שחל במספר המועסקים בתחומי המשק הישראלי בין השנים 1968 - 1972. משקלם היחסי בכלל העובדים בישראל עלה מאחוז אחד בשנת 1969 לכ- 4.5 אחוזים במחצית הראשונה של שנת 1972.

כמחצית מתושבי השטחים העובדים בישראי מועסקים בענף הבניה, והם מהווים כחמישית מכלל העובדים בענף זה. משקלם היחסי בענף החקלאות - בו מועסקים כ- 20 אחוזים מתושבי השטחים העובדים בישראל - הוא כ- 10 אחוזים. בענפי משק אחרים משקלם של תושבי השטחים זעום.

מתוך 55 אלף העובדים בישראל באמצע 1972, כ- 38 אלף הם תושבי יהודה ושומרון וכ- 17 אלף הם תושבי רצועת עזה. בשני האיזורים מהווים העובדים בישראל קרוב ל- 30 אחוזים מכלל המועסקים.

בתנועת הסחורות בין ישראל ובין השטחים המוחזקים חל גידול ריאלי של כ- 60 אחוזים בין השנים 1968 - 1971. היצוא של סחורות מישראל לשטחים מהווה קרוב ל- 10 אחוזים מכלל יצוא הסחורות של ישראל. הוא שונה, אמנם, מהיצוא הרגיל לחו"ל בכך שתמורתו איננה מתקבלת במטבע חוץ, אך הוא מהווה הרחבה על השוק המקומי המוגן, המאפשרת למפעלים ישראליים לממש יתרונות כלכליים לגודל. יבוא הסחורות של ישראל מהשטחים מהווה פחות מ- 2 אחוזים מכלל יבוא הסחורות של ישראל.

המסחר עם ישראל הינו גורם רב-חשיבות בכלכלת השטחים. כ- 80 אחוזים מהסחורות המיובאות לשטחים מקורם בישראל, וכ- 45 אחוזים מהסחורות המיוצאות מהשטחים מיועדות לישראל. חשיבותה היחסית של ישראל כשוק לסחורות המיוצאות מהשטחים וכמקור לסחורות המיובאות לשטחים היתה קבועה במשך השנים. לעומת זאת חלו שינויים בחשיבותם היחסית של השווקים האחרים - חלה ירידה בחשיבות היחסית הן של היצוא והן של היבוא דרך גשרי הירדן, ועליה בחשיבות היחסית של היצוא והיבוא דרך נמלי ישראל.

חלק מתנועת הסחורות בין ישראל והשטחים מקורו במסירת עבודות ממפעלים ישראלים למפעלים ובתי מלאכה בשטחים במתכונת של קבלנות משנה. היקף העבודות שנמסרו במתכונת זאת הלך וגדל במשך השנים, בעיקר ביצור עתיר - עבודה בענפי ההלבשה, העץ, המתכת וחומרי בניה. ראוי לציון את תרומתה של תופעה מתרחבת זאת להעברת ידע ולקידום הרמה הטכנולוגית של התעשייה והמלאכה בשטחים המוחזקים.

במשך השנים התפתח גם מסחר בשירותים בין ישראל ובין השטחים המוחזקים. תושבי השטחים צורכים שירותים אישיים ועסקיים שונים שמספקים מוסדות וחברות ישראליות (שירותי בריאות, בנקאות, ביטוח ועוד). מצד שני מיצאים השטחים לישראל שירותי הובלה והסעה, וכן שירותי תיקון ואחזקה עתירי עבודה (במוסכי רכב, למשל).

מאז מלחמת ששת הימים הוקמו או נמצאים בשלבי הקמה על ידי ישראלים 50 מפעלי תעשייה (מהם 4 ברמת הגולן ו-2 במרחב שלמה) בהשקעה כוללת של כ- 33 מליון ל"י. אומדן התעסוקה הצפויה במפעלים אלו הוא 1100 עובדים, לרבות כמה עשרות של עובדים ישראלים. כמו כן הוקם ברצועת עזה בית אריזה בהשקעה של כ- 2 מליון ל"י, המספק בעונה תעסוקה לכמה עשרות עובדים מקומיים נוספים.

התחום של שילוב מערכות תשתית נעשה במשך השנים מספר קטן של התחלות, אף כי חשובות כשלעצמן. רשתות הטלפונים של ישראל והשטחים המוחזקים שולבו באמצעות מרכזיות אוטומטיות בערים הגדולות. הערים חברון, קלקיליה, סול-כרם, ועזה חוברו לרשת החשמל הישראלית וישובים כפריים באיזור ירושלים חוברו לקווי אספקת המים של ירושלים. כבישים קיימים המחברים את ישראל והשטחים שופצו והורחבו, אך לא נסללו כבישים חדשים לשיפור ושילוב יתר של מערכות הכבישים בישראל ובשטחים.

ההוצאות בתקציב השטחים לשירותים ופיתוח התורמים לרווחה של תושבי השטחים המוחזקים גדלו מכ- 100 מליון ל"י ב- 1968 לכ- 200 מליון ל"י ב- 1972. באותה תקופה גדלו ההכנסות הנגבות במושרין מתושבי השטחים מכ- 30 מליון ל"י לכ- 120 מליון ל"י. גודלו הנומינלי של הנטל התקציבי הישיר נשאר, איפוא, קבוע פחות או יותר בחמש השנים, ועל-כן חלה בו ירידה ניכרת במונחים ריאליים וכאחוז מסך ההוצאות בתקציב השטחים.

בנוסף להוצאות ולהכנסות הישירות בתקציב השטחים קיימות הוצאות והכנסות עקיפות המתקצבות כחלקים אחרים של תקציב המדינה. ההכנסות העקיפות עולות על ההוצאות העקיפות, ועל כן הנטל התקציבי הכולל קטן יותר.

הנטל הכלכלי הריאלי בו נושאת ישראל עקב החזקת השטחים הלך והצטמצם אף הוא במשך השנים. עודף היצוא מישראל לשטחים הצטמצם במשך השנים עקב הגידול הניכר שחל ביצוא שירותי עבודה מהשטחים לישראל. בנוסף לכך הגדילו תושבי השטחים את היקף ההמרות של מטבע חוץ שברשותם ללירות ישראליות, ובכך תרמו למלאי יתרות מטבע חוץ של ישראל. הנטל הכלכלי הריאלי הינו גודל מבוטל הן כאחוז מסך המקורות של ישראל והן ברמתו המוחלטת.

במשך השנים גברה תלותם של השטחים בחו"ל מבחינה כלכלית. ניתן לבחון את תלותם של השטחים בחו"ל עפ"י החלק היחסי של ההכנסה הפרטית הממוצעת לנפש שמקורו בחו"ל, בין אם כתמורה לעבודה בחו"ל ובין אם כתרומות ומענקים. ביהודה ובשומרון עלה חלקה של ההכנסה שמקורה בחו"ל מ- 22 אחוזים ב- 1968 ל- 35 אחוזים ב- 1971, ואילו ברצועת עזה מ- 23 אחוזים ל- 30 אחוזים בשנים הנ"ל בהתאמה.

אברהם

אין און ב'ה' ערה צונק אה'ה' אה'ה'

און ב'ה' ערה צונק אה'ה' אה'ה'

און ב'ה' ערה צונק אה'ה' אה'ה'

און ב'ה' ערה צונק אה'ה' אה'ה'

און ב'ה' ערה צונק אה'ה' אה'ה'

און ב'ה' ערה צונק אה'ה' אה'ה'

ועתה, ברצוני לגעת בנושא שעורר אצלנו ויכוח, לעתים סוער. כוונתי לנושא הפלשתינאי.

מדי פעם נשאלתי לדעתי בענין זה ואמרתי כמה דברים. בהקשר של הדיון על השטחים, אני סבורה שטוב אעשה אם אציג את ראייתי שוב.

לא אנו הישראלים מתימרים לקבוע אם יש או אין "ישוב פלשתינאי". קביעה זו היא מזכותם של הערבים עצמם. כתוצאה ממלחמה שנכפתה עלינו ב-1948 עזבו חלק מערביי ארץ ישראל ונדדו למקומות אחרים. עם זאת אני שוללת את הטענה כאילו שנים וחצי מליון ערבים פלשתינאים מחוסרי מולדת נודדים בעולם. יש עוות גמור בעריכת השוואה בין מצבם של יהודים בגולה מחוסרי מולדת לבין הפלשתינאים. הערבים הפלשתינאים חיים בין אחיהם בעלי אותה דת, תרבות ושפה. הערבים עצמם מצהירים על היותם אומה ערבית אחת גם אם זו משתרעת על פני שמונה-עשרה מדינות.

ההבדל והשוני בין ערבי מיהודה ושומרון הנמצא עתה ברבת עמון, לבין הערבי החי בגדה המזרחית מדורי דורות הוא פחות בהרבה מן ההבדל והשוני שבין יהודים מארצות שונות לבין עצמם. מי שמדבר במושגים של איזון ואנלוגיה בין הבעיה היהודית מצד אחד לבין הבעיה הפלשתינאית מצד שני - שוכח כי כברת ארץ זו, בה חקל את מדינת ישראל, היא היחידה שבה יכול עם ישראל להיות ריבוני, ואין זולתה.

רק כשסע מפריד בין מי שאיננו יודע או מסרב להכין עובדות אלה לבין ההכרה במושג של "האדמה השדודה" על כל המשתמע מהכרה זו.

בעית הפליטים הפלשתינאים לא נפתרה עד כה אך ורק משום שמדינות ערב החזיקו אותה ללא פתרון כמכשיר נגדנו. דוגמא מזעזעת לכך הוא המצב בו נמצאו מחנות הפליטים ב-1967 משנכנסנו לרצועה.

לעומת התנהגות מתנכרת זו של מדינות ערב, העניקה ממשלת ירדן לכל הערבים ממוצא פלשתינאי אזרחות ירדנית. היא הוענקה הן לתושבי יהודה ושומרון והן לאחיהם שבגדה המזרחית. כל התושבים הללו ~~אסטרטגיה~~ - אלה שבגדה המזרחית ואלה שביהודה ושומרון - הם איפוא בעלי אזרחות ירדנית.

לערבים הפלשתינאים ישנה כל האפשרות להגיע לביטויים הלאומי בירדן. הם זקוקים לירדן כשם שירדן איננה יכולה להתקיים בלעדיהם. בירדן מצויים שטחים נרחבים עם אפשרויות פיתוח בהם יכולים הפלשתינאים למצוא את שיקומם. בגדה המזרחית של ירדן חיים כ-600 אלף ואולי אף יותר אזרחים ממוצא פלשתינאי. מזה שנים רבות לא פחות ממחצית חברי בית הנבחרים ברבת עמון הם ממוצא פלשתינאי ובממשלה הנוכחית למעלה ממחצית חבריה הם כאלה.

1897

1. The first part of the report is devoted to a general survey of the situation in the country.

2. The second part is devoted to a detailed description of the various districts and their resources.

3. The third part is devoted to a description of the various districts and their resources. It is divided into two sections: the first section describes the districts of the north and the second section describes the districts of the south.

4. The fourth part is devoted to a description of the various districts and their resources. It is divided into two sections: the first section describes the districts of the north and the second section describes the districts of the south.

5. The fifth part is devoted to a description of the various districts and their resources. It is divided into two sections: the first section describes the districts of the north and the second section describes the districts of the south.

6. The sixth part is devoted to a description of the various districts and their resources. It is divided into two sections: the first section describes the districts of the north and the second section describes the districts of the south.

7. The seventh part is devoted to a description of the various districts and their resources. It is divided into two sections: the first section describes the districts of the north and the second section describes the districts of the south.

8. The eighth part is devoted to a description of the various districts and their resources. It is divided into two sections: the first section describes the districts of the north and the second section describes the districts of the south.

לעומת התנהגות מתנכרת זו של מדינות ערב, העניקה ממשלת ירדן לכל הערבים ממוצא פלשתינאי אזרחות ירדנית. היא הוענקה הן לתושבי יהודה ושומרון והן לאחיהם שבגדה המזרחית. כל התושבים הללו - אלה שבגדה המזרחית ואלה שביהודה ושומרון - הם איפוא בעלי אזרחות ירדנית.

לערבים הפלשתינאים ישנה כל האפשרות להגיע לביטויים הלאומי בירדן. הם זקוקים לירדן כשם שירדן איננה יכולה להתקיים בלעדיהם. בירדן מצויים שטחים נרחבים עם אפשרויות פיתוח בהם יכולים הפלשתינאים למצוא את שיקומם. בגדה המזרחית של ירדן חיים כ-600 אלף ואולי אף יותר אזרחים ממוצא פלשתינאי. מזה שנים רבות לא פחות ממחצית חברי בית הנבחרים ברבה עמון הם ממוצא פלשתינאי ובממשלה הנוכחית למעלה ממחצית חבריה הם כאלה.

בין היום התיכון למדבר המזרחי יש מקום לשתי מדינות בלבד : מדינה יהודית ומדינה ערבית; ישראל וירדן. אנו שוללים הקמת מדינה ערבית נוספת.

כאמור, בגדה המזרחית של הירדן חיים כשש מאות אלף ואולי אף יותר אזרחים ממוצא פלשתינאי. הקשרים בין צבור זה לבין ערביי יהודה ושומרון הם קשרי משפחה ומוצא. על כן, שמחה אני כי נמשכת מדיניות הגשרים הפתוחים המאפשרת את הקשר בין ערביי השטחים לאחיהם בירדן ולערבים אשר במדינות השכנות.

בשנתיים האחרונות עברו דרך הגשרים כחצי מליון נפש. מספר זה כולל כ-210 אלף תושבי השטחים אשר ~~עצמו~~ חצו את הגשרים לביקורים בירדן ובארצות ערב וכן כ-290 אלף תושבי ארצות ערב שביקרו בשטחים וב ישראל מהם כ-260 אלף במסגרת ביקורי הקיץ. מספר הערבים העוברים את הגשרים בשני הכוונים נמצא בגידול מתמיד.

מתוך הבנה לצרכי ערביי יהודה ושומרון ולאחיהם אשר בגדה המזרחית, הנהגנו את מדיניות הגשרים הפתוחים. נקל לתאר את מצוקתו של צבור זה וסבלו אילו נסגרו הגשרים ונעלמה האפשרות לקיים קשרי משפחה אלה, לרבות קשרי סחר מקיפים בין יהודה ושומרון לגדה המזרחית.

for the purpose of the present investigation, the following facts are of interest. In the first place, the results of the investigation show that the rate of reaction is not affected by the concentration of the reactants. This is in agreement with the results of other investigators who have found that the rate of reaction is independent of the concentration of the reactants.

In the second place, the results of the investigation show that the rate of reaction is not affected by the temperature. This is in agreement with the results of other investigators who have found that the rate of reaction is independent of the temperature. This is a very unusual result, as the rate of reaction is usually found to be dependent on the temperature. The reason for this is not known, but it may be due to the fact that the reaction is a very slow one, and the rate of reaction is therefore not affected by the temperature.

The third point of interest is that the rate of reaction is not affected by the presence of a catalyst. This is in agreement with the results of other investigators who have found that the rate of reaction is independent of the presence of a catalyst.

The fourth point of interest is that the rate of reaction is not affected by the presence of a solvent. This is in agreement with the results of other investigators who have found that the rate of reaction is independent of the presence of a solvent.

The fifth point of interest is that the rate of reaction is not affected by the presence of a reactant. This is in agreement with the results of other investigators who have found that the rate of reaction is independent of the presence of a reactant.

The sixth point of interest is that the rate of reaction is not affected by the presence of a product. This is in agreement with the results of other investigators who have found that the rate of reaction is independent of the presence of a product.

לעומת החנהגות מתנכרת זו של מדינות ערב, העניקה ממשלת ירדן לכל הערבים ממוצא פלשתינאי אזרחות ירדנית. היא הוענקה הן לתושבי יהודה ושומרון והן לאחיהם שבגדה המזרחית. כל התושבים הללו – אלה שבגדה המזרחית ואלה שביהודה ושומרון – הם איפוא בעלי אזרחות ירדנית.

לערבים הפלשתינאים ישנה כל האפשרות להגיע לביטויים הלאומי בירדן. הם זקוקים לירדן כשם שירדן איננה יכולה להתקיים בלעדיהם. בירדן מצויים שטחים נרחבים עם אפשרויות פיתוח בהם יכולים הפלשתינאים למצוא את שיקומם. בגדה המזרחית של ירדן חיים כ-600 אלף ואולי אף יותר אזרחים ממוצא פלשתינאי. מזה שנים רבות לא פחות ממחצית חברי בית הנבחרים ברבית עמון הם ממוצא פלשתינאי ובממשלה הנוכחית למעלה ממחצית חבריה הם כאלה.

בין הים התיכון למדבר המזרחי יש מקום לשתי מדינות בלבד : מדינה יהודית ומדינה ערבית; ישראל וירדן. אנו שוללים הקמת מדינה ערבית נוספת.

כאמור, בגדה המזרחית של הירדן חיים כשש מאות אלף ואולי אף יותר אזרחים ממוצא פלשתינאי. הקשרים בין צבור זה לבין ערביי יהודה ושומרון הם קשרי משפחה ומוצא. על כן, שמחה אני כי נמשכת מדיניות הגשרים הפתוחים המאפשרת את הקשר בין ערביי השטחים לאחיהם בירדן ולערבים אשר במדינות השכנות.

בשנתיים האחרונות עברו דרך הגשרים כחצי מליון נפש. מספר זה כולל כ-210 אלף תושבי השטחים אשר ~~עברו~~ חצו את הגשרים לביקורים בירדן ובארצות ערב וכן כ-290 אלף תושבי ארצות ערב שביקרו בשטחים ובישראל מהם כ-260 אלף במסגרת ביקורי הקיץ. מספר הערבים העוברים את הגשרים בשני הכוונים נמצא בגידול מתמיד.

מתוך הבנה לצרכי ערביי יהודה ושומרון ולאחיהם אשר בצדה המזרחית, הנהגנו את מדיניות הגשרים הפתוחים. נקל לתאר את מצוקתו של צבור זה וסבלו אילו נסגרו הגשרים ונעלמה האפשרות לקיים קשרי משפחה אלה, לרבות קשרי סחר מקיפים בין יהודה ושומרון לגדה המזרחית.

for your own good. The only way to
know what is best for you is to
listen to your own heart. It will
tell you what you need and what
you want.

It is a good idea to have a plan
for your life. But it is not a
good idea to have a plan that is
too rigid. Life is full of surprises
and it is better to be flexible
than to be stuck. So, have a plan,
but be ready to change it when
you need to.

It is also a good idea to have
a goal for your life. But it is
not a good idea to have a goal
that is too far away. It is better
to have a goal that is close by
and to work towards it.

It is also a good idea to have
a friend. A friend is someone
who is with you when you need
them. A friend is someone who
helps you when you are in trouble.
A friend is someone who makes you
happy.

It is also a good idea to have
a hobby. A hobby is something
that you do for fun. A hobby is
something that you do when you
are free. A hobby is something
that makes you feel good.

It is also a good idea to have
a job. A job is something that
you do for money. A job is
something that gives you a sense
of purpose. A job is something
that helps you to grow.

בהגיבוי בכנסת על נאומו של המלך חוסיין מ-15 במרס 1972 אמרתי :
"מאולם לא התערבנו במבנה הפנימי או בצורות המשטר של מדינה כלשהי.
אילו ראה מלך ירדן לנכון לשנות את שם ממלכתו ולקרוא לה בשם "פלשתיין"
או בכל שם אחר ולהנהיג שנויים במבנה הפנימי של ממלכתו כדי לפת בממלכתו
ביסווי לערבים המגדירים עצמם כפלשתינאים ואילו לאחר מו"מ בינינו היינו
מגיעים להסכם בכל השאלות, לרבות הנושא הטריטוריאלי, כי אז לא היה זה
מענייננו לנקוט עמדה בעניינים פנימיים שהם בסמכותה הריבונית של המדינה
הערבית הגובלת עם מדינת ישראל במזרח.

לא ננהל מו"מ עם ארגוני המרצחים השואפים להחריב את מדינת ישראל ולכונן
במקומה על "האדמה השדודה" מדינה פלשתינאית. זאת ועוד, ארגוני המרצחים
והטרור מתיימרים לייצג את ערביי יהודה ושומרון וערבים ממוצא פלשתינאי
בארצות אחרות, ללא כל יסוד.

הנני משוכנעת כי השלום חייב להביא קץ לסכסוך ובמסגרת השלום יכולה
לבוא על פתרונה בחומי ירדן גם בעתהם של הערבים הפלשתינאים. אנו בטוחים
כי במו"מ עם ירדן יכולה וצריכה בעיה זו לבוא על פתרונה הראוי.

ועתה ברצוני לגעת בנושא שעורר אצלנו ויכוח, לעתים סוער. כוונתי לנושא הפלשתינאי.

מדי פעם נשאאתי לדעתי כענין זה ואמרתי כמה דברים. בהקשר של הדיון על השטחים, אני סבורה ששוב אעשה אם אציג את ראייתי שוב.

אנו הישראלים לא מתימרים לקבוע אם יש או אין "ישות פלשתינאית". קביעה זו היא מזכותם של הערבים עצמם. כתוצאה ממלחמה שנכפתה עלינו ב-1948 עזבו חלק מערביי ארץ ישראל ונדדו למקומות אחרים. עם זאת אני שוללת את הטענה כאילו שנים וחצי מליון ערבים פלשתינאים מחוסרי מולדת נודדים בעולם. יש עוות גמור בעריכת השוואה בין מצבם של יהודים בגולה מחוסרי מולדת לבין הפלשתינאים. הערבים הפלשתינאים חיים בין אחיהם בעלי אותה דת, תרבות ושפה. הערבים עצמם מזהיחים על היותם אומה ערבית אחת גם אם זו משתרעת על פני שמונה-עשרה מדינות.

ההבדל והשוני בין ערבי מיהודה ושומרון הנמצא עתה ברבת עמון, לבין הערבי החי בגדה המזרחית מדורי דורות הוא פחות בהרבה מן ההבדל והשוני שבין יהודים מארצות שונות לבין עצמם. מי שמדבר במושגים של איזון ואנלוגיה בין הבעיה היהודית מצד אחד לבין הצעיה הפלשתינאית מצד שני - שוכח כי כברת ארץ זו, בה הקמנו את מדינת ישראל, היא היחידה שבה יכול עם ישראל להיות ריבוני, ואין זולתה.

רק כפסע מפריד בין מי שאיננו יודע או מסרב להבין עובדות אלה לבין ההכרה במושג של "האדמה השדודה" על כל המשתמע מהכרה זו.

בעית הפליטים הפלשתינאים לא נפתרה עד כה אך ורק משום שמדינות ערב החזיקו אותה ללא פתרון כמפשיר נגדנו. צוגמא מזעזעת לכך הוא המצב בו נמצאו מחנות הפליטים ב-1967 משכנסנו לרצועה.

11

(מדינת ישראל)

לעומת התנהגות מהנכרת זו של מדינות ערב, העניקה ממשלת ירדן לכל הערבים ממוצא פלשתינאי אזורות ירדניות. היא הוענקה הן לתושבי יהודה ושומרון והן לאחיהם שבגדה המזרחית. כל התושבים הללו - אלה שבגדה המזרחית ואלה שביהודה ושומרון - הם איפוא כעלי אזורות ירדנות.

לערבים הפלשתינאים ישנה כל האפשרות להגיע לביטויים הלאומי בירדן. הם זקוקים לירדן כשם שירדן איננה יכולה להתקיים בלעדיהם. בירדן מצויים שטחים נרחבים עם אפשרויות פיתוח בהם יכולים הפלשתינאים למצוא את שיקומם. בגדה המזרחית של ירדן חיים כ-600 אלף ואולי אף יותר אזרחים ממוצא פלשתינאי. מזה שנים רבות לא פחות ממחצית חברי בית הנבחרים ברבית עמון הם ממוצא פלשתינאי ובממשלה הנוכחית למעלה ממחצית חבריה הם כאלה.

בין הים התיכון למדבר המזרחי יש מקום לשתי מדינות בלבד : מדינה יהודית ומדינה ערבית; ישראל וירדן. אנו שוללים הקמת מדינה ערבית נוספת.

כאמור, בגדה המזרחית של הירדן חיים כשש מאות אלף ואולי אף יותר אזרחים ממוצא פלשתינאי. הקשרים בין צבור זה לבין ערביי יהודה ושומרון הם קשרי משפחה ומוצא. על כן, שמחה אני כי נמשכת מדיניות הגשרים הפתוחים המאפשרת את הקשר בין ערביי השטחים לאחיהם בירדן ולערבים אשר במדינות השכנות.

בשנתיים האחרונות עברו דרך הגשרים כחצי מליון נפש. מספר זה כולל כ-210 אלף תושבי השטחים אשר עברו חצו את הגשרים לביקורים בירדן ובארצות ערב וכן כ-290 אלף תושבי ארצות ערב שביקרו בשטחים ובישראל מהם כ-260 אלף במסגרת ביקורי הקיץ. מספר הערבים העוברים את הגשרים בשני הכוונים נמצא בגידול מתמיד.

מתוך הבנה לצרכי ערביי יהודה ושומרון ולאחיהם אשר בצדה המזרחית, הנהגנו את מדיניות הגשרים הפתוחים. נקל לתאר את מצוקתו של צבור זה וטבלו אילו נסגרו הגשרים ונעלמה האפשרות לקיים קשרי משפחה אלה, לרבות קשרי סחר מקיפים בין יהודה ושומרון לגדה המזרחית.

Page 1

SECRET

For your information, the following information was received from the source on 10/10/54. The source stated that the information was obtained from a confidential source who has provided reliable information in the past.

The source stated that the information was obtained from a confidential source who has provided reliable information in the past. The source stated that the information was obtained from a confidential source who has provided reliable information in the past. The source stated that the information was obtained from a confidential source who has provided reliable information in the past.

The source stated that the information was obtained from a confidential source who has provided reliable information in the past. The source stated that the information was obtained from a confidential source who has provided reliable information in the past. The source stated that the information was obtained from a confidential source who has provided reliable information in the past.

The source stated that the information was obtained from a confidential source who has provided reliable information in the past. The source stated that the information was obtained from a confidential source who has provided reliable information in the past. The source stated that the information was obtained from a confidential source who has provided reliable information in the past.

The source stated that the information was obtained from a confidential source who has provided reliable information in the past. The source stated that the information was obtained from a confidential source who has provided reliable information in the past. The source stated that the information was obtained from a confidential source who has provided reliable information in the past.

The source stated that the information was obtained from a confidential source who has provided reliable information in the past. The source stated that the information was obtained from a confidential source who has provided reliable information in the past. The source stated that the information was obtained from a confidential source who has provided reliable information in the past.

בהגיבוי בכנסת על נאומי של המלך חוסיין מ-15 במרס 1972 אמרתי :
"מאולם לא התערבנו במבנה הפנימי או בצורות המשטר של מדינה כלשהי.
אילו ראה מלך ירדן לנכון לשנות את שם ממלכתו ולקרוא לה בשם "פלשתיין"
או בכל שם אחר ולהנהיג שנויים במבנה הפנימי של ממלכתו כדי לפת בממלכתו
ביטוי לערבים המגדירים עצמם כפלשתינאים ואילו לאחר מו"מ בינינו היינו
מגיעים להסכם בכל השאלות, לרבות הנושא הטריטוריאלי, כי אז לא היה זה
מענייננו לנקוט עמדה בעניינים פנימיים שהם בסמכותה הריבונית של המדינה
הערבית הגובלת עם מדינת ישראל במזרח.

לא ננהל מו"מ עם ארגוני המרצחים השואפים להחריב את מדינת ישראל ולכונן
במקומה על "האדמה השדודה" מדינה פלשתינאית. זאת ועוד, ארגוני המרצחים
והטרור מתיימרים לייצג את ערביי יהודה ושומרון וערבים ממוצא פלשתינאי
בארצות אחרות, ללא כל יסוד.

הנני משוכנעת כי השלום חייב להביא קץ לטכסוף ובמסגרת השלום יכולה
לבוא על פתרונה ~~בתחומי ירדן~~ גם בעתתם של הערבים הפלשתינאים. אנו בטוחים
כי במו"מ עם ירדן יכולה וצריכה בעיה זו לבוא על פתרונה הראוי.

אלה

עבודה ערבית ועבודה יהודית

- למעלה מ-60,000 מערביי השטחים ביהודה ושומרון ועזה, עובדים בישראל, בבנין, בחקלאות ובשרותים. במקום אחר דיברתי על האחריות המוטלת עלינו, כממשלה, לדאוג להעסקתם, פרנסתם ומה חייבים והשירותים הניתנים לחושבי השטחים, אך אני רוצה לעמוד גם על הסיכונים העצומים השמונים בענין זה, לא בזיקה למי?, אלא בהקשר של ה-מה?

- כואם של עשרות אלפי ערבים מן השטחים לעבוד בישראל, עשוי לערער את אחת מיסודות הציונות כפי שאני למדתי אותה וחיייתי אותה. לולא הקנאות לעבודה עברית, לולא תפיסת הציונות על כל משמעותה, לאן היינו מגיעים? יוהר מדי קל ומאד מסוכן שאנו נהיה בעלי ה"צווארון הלבן" והערבים יעשו את העבודה הפשוטה, "המלוכלכת".

- אני עדיין חושבת ומשוכנעת שאלמלא עבודה עברית בכל מקום, בחקלאות, בבנין, בסלילת דרכים, ביישום ביצוע - לא היינו מגיעים למדינה. ואגיד עוד יותר. לא היה לנו, למרות זכותנו

Handwritten signature

CONFIDENTIAL

... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...

... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...

... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...

היסודית, ההסתורית - לא היה לנו בסיס מוסרי לדרוש מדינה שמישהו אחר בנה אותה. הסתלקות יהודים מכל עבודה שיש לעשות בארץ ומסירתה לאחרים, זהו הרס כל התוקף, כל הבסיס המוסרי של המדינה הזאת. ואני פחדת.

ערך העבודה :

הציונות החגשמה והמדינה קמה על אחד היסודות שבעיני הוא מהעיקריים - זו המלחמה שלנו על עבודה עברית. אם עבודה כפיים תעשה ע"י אחרים, אני רואה בזה אסון. יצירת מצב שיהודים המשכילים עושים כל עבודה לבנה, והעבודה השחורה תיעשה ע"י אחרים. כל עוד אין שלום, וכל זמן שאנו אחראים להעסקה, ערביי השטחים יבואו לעבודה כאן.

למגדלי הפרי נוח יותר להכניס ארבעת אלפים או שבעה אלפים ערבים מהשטחים, מאשר העסקת הלמידי הכתום הגבוהות. עבודה רוחנית גם היא בעלה ערך וחמיד היה זה אצלנו כך. אבל לא צריך להשאיר העבודה השחורה בידי זרים, אחרים.

- אני גאה בכך שאותם ערבים מהשטחים הפועלים ובאים לעבוד כאן, הנשלחים ע"י לשכות העבודה, מקבלים גם שכר שווה לפועל העברי. שכר שווה לפועל העברי והפועל הערבי הישראלי.

- אנחנו הממשלה היחידה האחראית לאוכלוסיה זו. איך להם ממשלה אחרת היכולה לדאוג להם. לכן, עלינו לספק העסוקה בשכילם. ככל שאפשר לעשות זאת, עד המכסימום שביכולתנו, צריך לאפשר את ההעסוקה במקומותיהם, ואם פירוש הדבר פיתוח-אדרואי, יש לקבל עובדים גם אצלנו, במינימום הדרוש לצרכי ההעסוקה שלהם. זאת עמדתי הידועה ולא שיניתי את דעתי.

* * *

1. The purpose of this document is to provide information regarding the activities of the [redacted] in the [redacted] area. This information is being provided to you for your information only and is not to be distributed outside of your organization.

2. The [redacted] has been identified as a [redacted] and is currently active in the [redacted] area. The [redacted] has been identified as a [redacted] and is currently active in the [redacted] area. The [redacted] has been identified as a [redacted] and is currently active in the [redacted] area. The [redacted] has been identified as a [redacted] and is currently active in the [redacted] area. The [redacted] has been identified as a [redacted] and is currently active in the [redacted] area.

ה ת נ ח ל ו י ו ת

- הייתי ועודני סבורה שיש לנו מה לעשות בשטחים בזיקה לשאלת ההתישבות, והקמתן של היאחזויות והתנחלויות. והראיה שעשינו ב-6 השנים שחלפו. מאז מלחמת ששת הימים הקימונו 45 היאחזויות והתנחלויות ברמה-הגולן בבקעה הירדן, בקריה ארבע, בגוש עציון, ברצועת עזה, בפתחת רפיח ובמפרץ אילת.

- ההתנחלויות והאחזויות יש בהן ענין מכמה טעמים. קודם כל, יש בהן ענין בטחוני. אך יש עוד ענין, חלפו כבר כמעט 6 שנים מאז מלחמת ששת הימים ובהקופה ארוכה זו, ללא פתרון, טכני שאנשים יחשבו והממשלה החליט, כי במקומות אלה ואחרים מותר להקים התנחלות, בעיקר למען הבטחון, אך יכולים להיות גם שיקולים אחרים. לא נוכל להת לצר השני את ההרגשה שהוא יכול להמשיך בלוחמה ובאיבה ואילו בשטחים לא ישתנה שום דבר.

אבל יכול להיות שאין מה שיעודד יותר את שכנינו לדחוף את השלום מאשר העובדה, שיקומו בכל בוקר וידעו שאין מה להפסיד, כי היהודים יושבים בחיבוק ידיים ומחכים להם. או אולי, צריך שהם יראו : קורה משהו ולכן - צריך להזדרז. אני חושבת שהדרך השניה נכונה יותר. אינני אומרת, שצריך לעשות זאת בלי חשבון.

- הממשלה ובין הממשלה היא אשר הקבע מיקומה של כל התנחלויות והתנחלויות.
כך נהגנו בעבר וכך נהג גם בעתיד.

- כל היאחזות והתנחלות כרוכים בה אלמנטים רבים : תכנון, קרקע, מים, הקציב ואנשים.

- כלפי השענה כאילו ביצירה עובדות בשטח (התנחלויות והיאחזויות) אנו קובעים חנאים מוגמרים העושים מו"מ למיוהר, או מקשים על עצם הכניסה למו"מ. סענה זו אינה נכונה כלל ועיקר, אין לה כל סימובין כלשהו. סרובן של מדינות ערב להיכנס אהנו למו"מ, הוא המשך למדיניות העיקרית, ארוכה השנים, היא קרמה למשלמה ששה הימים ועוד בטרם היה כל היאחזות או התיישבות בשטחים.

- מתוך המצב :

הממשלה, כדיוניה ובהחלטותיה על התנחלויות, בין כפרית ובין עירונית, תהיה מודרכת ע"י שיקול הבטחון וההתפתחות של המדינה. עדיפות ראשונה תהיה לאזורים חיוניים לבטחון המדינה.

התעוררות

— הייתי עיוני סביבה שזו קלי מה אצלה נשמה

בצורה אדום התחלתי, יתקשה ל

היא חשה והתעוררה. ותוהו, טעני.

ג-ט טעני גמלי מיל מלחם ט הוימיה

ברייטני יוד היא חזרה והתעוררה ווימיה

העין, טעני, הוימיה, טעני, טעני, טעני

דעני, ווימיה, טעני, טעני, טעני

וטעני, טעני.

— התעוררה וידיא חזרה וידיא חזרה

יש זמן ענין מנחה טעני. קיט ט

יש זמן ענין טעני. אן יש עין ענין,

חלטי נני (מח) ט טעני מיל מלחם ט הוימיה

(X) אמת יי (המקור.)

— אה נכח אהיה לך מה שאתה יודע
 זה שאתה אומר לי הלא אמרתי לך,
 אמת נכח יי ויכח לך מה אומר, כי
 הנה אני יודע ואתה יודע ואמרת לי, אה
 אה נכח שיש יי: קודם כל אה ואת—
 דבר אמת אמת, אה אמת אמת,
 אמת יי, אמת אמת, אמת אמת—
 אמת אמת.

אברהם אבינו ויהי ערב ויהי בקר

מכאן, (המחלקה והמחלקה) , מכאן

אברהם אבינו אלהינו אלהינו

אשר נשאלנו על ידי הדיין . ואלו הן

ישיבה 16 חזק. אין זה שווייטן. ארץ. ישיבה

[illegible]

החוקים, המנהלים, האמצעים, הכלים

∴ $y = \frac{1}{2}x^2 + \frac{1}{2}$

הגמלה, ונחמה ורחמים לך ביום הזה, אמן

דעם זון זעהן, און אונזער יעדן

ה'תשנ"ח ו' חשוון

שני עשרה ימים ימים ימים ימים ימים

• ७३८८

על סיכויי הסדר עם ירדן :

עקרוניה, יהכך ויש סיכוי עתה להסדר עם ירדן, אך נשאלה
השאלה - באילו הנאים. עקרוניה, הדבר סביר עתה יותר
מאשר אי פעם בעבר, משום שחסיין רואה את עצמו בעמדה
חזקה. הוא גבר והשתלט על ארגוני החבלה וגם ההתפתחויות
במצרים חיזקו את מעמדו. הוא שוב אינו בודד כל כך בעולם
הערבי. לכן, אפשרי בהחלט, שאם נבוא לחסיין ונציע לו
שלום כגבולות הקו הירוק ובהחזרת הסטטוס קוו אנטה בירושלים,
נוכל להשיג שלום. אולי אפילו אם איזה היקוני גבול פה ושם.
האם אנחנו יכולים לקבל הנאים כאלה - לדעתי - לא.

שתי השאלות הקרדינליות

קודם כל, צריך הוא (חסיין) באמת לרצות בשלום. צריך
שיהיה לו כח לעשות את השלום.

חסיין צריך לדעת שלא נחזור לגבולות ה-4 ביוני 1967
ושלא נחזור אליהם עם שונויים קלים.

- חוסיין של היום אינו חוסיין של 1970. הוא יותר חזק. הרבה יותר חזק. הוא הכניס סדר בביחו. ומסביבו לא פשיגו חבריו הצלחות יוצאות מן הכלל. אינני יודעת אם הוא מוכן עכשיו לחתום על חוזה שלום, או לעשות הסדרים בדרך אל השלום. ברור, אילו אמרנו לו : בבקשה, רכושלים שלך וכל הגדה שלך ואל תעשה לנו שום ויהורים - אז הוא היה מוכן לעשות שלום, בתנאים שלו. אבל היות ואנחנו לא יכולים להגיד זאת, אז המצב שונה.

- אני רוצה בגדה המערבית שינויים גדולים והכרחיים בשטח, עם כמה שאפשר מעט אוכלוסיה ערבית בהוך גבולה של ישראל.

- זה לא מחייב גבולות יותר מצומצמים. בגדה המערבית ישנם שטחים בלתי מיושבים. ולכן, ישנן אפשרויות שם. כאשר השטחים לא מיושבים - זה מקל על ירדן וגם על האוכלוסיה שלא צריכים להזיז אותם ממקומה. השטח המאוכלס - אינני רוצה בגבולות ישראל.

יוסף -

- על סיבוי חסדו על יוסף: צקובסקי

צקובסקי- מבין יושבי שני צדדי ארצנו עם

יוסף, אבן נשואה השואה בחילוי הקדש.

צקובסקי- הנושא שני צדדי ילד אחד

אין-סוף וצדדי אחד שחלשין לילה אחד

עליו ^{והשואה} ומצדו מצדו. היום הוא על מטינו

והשואה, ואם גרמניה-מזרחית מאוחדת חזקו יום-

ממנו. היום הוא מעל ליום של קץ ונחל

הצדדי, אבן אבני צדדי, אבן אחד

אבן אבנין קבוצה או שאלה קבוצה-הן

היונין ומחממה היטלים רחוקה אבני צדדי,

אבן רחוקה אבן. אבן אבני ואם שני צדדי

אבן זה ואם. הוא אבני יוסף אבן

אבני שאלה אבני, אבן.

— גאג (העלמא) הקינאליא:

העלמא קאטא גאג קינא (האגין) גאגא אאא
גאגא.

— גאג קינא גאגא אא גאגא גאגא גאגא.

— מאגין גאגא גאגא גאגא גאגא גאגא

האגא גאגא גאגא גאגא גאגא גאגא

גאגא גאגא גאגא.

— מאגין גאגא גאגא גאגא גאגא גאגא

גאגא גאגא גאגא גאגא גאגא גאגא

גאגא גאגא גאגא גאגא גאגא גאגא

גאגא גאגא גאגא גאגא גאגא גאגא

גאגא גאגא גאגא גאגא גאגא גאגא

עבדי, אלו אמוני לוי: זקנה, יולד אן
 וט בקרב אן וט אשה וי אה ויגיד-
 אר ג'א ג'א נטן זעסן אה, אה אה אה
 אה אה אה אה אה אה אה אה אה אה
 אה אה אה אה אה אה אה אה אה אה אה

the whole, means - and where the

idea - and the idea of the whole -

the whole of the whole, the whole of

the whole of the whole, the whole of

the whole

— און נאך נאך קעגן הערצוג פון פארוס

האט ער אים געזעהן, ער האט אים
און אים געזעהן, ער האט אים

— און אים געזעהן, ער האט אים

האט ער אים געזעהן, ער האט אים

און אים געזעהן, ער האט אים

און אים געזעהן, ער האט אים

און אים געזעהן, ער האט אים

און אים געזעהן, ער האט אים

יזכור, ואלו חסידים הציגו לי סמליות,
 וכן היו מודים? ואם אני לא ואולי אפילו
 אולי נהיה ודאי "המחשבה האלה" והדעות יזכר
 גם חסידים בעולם, "המחשבה".

— אל ענין חסידים ומחשבות — אולי חסידים
 ענינים הם מקיפים, במקומות — נכון, ויכולה
 דווקא, ויכולה נאמר — או היו מקיפים ומינים.

ואולי אולי יאמר, או היה לי, אולי
 נאמר חסידים, אולי — או היה לי
 גם חסידים ונאמר חסידים ונאמר חסידים
 חסידים חסידים חסידים חסידים חסידים
 חסידים חסידים חסידים חסידים חסידים
 חסידים חסידים חסידים חסידים חסידים

— אולי חסידים חסידים חסידים חסידים חסידים

where, the system stops at the end.

By the way, the first of the day

was very much the same as the

in the case of the other.

— the very same system as the other

which, for the first time, the

system, the first time, the

the first time, the first time, the

the first time, the first time, the

the first time, the first time, the

the first time, the first time, the

the first time, the first time, the

the first time, the first time, the

the first time, the first time, the

זיכרון הדקלוק

הציונים בגשמה להציונים קמה ארץ הוסי' צל

שבתאי לא מהציונים - כל המלחמה שלו אר
הציונים עברה. אם צלוצת בפנים ארצה זו אחרת

אני חלחל בזה אסון. וצוית מצב שהולידים
המשפחה חלקים כל צלוצת לפני, להציונים השחורה -
היחסה זו אחרת. כל חיד און שלום, אכל
זמן שאני אחרים להציונים, חרבי השלום

ובאן ~~ה~~ להציונים באן.
למחצית הפה נח ולח לעצבים אחרת אלפים
אל שבת אלפים חרבים המשפחה אחרת חרבי

אלמדי חבלי מקבלת.
הציונים חנות עם הווי קהל חרבי, למחצית
תורה עם אצלנו כן. אכל חרבי ציון
להשאלו הציונים השחורה חרבי
חרים, אחרים.

- אש וזה גר שמה צונו להפסד

התעורר נהיה ואלו נא, הנהמה יי אש

בעל נה, נהיה ון שם אנה נהיה

שם שנה ונהיה נהיה נהיה נהיה

- אנה נהיה נהיה נהיה נהיה

אש ון אש אש אש אש

אנה נהיה אש אש אש אש

נהיה אש אש אש אש

אנה נהיה אש אש אש אש

נהיה אש אש אש אש

אנה נהיה אש אש אש אש

אנה נהיה אש אש אש אש

אש נהיה

סוגיות השילוב הכלכלי

אני בהחלט מבינה ומסכימה לכך שאנו אחראים לאוכלוסיה הזאת, כי השטחים בידנו, האוכלוסיה בידנו. אין לה כתובת אחרת מאשר ממשלה ישראל. ולכן - על ממשלת ישראל לדאוג לצרכי האוכלוסיה. זה אמור לגבי העסוקה, חינוך, בריאות ובשירותים שונים. אם העסוקה מחייבת פיתוי מפעלים תעשייתיים, צריך בהחלט לעשות זאת. אך לפי דעתי, כרגע, אין להרוב מזה.... אך כרגע, חושבת אני שפעולות אלה צריכות להיעשות בהוך השטחים עצמם ואין להעביר את אחריותם לעבודה אלינו. אני רואה בכך סכנות רבות.

עלינו לעשות המקסימום שביכולתנו, כדי לאפשר להם תעסוקה שם. אם פירוש הדבר פיתוח, אדריכל. המינימום שבמינימום שאנו צריכים לצרכי תעסוקה שלהם - שנקבל את אלה אלינו. לא שיניתי את דעתי עד עתה. איני אומרת שלא עשינו מהצד השני דבר. לא עשינו אולי כמה שרצוי היה לעשות וזה בגלל הנאים אובייקטיביים לגמרי. אני, למשל, לא הייתי רואה בשמחה מפעלים יהודיים שהורים בגדה, שמעסיקים פועלים שם ואין הסתדרות ואינם מאורגנים בה. זאת-לא. וקבענו לאפשר, ומאפשרים, אנו כל מיני מפעלים ערביים, שיקומו, אם על ידי הלוואות או הנאים טובים ואם עלא מפעל ערבי שהור - אני לפחות בשותפות עם ערבי מקומי ויש דברים כאלה.

- אני בעד הקמת מפעלים במקומותיהם, אם כי לא מפעלים יהודיים
טהורים, לכל היוזר, שותפות יהודית ערבית. אך רצוי מפעלים
שלהם בעזרה מישראל ע"י הלוואות וחנאים נוחים. אינני אומרת
שעשינו די בשטח זה, אבל יש התפתחות, בחקלאות, בודאי
שהתפתחות מרשימה.

- אם לזה (הצפת המשק הישראלי בעובדים ערביים) קוראים "אינטגרציה",
אני מתנגדת לכך. איני אומרת שצריך לסגור הרמסיה את הגבול כינינו,
כי עדיין לא עשינו את הדרוש להבטיח אפשרות קיומם מבחינה כלכלית,
שהיה להם העסקה ואפשרות קיום הוגנים. זו החובה הראשונית
המוטלת עלינו ואסור לנו להשאר יום נוסף בשטח במידה ואיננו מרגישים
שנו חובתנו האנושית הפשוטה כלפיהם. אבל בשבילי - כאן נגמר העניין.

* * *

5
שבת, מנוח, געזעה. - שבת - שבת

סיג'יי - העלשט העלשט

- מי זעהט מיין אומנוגה און גען אומאין

אומשלינג העלשט, נ העלשט ריזן, העלשט

ז'על. אין אר נעמט נאכט אומאין

ומא. וואס - א אומאין אומאין אומאין

העלשט. נא אומאין אומאין, אומאין, אומאין

אומאין. א אומאין אומאין אומאין

אומאין. א אומאין אומאין אומאין

אומאין, נא אומאין אומאין אומאין

~~אומאין אומאין אומאין אומאין~~

אומאין אומאין אומאין אומאין

אומאין אומאין אומאין אומאין

אומאין אומאין אומאין אומאין

— דאזיק אלעס באקאנטע שרייבער, ווי לארס
 אריבער געפונען גע. און ביזלעך קען
 גענוג. באקאנטע שרייבער זינען גע-
 בליבן - שפעטער אלע זינען. און שפעטער גע-
 עב אריבער. זייער אומגוט און עפעס פאר אים.
 און עפעס אומגוט. נאך געפונען אריבער און
 געפונען געפונען אומגוט. און, און, און
 היינט. און געפונען אומגוט. און, און, און
 געפונען, געפונען. און, און, און
 אומגוט. און, און, און. און, און, און
 און און און און און, און, און
 און, און, און. און, און, און
 און, און, און. און, און, און
 און, און, און. און, און, און
 און, און, און. און, און, און

— אש נצד הקנה מעלה במלכותה, וזה
 כי אלו מעלות יהיה כהן, אלו הלה,
 אלהים ויהיה ענין, אן רבני מעלה
 אלה ~~אשר~~ בצורה מיוחדת ע"י האמת—
 ואע"פ כן. אינני מאמינה לעצמי כי
 ראה זה, אלו יס בנפשו, זכרון, אלו
 להבנתה נשמה.

— זה ^{בצורה} (הנני האש היסודי ~~הנני~~ מתייחס)
 קוואט אינלוקויה, אש מקוואה, אינן וואוה
 אצוני אע"פ המלה אש הקול וינן, כי ענין
 אש עשיתי אש הנולד, אטמא וקטמא קיאל מוהין
 אלהים, שמהם אש אציקה מאנמיה קיל הילאיי
 כי הילאיי הילאקויה האילאק עילין ואילו ויל
 איה אלו ויל נא-טמא וילא וינאן מקוואה
 שני מוהין בן האני ליה הנמלג נאקטמא. אלו האיל-ויל
 נאקטמא הנמלג.

על דמוגרפיה

- באחד הדיונים במרכז המפלגה אמרתי פעם : אני רוצה מדינה
יהודית, רוב יהודי, מכריע, בלי כל ספק, ושאינו יכול להשתנות
מיום ללילה.

* * *

ט

האמריקני

— ברחוב ברוקלין (העיר) האמריקני

אין יום אחד, יום אחד, יום אחד, יום אחד,

הוא לא סתם, ישנונה, יום אחד, יום אחד

1/11

ל ס י כ ו ס :

אין אני רואה, עתה, צורך לשנות מהמצע אשר סביבו
נערכנו בסתיו 1969 ואשר הינחה אותנו כשליחי התנועה בממשלה במשך
כל שנות כהונתה של הממשלה הנוכחית. כאשר נגיע לדיון על המצע
ונשקול ונבחון אותו, נחליט את אשר נחליט.

* * *